Fantastic Club

LAURENȚIU CERNEȚ

SALT ÎN MÎINE

EDITURA ALBATROS

Laurenţiu Cerneţ
Salt în mâine

Editura Albatros 1984
Bucureşti

Aeyo

Lui Radu Ricman

1.

Aceeaşi imagine: un atelier delimitat neclar, liniile-s estompate şi aproape fără culoare sau, mai precis, într-o uniformitate cenuşie – tuşe incerte ce lasă impresia de sordid; pe fundal, o fereastră meschină, ca de puşcărie, dincolo de care, prin geamurile petecite, se ghiceşte cerul plumburiu, apăsător, sufocant, descurajant, de sfârşit de lume, atmosfera umedă şi vâscoasă, iute-dulceagă a marilor centre urbane poluate excesiv; pe masă – o masă şchioapă, slinoasă – coji de salam, un cotor de măr şi un cuţit stingher şi inutil; în mijlocul încăperii – şevaletul cu o pânză: o compoziţie aproape terminată. Un atelier. Pe fundal, o fereastră uriaşă, cât peretele, deschisă larg. Prin ea pătrunde lumina aurie ca mierea. Simţi aerul proaspăt, cerul senin, calm, auzi foşnetul reconfortant al frunzelor unui tei, sigur este tei, înflorit, te îmbeţi de mirosul indescriptibil al primăverii târzii, coapte. Pe masă – fiindcă şi aici există o masă –, un pui fript, rumen – ce aromă! –, pâine albă, o sticlă de vin rubiniu… Paul rânjeşte undeva, nevăzut: „O să le rup gura! Ce zici de titlu? *Transfigurare*…”

Filip Antim nu înţelege ce legătură poate exista între *Transfigurarea* lui Paul şi el, în clipele acelea, şi de ce sau de cine îi este frică. Geamantanul îi dejghină mâna. Habar n-are ce-a pus înăuntru… A plecat într-o grabă haotică, îngrozit de teama că se va răzgândi şi că n-o să mai facă niciodată pasul. Transpiră, simte cămaşa rece în spate. Aici, la ora asta, e încă răcoare şi umezeală. Ca într-o pădure. Este de fapt o pădure.

Îşi închipuie că n-are voie să ducă o asemenea greutate în mână. Îşi *vede* inima cicatrizată gata-gata să se rupă din nou, la

efort. Se linişteşte. Încearcă. Metoda lui Coué nu mai are de mult niciun efect. Îşi ameţeşte teama cu gândul că, dacă se simte în stare să-şi analizeze toate senzaţiile, înseamnă că se poate domina, că încă e stăpân pe sine.

Şi iar atelierul acela… În sfârşit, după indicaţiile primite la telefon, coteşte la dreapta, după căsuţa pe care scrie PRIMIRE. Aici este un fel de orăşel. O mică staţiune. Ca Buziaşul. Sau ca… Un parc, salcâmi, cărări, brazi, bănci, mesteceni, fântână arteziană (în gustul anilor 50), ciori. Nişte ciudate figuri geometrice, de lemn, înfipte în socluri de beton: totemuri ambiţioase şi fade. De jur-împrejur alei cu pietriş, clădiri. Le numără. Se încurcă pe la 20. Par mai multe. Iarăşi salcâmi. Soare. Neverosimil de gălăgioase ciorile.

Dar unde-s nebunii?

Câţiva bărbaţi în salopete gri trebăluiesc leneş prin parc. Nu leneş, ci cu mişcări încetinite, descompuse. Golesc coşurile de hârtii într-un tomberon. Pe bănci, femei îmbrăcate îngrijit, fardate, cu poşetele atârnând în mână, şi bărbaţi… obişnuiţi. Ici-colo câte un tranzistor: melodii populare. Un halat alb, în trecere. Antim se supraveghează. Îi este teamă să meargă mai departe. O altă frică îl împiedică să se întoarcă la autobuzul care parcă-l aşteaptă numai pe el.

O uşă: cabinetul de psihologie. Bate. Intră. Miros paşnic de cafea. O fată cu ochi de pisică îi răspunde la salut, apoi îl ignoră. Antim face un pas către cealaltă uşă.

„Bine am venit!” bravează el. Îi este frică. Râde prosteşte. „Am sosit!” încearcă să pară nestingherit, efort penibil, îşi dă seama şi bănuieşte că inspiră o milă greţoasă. Sau se-nşeală. Oamenii aceştia or fi obişnuiţi cu fel de fel de cazuri şi mai disperate decât al lui. Suzana tronează maiestuoasă în dosul unui birou micuţ. Îl pofteşte să se aşeze. Seamănă a ordin: nu se discută. Geamantanul a rămas în spaţiul de trecere. Antim se scoală să-l pună lângă perete. „Stai odată!” Nu se supără, deşi se simte jignit. De ce strigă? Doar ea singură i-a propus acum o lună să vină „la ei”. I-a spus: „Vino la noi, să vedem ce se poate face…” N-a rugat-o. Nici nu visa că ar mai putea fi ajutat. Şi ea, prieteneşte, l-a chemat, iar acum nici nu-l bagă în seamă. Vorbeşte la telefon. Porunceşte, cheamă nu se ştie pe cine. „Bei o cafea?” Se zăpăceşte. I-e teamă de cafea. Cafeaua, pentru cardiaci… Bâiguie ceva, se scuză: inima! „Nu ţi-am cerut

explicaţii. Bei – bine, nu bei – la fel. Îţi închipui că dacă nu bei cafea o să trăieşti 150 de ani?” Spune: „Beau!” De fapt nu vrea. Nu vrea nimic… cabinetul s-a. Umplut de oameni. Antim strânge mâini, sărută mâini. O clipă se află în centrul atenţiei. Se pare că Suzana i-a încunoştiinţat din timp de venirea lui. Îl aşteptau ca pe un prezumtiv prieten. Apoi discuţii pe care el nu le pricepe. Despre bolnavi, desigur. „Trebuie făcut ceva cu… Era mai bine, dar acum…” „S-a-mbătat?” O să se plictisească de atâtea vorbe despre boli, despre pacienţi. Un subiect de conversaţie aproape universal. Necesar. În timpul serviciului, acasă, la plimbare. Schimb de păreri. Şi: „Cum îi merge lui Carol?” „Încă nu mă pot pronunţa. I-am dat lapte. Cu forţa…” „Cine crezi că l-a otrăvit?”

Antim înţelege că un anume Carol a fost otrăvit. Deci *aici* există şi riscul ăsta. I-au dat lapte… Se face mic în scaun. El este alergic tocmai la lapte. În capul lui gândurile se învălmăşesc într-o dezordine cumplită. Se prelinge spre uşă. Nu-i pasă de geamantan. Încearcă s-o şteargă neobservat. Bineînţeles că-i imposibil. Suzana se mândreşte cu o atenţie distributivă de speriat. „Ce faci?” „Nimic. Voiam să… Am uitat că… O să vin altă dată…” „O! exclamă Suzana. Te-ai speriat. Da? Recunoaşte că te-ai speriat!” „Cine-i Carol?” Bună dispoziţie generală. Râd de el. Ce le pasă lor?! Ei nu-s alergici la lapte! Şi asta le e meseria, să rişte să fie otrăviţi de nebuni! Antim n-are chef să moară otrăvit. Nu-i destul că are inima în pioneze?! „Asta era! pune punct Suzana, şi-l lămureşte: Carol este câinele doctorului Rocşoreanu, aici-de-faţă. Doctorul, nu Carol… Un câine. E drept că-i un câine tâmpit. E cel mai tâmpit câine pe care l-am cunoscut în viaţa mea.” „Nu-ţi permit să-l insulţi pe Carol!” intervine grav un bărbat scundac, rotund şi chel. „Eu, ştiţi – îndrugă Antim cu un aer complet idiot –, fac alergie la lactate…” Râd cu o poftă nebună. Râs de copii. Nu-i nimic de râs în faptul că un om este bolnav. Trebuie să fii nebun, ca să râzi când afli că un om face alergie la lactate. „Sunt nebuni!” conchide Antim. În sfârşit, s-a lămurit: ei sunt nebunii. Şi, fără să vrea, zâmbeşte. „Ei, vezi, îl felicită Suzana, eram sigură că nu ţi-ai pierdut simţul umorului.” Apoi iar îl uită. Nu suficient de firesc, încât Antim să nu observe că în toată zăpăceala aceea de vorbe ceva nu-i în regulă. Acum discută despre cineva care trebuie instalat într-o rezervă „la 15“, de o fată sau o femeie cu

numele de Măslina – trebuie să fie o poreclă! –, care i-ar fi spus ieri cuiva, parcă Doman, că ei i-ar plăcea un singur bărbat din spitalul ăsta, dar că ăla, scuzaţi, regretă foarte mult, a şi plâns când şi-a dat seama, nu este el. Iar acel Doman a scos un pachet de Kent şi i l-a dat, ia, i-a zis, îmi place grozav să discut cu tine. „I-a dat tot pachetul?” „Nu! Cum să i-l dea tot? Numai o ţigară. Dar Măslina s-a făcut că nu pricepe şi l-a băgat în buzunar la halat.” Antim nu se dumireşte ce-o fi de râs şi-n afacerea asta. Totuşi s-a mai destins. A uitat pentru câteva minute de inima lui bolnavă. De-abia acum îşi dă seama că în cabinet, în afară de el şi Suzana, nu sunt decât trei persoane: doctorul Rocşoreanu – Max, de la Maxenţiu –, Victor Binder şi Grigoreta. Lui Antim i s-au părut foarte mulţi. E convins c-a sărutat mai multe mâini. Că doar n-o fi... Grigoreta şi Victor Binder seamănă ca nişte fraţi: amândoi înalţi, supli, blonzi şi expansivi. Trecuţi de 30. Mai corect: sub 40.

Urmează un timp nedefinit, în care întâmplările se îngrămădesc, se încalecă, îşi fac loc, fiecare, se pare, este foarte importantă, sau crede despre sine că are dreptul la o atenţie deosebită. Antim nu-şi dă seama decât de continua alunecare printre zeci de oameni necunoscuţi, prin coridoare lungi, pustii, ori, dimpotrivă, supraaglomerate. Formalităţi, hârtii, întrebări, cartela de masă, programări... încearcă să nu se lase copleşit de birocraţia necesară sau vicioasă, sau de neînţeles, întâlnită oriunde. *Se* regăseşte stors de puteri – nu mai are nici atâta energie încât să-şi dorească ceva, orice – pe un pat de fier, într-o încăpere strâmtă, o *rezervă,* cu două paturi, dulap, masă, un scaun, chiuvetă. Intră un bărbat îmbrăcat în halat albastru. Antim remarcă obosit că aici nu se bate la uşă. „Vezi că patul ăla e ocupat de bătrân!” Deci s-a aşezat unde nu trebuie. Îl supără singularul: „Vezi că...” „Mulţumesc pentru că mi-aţi atras atenţia. Pe viitor, vă rog – apasă pe cuvinte, ca pe nişte clape, şi parcă aude în creier cum vibrează corzi bine acordate – să ciocăniţi la uşă. Aşa se obişnuieşte în ţările civilizate. Şi vă mai rog să-mi daţi o cheie.” „Cheie? De ce? Nu se obişnuieşte!” – rânjeşte infirmierul. Antim se simte nemulţumit. Nu trebuia să spună nimic. El e un biet bolnav care nu are voie să se enerveze. În plus, nu-i bine să te pui rău cu personalul medical, chiar dacă sau tocmai fiindcă unul ca ăsta se poartă ca un gardian de închisoare. Exagerează. Îşi dă seama. Cineva, afară,

strigă, se tânguie. Antim ar vrea să se ridice, dar nu poate. Trăieşte – termenul pare exact – o oboseală de moarte. Este iarăşi singur. Gratiile de la fereastră aruncă pe cuvertura celuilalt pat umbre reci. Îşi aminteşte că a citit undeva o expresie: psihoză carcerală. Nu, nu-l enervează gratiile. Îşi închipuie că-s necesare. Un bolnav, în criză, se poate exfenestra. Se miră unde a citit-o şi pe asta: exfenestra. Că parcă de s-ar arunca pe fereastră n-ar fi tot aia… Revine la *Transfigurarea* lui Paul. Nu mai priveşte dinăuntru. Se află afară, pe alee, se uită la fereastra lui zăbrelită şi-şi închipuie că… Nu e-n stare să-şi închipuie nimic. Nici n-ar avea rost. I se aduce prânzul. Deja! Nu-i este foame. Infirmierul tot n-a bătut în uşă. Antim încearcă pe rând cheile de acasă. Una se potriveşte. O scoate de pe inel şi o lasă în broască. Îşi propune să-şi aştepte colegul de cameră, dar adoarme brusc.

…Cineva se plimbă pe lângă el cu paşi uşori, mici, patru încolo, patru încoace. Este un bătrânel slab, pantalonii atârnă pe el, abia ţinându-se agăţaţi de nişte bretele foarte late, uzate, probabil marcă străină, cu care cine ştie în ce deceniu s-o fi mândrit. Antim îl observă cu plăcere, îi e simpatic, îi aduce aminte de bătrânul lui. De fapt nu seamănă deloc cu taică-său, însă i-ar face bine să aibă prin ce să se întoarcă în trecut şi să se înduioşeze de chipurile celor dragi: îi este frică de momentul când se va simţi din nou neliniştit şi se va îngrijora pentru inima sa. Un cerc vicios: când îi e teamă pentru inimă, când îi e teamă că-i va fi teamă. O situaţie stupidă, dar degeaba e conştient de asta, că tot nu poate schimba nimic. „V-aţi trezit? Dormeaţi atât de bine… Vreau să spun: atât de frumos… Aţi fost desigur obosit… Mi-a spus doctorul… Eu sunt Polceleanu, critic de artă, fost profesor la Belle-Arte. Eu le zic tot Belle-Arte. Cred că infirmierul a adus o cheie. Să ne încuie. O să vorbesc cu doctorul Max. Nu accept să fiu încuiat. Dumneavoastră cine sunteţi? Mi-a spus doctorul, însă cred c-am uitat…” Zâmbeşte jenat, încearcă să facă haz de necaz, fără să reuşească. „Soţia mea este o femeie minunată. Aţi cunoscut-o? Am fost fericiţi. Dar nu vă plictisesc? îmi dau seama că şi dumneavoastră sunteţi bolnav şi să nu…” Antim nu-l mai aude. Omuleţul acesta este mai înspăimântat decât el. Frica lui iese prin pori. Se simte mirosul activ, în expansiune, se detaşează de izul de stătut, de bătrâneţe – are bătrâneţea un anumit miros, Antim o ştie de

mult. „E cheia mea”, îi spune. Îi este milă de Polceleanu şi în acelaşi timp ştie că n-o să-i poată suporta vorbăria. El însuşi ar avea nevoie să vorbească, iar bătrânul n-o să fie dispus să-l asculte. Fiecare e preocupat de sine. Probabil că egocentrismul acesta nu-l decât un simptom general, comun tuturor bolnavilor de nervi. Antim se simte preocupat într-o măsură mai mare decât cea normală de persoana sa. De fapt, ce s-ar face fără persoana aceea dragă şi unică?!… Surâde. Încă e bine, dacă mai poate fi autoironie.

Mâncarea s-a răcit. Tot nu-i e foame. O să păstreze pâinea… Ia farfuriile, nu ştie unde să le ducă, dar se va descurca. Iese pe coridor, dă într-o mică sală de mese – pereţii sunt plini de tablouri, lucrări în ulei, peisaje stranii, compoziţii nonfigurative nu lipsite de o intuiţie a culorii, însă în niciun caz nu poate fi vorba de o ştiinţă a îmbinării nuanţelor. Apoi desene în tuş, naturi moarte, catifelate cu tempera, toate degajând o atmosferă apăsătoare de dezolare, dezorientare, anxietate… în sfârşit, găseşte oficiul. „N-aţi mâncat, domnu profesor…” constată o femeie tânără, durdulie, în halat albastru. Antim ar dori să-i spună că nu-i profesor. N-are rost. Deşi…

Raul Polceleanu stă la masă şi notează ceva într-un carnet. „Aţi văzut lucrările acelea? Vreau să spun, ale bolnavilor? Foarte interesante. Soţia mea, care e medic… Ştiţi, sunt maladii care exacerbează o mică particularitate, o neînsemnată şi banală trăsătură de… Nu cumva vă plictisesc? Soţia mea este o strălucită cercetătoare, aş zice chiar savantă, în domeniul psiho-patologiei. Sper că aţi cunoscut-o. Ea este de părere că normalul, aşa cum îl înţelegem noi, este o aberaţie, fiindcă nu ştie nimeni ce-i într-adevăr normal şi dacă ar trebui să-l preferăm unui alt tip, mai singularizat, mai… Am uitat numele dumneavoastră…” „Filip Antim.” „O, da. Exact. Acum l-am memorat definitiv. Am un sistem mnemotehnic foarte original. Soţia mea spune că, dacă l-aş breveta, ar… Eu cred că normalul, conceptul de normalitate, este relativ, depinzând de factori exteriori, istorici, politici, filosofici. Gândiţi-vă ce era normal în Roma antică, în Evul Mediu… şi aşa mai…”

Ar vrea să facă o recunoaştere. Suzana i-a spus – parcă în alt veac – să nu se sfiască s-o caute acasă, s-o deranjeze la orice oră rezonabilă, dacă se simte singur sau dacă are nevoie de vreo carte sau dacă ar dori să asculte muzică. La fel şi cei doi

blonzi, Grigoreta şi Victor… N-are chef de vizite. Nici de lectură, nici de muzică. Bătrânul îşi face de lucru la uşă, cu cheia. Antim se ruşinează cu plăcere de curiozitatea care-l împinge să se uite în carnetul rămas pe masă. O filă plină de semne ciudate. Bănuieşte că-s stenografice. Nu-s. Nu reprezintă nimic. Raul Polceleanu zguduie uşa. Se întoarce. E pe faţa lui o disperare comică, o groază care-l amuză pe Antim. „Ne-a încuiat!” şopteşte bătrânul. Antim explică: „Nu ne-a-ncuiat nimeni. Cheia este la noi, pe dinăuntru.” „Da, da, aprobă omul şi apasă pe clanţă. E-ncuiată!!” Numai să nu plângă. „Cheia e-n broască, îi spune Antim. Răsuciţi-o spre stânga!” Îl ascultă. Se aude clinchetul zăvorului. Uşa se deschide. Polceleanu se întoarce iar spre Antim, fericit de data asta şi triumfător: „Nu trebuia să vă speriaţi. Cheia este la noi, pe dinăuntru!”

Afară e cald, soarele pripeşte puternic. Filip Antim se plimbă încet pe alei. Se orientează. Blocul administrativ, laboratorul, fizioterapia. Dincolo de parcul central – aşa-l botează el –, în partea opusă, bucătăria, sala de mese, biblioteca şi clubul. Ajunge la ultima clădire – o locuinţă: gospodărie cu găini, câini, grădină… —, de unde începe o pădure de salcâmi. După câţiva metri, pe o cărăruie, se simte undeva, la capătul lumii, în mijloc de junglă, singur. Cântec de păsări, foşnet de frunze, bâzâitul gâzelor. Un şarpe mic, de două palme, îi taie calea leneş. Se sperie puţin. Nu-i plac şerpii. Acela nu-i veninos, îşi zice, şi se gândeşte la o situaţie-limită: el, aici, căzut între ierburi şi urzici – sunt o mulţime de urzici! — după un atac de cord, singur, trăgând să moară… Şi va muri cu siguranţă, va fi descoperit prea târziu, mâine. Îl apucă o milă de sine şi *simte* un şerpişor cutreierându-l ondulat… Pe ochi, ca-ntr-o poveste citită nu demult, furnicile. Îşi freacă pleoapele şi păşeşte mai cu spor. Dă de un gard de sârmă împletită. Merge paralel cu el 20-30 de paşi. O poartă. O spărtură, cât să treacă un camion. Dincolo – un dig lung care înconjoară, se pare, toată aşezarea. Pe el, zeci de oameni întinşi pe pături, pe cearşafuri sau de-a dreptul pe iarbă, fac plajă. Ascultă muzică, învârtesc în mâini cărţi de joc. Discută fără chef. Cald. Până în zare – câmpul. Mirişte. Pâlcuri de copaci, departe. O pală de vânt, neverosimilă – totul părea atât de inert –, aduce dintr-acolo glasuri şi miros de porumb copt. În stânga, lunca râului… îi este numai un strop de teamă. Totuşi se îndreaptă spre râu. Sălcii. Meandre. Poieniţe cu flori. Ici-colo

câte o pereche. Un decor idilic. Poate că ăsta e paradisul. Da, convine Antim, dar nu al cardiacilor… S-ar întinde la soare. Profesorul Micu *i-a dat voie* să se bronzeze. Nu exagerat, desigur. Până acum n-a îndrăznit şi ştie că n-o să aibă curajul să-şi expună preţiosu-i trup la soare. Nu vrea să fie găsit a doua zi acolo, pe dig, ţeapăn. Cu inima nu-i de glumit. Profesorul le ştie pe-ale lui. I-au trecut poate mii de bolnavi prin mână, dar el n-are nimic la inimă. Una e să vezi pe altul, alta e să simţi pe pielea ta…

Nu?… Se compătimeşte. „Păcat de mine! Am început s-o sfârşesc prea devreme. Nici n-am apucat să-mi fac puţin de cap. N-am avut timp. Am mun…” Nu continuă, fiindcă ştie că minte. Pe lângă el trece o pereche. Merg îmbrăţişaţi şi par fericiţi. Ea e coafată proaspăt, din cât îşi dă seama Antim, deşi n-are pretenţia că se pricepe, este fardată îngrijit şi îmbrăcată cu destul gust. El e-n pijama. O privire cam tâmpă… Se ia după ei, spre spital. Aude ce vorbesc. Un dialog sui generis, care-l uimeşte şi-l captivează. De fapt nu dialoghează. E un simulacru de discuţie. Sunt două monologuri. Se întrerup cuviincios, calm, fără pasiune, nemotivat. Ea povesteşte cum o bătea „în cap“ taică-su, cum o iubea un băiat, Costică, „uite, mi-am ars numele lui pe mână, cu ţigara!”, şi altul, cu care a avut un copil, „îl creşte mama mea”, că ea n-are posibilităţi, o doare capul şi-i plac ţigările bune şi dansul; el, destul de neinteligibil, repetă că a fost ofiţer, căpitan, la avioane şi submarine. Ea: „Te invit de ziua mea, vineri, vrei să vii? Pe cine să mai invit?” „Vineri? Pă’ io, cin’ mergeam cu avionu’, toate gagicile murea dupe mine.” „Da, aşa e. Dacă pui mâna vezi c-am o gaură-n cap, de când m-a bătut…” „Io eram căpitan la su’marine, da’ m-am făcut mai corpolent şi n-am mai avu loc să intru şi să mă bag înontru, şi m-a penzionat. Da’ mai bine, că nu-m’ plăcea în su’marin nici-mort-tăiat-tocat-şi-sărat!” „Aveam ţigări, fumam toată ziua.” „Io sân’ căpitan şi gagicile…” „La Costică am ţinut foarte mult, un an şi opt zile. L-am invitat de ziua mea, că l-am iubit din prima clipă.” „Io nu-s prost. Nu mă duce nimenea cu vorba şi cu tichiri-michiri…” „Da’ copilu’ e foarte inteligent. Îl creşte mama mea. Nu e vitregă…”

Din spate, un tropăit puternic. Îl ajunge un băiat încălţat cu bocanci grei, în chiloţi negri. Fuge, izbind cu putere tălpile. Zgomot de copite. Antim mai apucă să-i observe mustăţile, pe

oală, şi un dinte galben, lung, depăşindu-i buza. A şi dispărut după o cotitură.

Antim intră pe altă „poartă”. Spitalul dormitează. Pe o uşă, un anunţ: „JOI, ÎN GRĂDINIŢA DE COPII: DISCOTECA! ORA 18 (6 SEARA) SPĂLAŢI-VĂ! ÎMBRĂCAŢI-VĂ CURAT ŞI FRUMOS ŞI POFTIŢI! MUZICĂ: ABBA, BONNY M, POPULARA!“ Afişul îl face curios. O să se ducă şi el. Nu prea înţelege cum e cu sfatul acesta: „Spălaţi-vă!” Mă rog. Dacă-i musai... Pe nişte trepte, la umbră, un câine lăţos pare neînsufleţit. Alături, un bărbat dormitează. „Unde e grădiniţa de copii?” îl întreabă Antim. „Îmi dai o ţigară?” se înscrie acela în replică. Mai mult nu ştie să spună.

La pavilion asistă la un ritual ciudat. Bolnavii, fiecare cu o cană în mână, aşteaptă să fie strigaţi ca la catalog de o asistentă. Aceasta consultă un caiet, alege dintr-o cutie cu zeci de compartimente două-trei feluri de pilule, le pune în palma omului, numără nişte picături în cana cu apă, iar bolnavul înghite tot. Antim încă nu primeşte nimic, nu i s-a stabilit tratamentul.

Seara, până târziu, în baia lipită de rezerva respectivă, se aud vorbe, râsete, ba chiar şi o muzicuţă de gură. A deschis uşa ca din întâmplare. O duzină de oameni fumează. Lipit de perete, pe vine, un tânăr citeşte la lumina chioară. În dormitoare s-a întrerupt curentul.

Credea că n-o să-i mai fie somn, dar cască repetat, cu înverşunare. Domnul Polceleanu e nemişcat şi mut. Antim bănuieşte, nici el nu ştie de ce, că se roagă. Să se roage sănătos, numai să tacă. N-ar fi în stare să-l asculte. Mai cască o dată şi apoi doarme cu poftă, dacă se poate spune aşa ceva. Visează. Visul se amestecă destul de frumos cu lucruri cunoscute, din realitate. Vede iarăşi atelierul, *Transfigurarea*. Este *acolo* şi discută cu Paul. Paul îi spune: „O să le rup gura!” Nu-şi dă seama de ce-l obsedează expresia asta. Poate pentru că nu-i place. Antim se desfăşoară cu o oarecare pedanterie. Ţine un fel de prelegere despre calea de mijloc. „Ce m-o fi apucat se miră şi e conştient că visează. Ce-o avea el cu această cale de mijloc? Niciodată n-a fost împăciuitorist. „Calea de mijloc este marele principiu, punctul de plecare al tuturor transformărilor care operează în univers. Armonia este legea generală a acestor transformări. Când calea de mijloc şi armonia

guvernează întregul univers, cerul şi pământul obţin stabilitatea, iar nenumăratele fiinţe – perfecta lor dezvoltare!” Nu. Nu el vorbeşte. Nici Paul. Paul a dispărut. Doamne! Cine recită din capitolul întâi al cărţii Chung-Yung? Filip Antim râde. Este chiar Confucius în persoană. Râs în vis – ce-o însemna oare?… Încremeneşte. Deasupra lui, un chip descărnat, alburiu… Nu-l vede bine. De fapt nu mai visează. E treaz. Simte cum inima, de teamă, galopează dezordonat, gata să se oprească. „Ce este?” strigă răguşit. Sau: „Cine este?” repetă, pentru că nu se aude. „O, scuzaţi-mă… V-am trezit… Îmi pare rău…” Bătrânul Polceleanu continuă să-şi ceară iertare. „N-am vrut… Credeam că e soţia mea, care a murit acum cinci luni. Am auzit-o strigându-mă şi m-am dus repede la patul ei. Voia să-mi spună ceva şi n-a mai putut. Cred c-a intenţionat să-mi ceară ceva sau să-mi mărturisească, poate că simţea că se sfârşeşte, poate că dorea să-mi… Vreau să spun că… Dar nu vă plictisesc?”

I s-a dus somnul. Încă nu reuşeşte să-şi revină. Bătrânul se culcă şi aproape imediat adoarme. Geme uşor, ca un copil care continuă în somn un plâns suspinat. Antim îl veghează. Se gândeşte ce şanse mai are pentru o viaţă normală sau aproape de linia de mijloc. N-ar accepta în niciun caz să ducă o existenţă de semi infirm. Nu vrea să trăiască aşa. Nu reuşeşte să-şi aducă aminte când a citit *Invariabilitatea în mediu,* opera atribuită lui Tso-so, nepotul înţeleptului, care a consemnat învăţătura lui Confucius. Tot ce se poate stabili este că traducerea era proastă de două ori: versiunea românească o dată, şi cea franceză – cunoscută de traducătorul nostru – a doua oară. E convins că are dreptate. Fără argumente.

Spre dimineaţă, toropit, i se-nchid ochii, însă îi este frică: dar dacă adoarme şi se trezeşte din nou cu Polceleanu uitându-se la el? L-a apucat şi foamea. Se ridică şi caută felia de pâine de la prânz. S-a uscat. O ronţăie încet, cu grijă. I se pare că mestecatul produce un zgomot infernal.

2.

S-a mutat. Stă singur într-un fel de cameră de oaspeţi. Mâna Suzanei îl ocroteşte. Suzana nu face un secret din faptul că ei doi au copilărit pe aceeaşi stradă şi că dacă ar sta să scotocească bine întortocheatele legături de rudenie, s-ar găsi şi

un fel de veri… înghite nişte pilule, primeşte injecţii, zilnic. Nu întreabă despre ce medicamente e vorba, nu vrea să ştie nimic. Se lasă în voia doctorului Rocşoreanu. Are o libertate absolută. I se pare că pentru el nu există interdicţii. Parcă-i condamnat la moarte. Parcă n-ar mai avea nimic de pierdut. I se oferă cafea, ţigări (îşi refuză fumatul nu din teamă, ci pentru că nu-i mai simte nevoia, nu mai are nici nostalgia unei ţigări bune după o masă bogată); uneori, în vizită, la Suzana, la Max sau la Binderi, chiar şi alcool. Mănâncă şi carne grasă, de porc. Încet-încet, nu-i mai pasă de colesterol. O să-şi vindece teama şi o să se cureţe tot de inimă. Dumnezeu cu mila… S-a apucat de o uşoară gimnastică şi proiectează crosuri din ce în ce mai lungi. Poate chiar un Maraton. A citit nişte articole în gazete: se pare că s-ar fi înregistrat succese uluitoare la cardiacii crosişti. O fi… I s-au făcut o mulţime de teste, la cabinetul de psihologie. Suzana i-a spus că rezultatele sunt concludente. Că este foarte inteligent. El crede că Suzana îşi bate joc. Totuşi nu i-ar fi convenit să i se declare că indicele lui de inteligenţă este submediocru. „Cât mi-ar mai trebui pentru a fi genial?” „Foarte puţin.” „Şi eu să nu-mi fi dat seama?… M-ar interesa însă… restul”. „Restul… nu i se comunică bolnavului.” „E grav?” „Potrivit. Altfel nu te-aş fi luat în serios.”

Umblă în pantaloni scurţi, papuci de plastic şi maieu la plajă, pe dig. A găsit răchită şi încearcă să împletească un coş. Răchita nu se lasă prea uşor lucrată. Se rupe. Probabil că există şi-n meseria asta un clenci, o chichiţă, pe care Antim 1l-are de unde să o cunoască. Încearcă şi cu lungi ramuri de salcie plângătoare. Merge. Al treilea chiar îşi merită numele… Îşi ia de lucru, cearşaful şi… „Bună dimineaţa.” „Bună dimineaţa.” Doctoriţa Feliceanu. „N-aţi murit?” Antim crede că nu aude bine. „Poftim?” „Vă întrebam dacă n-aţi murit.” Răspunde idiot: „Nu. Dar de ce? Trebuia?” „Pentru că, de obicei, oamenii bolnavi mor. Într-o noapte, gata. Vă găsim dimineaţa…” O înjură în gând. Halal medic! Asta da, încurajare! Unde eşti, kirie Hippocrates?! Antim are o senzaţie indescriptibilă. Îl apucă frica. Fuge spre Suzana. Nu fuge, merge încet, n-are aer şi crede că n-o să mai ajungă. O să cadă din picioare. O să vină vreun făcător de bine, milos, şi-o să-l chinuie cu respiraţie artificială. Exact ce nu trebuie la bolile de inimă. A auzit că aşa a murit un agronom, fost coleg de liceu, pe câmp, în urma unei… Antim e sigur că va

muri în felul acesta. Totuşi este încă în viaţă când intră în cabinet. „Ce este?” „Mi-e rău.” „Şi ce-i cu asta?” „Nimic. Am vrut doar să ştii. Trebuia să-i spun cuiva.” „Şi de ce tocmai mie? N-ai medic curant? Tu te descarci de-o obsesie şi mă împovărezi pe mine. De ce trebuie ca eu să mă încarc cu obsesiile voastre idioate?! Nu ţi-e ruşine să-mi faci scene de isterie?” „Dar n-am făcut nicio...” „Asta ce-i? Mi-e rău! Nu mai pot!... Sigur că ţi-e rău. Doar nu-ţi închipui că trebuie să-ţi fie mereu bine?! Cine ţi-a băgat în cap că trebuie să-ţi fie mereu bine? Eşti bolnav, o să mori... Cât ai de gând să trăieşti? O sută de ani? N-o să poţi trăi o sută de ani. O să mori peste 20-30, sau mâine, sau peste zece ani, peste o lună, peste un ceas, la iarnă... Nimeni nu ştie când. Dar dacă tot trebuie să mori, ce rost are să te chinui gândindu-te numai la asta? Dacă ai şti că nu ţi-au mai rămas decât două ore, ce-ar fi mai bine să faci? Să plângi şi să te văicăreşti sau să-ncerci să-ţi faci plăcute aceste ultime două ore? Te chinui ori petreci – sfârşitul tot va veni *atunci*. Termină, băiete, cu fasoanele de cocoană isterică!... Şi aici, în cabinet, să nu mai vii în pantaloni scurţi! Cum îţi permiţi? Aici e un loc de muncă, nu o plajă. Te rog să ieşi şi să revii îmbrăcat decent. Dacă mai vrei să revii. De fapt, sunt foarte ocupată azi.”

Pleacă furios. Nu ştie ce-l opreşte să strige c-o urăşte. Cu ce drept vorbeşte astfel cu el? E umilit. Se simte vierme. Îşi promite că n-o să-i mai calce în veci piciorul pe acolo. Şi ar vrea să moară. Acum, în clipa asta. Ce bine-ar fi să moară acum!

A doua zi. „Tot n-aţi murit?” Doctoriţa Feliceanu îi aşteaptă zâmbind reacţia. Nu se mai revoltă şi nici nu se mai sufocă. „Ba da. Acum umblu în chip de stafie. O să vă-ntreb de sănătate într-o noapte.” Se întoarce pe călcâie şi o ia spre râu. La jumătatea drumului se opreşte. Şi-a adus aminte că trebuie să treacă pe la Max, să i se plângă de psiholoagă. Se răzgândeşte. Ar trebui să se plângă de toţi, fiindcă toţi, într-un fel sau altul, ţin să-i aducă aminte că poate muri în fiece clipă. Ce i-o fi apucat, de se poartă astfel cu el? Şi de ce tocmai cu el? Numai cu el sunt atât de atenţi. Ceilalţi bolnavi au libertatea să se simtă bine în naiva lor credinţă că-s nemuritori... Este enervant. Mai că-i vine să moară odată, să scape de... Dă să pornească mai departe, însă îl strigă Grigoreta. Intră în bibliotecă. Lui Antim îi place aici. Cărţi, mese rotunde, balansoare. Nu se aşază bine, că intră Victor. „Nu vii pe la mine?” „Nu.” „Bine. Ai văzut

care-i regula: vine cine vrea, când simte nevoia...” „Nu e plicticos să-i asculţi pe toţi ore în şir?” „E obositor. Da. Dar bolnavii trebuie ascultaţi... Cum te simţi?” E gata să spună că prost. Sau foarte rău. Asta a devenit un automatism. Aşa s-a învăţat. Acum se abţine. Adevărul este că se simte bine. Adică nu se simte rău. Nu-l doare nimic, respiră normal. Când şi când îşi aduce din nou aminte că ar putea să moară şi atunci se sperie.

Beau cafea din nişte ceşti uriaşe, tare şi amară. Soţii Binder fumează. Antim nu are nici cea mai mică tentaţie. E mândru c-a scăpat de boala tutunului şi nu scapă ocazia să se laude pentru a suta oară. Victor povesteşte despre un pacient, grafician talentat, care la intervale fixe trage câte o beţie nemaipomenită. „Cum, întreabă Antim, de fiecare dată e nemaipomenită?” Apoi sună Suzana şi se plânge că pisica ei siameză e bolnavă şi nimănui, absolut nimănui nu-i pasă de ea, nu de pisică – îşi dă seama că ar cere prea mult –, au uitat-o toţi. „O-nţeleg, comentează Grigoreta, dar mie nu-mi place mâţa aia.” Grigoreta moare după câini. Are doi, cu urechile blegi, care mătură pământul. Antim nu se pricepe la rase. Şi, oricum, preferă pisicile băştinaşe, neexcotice.

Victor îşi aminteşte cu plăcere de nopţile singaporene, în studenţie, în Piaţa Rosetti. „Acum îi zice Peştera. Ai fost vreodată acolo?” „Am fost, dar n-am mai prins echipa aia mare, cu Ahoe, cu Pică...” Lui Antim, Peştera îi evocă alte amintiri. Înainte de cutremur, cu Gina, fosta lui colegă, la o şuetă bătrânească. Gina locuia chiar în blocul de la doi paşi de local, care s-a făcut praf când cu... Ar putea vorbi un ceas despre Gina.

N-a mai ajuns la plajă. De fapt nu era obligatoriu şi nici sănătos să se prăjească zilnic. A prins deja culoare. Ultimul coş e gata şi nu mai are chef de altul. A descoperit nişte pipirig şi-l bate gândul să facă împletituri pentru o pălărie. Bineînţeles că n-a împletit niciodată pipirig, nici măcar paie de grâu, dar nici coşuri de nuiele nu confecţionase până aici. Totul în premieră mondială... îi întreabă ce mai e nou cu bătrânul Polceleanu. E bine. Demenţă senilă. O să-l trimită acasă. Însoţit, desigur, altfel, n-ar mai ajunge... E plăcut, e minunat să stai aşa la taclale, la nesfârşit. Numai că oamenii ăştia au treabă, n-au timp numai pentru el. Aceste taclale, îşi dă seama, sunt doar

nişte pauze. Dar şi în pauze, în discuţiile lor revin obsedant bolnavi, boli, tratamente, un permanent schimb de experienţă, de opinii. Nici în aşa-zisul timp liber ei nu se eliberează de preocupările profesionale. „Este... enervant!” conchide în gând Antim. Pe urmă Victor pleacă la pavilion, îl aşteaptă pacienţii, şi în bibliotecă intră pe rând vreo 10-15 bolnavi. „Pentru *sofro*...” îl lămureşte Grigoreta. Antim înţelege mai mult de-o groază.

3.

„Ce face Carol?” îl întreabă pe Max. „Bine. Mai bine.” Apoi: „Dacă n-ai chef de altceva, nu treci deseară pe la mine?” Sigur c-o să se ducă. Omul acesta îi creează un soi de bună dispoziţie calmă. Are ceva tonic în felul de a se purta, deşi este oarecum preţios, îşi alege cuvintele şi nu-şi permite nicio exuberanţă. Antim bănuieşte c-ar fi un timid. De-abia aşteaptă să vină seara. Îl strigă şi Max se întoarce. „Pe la 6 e bine?” „Per-fect!” În curând va fi ora mesei, dar tot dă o raită până la râu. Se aşază la umbră, pe trunchiul culcat al unei sălcii. Nu departe, o pereche mai bătrâioară. Îşi fac curte într-un mod înduioşător. Zeci de atenţii caraghioase, care pe ei îi încântă. Antim îşi spune că-s nebuni, cu îngăduinţă şi poate cu un fel de invidie. „Nu-s nebuni, reia el ideea, sunt numai nişte bieţi oameni văduviţi de tandreţe, care acum, aici, retrăiesc într-o lună câţiva ani de tinereţe regăsită. Asta e nebunie?” Şi-i închipuie pe fiecare, separat, acasă, în familia lui: el, cu o nevastă înăcrită de necazuri, cicălitoare, uscată şi trecerea spre vârsta a treia, sau, dimpotrivă, obeză, mustind sudoare râncedă, obsedată de nimicuri, de frecat clanţele la uşi, de meciul de fotbal la care soţul ei se duce săptămânal, blestematul ăla de meci, eveniment ce capătă în mintea ei proporţiile unui cataclism cosmic, berea băută pe furiş, reproşurile continue şi vechi de când lumea pentru o aventură – adevărată sau numai presupusă – *cu una*, acum douăzeci de ani; ea, cu un bărbat brutal, violent la beţie, care-i împute casa cu mirosul infect de ţigări proaste, domn şi stăpân absolut, cu tabieturi riguros respectate, cu insulte mai uşoare sau mai grele, adresate zilnic, ca o înjurătură, jigniri mărunte pe care ea nici nu le mai aude, dar care formează un cadru permanent de insatisfacţie şi de durere surdă... Aici regăsesc o lună pe an vorba frumoasă şi

mângâierea, să le ţină pentru celelalte unsprezece. Oameni necăjiţi... Se uită la ei şi-i vine să râdă. Îi par caraghioşi. În schimb, oligofrenii îi produc o milă nemotivată. Bieţii de ei, nu-s conştienţi de starea în care se află. Unii nu mai au pe nimeni, sau rudele existente nu mai vor să-i vadă. Vor trăi şi vor muri aici. Dar, într-un fel, ei sunt fericiţi. Au trebuinţe puţine: hrană, îmbrăcăminte. Ţigări. Muzică... Antim nu-i de mult timp în spital şi are deja amintiri. O *vede* pe Micuţa – aşa-i zice el, alţii o strigă Pişpirica – lipită de doctorul Rocşoreanu: „Max, vrei să spui la lume că sunt amanta ta? Că nu mă crede...” Şi Max vrea: „Da, Pişpirico, eşti amanta mea!” Sau Didina. Lălâie, dezordonată, îngrăşată anapoda, cu un rest dintr-o fostă educaţie. „Sunteţi amabil să-mi spuneţi numele dumneavoastră?” „Antim.” „Îmi pare bine. Domnule Antim, sunteţi amabil să-mi daţi un leu?” După care, cu moneda în mână, îşi târâie papucii spre punctul alimentar, să bea sirop. „În orice caz, fraţii aceştia ai noştri n-au habar de criza petrolului, nu le pasă de războiul de mai ştiu eu unde... Asta nu poate fi numită fericire?”

4.

Max Rocşoreanu face parte din categoria celor care polarizează atenţia, privirile, interesul. Nu-ţi dai seama prin ce. Nu e înalt, dar te domină şi ai impresia că te uiţi la el de jos în sus. Nu-i frumos, însă femeile îl plac. Singurul defect pe care Antim i-l cunoaşte, pe care i l-a depistat până acum – o să aibă plăcerea să-i constate şi altele, mai târziu – este modul puţin emfatic de a vorbi. E sentimental sau vrea să fie şi găseşte zeci de comparaţii, face zeci de metafore dulci, bune de dat gata un milion de duducuţe de prin anii de după războiul de la 1877. Surprinzător, nici contemporanele lui nu rămân de piatră. Preferă o minciună călduţă, roză, care sare-n ochi – „Ce frumoasă eşti astăzi!” sau „Eşti sublimă şi inaccesibilă ca o zeiţă!” –, şoptită, unui adevăr spus cu spirit, cu autoironie, cum le sade bine ori le place s-o creadă celor cantonaţi într-o anumită vârstă matură.

Antim îl găseşte în spatele casei, cioplind. Din prima zi a aflat că Max are două hoby-uri capitale, dar cu siguranţă că nu-s numai două. În orice caz, unul este sculptura, pentru care şi-a procurat, se bârfeşte, o sută de mii de scule. Pe un buştean

gros, cum există prin măcelării, fixat în scoabe, stă un blocşor de marmoră. Antim intră în posesia unor date preţioase. Blocul a fost cândva, la începutul începutului, mult mai mare. Din el, la sfârşitul sfârşitului, va ieşi o lacrimă. Antim e gata s-o ia razna cu gândul: un bloc de un metru cub – exagerează, bineînţeles –, cioplit sistematic, în câţiva ani se va transforma într-o grămadă de aşchii, plus o lacrimă cât buricul degetului mic. Aşchiile, adunate eu grijă şi puse într-un sac de plastic, vor sta cocoţate pe un piedestal pretenţios, pe care va fi scris: „Deşeurile unei lacrimi. Max Rocşoreanu, 197…“ Tace. Îi e teamă că Max n-ar suporta glumele făcute pe seama lui. Se miră singur că tace. De obicei nu iartă pe nimeni. Nici pe el însuşi nu se iartă. Cine-a zis că de dragul unei poante, merită să…? Deocamdată Max ciopleşte şi lacrima nu vrea să se întrezărească. Sau, cine ştie, el o vedea-o!

Al doilea hoby este satul Pruni, o localitate de sub poala Carpaţilor, de unde s-ar trage neamul Rocşorenilor. Locul acela mirific, uluitor, fermecat, extraordinar, mai are doar câteva case şi o bisericuţă gata să se prăbuşească. În curând va fi pustiu. Max susţine că acolo ar fi fost leagănul unei civilizaţii trace neconsemnate de niciun istoric, dar care cu siguranţă c-ar fi existat cândva, înainte de oricine şi orice. Ca-ntr-unul din numeroasele mituri ale *Facerii:* „La început a fost Cuvântul, şi acela era Pruni!” „Istoria nu a-nceput cu Sumerul, ei cu Prunii. Dacă aş avea ceva posibilităţi, o subvenţie – acolo, pentru început, să zicem, câteva milioane de dolari – aş începe săpăturile şi-ți garantez că n-ar fi imposibil să descopăr prima mare bibliotecă a lumii. Fiindcă e imposibil să fie în altă parte. Am dovezi…” Nu glumeşte. Antim ar vrea s-audă argumentele. „Eu credeam că eşti din Rocşoreni…” „Eu? Din Rocşoreni?” E atâta revoltă în vorbele lui, încât Antim îşi închipuie că Rocşorenii ăia, unde n-a fost niciodată, trebuie să fie un loc de groază, bântuit de strigoi sau cu nume prost. Iar Max continuă dojenitor: „Cum să fiu din Rocşoreni?!… A, te-ai luat după nume… Nu. Nu-s de-acolo. Să fiu sincer, nici nu ştiu unde se află satul ăsta. Parc-am auzit de el, există, dar… L-o fi întemeiat vreun strămoş de-al meu…” E doar în slip şi-n papuci, a transpirat, dar nu se lasă. Izbeşte cu îndârjire în daltă. Pia, soţia lui, alunecă pe lângă ei – are un mers lin. Neauzit – şi aduce cafele şi coniac. O face cu o plăcere nedisimulată. Musafirii îi

mai îmbogăţesc seara. Pentru Max – bere foarte rece. În sfârşit, pauză. „Prunii ăştia, deşi nu au monumente megalitice exterioare, la suprafaţă adică, sunt convins că ascund comori ce depăşesc cu mult cei... 2935 de menhiri de la Carnac... Sau nu-s 2935?“ „Max! Te implor! Lasă-i încolo de Pruni şi de menhiri! Mă doare capul când aud de ei...” Rocşoreanu aruncă o privire spre Antim – „Vezi? Ce-nţelege ea?!” – şi se resemnează. Pia, ca să nu fie tăcere absolută, le povesteşte aventura ei, de dimineaţă, cu un schizofren. Pe Antim l-ar interesa – se suspectează de schizofrenie, dar acesta e un secret la care ţine foarte mult –, dacă Pia nu s-ar încăpăţâna să nu omită niciun amănunt. Renunţă s-o asculte şi se amuză privindu-l pe Max. El, desigur, cunoaşte întâmplarea, a auzit-o măcar o dată, însă mimează o atenţie încordată. Probabil, în sinea sa, se amuză şi el cumva, bănuind că Antim se plictiseşte, dar că se chinuie să pară concentrat. În fond, povestea e foarte simplă. Bolnavul, violent, nu voia să accepte tratamentul şi s-a baricadat în salon. Pia a reuşit să-l convingă să primească medicamentele. Antim ar fi preferat ceva ca-n filme, măcar cu o fractură, dacă nu cu un salt de la etaj. Este categoric dezamăgit.

Şi-a băut cafeaua – a doua pe ziua de azi – şi soarbe din coniac. Un coniac bun. Murfatlar. N-a mai fost de mult prin magazine. „Cum mai stai cu inima?” îl întreabă Max. „Merge.” Antim crede că interesul a fost doar de complezenţă. „Ştii, ţi-am studiat EKG-ul. Ai avut într-adevăr un infarct. Ceea ce nu-nţeleg ţine de comportamentul ulterior al cordului şi chiar de al întregului organism. Mai c-aş fi în stare să elaborez o teorie cam fistichie...” Trage din ţigară şi râde. „Ar fi nostim să fie chiar aşa... Mă gândesc că organismul tău, speriat de modul de viaţă la care-l supuneai, un fel de sinucidere lentă, a simulat nenorocitul ăla de infarct, ca să te salveze. Să-ţi bage frica-n oase şi să te facă să devii mai rezonabil... Ce spui?” „Ce să spun? Nu pot să spun nimic. Nu-s pe teren cunoscut, habar n-am de medicină. Dacă zici tu, te cred. Cred tot ce-mi spun doctorii.” În realitate, nu vrea să creadă nimic. Ideea asta cu infarctul simulat îl sperie. Cum, adică, să nu fi fost un infarct adevărat? S-a obişnuit atât de mult cu gândul că a trecut pe lângă moarte şi că-i simte în fiecare minut vârful coasei atingându-l între coaste, în partea stângă, încât i s-ar părea că fără acestea ar fi frustrat de ceva al lui, propriu, inseparabil de

corpul său. Ar însemna că e sănătos tun. Dar ar mai însemna că deşteptul ăsta de organism ar fi în stare să simuleze fel de fel de boli, ba chiar şi o frumoasă moarte, care, din nefericire, ar fi ireversibilă. „Îţi mai e teamă?” „Mi-este, cum să nu-mi fie?! Dar încep să progresez, încep să devin indiferent. Prea mă bruftuluiesc toţi din toate părţile. Că de ce n-am murit încă... Sau că e posibil să mor peste cinci minute. Păi tocmai de asta mi-e frică şi mie. De moarte. Şi acum, sătul de atâtea vorbe, am ajuns să-mi fie indiferent. M-au zăpăcit cu... Distracţie de psihiatri fără prea multă fantezie. Mai c-aş vrea să le fac pe plac, tocmai când nu se aşteaptă...” Max zâmbeşte enigmatic. Surâde şi Pia. „Şi nu-nţeleg ce se bagă ei. Şi ei. Doar sunt bolnavul tău.” „Dar ce-ai vrea să ţi se spună, că eşti nemuritor?” „Ştiu că-s muritor, dar aş vrea să mai trăiesc.” „Ai vrea, însă nu colaborezi.” „Cu cine?” „Cu organismul tău. În loc să-i dai echilibrul necesar, mai ales că infarctul a fost uşor, îl chinuieşti mereu. Îl îndopi cu supoziţii care mai de care mai stresante.” „Are dreptate, zice şi Max. Ar trebui să te cauţi la un doctor bun.” „Tu nu eşti bun?” „E prea bun pentru tine. Te ia în serios...” râde Pia. Şi Max: „Cu dragostea cum stai?” „Parcă de dragoste îmi arde mie acum?! „Să-ţi ardă, că e firesc să-ţi ardă!”

5.

Se obişnuise de mult să nu cineze. O gustare, între 5 şi 6 seara, era de-ajuns. Pentru astăzi nu are niciun plan. Nu vrea să se ducă la Suzana. O fi vreun film la televizor. Trece pe la terenul de tenis. Un meci acerb de fotbal. Băieţi şi fete, amestecaţi. Personal medical, bolnavi, unul dintre şoferii autobuzului, electricianul şi un maistor de la ergoterapie. Terenul, în mijlocul pădurii, betonat, pare o imensă colivie de sârmă. Antim priveşte un timp erupţia aceea de tinereţe. Îi place. Dacă nu i-ar fi teamă, ar bate şi el mingea. Asta e: teama. Că are 40 de ani, că e *om serios*, nu-s argumente valabile. Ce înseamnă să ai 40 de ani? Ce înseamnă om serios? Nu ştie. Are o uşoară nelinişte, nu îngrijorătoare, însă trebuie luată-n seamă. Îşi controlează pulsul. Iar i-a scăzut sub 70. Nu-i bine să-i scadă sub 70, după cum nu-i bine să-i crească peste 80. Nimic nu e bine. Lui IM ax îi convine să facă speculaţii teoretice. Infarct simulat! Probabil că un cardiolog ar muri de râs. E drept însă că

un cardiolog *bun* ar trebui să ţină seama şi de subconştientul bolnavului. Reia: speculaţiile pot fi numai teoretice. În practică, s-ar chema experimente, nu?

„Cu cine ţineţi?” O fată foarte brunetă, de un cafeniu gălbui, în şort şi tricou, se odihneşte. „Trebuie să ţin neapărat cu cineva?” „Da. Altfel n-are haz.” „Atunci ţin cu dumneata.” „E-n regulă. V-am notat, domnu Antim.” „De unde mă ştii?” „Aici se ştie tot.” Face o reverenţă obosită, îndoind piciorul, ca o fetiţă din clasa întâi. „Pe mine mă cheamă Măslina. Nu-mi recunosc alt nume.” „Îmi pare bine.” „Sunt drăguţă?” „Eşti interesantă.” „Interesantă se spune că e o femeie urâtă. Ca să n-o jigneşti. După cum la un bărbat c-un picior în groapă remarci că arată minunat. Dacă ar arăta minunat, nu i-ai mai spune-o.” „De acord, însă dumneata…” „Nu vă scuzaţi. E mai bine.”

Începe să se întunece. Antim se pomeneşte mergând alături de Măslina şi se chinuie să-şi amintească unde şi când a auzit vorbindu-se de ea. Nu reuşeşte. Măslina povesteşte ceva despre o excursie pe munte, ceva cu o cabană, cu băieţi şi fete „de comitet”, cu un casetofon stricat. Un talmeş-balmeş colorat, nepoliticos. Se opreşte: „Vă e rău?” „Nu. De ce?” „Aşa mi s-a părut. Aţi tăcut tot timpul. Sau poate merg prea repede.” „Nu mi-am dat seama… Ei, nu-s eu chiar aşa de…” „Ba da, ba da! Tot spitalul ştie că sunteţi foarte bolnav.” „Multe se mai ştiu în spitalul ăsta! Despre fiecare se ştie tot?” „Normal! Noi ce altă treabă am avea?! În plus, de dumneavoastră se ocupă doctorul Max, doctorul Binder, doamna psiholog – prea mulţi ca să nu fiţi un muribund… Cunosc cel puţin trei fete care suspină în taină după dumneavoastră, mai ales c-au auzit că nici nu sunteţi însurat, dar se bârfeşte că după dumneavoastră omul nu poate decât să bocească… Chiar: n-aţi murit niciodată până? acum?” Antim constată brusc că e luat peste picior. Aşa-i trebuie, dacă intră-n vorbă cu puştoaicele astea: Sunt obraznice şi fără pic de respect. Înghite în sec. „Prefer să nu continui discuţia asta. Bună seara!” Dar fata nu renunţă. „Staţi, că n-am terminat! Ştiaţi că sunteţi antipatic şi încrezut? Şi-acuma eu închei discuţia: salut!”

„Să nu mai apuc ziua de mâine – blestemă Antim –, dacă *ăştia nu-s* toţi nebuni! Bolnavii nu-s nebuni, sunt doar puţin deranjaţi mintal sau cu nervii obosiţi, sau pur şi simplu idioţi, dar ăştia…” Nu se dumireşte cum poate fi el antipatic şi încrezut. Şi pune punct: „Ia să mă lase-n pace Măslina asta!” Deodată îşi

aminteşte: Măslina trebuie să fie asistenta aceea care „i-a umflat” doctorului Doman pachetul de ţigări. Măslina – un fel de copil teribil al spitalului, i-a mers vestea că-i foc de deşteaptă – „Şi nu e!” afirmă cu tărie Antim –, face fel de fel de şotii, e obraznică, înjură, comentează orice dispoziţie, e sensibilă la laude – „Ca orice femeie!” punctează sec Antim –, o mulţime de date pe care el, fără să-şi dea seama, le-a înregistrat de ici şi de colo. „Vasăzică asta e Măslina!”

În camera lui, cu lumina stinsă, priveşte prin fereastra deschisă bradul care-i acoperă parcul (Platoul! spun oamenii spitalului; Cadrilaterul! ar vrea să i se spună Dondopol, directorul, de fel din vestitul Caracal) şi pentru prima oară de când se află aci simte singurătatea ca pe ceva material, ca pe o haină prea strâmtă sau ca pe neputinţa de a citi fără ochelari. Îi vine în minte comparaţia cu ochelarii deoarece a-nceput să îndepărteze de ochi ziarul, însă i-a fost lene să meargă la un oculist. „Aici n-or avea oftalmolog?” se întreabă şi nu mai ştie nimic. Îl trezeşte uica Pavel, paznicul, care, trecând pe alee, a văzut fereastra deschisă. Îi ciocăne în pervaz cu bâta purtată de obicei sub braţ. Antim sare în picioare, ameţeşte din cauza schimbării bruşte de nivel şi se teme. Un gând fugar, uitat imediat, îi dă un regret vag: „Şi visam atât de frumos!”

6.

Stă întins şi-i este frică să se mişte. S-a trezit înainte de 7, a-ncercat câteva mişcări – aşa-zisa gimnastică –, dar a renunţat, se simţea prea obosit, şi a pregătit o cafea. Totul normal, până la un junghi neaşteptat sub sânul stâng, apoi senzaţia de leşin iminent, lipsa de aer. Acum nu îndrăzneşte nici să ridice mâna ca să ia o carte din teancul aflat lângă veioză. Chiar deasupra este un roman poliţist neînceput. Aude ciocănitul în uşă şi tot ce poate face este să spună slab, mai mult şoptit tare, „Da!”

Într-un timp neverosimil de lung, fiecare mişcare se derulează descompusă în zecile de componente, intră o tânără înaltă, simpatică la prima vedere, cu un aer obosit. Are în gesturi o nesiguranţă, o ezitare care lasă impresia că mereu îşi repetă zâmbetul chinuit, tremurând în colţul buzelor, pasul târşâit. „Bună ziua. Cred c-am greşit. Cred că...” „Da, ai greşit, spune Antim, şi-i este jenă că nu se poate ridica. Cauţi laboratorul?”

„Nu… De fapt… Acum, dacă tot v-am deranjat, pot să stau puţin?” „Poţi.” „Unde să mă aşez?” „Unde doreşti.” Alege balansoarul. „Pot să fumez o ţigară?” „Poţi.” „Numai să nu vă facă rău. La inima dumneavoastră.” Zâmbeşte iar, dar zâmbetul are altă expresie. Antim o vede nu prea lămurit, fiindcă acolo, în balansoar, ea stă cu spatele spre fereastră, spre lumină. „Dar cu o cafea nu mă serviţi?” „Nu. Serveşte-te singură. Deschide dulapul şi găseşti tot ce trebuie.” Nu se grăbeşte. Se orientează greu, de parcă s-ar împiedica de un milion de obiecte. Ajunge totuşi la dulap, ia cana, termoplonjorul, caută priza. Pune două ceşti de apă. Opt linguriţe de cafea. „Nu-i prea mult?” „Nu.” Apoi: „Pot să iau şi-un mic calmant de la dumneavoastră?” „Nu. N-ai voie decât ce-ţi este prescris de medic.” „Dar sunt cadru medical şi ştiu ce-ar fi… Ştiu ce-mi face bine.” „Te cred, însă eu nu-ţi dau. Cafea, bomboane – vezi că e acolo o pungă! –, dar nu medicamente sau alcool.”

Stă mai relaxată. Fumează. Cafeaua miroase frumos. Antim a refuzat. De teamă. Observă că se poate mişca, uşor, nu-l mai supără nimic. Se ridică şi face doi-trei paşi, de încercare. Privită de aproape, tânăra pare ceva mai trecută. Un obraz, emaciat, cu zeci de riduri fine, ca un păienjeniş desenat cu o peniţă subţire. „Am necazuri, spune cu un glas egal şi zâmbeşte, ca şi când s-ar contrazice. Mă supăra o embriocardie, am avut un copil pe care l-am pierdut, pe urmă soţul meu s-a săturat de o epavă ca mine şi a plecat în Algeria… Lucrează şi acum acolo, la Base Ohanet. Iar eu am început să mă droghez cu neuroleptice… Nu-s nebună. Sunt numai foarte nefericită şi proastă.”

Antim s-a întins din nou pe pat. Aude ca prin vis: „Vă mulţumesc şi vă rog să-mi daţi voie să mai vin…” Uşa s-a închis de mult. „Nici n-am întrebat-o cum o cheamă!” regretă el, pe jumătate în somn.

…E un platou de cretă, orbitor de alb, neted, la vreo 40-50 de metri deasupra mării (sau a oceanului?) care se zbate jos, lângă o plajă îngustă, străjuită de peretele abrupt. Apa albastră-albastră, soarele atârnă fierbinte – şi parcă mai mic decât se ştie – deasupra capului. Nevăzută, Aeyo şopteşte: „Clipă, opreşte-te!” „O, Doamne, spune Yeb, e atât de bine să nu ştii de nimeni şi de nimic.” „Ştii de mine.” „Nu, tu nu eşti nimeni şi nimic. Tu eşti totul.” „Termină cu prostiile, Yeb! Nu-mi plac

vorbele mari.”

…Stânca albă arde. Undeva, în lumina dureros de albă, un pâlc de copaci firavi par o promisiune vagă Paşi, paşi… „Yeb, tu crezi că va fi război?” „Nu. Nu va fi. Nimeni nu vrea război.” „Atunci de ce…” „Taci! Ce-ţi veni cu războiul? Ce ne pasă nouă? Noi nu contăm. Cine să se-mpiedice de noi?” „Tocmai, că pe noi nu ne-ntreabă nimeni… Dar de contat… Tu contezi pentru mine mai mult decât şapte miliarde de universuri… Şi spuneam că nu-mi plac vorbele mari!” „Nu vreau şapte miliarde de universuri.” „E puţin?” „Nu ştiu. Nu-mi dau seama. Nu pot să apreciez diferenţa dintre şapte miliarde şi opt miliarde…”

Nu ştie cum arată Aeyo. N-a văzut-o niciodată, însă nu i se pare că asta n-ar fi normal. În schimb se miră mereu de faptul că îşi aminteşte – şi acesta nu este termenul exact – de întâmplări pe care nu le-a trăit niciodată. De parcă şi-ar aduce aminte de altcineva, dintr-o altă existenţă. I-a povestit lui Aeyo. „Vise de noapte!” a pus ea, scurt, diagnosticul. „Eram economist, aiurează Yeb, dar nu-mi făceam meseria, fiindcă îmi pierdusem luciditatea. Ar fi trebuit să-mi dau seama că niciodată cifrele nu corespundeau realităţii. Mă îmbătăm cu cifre şi mă minţeam că le cred adevărate… Am fost un fel de conţopist pe la o organizaţie judeţeană, centralizam date şi trimiteam îndrumări prin telefon. Eram un tip mărginit, descalificat profesional, fără vicii şi fără calităţi. Întotdeauna aveam timp de prisos şi mă plictiseam… Cred c-am fost şi bolnav, într-o perioadă. Poate tot din plictiseală. Organismul meu se săturase să vegeteze la nesfârşit. De-aia şi-a găsit o preocupare interesantă. Şi mă numeam Filip…” Aeyo nu-i permite să continue.

Există acolo un cort portocaliu, sub care e răcoare. Marea se aude tot mai departe, soarele coboară vertiginos pe boltă şi ei doi se iubesc îndelung, cu o frenezie înceată şi intensă, ca o moarte minunată şi imposibilă. Pe cerul pal trece o rachetă de patrulare. Linişte. „Yeb, dacă tu vrei…” Nu ştie ce-a dorit să spună Aeyo. Platoul se cutremură violent, în trei rânduri. În Sud, la vreo cinci *distanţe* se întâmplă ceva. Yeb ştie despre ce e vorba, însă nu are poftă să vorbească. Nici măcar cu Aeyo. „Nu se mai astâmpără…” şopteşte ea şi-l sărută cu disperare. „Aeyo, ţin să-ţi mărturisesc un lucru foarte ciudat. Acum, în clipa asta, mi se pare ciudat. Numai acum. Nu te superi?” „De ce să mă

supăr?” „Eu nu te văd.” „Da, şi?” „De ce să nu te văd? E firesc să nu te văd?” „N-are importanţă. Totul e să...”

...Asta e tot. Simte o linişte şi-o descătuşare. O satisfacţie de om care şi-a potolit foamea de dragoste. Şi o tristeţe lină. „Un vis frumos – îşi spune şi rosteşte cu glas tare: Aeyo!” Apoi, neobişnuit de clar, judecă și decide că întotdeauna, în vis, femeia e zână. În realitate – ce să mai vorbim?! Şi ce e frumos în vis – în realitate ţi se-ntâmplă pe dos. O prevestire adică. Femeie în vis – nu-i bine. Femeie goală. Aeyo era categoric femeie, dar n-a văzut-o. Deci dacă n-a văzut-o... Iar răul se poate întâmpla oricum, şi fără să visezi femei. Ciudat de tot e faptul că a dormit şi-a visat la o oră nepotrivită. Cum să visezi la ora 9 dimineaţa?! A uitat de inimă. Are în oase o moleşeală plăcută, care nu-l mai lasă acolo în pat. Nu-l mai lasă să zacă. O moleşeală care marchează sfârşitul inactivităţii. Îşi comandă: „Scu-la-rea!” E ora 11. Foarte târziu. O să stea la soare doar un ceas.

Pe dig, locul unde s-a obişnuit să se întindă e ocupat. Dă să caute altul. „Nu staţi? V-am aşteptat.” „O! Toxicomana!” exclamă în gând şi constată că nu-i displace s-o găsească acolo. Îşi dă seama c-o priveşte pe furiş şi-i este necaz. O examinează fără reţineri, ca pentru o evaluare. Îi place. Şi contrar firii lui, spune: „Îmi placi.” „Mă bucur.” Soarele pripeşte. Antim a închis ochii şi simte pe pleoape doi bănuţi portocalii. Aeyo? Mirosul e altul. Miroase a medicamente. Femeia de lângă el transpiră din belşug. Antim face un efort şi recunoaşte izul de *Beuri.* Ar vrea să spună ceva şi nu ştie ce. Ar vrea să nu tacă. Ea s-a aşezat pe-o dungă, cu faţa, dar nu se uită la el. „Cum te cheamă?” „Meri.” „De la Maria?” „Nu.” Zeci de gâze zumzăie prin aerul fierbinte. Nu departe, cineva ascultă muzică sârbească. Dincolo de şanţul lat care desparte digul de câmp, pe marginea miriştii, un bărbat în pijama stă în genunchi şi ţine mâinile împreunate ca pentru rugăciune. Meri, fără să deschidă ochii, explică: „E Pipilitu. Aşa-l cheamă, dar i se spune Cristos. Nu e sectant. Nu se roagă. Şi-a compus o biografie foarte interesantă. S-a născut, cică, în altă galaxie şi a fost reîncarnat pe pământ pentru a aduce oamenilor fericirea. La anumite ore, se concentrează şi ia legătura cu baza. Povesteşte atâtea despre planeta lui... Spune că trăieşte pe un platou alb, ca de cretă, la vreo 30 de metri deasupra oceanului...” „Nu se poate!” „Aşa spune el. De ce să nu se

poată?... Locuinţele sunt amenajate în peretele platoului, ca nişte grote, dar cu tot confortul...” „Mda... murmură Antim. Eu nu puteam să le văd de sus. Ce tâmpenie!” „Poftim?” „Nimic. Te ascult.” „Şi ce este cel mai interesant, *ei* nu se văd între ei...” Antim simte că va trebui să se scoale, gândul i-a rămas în urmă, lângă Meri. „Unde-ai plecat?” o aude întrebând, e deja departe, coboară în şanţul cu smocuri de pipirig şi se opreşte lângă Pipilitu. „O ştii pe Aeyo?” Omul nu pare să fi înţeles. Stă nemişcat. „Aeyo!” repetă Antim inutil. Se întoarce, inexplicabil de dezamăgit, şi hotărăşte să se controleze. Ce naiba, doar n-o începe s-o ia razna? „Eu sunt suedeză, şopteşte Meri pe tonul unei declaraţii de dragoste. Sunt suedeză şi am studiat psihologia la Upsala. Ciudat, nu?” Antim simte palma ei fierbinte şi uşor umedă pe braţul lui. „Ce să fie ciudat?” „Că am studiat la Upsala.” „Şi ce-am eu de acolo!” „Nimic, dar recunoaşte că-i ciudat. Soţul meu a murit imediat după ce-a aflat. Era foarte sensibil şi avea o părere foarte proastă despre mine... Povesteşte-mi ceva despre tine. Însă ceva nou, ce nu ştiu. Pipilitu trece pe lângă ei, ţinându-şi pantalonii cu o mână. „Aeyo nu-i un nume de pe la noi. Poate din altă parte.” „Ce-a spus? Ce-a spus?” „N-am înţeles, minte Antim, apoi nu-şi dă seama cum începe să desfăşoare o teorie cam încurcată, pe care însă, calm, o rezumă logic şi clar: Dacă universul este infinit, apariţia şi dispariţia materiei poate avea loc continuu sau intermitent, universul rămânând tot infinit, un plus sau un minus de materie, oricât de mare, dar finit, neafectând infinitatea lui. Acest lucru contravine principiului conservării masei şi energiei, al conservării materiei. Pentru că, dacă finit este ceva ce poate fi reprezentat printr-un număr, numărul, în mod axiomatic, este adevărat. În antiteza, infinitul nu poate fi decât fals.”

Meri a ascultat cu atenţie înţelegătoare. Înţelegea, nu mima înţelegerea. Apoi cere o continuare: „Da. Şi Antim realizează faptul incredibil că nu el a gândit ideile acelea. Parcă i-ar fi fost dictate. Sau le-ar fi scos dintr-un sertar al memoriei, unde le-a depozitat cândva, habar n-are când. Acum nu mai are ce să spună. Asta a fost tot. Fără nicio legătură, nici înainte, nici după. Şi ce dacă universul este finit? Şi cu voce tare: „Şi ce dacă universul este finit?” Meri râde: „Asta eu trebuia să întreb... Povesteşte-mi despre tine... Sau, mai întâi, să-ţi spun eu ce ştiu... Îţi dai seama că n-am venit la tine întâmplător. Din

greşeală. Sau nu te interesează?”

„Nu mă interesează, însă cine ştie…” „Aflasem că te numeşti Filip Antim, că eşti, sau ai fost într-o funcţie destul de mare, dar neimportantă, că suferi de inimă, că nu eşti căsătorit, că ţi-e teamă de moarte şi că, în general, eşti un tip cu totul şi cu totul neinteresant. Şi mi-am zis: Ăsta e omul meu! Asta n-o să mă curteze, n-o să-şi dea aere de cuceritor, n-o să mă ameţească povestind ce-a văzut prin Apus, pe unde-o fi fost în delegaţii, nici eu n-o să mă-ndrăgostesc de el – eu cunoscându-mi defectul ăsta, că mă-ndrăgostesc repede şi des –, şi-o să ne ţinem de urât în disperările noastre… Mulţumit?” „Mai mult decât atât: indiferent.” „Adică te lasă rece.” „Exact.” „Nu te interesează nici măcar când mă prinzi cu minciuna?” „Nu. De ce? Fiecare declară ce vrea. Nu m-ai obligat să te cred. Deci…” „Ai spus că-ţi plac. Ai minţit?” „Nu. De ce? Dar nu te oblig să mă crezi, fiindcă asta e o simplă constatare, fără urmări.” „De exemplu?” „Fără niciun exemplu.”

7.

„Ce naiba o mai fi cu Paul – se întreabă –, de ce nu-şi face timp, doar nu-s la capătul pământului?!“ Îi e dor de rânjetul lui – *„Transfigurare!”* –, de nepăsarea lui în faţa zilei de mâine, de cinismul lui dintre nişte limite rezonabile. De fapt, bărbosul de Paul este numai un adolescent visător, cu pretenţii de bătrân dur şi nesimţit – „Nesimţirea mea, ragazzino, este jucată! Mă apăr de mizerii. Asta e: mă apăr!” –, şi poate tocmai pentru astea toate Antim îl iubeşte. I-ar plăcea să aibă aici pe perete, în locul unui decolorat „car cu boi”, cartonul pe care i l-a dăruit într-o seară Paul. O aiureală cosmico-apocaliptică, cu un cer negru, sori multipli, multicolori, pe carton presat – atârnând într-un cui, neglijent, strâmb, şi i se părea că recunoaşte un peisaj văzut cândva. În seara aceea, Paul s-a enervat nemotivat, ca de obicei, şi l-a întrebat de ce se tot uită la „povestea aia infectă”. „Îmi place”, a spus Antim şi atunci el a smuls-o de pe perete, a scos-o din ramă (Antim îşi aminteşte perfect şi nu reuşeşte nici acum să priceapă de ce a păstrat rama, era o ramă nereuşită, veche, urâtă chiar) şi i-a întins cartonul: „Na-ţi-o! Că ma enervezi.”

De câteva zile n-a mai făcut nicio vizită. Îşi împarte timpul

între plajă şi lungi plimbări de-a lungul râului, pe malul celălalt, trecând peste un pod de cale ferată nu prea folosit de trenuri, însoţit de Meri. Începea să se simtă de-al locului.

Stă în balansoar, cu picioarele ridicate pe scaunul de burete, un schelet metalic oblojit cu bucăţi de plastic spongios, şi o aşteaptă pe Meri. De obicei ea nu întârzie. E 9 dimineaţa. Pe alee trece Max. Se opreşte şi-l strigă. „Cum mai merge inima?” „Ceac-pac...” „Per-fect! Să-mi spui când o sta.” „Bine. N-o să uit.”

Mai târziu, într-o buclă a râului, în iarba înaltă, care-i separă complet, Antim îşi spune că pădurea aceea de iarbă îi produce frică şi plăcere, amândouă la un loc, nu prea clare. Dar nu e singur. Poate vorbi, se aude, i se răspunde. „Au un farmec anume locurile astea, pădurea, spitalul, râul, trebuie să nu ne minţim, au un farmec care te prinde, te cucereşte pe nesimţite... Nici nu-ţi dai seama când te-a prins definitiv. E şi un bine, că ai aici un refugiu. Orice om are nevoie de un loc unde să fugă, unde să se ascundă, unde să se simtă în siguranţă în anumite momente. Ai aici un refugiu. Ai unde să vii când nu mai poţi să te suporţi. Dar, pe de altă parte, e ca o otravă. Oriunde ai fi, oricât de bine te-ai simţi, deodată te-apucă un dor, o nelinişte, o nevoie să laşi tot şi să te-ntorci aici. E ca un farmec. O făcătură, aşa se spune pe la noi... Ai să vezi. Niciodată n-o să scapi de locul ăsta. Eu mă revolt câteodată, însă ştiu că sunt învinsă încă înainte de a mă împotrivi. Iau primul tren şi vin. Aşa îmi închipui că se simţeau în Eden primii oameni...” „Eden se spune că e un cuvânt care seamănă cu altul, care în ebraică înseamnă desfătări...” „Eu mă desfăt aici, mărturiseşte Meri. În clipa asta mă simt ca prima femeie, Eva. Ştiu că eu sunt începutul a tot ce există.” „La început, recită Antim dintr-un imn, şi se miră singur, fiindcă nu-şi aminteşte unde l-a citit –, Nefiinţa nu exista, nici Fiinţa. Nu exista decât timpul acela, nici Moarte, nici Nemoarte, nu era decât Unu. Unu respira fără suflare mişcat din sine însuşi. Dincolo de aceasta nu mai exista nimic altceva. La început, Tenebrele ascundeau tenebre. Unu învăluit în vid. Din el se dezvoltă Dorinţa, care a fost sământa dintâi a conştiinţei...” „Ce e asta? Aduce cu un poet. Cred că este...” „Nu-i spune numele. S-ar supăra admiratorii lui, care nu ştiu că *asta* e din Rig-Veda.” „Dar seamănă cu...” „S-o fi inspirat şi el, se obişnuieşte. Oricum, Rig-Veda e mai veche.” Şi brusc:

„Tu ce meserie ai?” „Nu ţi-am spus?” „Mi-ai spus ce ţi-a trecut prin minte.” „Are importanţă? Nici eu nu ştiu precis ce-ai făcut tu în 40 de ani de viaţă.” „N-am făcut nimic. Sau, cel puţin, nu sunt sigur că am făcut ceva demn de reţinut… Am vegetat. Cred că… am fost fericit.” „Aşa precum un oligofren, care…” „Îmi cunosc teoria” „Nu-i o teorie: era o părere. Atât… Dar nu mi-ai răspuns!” Şi din nou gândul cotește neaşteptat. „Meri! Ştii ce te rog? Dacă mi se face rău… înţelegi? Să nu-ncerci să mă mişti. Să mă laşi aici şi să te duci să-l anunţi pe doctorul Rocşoreanu. Sau mai bine…” „Ţi-e rău?” „Nu. Însă pentru orice eventualitate…” „Bine. Am reţinut… Te rog şi eu ceva: să te abţii. Nu-mi priesc emoţiile.” „Mă străduiesc.” Apoi o lungă tăcere. Zgomote nelămurite, îndepărtate. Un strigăt. Un chiot. Probabil cineva s-a aruncat în apă.

„Eu, de fapt, sunt economistă. Am terminat A.S.E.-ul la «fără frecvenţă». Înainte de tot, *am făcut* franceza şi engleza. M-am recalificat în urma unor… E o poveste prea adevărată ca să ţi-o spun. Şi murdară. Poate altă dată, când o să… În fine, sunt fiica tovarăşului Grimanu. Ai auzit de tovarăşul Grimanu?” „Am auzit. L-am şi cunoscut.” Şi cu un glas suspect de vesel: „Am şi discutat o dată. O singură dată. Adică n-a fost o discuţie. A fost un fel de monolog. El m-a chemat, eu m-am dus, el m-a-njurat «tovărăşeşte» de mamă şi eu am plecat. Am plecat, dar nu trântind uşa sau arzându-i un pumn, ci foarte cuminţel, ca orice om cu judecată şi prevăzut cu o tonă de laşitate.” Prin zidul de iarbă nu se aude nimic. „Te rog să mă ierţi. Sunt un… Indiferent de… Mă rog, e tatăl tău…” Meri râde potolit. „Fii serios. Îl recunosc. Ce, crezi că numai cu tine s-a purtat aşa? Crezi că eu am scăpat? Dar – şi revine la un ton mai scăzut şi egal – voiam să-ţi spun, că fiind fiica lui, am beneficiat de anumite avantaje. Mă şi mir cum de n-am luat-o razna. Ca frate-meu. Am un frate. E tocmai în Australia… Eu am fost destul de liberă, am trăit, ca să zic aşa, în belşug, la 17 ani am văzut Parisul, la 18 piramidele. Numai după ce-a *căzut* tovarăşul Grimanu au început necazurile. Până atunci toată lumea îmi zâmbea, orice dorinţă îmi era satisfăcută. A urmat o întoarcere îngrozitoare. Am simţit din plin ura a sute de oameni. Se răzbunau pe mine pentru cele îndurate, pe drept sau pe nedrept, din partea tovarăşului Grimanu. Şi aşa am început să-l urăsc. Apoi s-a-ntâmplat… În fine, asta – cu altă ocazie.” „De ce să-l urăşti?”

„Pentru că a *căzut.* Cât era acolo, sus, doar îl dispreţuiam. Îi vedeam toate defectele, însă mă bucuram că-s fiica lui. Din interes. Profitam. Îţi dai seama ce monstru sunt?” „Nu exagerezi? Sau şi asta e… altă poveste…” „Ar fi bine.” „Ce face el acum?” „Scrâşneşte din dinţi, înjură şi aşteaptă conjunctura favorabilă, ca să revină. Să urce iar în şa.” „Crede c-ar mai fi posibil?” „De ce nu?!” „Şi tu crezi?” „Eu, nu. Tovarăşul Grimanu e terminat. Ca şi mine, de altfel… Nu trebuia să mă provoci. O să plâng.” „N-am ştiut.” „Nu te-nvinuiesc.”

Timp de o săptămână Meri nu mai apăru. Antim se interesă la pavilionul ei. Intrase într-o criză prelungită şi acum, sedată puternic, nu ieşea din salon.

8.

„Ce i-ai făcut lui Meri?” îl interoghează Suzana. „Eu?” „Tu! Nici nu ţi-a zburat o jumătate de gărgăune din cap şi te-ai şi apucat de cuceriri. Halal donjuan! Nu ţi-e ruşine să profiţi de faptul că biata fată e bolnavă?” „Eu?” „Tu! Ce te tot miri? Mi-a recunoscut chiar de a doua zi şi mi-a povestit cum s-a-ntâmplat. Bărbaţii obişnuiesc să se laude cu asta, dar nu şi femeile.” Antim se sufocă. „Dar nici… Eu n-am… Nu se… Impo…” „Termină cu teatrul ăsta ieftin! Uite la el, cavalerul! Neagă! După ce-a adus-o pe biata fată într-o stare îngrozitoare! Spune: ce s-a întâmplat? Ai părăsit-o?” Antim uită de echilibrul lui, necesarul lui echilibru, pe care şi-l îngrijeşte, îl mângâie, îl întreţine, sare-n picioare şi urlă: „Eşti nebună? Îţi jur că doar am discutat cu femeia aia!

— Spune „femeia aia“ şi-i pare rău, fiindcă de fapt îi plăcea şi se simţea bine cu ea.

— Aici toţi sunteţi nebuni şi vreţi să mă înnebuniţi şi pe mine! Duceţi-vă dracului!” Pleacă în fugă, nemaiţinând seama că starea aceea de nervi îi poate fi fatală, că se poate prăbuşi acolo, pe alee – un stop cardiac, nu? —, şi adio viaţă! Nu nimereşte broasca uşii, ţinea cheia întoarsă, intră, în sfârşit, şi-i vine să spargă ceva. Caută în jur. O cană, pe colţul mesei. O ia, o cântăreşte bine în mână, e o cană ieftină, de faianţă, apoi o izbeşte cu putere de podea. Zgomotul însă a fost prea mic. Aparatul de radio! Pe dulap. Nu l-a deschis niciodată de când locuieşte aici. Proiectat în zid, se transformă într-o mulţime de

resturi fără întrebuinţare. De data asta, Antim n-a auzit nimic. A văzut cutia aceea, cât două pachete de ţigări, cum se dezmembrează, însă totul fără sunet. Şi brusc se simte obosit de moarte. Mai apucă să gândească, fără vreo legătură cu ceva, că programase să vadă un film dat pe programul 2 de televiziunea iugoslavă, şi cade pe pat într-un somn nefiresc, letargic.

…Sunt tot acolo, pe platou. Marea nu mai este albastră. Yeb ştie fără să-i spună cineva, sau i s-a pus în vedere mai înainte, acum nu judecă asta, că nu are voie să se scalde. Apa a devenit acidă. „Sau radioactivă?” se întreabă, iar Aeyo confirmă: „Cam aşa ceva…” Aerul, fierbinte, pare să ameninţe. „Ce se-ntâmplă, Aeyo?” „Nu te mai gândi. Tot nu putem schimba nimic. Să ne bucurăm de ce ne rămâne şi de cât ne mai rămâne.” „Dar de ce să stăm aici?” „Nu eşti fericit aici?” „Sunt fericit cu tine, însă din momentul în care am în faţă o interdicţie – nu mai…” „Taci! N-are rost.” „Să tac! Să nu mă gândesc! Să nu exist!” „Existăm. Încă. Iubeşte-mă, Yeb…” Cortul portocaliu este un mic depozit. Mai ales alimente. Pentru apă au un mic sintetizator. Cât timp va fi aer…

Platoul se cutremură iar, e un dans pe o muzică stranie, ca o prăbuşire de bolovani pe octavele cele mai apropiate de infrasunete. Din cort, dreptunghiul de cer pare vesel. „*Transfigurare*“ – şopteşte. „Da, mi-ai povestit. Mi-ar fi plăcut să-l cunosc pe Paul. Ştiu că e imposibil, dar, dacă aş vorbi cu el, cred că nu mi s-ar părea atât de zăpăcit cum mi l-ai descris tu. Eu îl văd prin ochii tăi, dar îl cântăresc cu mintea mea.” „Ce şanse avem?” „Toate. Nu te gândi.” „Iar să nu mă gândesc? N-ai obosit să repeţi? Nu-nţelegi că nu pot sta aşa să-mi aştept sfârşitul?! Vreau să mă bat, chiar dacă aş fi numai eu din toată lumea…” „Fii rezonabil. Noi suntem muritori. Tot vom muri odată şi-odată. Toţi oamenii mor.” „Nu-i vorba de oameni, ci de omenire.” „Şi ce-ţi pasă ţie de omenire? După tine, pentru tine, oricum nu va mai fi nimic. Nici măcar nu ai un copil, pentru care ai fi îndreptăţit să regreţi sfârşitul lumii…” „Aeyo!” „Ascult.” „Încep să cred că tu nu exişti decât în închipuirea mea…”

Soarele e umbrit de un nor subţire. Văluri transparente se suprapun mereu, lumina se subţiază, se estompează şi piere treptat. „Iubeşte-mă, Yeb… E singurul lucru pe care merită să-l faci…” Sunt singuri, ca la început sau la sfârşit de lume, şi nu le

rămâne altceva decât dragostea aceea ciudată. Ca niciodată, în dezlănţuirea ei calmă, Aeyo îl sperie. Se simte devorat. Gustul sângelui. Şi neantul... Mai are timp să se ferească, l-a durut să se desprindă: gura ei, nevăzută, a muşcat adânc din umăr.

9.

S-a bronzat de mult, pielea are o culoare aproape neagră, un cafeniu scrumit, şi vara aceea, lunile acelea nu mai trec, sau se derulează la nesfârşit într-un cerc larg dominat de un singur anotimp. I se pare că trăieşte aici de un veac. Carol, dulăul lui Max Rocşoreanu, zburdă pe alei într-o joacă prostească – o joacă necâinească –, aleargă apoi ca pe un hipodrom (sau kinodrom), într-un trap interminabil. Faţă de Max are un comportament la fel de necâinesc, se propteşte cu labele din faţă pe pieptul stăpânului, ca-ntr-o îmbrăţişare, şi stă aşa. Nimic nu pare să-l dărâme. E prea puternic. Doctorul face fente, caută să scape. Şi scapă, de obicei, fireşte, târziu, cu halatul murdărit. Antim tocmai se apucase să spună. „Stai! şopteşte Max. Treci în dreptul meu. Nu te mişca!” Face o răsucire lentă, întorcându-se cu spatele spre alee. „Poate că nu mă observă...” îşi exprimă el speranţa şi imediat răsuflă uşurat. A scăpat! Carol a trecut în viteză, clămpănind absent din fălci. „De ce zice Suzana că e tâmpit?” „Pentru că este. Însă eu nu recunosc. Nu vreau să-i dau satisfacţia asta.” „Acum mă asculţi?” „Sigur că te ascult, deşi ştiu ce ai să-mi spui.” „N-ai de unde... Ia priveşte aici!” Îşi dezgoleşte umărul. Max fluieră admirativ. „Formidabil!... Există două posibilităţi: sau ai fost extraordinar, sau... invers. Oricum, ar trebui să... Măcar un pic de alcool iodat. Nu strică... Dar îmi pare bine că... înseamnă că...” „Lasă-mă să-ţi spun, deşi e o prostie: am fost muşcat în vis.” „În vis?” „În vis. Mă visez mereu cu o femeie nevăzută, cu numele de Aeyo. Pe mine mă cheamă Yeb.” „În vis?” repetă Max. „Da. Şi nu-mi explic... Am crezut că singur m-am... Dar n-ajung să... Dac-o să susţii că muşcătură asta e simulată, mă sui pe turnul de apă şi m-arunc de-acolo!” „Stai, nu te pripi. S-o luăm calm şi metodic. De ce, în definitiv, n-ar fi posibil să te fi muşcat în vis?!... Hai la mine!”

Păşesc încet, ca-ntr-o plimbare infinită, parcă au uitat de visul lui Antim. Max descrie o pădure fără urzici, ca pe o lume, ca pe un univers fără urzici, se încrâncenează împotriva urzicilor. Apoi

trece la ciori, ciorile, stolurile de ciori, ca-ntr-un film de Hitchcock, sau ca-ntr-un vers de Nietzsche. Ajung. „Stai să-ţi arăt ceva, spune, şi-l conduce prin curte, ocolind casa, spre grădină. E misterios... „Iar pune în scenă o mică reprezentaţie...” gândeşte Antim şi constată că nu-i displace să fie spectator, cu condiţia să fie liber să aplaude sau să fluiere când are chef. „Ce zici?” întreabă Max, mândru şi temător, înspăimântat de iminenta judecată la care se supune de bună voie şi fascinat de opera lui. „Ce să zic?” Nu vede nimic, deocamdată. Priveşte aiurit în jur, încă n-a ieşit din miezul gândului său şi simte jenat rana din umăr. „Ce să văd?” întreabă şi de-abia atunci zăreşte pe butucul acela de măcelărie obiectul rotund şi alb, „ca o petală gingaşă pe o secure”, şi încremeneşte. Tace îndelung şi se apropie lin, descriind un cerc, o învăluire, tace – nu pentru că n-ar avea ce spune – şi, măcar în clipele acelea nu mai e conştient de sine. În spate, Max s-a împietrit într-un zâmbet stupid.

Deci lacrima...

E o lacrimă, într-adevăr, dar şi un sân rotund, de un alb mat, catifelat, se ghicesc şi venele albăstrii pulsând sub piele; dar şi un pântec arcuit ce cuprinde rodul unui mileniu de dragoste...

„Doamne! E o minune...” Nu găseşte alte vorbe. Priveşte acel sân-pântec-lacrimă, îl mângâie uşor, abia atingându-l cu degetele. Max nu mai zâmbeşte. E încruntat. Nu-şi controlează mimica. Numai prin ochi i se revarsă fericirea, e fericit, desigur. Brusc, parcă ruşinându-se, rosteşte grăbit: „Hai, gata! Să mergem...” Antim îl ascultă. „Sunt un dobitoc, îşi spune. Mereu mă grăbesc să judec oamenii şi mereu trebuie să o iau de la capăt...”

Intră în biroul spaţios, decorat cu cele mai neaşteptate obiecte, în alăturări paradoxale, unele hilare. O cască de pompier lucindu-şi alămurile lustruite, sprijinită de o Biblie, săbii de cavalerist din alte timpuri şi o cursă de şoareci *pictată* cu flori, purtând deasupra *intrării* un „Bine aţi venit!” sarcastic, dacă nu cinic. Max toarnă un lichid gălbui, un deget numai, în pahare, se întoarce în grădină, de unde revine cu Lacrima, ducând-o ca pe un copil, legănând-o, şi o aşază pe un piedestal pe care fusese o enormă vază de lut smălţuit. Stă în sfârşit în fotoliu, fumează şi aşteaptă. Antim înghite câteva picături de alcool şi povesteşte.

„Şi ce se-ntâmplă acolo?” „Nu ştiu. Mai mult deduc din ce-mi spune Aeyo, că de fapt aşteptăm un cataclism. Un război sau cam aşa ceva.” „Când se-ntâmplă toate astea?” „Nu-mi dau seama. Visez doar. E ca-n vis. Nu mă pot concentra şi totul alunecă. Adică…” „Pricep. Spune.” „Nu-s convins nici măcar că mă aflu pe pământ. Aş zice, deşi nu-s sigur, că soarele pare mai… mic. Dar e foarte cald.” „Şi n-o vezi?” „Pe Aeyo?… Nu. Doar…” „Însă e materială. O simţi. Există. Nu?” „Da. Categoric. Este un om. O femeie. Facem dragoste, ce naiba!” „În ce limbă vorbiţi?” „Nu m-am gândit la asta. Nu ştiu. Pot spune doar că înţeleg. Ne înţelegem.” Tac apoi amândoi.

„Nu-mi dau seama care ar fi explicaţia. Visul e vis. Până aici totul e clar. Cu muşcătura asta e altceva… O să râzi, însă mă gândesc tot la o…” „Te rog!” „Ce să-ţi fac dacă organismul tău îţi joacă fel de fel de feste?! Nici eu nu cred, dar n-am la îndemână altă ipoteză de lucru.” „Şi ce să…?” „Încearcă să te controlezi. Să te desprinzi de tine. În vis. Adică să devii conştient – mă rog, e un fel de a… —, să fii conştient că eşti în vis şi să nu te laşi în voia reprezentărilor din subconştient Să acţionezi tu, conducând întâmplările. Să încerci să afli tot ce se poate afla despre cadrul respectiv, loc, timp, despre această misterioasă Aeyo şi chiar despre tine. Cine spuneai că eşti?” „Yeb.” „Eventual să te uiţi într-o oglindă, să te vezi. Să te compari cu… tine.” „Şi ce-o să realizez?” „Ceva mai mult decât nimic. Altceva nu văd ce-am…” „Şi dacă lui Yeb îi trece prin cap să se sinucidă? Îţi dai seama?” „Îmi dau. Atunci măcar vom şti sigur că Yeb există în realitate şi că tu eşti Yeb.” „Râzi…” „Râd. De ce-aş plânge?” „Dar dacă în rana asta s-au vârât nişte viruşi noi, necunoscuţi pe aici?” Max se strâmbă. „Ştii ce? N-o lua razna, te rog, că nu te iau în serios. N-am voie?”

Suzana îl ascultă cu atenţie. Pare captivată. Ca de un roman poliţist bun. „Părerea mea, conchide ea, trăgând lent din ţigară, este că devii un tip interesant. Te dezvălui pe încetul. Eşti mai complicat decât păreai la-nceput şi-ncep să te cunosc. Numai mitoman nu te bănuiam… Ascultă: tu încerci să scrii romane fantastice şi ajungi să confunzi ficţiunile tale cu realitatea?” „Ce realitate?” protestează Antim. Nu vezi că totul e un fel de halucinaţie? Reală rămâne doar rana asta. Şi sper că eşti convinsă că n-am putut să mi-o fac singur.” „Asta da. Dar încerc să ghicesc cine a…” „Nu pricepi nimic.” „Nu. Recunosc.” „De

fapt nici eu nu înţeleg multe. De exemplu, nu-mi explic de ce te porţi cu mine ca şi cum ţi-aş fi duşman.” „E greu de explicat, fiindcă într-adevăr mă port cu tine ca şi cum mi-ai fi duşman. Numai că duşmanul meu e şi-al tău. E un duşman în tine, în prietenul meu. Filip e un duşman al nostru. Lasă, e timp şi pentru asta…”

În dreptul bradului de la fereastră, Meri şi-a făcut de lucru, urmărind ceva, o gâză poate, jos, în iarbă. „Te aşteptam.” „Eu, nu.” „Mi-am închipuit. Cred c-am spus nişte minciuni.” „Numai crezi?” „Am spus, am spus. Măcar de-aş şti ce-am mai inventat… Ce să fac, sunt bolnavă… Mă ierţi, nu? Şi mă pofteşti la o cafea? Acum mi-e mai bine. Aproape… E adevărat că tu eşti sau ai fost ministru?” „E adevărat, aprobă el abia ţinându-şi râsul. Ceva asemănător…” Uimit, înregistrează noutatea: e-n stare să râdă. Oare ce l-o amuza atâta? Nu se mai gândeşte la visul acela. Nici la moarte. Şi nici nu mai e supărat pe Meri. „Serios? Ministru-ministru?” „Am eu mutră de ministru?” „N-ai… Dar poate tocmai de aceea. Nici tata nu semăna cu un…” „Care? Grimanu?” „Ce Griman? Pe tata-l chema Dondopol. Era un fel de văr cu directorul de aici.” Antim renunţă.

Mirosul de cafea, persistent. „Nenorocirea vieţii mele, povesteşte Meri, a fost sex-appeal-ul. Asta e congenital. Atrag bărbaţii nu că vreau eu. Eu nu vreau. Însă ei n-au de unde să ştie… Odată, când treceam printr-o pădure, au sărit la mine doi tineri necunoscuţi. M-au ameninţat cu cuţitul, însă eu am absolvit nişte cursuri de autoapărare. Unul din ei era spion. Păcat, că arăta destul de bine: blond, cu mustaţă, ochi albaştri – de parcă erau pictaţi cu… Pe mine, în perioada aceea, mă preocupa foarte mult problema familiei. Fiindcă, ştii, eu am crescut la orfelinat…”

„Domnu Filip! Domnu Filip!” „Sunt acasă.” „Pot să intru?” „Nu ştiu. Cred că da, dacă ai avea puţină voinţă…” Măslina împinge uşa cu putere, de parcă s-ar fi aşteptat să i se opună rezistenţă. „Salut! Vai, ce schimbat sunteţi! Sunteţi foarte destins, aproape ca un om normal. Adică sănătos.” „Salut. Îmi pare bine.” „Tu ce cauţi aici?” i se adresează lui Meri. „Sunt în vizită.” „De ce oboseşti bolnavii? Tu eşti sănătoasă, n-ai nici pe dracu, simulante!” Meri se ridică surprinzător de supusă şi se grăbeşte să iasă. „De ce te porţi aşa? se supără Antim. E bolnavă. În orice caz, mai bolnavă decât mine.” „De unde ştiţi?” „Aşa cred.”

„Lăsaţi-ne pe noi să apreciem cum se prezintă situaţia cu pacienţii noştri!… Toxicomana asta e bolnavă, dar nu chiar aşa. Boala o doare prea puţin. Mai mult o îngrijorează Miliţia. A fost gestionară la un magazin şi i s-a găsit o lipsă destul de…” „Mie mi-a spus că…” „Spune ea multe şi mărunte, proasta dracului!” S-a aruncat în balansoar şi se leagănă cu plăcere. Se vede că-i face plăcere. „De ce vorbeşti urât?” „C-aşa-mi place şi mă doare-n cot de…” E prea pornită şi în acelaşi timp prea sigură pe ea, ca totul să nu fie decât un joc. „Eu sunt un om antipatic şi încrezut. Ce doreşti?” „Aha! N-aţi uitat! Şi v-a durut. Adevărul supără. Aha!” „Ce doreşti?” „Eu? Nimic.” Pozează înduioşător de naiv. Dacă ar purta o fustă largă, probabil că ar pune picior peste picior, dezgolindu-şi cu nepăsare studiată genunchii, nu căutând un succes ieftin, care de altfel nici n-o interesează, ci pentru a epata, pentru a-l intriga. Pentru a-l şoca. Antim crede că a intuit mecanismul intim al comportamentului ei. „Atunci… ce cauţi?” „Sunt în timpul serviciului.” „Aici?” „Da. M-a rugat doctorul Rocşoreanu să vă supraveghez. Doamna psiholog e convinsă că intraţi într-o depresie.” „Şi ce poţi face dumneata ca să mă ajuţi, admiţând faptul că ar fi adevărat?” „În primul rând, depresiile sunt oricând probabile în psihozele maniacale. Într-al doilea rând, eu, în afară de adevărul incontestabil că-s interesantă şi asistentă medicală, sunt dotată cu o inteligenţă plină de neprevăzut. Aşa că o să vă prindă bine să schimbaţi o vorbă cu mine… Apropo: cum vă simţiţi? Vă place să fiţi muşcat?” Antim ar vrea să spargă iar ceva. Faţa asta îl enervează cumplit. Şi nu numai ea. Ce se întâmplă în spitalul ăsta? Sau ce se întâmplă în el? „Fată dragă, te rog, lasă-mă dracului în pace, du-te cu dumnezeu, plimbă-te, fă dragoste, cântă, joacă fot bal, bea cafea, fumează, îmbată-te, spânzură-te, dar pleacă de-aici!” Măslina îl apucă de mână, ca şi când i-ar lua pulsul. „În primul rând, nu-s fată-dragă. Într-al doilea rând, dacă deveniţi violent, cer să fiţi dus la «12», la cronici. În loc să-mi fiţi recunoscător că vă dau atenţie, în loc să vă las dracului şi să mă duc cu dumnezeu, să mă plimb, să fac dragoste, să cânt, să joc fotbal, să mă spânzur, vă purtaţi ca un paranoic. Ce mama dracului?! Ce dacă sunteţi prieten cu doctorii şi aţi jucat şotron cu psiholoaga? Mă doare-n…” „Te rog, şopteşte Antim, te rog nu striga.” „Ba strig! Cine v-a băgat în cap că vă muşcă nu-s ce damă în vis? Ştiam că leşinaţi de frică sau că n-aveaţi aer şi

muriţi de inimă. Acuma – alta! Sunteţi neserios. Păi aşa nu mai terminaţi niciodată.”

Deodată Antim se simte neajutorat şi singur. Se simte în pericol şi nu are cu cine să vorbească. Aici nimeni nu-l ia în serios. Îşi dă seama brusc, de-abia acum, că în jurul lui s-a organizat un complot, toţi sunt înţeleşi, toţi acţionează asupra lui, fac fel de fel de presiuni, un fel de psihoterapie, sau cum dracu i-o zice, altă explicaţie nu găseşte. Ar fi trebuit să-i apară clar din prima clipă că era ceva nefiresc, nemotivat, în faptul că Suzana şi ceilalţi îl scuturau, îl molestau psihic, în brutala punere la colţ, insistenţa cu care i se amintea mereu că nu-i decât un biet muritor. Şi deodată avu în faţă termenul ştiut cândva: antipsihiatrie!... Oamenii aceştia buni îl ajutau cum puteau, pe măsura ştiinţei lor şi pe a firii lui. O sedare cu medicamente n-ar fi înlăturat decât formal şi temporar răul.

Acum, *că ştie,* se regăseşte mai slab, mai neapărat şi regretă că a aflat. Înainte se simţea îndreptăţit să-i condamne şi să-i acuze, neputând totuşi să renunţe la favoarea ce i se făcea, aceea de a fi în grija lor, sub ochii lor. Acum va avea mereu sentimentul unei vinovăţii scârboase, de om meschin, ignorant, mărginit, pe care n-o va putea mărturisi. Cel puţin un timp.

„Da, m-am schimbat mult, destul de mult, numai astfel a fost cu putinţă să realizez adevărata situaţie în care exist... Dar ce este cu Aeyo? Aeyo nu este o închipuire bolnavă...” Măslina aşteaptă răspunsul. Are răbdare.

„Fată dragă, eu ştiu că-s bolnav şi-s oarecum disperat. Nu ca atunci când am venit aici, e altfel de disperare şi din alte motive. Atunci mă chinuiau nişte gânduri proaste, care mă priveau numai pe mine, groaza că eu, buricul pământului, mă voi duce dracului. N-aveam, nicio speranţă, şi totuşi am început să mă văd cu alţi ochi. Şi lumea... Acum e vorba de cu totul altceva. Aş vrea să am încredere în cineva, caut un pic de... în problema asta, o scânteie de înţelegere valorează cât un... Mă asculţi?” Măslina zâmbeşte ca un copil care pregăteşte o şotie. „Vă ascult. Dar ce-mi daţi?” „Ce să-ţi dau?” „Fiţi şi dumneavoastră galant, ce mama dracului, uitaţi că sunteţi bătrân şi faceţi-mi curte, trataţi-mă cu o bere rece, cu un Kent... Nu?” Antim revine pe un teren sărac, meschin, banal. „De unde bere rece?” „Aşa vine vorba. Poa’ să fie şi-o amărâtă de Bloody Mary.” „Nu cunosc.” „Suc de roşii cu votcă... Glumesc, ce, nu

ştiţi de glumă? Iar de fumat – o să-mi aprind dintr-ale mele, Carpaţi… Hai, daţi-i drumul, dar nu fiţi plicticos, că nu suport. Eu sunt asistentă, nu psihiatru. Clar?” „Eşti imposibilă.” „Ştiu. Asta e farmecul meu.” „La 40 de ani omul nu e bătrân, ţine să precizeze Antim. Maturitatea nu înseamnă bătrâneţe…” Măslina râde. „Eram sigură c-o să protestaţi. Doamne, de ce-or fi bărbaţii ăştia atât de proşti?! Ce vă deranjează c-am zis aşa, dacă eu, care am 22, în loc să mă duc dracului, să mă plimb sau să fac dragoste, stau aici şi vă înghit fasoanele – aşa le-a botezat doamna psiholog, nu eu! —, şi-mi fac nervi şi griji şi…” „E o sarcină de serviciu, ce te plângi?” „Nu mă plâng. Afirm… Hai, ce vă frământă *acum*?”

Antim povesteşte despre Aeyo şi lumea ei. Măslina îi examinează umărul şi fumează dusă pe gânduri. Nu are experienţă prea bogată şi-i e teamă să-şi spună părerea. De fapt n-ar fi prea multe de zis. Ea ştie că bolnavul *crede* în adevărul lui atunci când fantazează. Frumos sau morbid, după caz. Dar mai ştie că, acum, ea îl *crede* pe Antim, *simte* că el descrie ceva întâmplat în realitate, nu în vis. Rana de pe umăr este reală. Există.

Măslina nu poate afirma, cum l-a auzit pe doctorul Rocşoreanu, că „organismul simulează fel de fel de chesti”, pentru că mintea ei nu o duce atât de departe încât să realizeze cum s-ar petrece un asemenea fenomen. Nu poate fi nici de părerea psiholoagei, care, sinceră sau numai derutată, caută femeia „din spital”, dacnomana. Parcă aşa se numeşte. Dacnomanie: plăcerea patologică de a muşca… Şi atunci? Ce rezolvare poate da ea, o fată de 22 de ani, care încă n-a ieşit dintr-o adolescenţă teribilă şi trist-sentimentală? Fără nicio legătură, se pomeneşte şoptind – între timp s-a lăsat seara, ei n-au observat că ar trebui aprinsă lumina, şi zgomotele de pe platou, „zgomote de seară”, subliniază tăcerea, obligându-te s-o respecţi –, nu misterios, insinuant – şoapta presupune puţin mister –, ci simplu, ca decurgând strict necesar din discuţie: „Cam înjur eu, dar nu că aşa aş fi eu, prost crescută. Când am venit aici, m-au repartizat la cronici. Şi mi-era frică de ei. Şi-atunci am început să strig şi să înjur, ca să-i domin. De fapt, ca să-mi domin teama… Aşa că să nu credeţi că-s mai rea decât sunt. Nu-s rea. Sunt numai dezorientată, fiindcă în pustiul meu nu există nicio piramidă…” Îi place propoziţia. A uitat unde-a

citit-o şi i se pare c-a ieşit din capul ei. Repetă: „În pustiul meu nu există nicio piramidă… Măcar de-aş avea un talent… Aici nici curvă nu merită să-ncerci să fii!… Dumneavoastră n-aveaţi de unde şti… Dumneavoastră o aveţi pe Aeyo, care vă muşcă… Vedeţi, privită din afară, povestea asta cu muşcătura pare tâmpită. Cretină… Din nefericire, nu pot să vă ajut. Şi să ştiţi că nu sunteţi încrezut şi nici antipatic! V-aţi putea chiar căsători…”

Acum râde Antim. „Doamne, de ce-or fi fetele astea atât de proaste!” „Dar băieţii ăştia de 40 de ani?!” Râd amândoi. „Haideţi la plimbare! Nu vă strică puţină mişcare seara. Trecem şi pe la doamna psiholog. Azi e joi, sârbii dau un film… Şi să nu vă mai fie teamă: perioada de bubuială s-a dus. Acum nici n-o să mai muriţi, nici n-o să vă mai bruftuluiască nimeni. Mi-am dat seama că aţi înţeles…”

10.

„Dacă aţi putea afla de la Aeyo cine sunteţi dumneavoastră, ar fi un pas înainte… Şi dacă aţi vedea cerul noaptea…” „Fată dragă, *acolo* eu sunt altcineva. Chiar dacă voi şti totul despre Yeb, tot nu voi reuşi să fac legătura cu Antim.” „Adevărat, însă… Dar dacă ea ştie totuşi?…”

11.

Cortul portocaliu acoperă mica platformă-lift, care coboară în interiorul platoului. „N-are niciun rost, spune Aeyo cu tristeţe. Nimeni n-are timp de nimeni. Fiecare stă în găoacea lui şi aşteaptă clipa. Numai nişte nebuni ca noi evadează sus.” Acelaşi soare puternic, alb, platoul, marea. Yeb îşi pipăie umărul. „Te mai doare?” „Puţin.” „M-ai iertat?” „Fată-dragă, tu ştii foarte bine că n-ai nevoie de iertare…” „Eu nu sunt fată-dragă. Eu…” Yeb îşi aminteşte că altcineva a spus aceleaşi cuvinte. Apoi un gând îl tulbură intens. N-are glas. Aerul e fierbinte. „Cine sunt eu, Aeyo? Se întâmplă ceva, memoria îmi joacă o festă. Nu mai ştiu cine sunt. Mă-ntreb şi unde ne aflăm. Caut locul nostru în univers. Aş vrea să aflu unde dispar… când dispar…” „Cum să dispari?” „Adică unde sunt când nu-s cu tine?” „Fiecare are treburi. Dacă nu vrei să-mi vorbeşti despre ele, eu nu te pot obliga. Ce-ar fi să ne *obligăm* la fel de fel de…

Când nu eşti cu mine, eşti în altă parte, unde trebuie să fii. Nu-i posibil să fim în acelaşi timp în două locuri diferite. Poate că simţi nevoia să fii singur. Poate că te obosesc. Ştiu că sunt cam plicticoasă… Apreciază-mi sinceritatea!” „Dar cine sunt eu, Aeyo?” „Eşti Yeb, iubitul meu.” „Mai clar! Numai atât? Explică-mi ce fac, ce profesiune am, vârsta, unde m-am născut, ce pasiuni am, cum apar lângă tine, cum se întâmplă…” Aeyo este îngrijorată. „Tu eşti bolnav! Ce-i cu tine?” „Vreau să ştiu tot!” strigă el şi o vrea cu tot dinadinsul. Oglinda! Gândul străfulgeră departe. Ce oglindă? Este ceva cu o oglindă. Nu-şi aminteşte ce anume. Se priveşte într-un capac metalic bine lustruit. Nu se recunoaşte, ca şi când nu s-ar fi văzut niciodată. „Tu eşti bolnav”, repetă Aeyo. „Înţelege odată că am uitat tot. Mi se pare că visez şi că de fapt eu trăiesc cu adevărat în altă lume”. „N-ar fi bine să-i consulţi pe Nioe?” „Nioe?” „E medic doar…”

„Visez. Sunt conştient că visez. Deci nimic nu este real.” Îşi înfige unghiile în palmă. Îl doare. „Poate să mă doară şi-n vis…” Aeyo tace. „Spune-mi, Aeyo, de ce se teme lumea?” Tăcere. Apoi: „Bine… Asta poate că-i un nou joc. Tot timpul inventezi câte ceva. Fie! Deşi pe mine mă plictiseşte… Tu eşti Yeb, ai 38 de ani, te ocupi cu nişte statistici insipide… Te-ai ocupat. Acum lumea aşteaptă sfârşitul. Îşi consumă ultimele rezerve. De zeci de ani trăim cu groaza în suflete. Mereu se găsesc doi nebuni care să se înfrunte, şi amândoi sunt puternici şi convinşi că au dreptate. Suntem pe pământ. O planetă de buncăre şi cârtiţe. Noi doi am rămas ultimii doi nebuni fericiţi, care, în loc să se teamă în toate clipele, se bucură de toate clipele pe care le mai au… Eşti mulţumit?” „Încă nu. În ce an ne aflăm?” „În 1817.“ „Imposibil!” Aeyo tace.

„Imposibil!… 1817? în care eră?” „Era a treia.” „Asta nu e Pământul, Aeyo!” „Noi aşa-l numim: Pământ. A 5-a planetă a sistemului nostru solar.” „Nu se potriveşte, Aeyo. Nu e a 5-a…” Alt gând: „De când ne iubim noi doi?” „De când ne-am întâlnit.” „Când ne-am întâlnit?” „Acum trei ani.” „Unde?” „La centrul de refacere.” „Nu pricep nimic…” „Nici eu. Şi mă chinui… N-ar fi bine să vorbeşti totuşi cu Nioe?”

Simte nevoia să se mişte, să-şi dovedească astfel că există. Aleargă pe muchia platoului. Toate vorbele acelea le-a mai spus şi altă dată. Toate gândurile acelea le-a mai gândit şi altă dată. Nici răspunsurile nu-s noi. „Sunt nebun! Cum pot să uit tot?”

Aerul fierbinte îi sfâşie pieptul. Încă un pas. „Ce mama dracului, ei nu-şi dau seama?” Gândul atârnă undeva deasupra falezei. „Ne bucurăm ca nişte proşti că stăm deoparte, că parcă asta ar…” Sare peste o crăpătură a scoarţei. A calculat greşit. Cade. O durere ascuţită în glezna stângă. „Puteam să…”

„Salut, Yeb!” „Salut, Nioe!” Se cunosc de când lumea. „Mereu faci câte o boacănă… Acum va trebui să-ţi mobilizez glezna. Ai o fisură. O să te reţin aici până mâine.” Strigăt: „Nu!” Yeb nu ştie de ce se teme să rămână o zi la Nioe. Nu vrea. „N-ai încotro.” „Dar ce rost are? Cu sau fără fisura asta, tot o să…” Datoria mea e să te vindec. Restul nu mă interesează… Înghite asta!” Linişte şi pace. Între somn şi trezie, o teamă alburie, diafană, fără niciun înţeles: „Ce-or să creadă în pădure, când…”

…Deschide ochii. Încăperea binecunoscută. „Boii” lui Grigorescu, decoloraţi. Dreptunghiul ferestrei. Bradul. Cald. Foamea. Trebuie să fie târziu. Este târziu. Ceasul a stat. Acum îşi aminteşte că a bătut cineva în geam. Se ridică. Piciorul stâng poartă o gheată gălbuie, tare, ţeapănă. Fisura! Deodată i se face teamă. Vrea să strige. Nu are aer. Talpa acelui ghips gălbui este elastică. Ţopăie pe covorul depilat şi deschide fereastra. Soarele este la amiază. Pe platou – nimeni. O grabă dementă îi accelerează mişcările, i le taie la jumătate. Se îmbracă. Gesturi necoordonate. Iese – şontâc-şontâc – şi nu ştie încotro s-o ia. Dinspre staţia de sterilizare trece agale Măslina. „Salut! strigă de departe. Pe unde aţi umblat? Aţi fost acasă?” „Nu… Am…” Fata îl vede şchiopătând. „Ce vi s-a…? Vă e rău?” A ajuns lângă el. Îl sprijină. „Nu vă speriaţi… Nu vă speriaţi… Dacă vreţi, chem pe cineva şi o să… Dar nu vă speriaţi, n-o să…”

12.

„S-o luăm de la capăt, spune Max. Mai rezişti?” „Rezist” – geme Antim. Se afla de faţă Suzana şi Măslina. Au cooptat-o şi pe asistentă în colectivul acela ciudat. Parcă sunt nişte conspiratori. Au luat o mie de precauţiuni, nu cumva să se bănuiască pentru ce se întâlnesc, deşi nimeni n-ar fi putut – nu să ghicească, ar fi fost imposibil – nici măcar să se-ntrebe ce discută cele trei cadre medicale cu acel pacient. Max i-a avertizat că tot ceea ce se întâmplă cu Antim este prea misterios, prea neverosimil, pentru a nu fi important. O

publicitate, în acest caz special, n-ar fi de dorit, i-ar deruta, i-ar deranja pe toţi patru. Deci – secret absolut. Încă nu se ştie ce vor face şi nici ce ar trebui cercetat şi aflat. „Zeflemişti există în tot locul. Gândiţi-vă numai că treaba asta se întâmplă într-un spital de psihiatrie. Ei, imaginaţi-vă cum ar putea fi socotită!” Deci Antim o ia de la capăt. Povesteşte încă o dată, pe larg, tot ce ştie. Măslina notează. „N-ar fi bine să înregistrăm pe bandă?” Suzana e de acord. Nici Antim nu se împotriveşte, deşi ştie dintr-o experienţă trecută şi fără importanţă că microfonul îl cam inhibă. „Per-fect!” îşi dă adeziunea şi doctorul Rocşoreanu. Suzana caută o bandă. N-are niciuna goală şi va sacrifica nişte cântece de petrecere, fără sare şi uşor vulgare, cerute des de o anumită categorie de participanţi la discotecă. Tot nu-i plac, ba chiar îi lezează gustul artistic.

Antim relatează egal, uşor trist şi impersonal, de parcă ar fi vorba de altcineva şi nu de el însuşi. Nicio întrebare. Totul este clar, fără să fie clar nimic. S-au făcut deja interpretări ale faptelor, s-au căutat posibile explicaţii. Nimic nu stă în picioare. Separat, sau puse cap la cap, întâmplările nu par să contrazică o logică a bunului-simţ, în afară de amănunte – importante şi ele, cum ar fi invizibilitatea lui Aeyo –, atâta timp cât se face abstracţie de ideea că ele au loc *în vis.* Le este necesară o dovadă materială. Ea există. Ghipsul acela gălbui nu e ghips, ci un material plastic. Ar fi o probă… Antim a lipsit din spital două zile. Ei au crezut că a plecat acasă, a fugit în oraş, dornic de o evadare. L-au învinovăţit: ar fi putut să le spună că pleacă. De fapt n-au fost îngrijoraţi. Îngrijoraţi sunt acum. „Să nu ne pripim. Poate că Filip *nu ştie* c-a plecat în oraş… Stai, nu te supăra! E o ipoteză. Să-ţi explic: la somnambuli…” „Iată-mă şi somnambul!” „Nu e o jignire şi nicio acuzaţie, intervine Suzana. Încercăm să eliminăm orice…” „De acord. Dar nu m-a văzut nimeni când am plecat? Sau pe drum? La gară?” „Asta nu putem şti. N-avem posibilitatea să verificăm, să-i căutăm pe cei care, eventual, te-au văzut. Nici cu Interpolul n-ar fi uşor. Ceea ce e sigur, spune Max, pipăind plasticul de pe glezna lui Antim, mi se pare doar asta. În practica mea n-am întâlnit un material asemănător…” „La noi! opinează Măslina. Dar dacă-n alte ţări…” „Deşteapto! o felicita psiholoaga, care o iubeşte cu asprime de mamă exigentă. Cu ce-ar fi mai simplă problema, dacă alaltăieri lui Filip i s-a aplicat asta la Tokyo?”

Până la urmă, obosiţi şi iritaţi, renunţă. Cu o foarfecă, Max a decupat o fâşie de plastic şi o priveşte prostit. Cine ar fi în stare să-i spună unde şi când a fost fabricat materialul acela? I-au trecut prin minte două instituţii: Institutul medico-legal şi Miliţia. „Cunosc pe cineva la fabrica de mase plastice, îi ghiceşte gândul Suzana. Dacă eşti dispus, dăm o fugă până-n oraş.” „Perfect! Trebuie să existe un laborator, specialişti, nu?” „Să vin şi eu?” „Nu, Filip. De ce? Cred că-i mai bine ca ăia să nu ştie ce-i cu povestea asta… Sau ţi-ar conveni să se audă şi să devii un caz?” „Sunt un caz.” „Dar nu de notorietate publică.” „Dacă vrei, îl întărâtă Suzana, anunţăm presa. În câteva zile ajungi celebru.” „Exagerezi. La noi nu-i ca-n Apus.”

Rămâne cu Măslina. N-au chef de nimic. „Ştiţi ce? Ce-ar fi să facem o radiografie?” Ideea nu e rea. Se duc la radiologie. Au noroc. Asistenta doctorului Doman.

o femeie posomorâtă, veşnic preocupată de nişte treburi casnice fără sfârşit, nu pune nicio întrebare şi îşi face meseria. La înapoiere, Antim gândeşte cu glas tare. Nu i se pare că ar trebui să se sperie. Nu se întâmplă nimic extraordinar, nenatural, care să scape de sub observaţia directă. E desigur bolnav. Poate chiar grav bolnav. Da, e adevărat, nu reuşeşte să-şi explice cum a ajuns plasticul ăsta pe piciorul lui, dar multe lucruri, pentru o zi, un an, sau pentru un veac, rămân inexplicate. Nu-i nimic supranatural. S-a-mbolnăvit rău de tot. A plecat de la inimă şi a ajuns la… Nu-i demenţă, fiindcă judecă. Nu că-şi închipuie el, doar el, că judecă şi gândeşte corect. Şi ceilalţi sunt convinşi de acest fapt, nu? N-a înnebunit. Se-ntâmplă totuşi ceva cu el, în mintea lui s-a stricat ceva – de unde halucinaţia cu Aeyo. Sunt probabil reminiscenţele unui roman ştiinţifico-fantastic citit demult. Aeyo, Yeb, par nume specifice unor asemenea romane. Altfel nu se explică. Iar plasticul… Dacă nu l-ar durea glezna când calcă, ar nega existenţa acestui blestemat de plastic… Dar dacă visează? Acum. În clipa asta, visează că s-a trezit din visul cu Aeyo. „Dar eu nu visez!” protestează slab Măslina. „Dumneata poţi să nu fii cea adevărată. Măslina cea adevărată trăieşte în realitate şi habar n-are de prostiile astea. Dumneata, cea de lângă mine, poţi să fii o invenţie. O proiecţie a realităţii. În visul meu… Singurul lucru care mă deranjează e că visul e prea riguros întocmit. Cu amănunte. Cu nuanţe. Nimic nu e nebulos. Totul e

clar. Chiar şi părţile fără înţeles pentru mine sunt aranjate… ca-n viaţă, ca-n… Sunt palpabile, sunt… Dar dacă nu e vis? Nu pricep cum ar fi posibilă o asemenea transbordare. Poate că-i impropriu spus transbordare… Mă rog. Nu pricep – nu-i nimic. Dar dacă e de-adevăratelea? Şi de aici începe teama.” Îşi dă seama că nu ajunge nicăieri. Nu are niciun punct ferm pe care să se sprijine. Măslina este la fel de neputincioasă, însă vârsta, pe de o parte, iar, pe de alta, faptul că nu-i implicată direct, că se simte numai spectator, o ajută să ia lucrurile mai uşor. „De ce să vă frământaţi atâta? Ce-o fi, om vedea. Poate că totuşi e un fel de somnambulism. Aţi plecat fără să ştiţi şi v-aţi înapoiat, uitând tot. Poate că aţi fost la un prieten. N-aveţi un prieten?” „Am. Am un prieten. Nu-i exclus să fi trecut pe la Paul, la atelier. Ar trebui să-l întreb. Însă nu cred…” „De aflat tot o să aflaţi adevărul. Care-i adevărul. Până atunci însă…” „Stai! Bine, am fost în oraş. Dar plasticul? Am uitat de plastic.” „N-am uitat, însă îl omitem până ce avem rezultatul de la laborator.” „Şi dacă…” „Dacă o să continuaţi aşa, înnebunim amândoi.” „Nu-nţelegi că mi-e frică? O să-mi fie frică să mai dorm. Dacă o să pic de pe marginea platoului?” „Vă rog… Liniştiţi-vă… Haideţi să jucăm tenis!” „Nu ştiu să joc tenis.” „Învăţaţi.” „Nu vreau să învăţ nimic. Şi nu pot. Mă doare piciorul.”

Nici până acum n-a avut o existenţă prea bogată în întâmplări, dar de când au început visele cu Aeyo se simte sărăcit de viaţă. Aici. Numai *dincolo* totul i se pare plin, variat – cu toată uniformitatea peisajului –, interesant… Şi totuşi îi este teamă de viaţa aceea. Dincolo trăieşte o veşnică ameninţare. Nu prea clară, invizibilă chiar. Ca un aer pe care-l respiri, ştiind că e otrăvit şi că peste un timp nedefinit tot organismul va fi îmbibat de substanţa aceea inodoră şi incoloră, dar nu mai puţin primejdioasă. „Ce caraghios să mi se-ntâmple tocmai mie!” Constată că era mai suportabilă vechea frică legată de inimă. Ba într-un fel nici nu fusese o frică rea. Dovadă că a trăit cu ea în bună pace, s-au „îngăduit”. El, cel puţin, a şi cultivat-o oarecum. „Da, domnule, remarcă uimit, cam aşa s-a-ntâmplat! De fapt o îngrijeam şi-o alimentam, nu cumva să rămân fără ea… Exagerez, bineînţeles…”

„Spuneţi-mi, îl roagă Măslina cu totul şi cu totul inoportun, de ce nu v-aţi căsătorit până acum?” „Poftim?” „Întrebam de ce nu v-aţi căsătorit.” „Eu?” „Da.” „De ce vrei să ştii?” „Din

curiozitate.” Fata aşteaptă răspunsul, dar Antim nu are de gând să-l dea. „Hai, spune în sfârşit, o fi cazul să ne lăsăm în pace unul pe altul!” „Adică?” „Adică îţi mulţumesc că mi-ai ţinut de urât.” „Să plec? Plec, dacă vreţi. Dar să nu strigaţi după mine.” „Dacă o să mă culc şi-o să adorm, poate n-ai să mai auzi de mine.” „O, ce mă speriaţi! Uitaţi-vă cum tremur!” „Râzi?” „Râd.” „Atunci… Salut!”

Nu întârzie prea mult pe banca aceea, unde au poposit am îndoi. Se fereşte să calce prea greu cu stângul şi, încet, ajunge acasă. Descuie şi intră. Şi brusc îl apucă somnul. Ca un reflex condiţionat. Nu vrea să-i fie somn. Iese din nou şi se aşază pe scară. Încearcă să urmărească perechile care se plimbă pe platou. Reuşeşte, preţ de câteva minute, să-şi concentreze atenţia asupra unui păianjen care trudeşte între două crengi ale bradului. Îi este teamă c-o să adoarmă pe scară. Se închipuie adormit acolo şi cum, trecând brusc *dincolo,* dispare pur şi simplu de aici, sub privirile uimite ale vreunui bolnav aflat întâmplător în apropiere. Nu-i nimic de râs… S-a înserat. Îşi aminteşte că n-a cinat. Şi o descoperire şi mai şi: nici n-a prânzit. De ce n-a prânzit? Reface înapoi falsele evenimente ale zilei şi conchide că nici Măslina n-a prânzit. Din cauza lui! O compătimeşte, dar nu simte faţă de ea niciun strop de recunoştinţă. „Să-mi fie ruşine!”

N-a adormit. Probabil că numai a-nchis ochii, rezemat de tocul uşii. N-a auzit maşina. Înseamnă că măcar o clipă a aţipit. A aţipit şi n-a… dispărut! Max îl strigă din alee şi el tresare speriat. „Va dura câteva zile, îl informează doctorul. Ei spun că nu. E de la noi.” „Păi sigur că nu-i de la noi!” „Va dura câteva zile, repetă Max. Cum te simţi?” „Mi-e un somn de moarte şi mi-e teamă c-o să adorm.” „Mda… Mda… face doctorul. Ştii ce? Dac-o fi într-adevăr ceva adevărat în aiureala asta ce ţi se-ntâmplă ţie, riscul de a suferi un accident nu-i mai mare *acolo* decât aici, înţelegi? Şi aici îţi poate cădea o cărămidă-n cap, nu?” „Da, dar acolo e grav că planeta poate exploda.” „De unde ştii?” „Nu ştiu de unde ştiu. Acum îmi trecu prin minte.” Şi imediat se întrebă dacă nu cumva *acolo* e tot pământul. Dar unde? Pe ce continent? Sau *când?*

„Max…” „Ce e?” „Mi-e frică al naibii…” „Iar începi?” „Ce să fac?” „Nu ştiu. Iartă-mă, dar nu ştiu. N-am cum să te ajut… Dacă nu te-aş crede, şi n-aş fi și eu destul de speriat, aş trata altfel

povestea… Te-aş seda bine şi gata… Poate c-ar fi totuşi o soluţie. Măcar ai scăpa de frică. Aici. Iar dincolo – te-ai descurca tu cumva…” „Şi dacă nu mă descurc?” „Dacă… Ce vrei? Să vin cu tine? Uite că nu pot să vin cu tine. Şi chiar de-aş putea, nu sunt sigur c-aş ţine neapărat. Nu-s din neam de martiri pe altarul ştiinţei.” „Atunci… lasă-mă dracului!” „Te şi las… Dacă te… duci, nu uita să te-ntorci. Pa!” După câţiva paşi: „N-ar fi bine să stau cu tine?” „Toată noaptea?” „Toată noaptea.” „Şi dacă dispar?… Tot nu… Şi mâine ai treabă. Nu-s singurul bolnav din spital… Nu. Du-te. Văd eu…” „Bine.” Se mai opreşte o dată, face un pas înapoi. Renunţă. „Max!” „Poftim!” „N-o să închid fereastra, numai o împing.

Dacă nu apar, intră şi…” „Şi ce să caut? Tot nu te-aş găsi… Lasă, bătrâne, nu te mai gândi. Noapte bună!” „Noapte bună!”

13.

E dimineaţă. Noaptea, pentru el, a trecut brusc. N-a dormit bine. Nu-şi aminteşte să fi visat ceva. Se simte neodihnit, dar piciorul nu-l mai doare ca înainte. Programul de la început de zi s-a terminat. Cafeaua aşteaptă în ceaşcă. Azi i-a reuşit un caimac nemaipomenit.

Apare Meri, într-o rochie subţire, foarte decoltată, şi vrea să-i mărturisească marele chin al vieţii ei. Antim nu doreşte să afle marele chin al vieţii ei, însă Meri nu se împiedică de un asemenea fleac. Îşi prepară o cafea, îşi aprinde o ţigară şi povesteşte curgător, cu un fel de talent al sincerităţii, cum a devenit zidăriţa fruntaşă, pe când construia cavoul lui Nelu Pasqualino. „L-ai cunoscut pe Nelu?… Păcat. Ai fi putut să-l cunoşti. A murit prin 1920 sau 1930…“ „Cine ştie, reflectează Antim, mi-o fi fost coleg de maternitate. Numai că eu m-am născut ceva mai târziu. Cu vreo zece-douăzeci de ani. Un fleac.” „Da? Ce fericit ai fost. Ai apucat războiul… Cred că era palpitant.”

Măslina vine cu o veste-n dinţi: la glezna lui Antim există într-adevăr o fisură. „Vă daţi seama?” „Îmi dau. Şi brusc: Fetelor, nu vă simţiţi jignite, însă vă rog să mă lăsaţi… Mi-e somn.” „Vreţi într-adevăr să…?“ „Da.” „Să-i spun doctorului Rocşoreanu?” „Mi-e indiferent. Mi-e aşa de somn, că nu-mi pasă dacă trec dincolo.” „Unde, unde?” râde Meri, bănuind o glumă. „În rai.”

„Vreau şi eu!” „Ia-o de aici!”

Se-ntinde pe pat, îmbrăcat, cuprins de moleşeala neplăcută pe care i-o dă de obicei oboseala combinată cu neputinţa de a adormi. Vrea să doarmă. Nu-şi explică de ce vizita lui Meri l-a enervat şi-l face indiferent la orice i s-ar putea întâmpla. Ba ştie. Într-o frântură de clipă, şi-a adus aminte de Aeyo. Ca o fluturare de batistă. Ca o boare. Ca o undă de parfum abia ghicită. Îi era dor.

Trecerea este instantanee. O rupere. Probabil că s-a întâmplat numaidecât, chiar în clipa când a aţipit. L-a durut. Ca şi când ar fi fost împins printr-un orificiu prea strâmt, care-l presează din toate părţile, sufocându-l. Apoi, deodată, scăpat, se simte proiectat în spaţiu. Şi brusc mângâierea catifelată a palmei. „Mi-a fost dor…” „Aeyo…” „Da.” A dorit mult să-i spună ceva anume, foarte important. Vrea să-şi aducă aminte. E se pare că asta e, deşi nu, Paul n-are nicio legătură cu ei. Poate c-ar trebui să aibă. Paul e singurul om de care-şi aminteşte mereu, ca dintr-o altă viaţă. Restul e vis. E coşmar. E halucinaţie. „Aeyo…” „Da, Yeb.” „Ce se mai aude?” „Nimic nou. Se vorbeşte că tot vor începe…” „Şi noi?” „Noi suntem singurii oameni care nu ne temem de nimic.” „Chiar nu ne temem?” „Nu. Pentru că ştim că nu avem scăpare. Unde nu-i speranţă, nu-i nici teamă…” Se revoltă inutil. Ştie că n-are nicio putere. Ştie că Aeyo are dreptate, dar nu vrea să accepte evidenţa. „Nu vreau să decidă alţii pentru mine! Tot ce are legătură cu viaţa mea – eu hotărăsc!” „Nu te zbuciuma. Ştii doar că inima ta e slăbită…” „Ce-mi pasă că voi muri de inimă sau, de foc? Sau de schijă? Sau de…

Măcar să mor cum vreau eu. Dacă nu se poate să mor cum e firesc.” „Moartea nu-i firească.” Strigăt: „Dar cine ne-a programat să fim aşa?”

„Mie îmi face rău alcoolul, de-aia nu beau. Nu din snobism.” Are o încăpere plină de obiecte vechi, fără întrebuinţare. Lui Yeb îi place, miroase acolo a ceva cunoscut, un miros neindentificat, de vetust, de altă epocă. Recunoaşte un cal-de-mare de metal. „Asta e un animal fabulos, l-am găsit la un magazin de fleacuri. În copilărie. Nu există în realitate.” „Există”, o contrazice el, deşi e convins că minte. I se pare cunoscut, fiindcă l-a mai văzut acolo, la Aeyo.

Oraşul zumzăie. E o moarte care zumzăie. Zeci de

televideofoane transmit ştiri. Mii de ştiri steoreotipe. De mult timp nu se mai nasc copii. Pe falsul cer al camerelor de locuit se văd galaxii paşnice. „Iubeşte-mă, Yeb!” Din nou frenezia aceea, prea dezlănţuită pentru a fi normală. Filme de un secol, cu iubiri fade, muzică dulceagă, conflicte făcute. Totul se derulează în mod automat, nimeni nu se gândeşte să întrerupă, nimeni nu doreşte altceva. Fiecare se îndoapă cu droguri şi aşteaptă clipa. „Îţi dai seama că e o prostie să tot aştepţi, nu, Yeb?... Sunt de părere să nu mai coborâm. Sus avem totuşi iluzia că nu ne priveşte nimic... Sau să plecăm în altă parte?” „Acolo nu-i tot la fel?”

Pe platou, soarele arde necruţător. Yeb îşi caută o ocupaţie. Ar dori să cultive flori. Există flori adaptate la arşiţa de pe platou, totul e să se ocupe cineva de treaba asta. „Ce rost are?” spune Aeyo. „Are. Nu pot face dragoste tot timpul. Şi-n afară de dragoste n-am cu ce să mă ocup. Nu-mi face plăcere. Poate doar să mă lupt cu nebunii care ne-au adus în situaţia asta. Dar pe ei n-am cum să-i găsesc. S-au ascuns, animalele! Stau în buncăre şi-şi calculează la nesfârşit şansele...” Florile cresc. Sunt cam ţepoase, cu frunze înguste şi lucioase. „Mi-ar trebui şi nişte gâze...” „Yeb, nu-ţi forţa piciorul. Glezna ta nu e încă vindecată...”

„Cum pot iubi o astfel de femeie?” se întreabă şi nu-şi dă răspuns. De fapt n-o iubeşte. Cu Aeyo se întâmplă altceva. Aeyo este cealaltă parte a lui, nealeasă, dată lui, ca un destin. „Dacă totul se duce dracului, ce mai contează cine are dreptate?” bombăne, traversând cărările bătute doar de el, pe platou, „... căci realitatea nu se află în structura moleculară a creierului şi nici în cea abstractă a limbajului, ci în... În ce?... Dacă aş avea libertate de acţiune, aş... Nu-i vorba aici de libertate... Libertatea este altă... Ce dracu am? Astea nu-s gândurile mele... A 5-a planetă... A 5-a planetă este... Mercur, Venus, Terra, Marte... Nu ştiu care este. În orice caz, Pământul este a treia... Asta o ştiu sigur. Şi după el urmează Marte. A 5-a ar fi una pe care nu mi-o amintesc, sau poate că n-am ştiut-o niciodată...” Ca printr-o ceaţă „îl visează” pe zăpăcitul acela de pictor, Paul, nu?, şi se vede într-un atelier prăfuit ca toate atelierele, cu sute de lucruri nefolositoare... Îl confundă cu încăperea pe care Aeyo o numeşte cuib... Nu, e altceva.

Deasupra unui butoi de metal – ştie ce este, e-o sobă: cu

ajutorul sobelor oamenii se încălzeau altădată, sau se vor încălzi cândva –, deci, deasupra sobei, se află un tablou, o cromolitografie pătată şi decolorată. O plută pe care abia se mai ţin nişte muribunzi. Ştie*! îşi aminteşte:* Pluta Meduzei. Cuvintele se înşiruie fără niciun efort din partea lui: Géricault, naufragiul vasului Meduza, 2 iulie 1816… „Aeyo!” „Te ascult.” „În ce an mi-ai spus tu că suntem?” „În 1817.” „Atunci nu cred c-ai uitat de naufragiul Meduzei.” „N-am uitat nimic, dar nu ştiu să fi auzit de un naufragiu.” „În 2 iulie 1816.” „Nu. Categoric nu… E din vis?” „Poate… Şi nu văd legătura… Ce e cu Meduza asta?”

Are o idee: să nu plece de aici, aşa cum e mereu tentat şi nu vrea să recunoască; să caute răspunsuri la toate întrebările; să cotrobăiască prin cele mai ascunse colţuri ale aşezării; să caute rezolvări şi la probleme încă nepuse; să-ncerce să-i scoată pe oameni din amorţeală, din pasivitate; să fie sigur că nu se mai poate face nimic… „De ce să fiu sigur? Ca să cad şi eu în deznădejde?” Nicio soluţie. Numai vorbe. Şi un nou cuvânt îl încearcă sondându-i ici şi colo creierul Nu pricepe ce-ar putea însemna. Sună ciudat: *Phaeton…* Nu pricepe nimic. Mereu nu pricepe nimic.

„Yeb, tot te mai zbuciumi?” „Nu mă zbucium!” „Te frămânţi.” „Nu mă frământ.” „Ba da. Simt… Iubeşte-mă, Yeb! Asta e singura realitate pe care o putem controla. E a noastră. Ţine numai de noi.” Probabil că Aeyo este o mare nevinovată. O naivă. Şi o fericită. Pe ea n-o interesează decât dragostea lui… E firesc să nu ştie ce s-a întâmplat în 1816. Ce să caute ea în 1816? Ea trăieşte în 1817, era a treia. Care eră, a treia? De pe care pământ? De pe care planetă a 5-a?

…Paul s-ar simţi bine pe planeta asta, a 5-a. Are culori tari. Semitonurile sunt mai violente decât o rană vie. Aici totul este numai contrast. Două, două, două… Alb-negru, lumină-întuneric, ei-noi, viaţă-moarte. Totuşi Paul înţelege *trecerea*, jumătăţile de măsură. Nuanţele. De fapt el nu excelează prin nuanţe, culoarea, la el, nici nu se observă. El te scoate din inerţia privitorului indiferent prin idee. Prin gând. De aceea, tablourile lui pot fi povestite. Dacă ai un bun povestitor, te lipseşti de expoziţie… Paul nu l-a căutat niciodată, adică nu i-a sunat la uşă. Numai la telefon: Alo, am nevoie de ceva biştari… Veşnicile împrumuturi nerecuperate. Nu se obosea nici să explice pentru ce-i trebuie. Am nevoie… şi atâta tot. Mai demult inventa

întâmplări neverosimile sau numai tragice. „A murit tata şi n-am cu ce să-l îngrop!” Iar a doua zi, vesel: „Alo, tăticu, sunt cu nişte fufe. Mai precis, cu una. Sunt la «Cocoşul de aur» şi-am rămas în pană. N-am mărunţiş. Vino cu nişte foi!” Dar cum poţi să…? Taică-tu mort, şi tu…” „Bate-te peste gură! A, pricep… Nu te supăra, tăticu: te-am minţit.”

Încă n-a deschis ochii. Recapitulează, recapitulează, o perpetuă întoarcere în cerc, călcând pe aceleaşi urme. Nimic nou. Ce-o fi cu Paul, o fi terminat *Transfigurarea?*

…O nouă revenire la prima zi. Nu ştie cât a trecut de atunci. O veşnicie, nu?, e frumos spus şi nedefinit. „N-ai şi tu pe cineva, un prieten, o femeie, care să te caute? Care să vină şi să se intereseze de tine, ce e cu tine, ai într-adevăr *ceva,* nu ai… Nu-mi închipui că eşti atât de singur.” „Nu m-am gândit la asta…” „Bine, omule, dar ce fel de viaţă ai dus tu?” „Normală, Suzana. Normală.” A dus o viaţă normală. Sub semnul indiferenţei. Atunci cum se explică accidentul cardiac? Explicaţii…

Pipilitu se plimbă grav pe alee, aşa cum îi sade bine unui extraterestru. „Să trăiţi!” Cam pământean salutul. „Salut… Ei, ce mai e nou?” „Nimic nu e nou sub soare. Sunt numai nişte păreri…” Are dreptate, îşi spune Antim. „Ascultă, am uitat să te-ntreb: Nu l-ai cunoscut pe doctorul Nioe?” „Pă dom doctor Nioe? Cum să nu… Pă’ el mi-a dat certificat în două rânduri… Fain om! … Dar de doamna aia n-am auzit, vă rog să mă scuzaţi.” „Nu-i nimic, nu-i nimic…”

Târziu, se surprinde repetând: „Nu-i nimic, nu-i nimic…”

Câteva zile trec plictisite. Antim evită contactele. Îi este un fel de lehamite… Suzana se opreşte în dreptul ferestrei doar atât cât să fie văzută. „Mă cauţi?” „Nu. Treceam. Ai ceva să-mi spui?” „De unde ştii?” „Ştiu. Spune.” „Îţi poţi închipui că au fost momente când te-am urât?” „Sigur că da. Erau planificate, ce crezi?!“ „Dar putea să nu iasă bine…” „Putea. O luam de la capăt într-alt fel.” „Nu intri?” „Nu. Am treburi. Însă eu aşteptam să-mi spui altceva.” „Altceva – nu. Sunt trist.” „Şi eu… Te las.”

…Desigur că n-a fost tot timpul singur. A existat o perioadă încărcată, cu prieteni definitivi, zburaţi la prima adiere, cu Dalma. Cu Dalma. Asta s-a petrecut foarte demult, pe vremea când putea crede orice. E de mirare că a ratat ocazia să *facă* un lucru uriaş, ceva minunat, extraordinar. Epocile de mare încredere nasc amintirile triste de mai târziu. Cu Dalma nu s-a

întâmplat nimic deosebit şi, amintindu-şi de ea, nu se întristează. Nici nu se bucură. E doar puţină nostalgie pentru anii aceia, în care, întâmplător, a trăit alături de Dalma. Sau ea a trăit alături de el...

A aflat că plasticul, eşantionul acela, a dispărut. S-a autodizolvat înainte de a se fi putut prinde vreun fir. Ar mai tăia o fâşie, însă bandajul se sfarmă singur şi dispare treptat. Max crede că nu întâmplător se degradează. E programat să piară la vindecarea fisurii. Un motiv în plus pentru a crede în lumea *din vis.* Sau tot nu-i suficient?

Meri nu-l mai vizitează. E ocupată. Trăieşte o splendidă poveste de dragoste cu un miner vânos, cam schizofren, care o bate cu duioşie. Măslina a obosit să se prefacă interesată de cazul Antim şi, când iese din tură, joacă fotbal până la epuizare.

Caută singurătatea şi nu se complace în ea. Tot ce rămâne din această pendulare este o nemulţumire sâcâitoare... Joi. A aflat cândva de la Măslina – ce iz de întoarcere în timp, cu veacuri, are cuvântul! — cum sunt pregătiţi pentru discotecă bolnavii cronici. Cum asistentele şi infirmierele le fac toaleta. Părul trebuie pieptănat, nu? bluzele trebuie călcate, nu?... Antim încearcă o evadare din sine. La grădiniţa de copii, vis-à-vis de morgă, Kenny Rogers, pe bandă, prin două difuzoare. Nu e o glumă macabră, aşa s-a-ntâmplat să fie aşezată morga! Şi ce-ar fi să ne obişnuim odată cu gândul că între grădiniţă şi morgă nu-i prea mare distanţă?! Şi, în consecinţă, să ne folosim mai raţional timpul ce ne-a fost... afectat...

Între băncile de pe margine, iarba tunsă scurt şi... zece, douăzeci, treizeci de oameni... dansează. Se poate spune şi aşa: dansează. Bolnavi de toate categoriile. Nicio regulă. Nicio restricţie. Nicio interdicţie. Deşi există nişte reguli. Fiecare face paşii cum doreşte. Invitaţiile nu se refuză. Egalitatea e deplină. Belmondo – e o poreclă pe care şi el şi-a însuşit-o ca nume – nu ştie mai mult de treizeci de cuvinte. Sau măcar atâtea foloseşte. Belmondo dansează cu o studentă la electronică, internată de vreo săptămână în urma unui delir fantastic. Gică, bărbat de 30 de ani, copil încă, mintal, cu un singur dinte pe maxilarul superior, privind uşor cruciş, veşnic zâmbitor, bălăngănindu-şi dezordonat mâinile mari, cu care duce cutiile de gunoi la locul de depozitare, se învârteşte în loc, clătinându-şi capul, a mare fericire, râde, e chiar fericit. „Servus, Gică!” „Servus.” „Ce mai

faci, Gică?” „Bine.” Râde. Încearcă să spună o minciună: cum că i-ar fi venit familia în vizită. Şi i-ar fi adus mâncare. „Mânca’e muu’tă, şi păjitu’i muu’te şi bu’e!” „Eşti fericit, Gică?” „Da”. Pe Gică nu-l caută nimeni. Ca şi când n-ar mai avea pe nimeni. Poate că nici nu mai are pe nimeni.

Dorica, palidă, subţire, într-o necontenită frângere de mijloc. Un fel de tic-tac mereu. Îşi apleacă trupul până aproape de genunchi. Acum stă singură în mijlocul „ringului” de dans. Şi-a convertit mişcarea aceea de pendul în doi paşi pe care-i face, de fapt o schimbare a centrului de greutate, când pe un picior, când pe altul… Pişpirica e transfigurată. *Simte* muzica. Pentru ea nu mai există nimic altceva. Surâde. E-n ritm… Ceilalţi joacă în cerc sau perechi. Câte unul o invită pe doctoriţa de gardă. Dansează şi asistentele prezente aici pentru a-şi supraveghea pacienţii. „Doamne! exclamă în el Antim, ce lume nebună, nebună, şi nefericită, şi inconştientă!” Pleacă, deşi Suzana încearcă să-i dilueze însingurarea, chemându-l prin microfon: „O să dedic acum prietenului nostru Filip Antim o melodie cântată special pentru el de alt prieten al nostru, Joe Dassin: «Et si tu n’existais pas»”.

Teama apare ciclic. Nu se mai teme de ea. Singurul lucru care îl preocupă intens este situaţia de *dincolo. S-a* retras în el, şi meditează. Nu caută soluţii, fiindcă ştie că nu există. Sau, cel puţin, nu sunt la îndemâna lui. Pronosticurile-s inutile. Apoi se întoarce *acolo* și face dragoste cu Aeyo. Se simte cretin.

14.

Aeyo s-a schimbat mult, e aproape o alta. Nu mai susţine că izolarea lor, sus, pe platou, este unicul lucru inteligent pe care l-ar putea face şi că salvarea n-o pot găsi decât în dragoste, ştiind că, oricum, totul se va sfârşi. Acum o îngheaţă o teamă animalică pentru ce va fi. Nu este posibil să facă dragoste mereu şi, treptat, chiar în momentele de extaz – dorite cu încrâncenare, vrute, comandate, cerute, cerşite –, frica se strecoară perfid între ei şi amândoi devin lucizi, speriaţi şi nefericiţi. Nu mai urcă pe platou, stau închişi în încăperea aceea cu aer vechi. Ascultă la nesfârşit comunicatele. Încă se duc tratative. Se afişează zâmbete crispate. Nimeni nu cedează. Fiecare se simte îndreptăţit să ceară garanţii de securitate, fiind

convins că e normal ca adversarul să-l creadă pe cuvânt. Yeb nu-i sigur că jocul acesta e doar luptă pentru supremaţie. Bănuieşte că poate fi şi altceva: urmarea unor dereglări psihice tratate inadecvat în zecile de ani de încordare. Acum Aeyo este cea care se revoltă şi caută soluţii pentru a acţiona. Cum să acţioneze? Ei, într-un fel, nu-s chiar între dinţii angrenajului, se află undeva, într-un loc ferit, într-un unghi mort. Ei nu iau parte la înfruntare. Ei sunt neutri. Şi-au cultivat de secole neutralitatea. Ei n-au nimic cu nimeni. Nu cer. Nu dau. Numai că de data asta nu vor scăpa. Nioe se îndoieşte că se va mai salva cineva. Şi râde. Nioe şi-a construit un râs al neputinciosului, care se vrea nepăsător. Se transmite că tratativele s-au întrerupt. Apoi, din nou, o mică speranţă: ar exista, se pare, motive pentru a fi reluate. Cât timp se discută, oamenii mai trag nădejde. „Măcar de nu ne-am chinui…” spune Aeyo. Şi se chinuie. Chinul este acum. Permanent.

Şi nu se întâmplă nimic. Faptele conţinute în ştirile transmise din oră în oră sunt relatate pe un ton impersonal, de parcă acei crainici s-ar teme să nu supere vreuna din cele două părţi care se înfruntă. „Noi nu ne amestecăm, parcă acum ar mai conta o vorbă în plus sau în minus! zâmbeşte Nioe. Suntem nişte caraghioşi siniştri. Suntem pe marginea prăpastiei şi încercăm să salvăm nişte aparenţe… Vai, vai, ce proşti suntem! Vai, vai, cum ne mai merităm noi soarta!” „Încetează! strigă Aeyo. Te rog!” Yeb nu aude. Tace. Caută să-şi amintească ce este cu milenarul conflict care împarte planeta în două. Mereu află şi mereu uită. S-a înspăimântat de sute de ori gândindu-se la mijloacele de distrugere de care dispun bătrâneii aceia simpatici, şefii aceia mari, gata în orice clipă să râdă „optimist”, cu gura până la urechi, să salute fotogenic mulţimea ce aclamă. Mereu înţelege sau i se pare că înţelege şi mereu crede că trebuie s-o ia de la capăt, îmbinând cu răbdare ideile, pentru a le nimeri continuarea logică. Şi mereu se opreşte, blocat, în faţa întrebării: ce este mai bine, pentru a trăi, să existăm, sau să ne sinucidem? Atunci râde şi el, dement, descoperind că întrebarea nu-i demnă decât de un idiot.

Tensiunea ajunge să fie o stare permanentă, ca o condiţie a existenţei. Spitalele de psihiatrie sunt pline de oameni obosiţi de stresul continuu. Randamentul activităţilor pe care din obişnuinţă sau de nevoie le mai îndeplineşte o parte din

populaţie se subţiază simţitor. Oficialităţile laudă binefacerile neutralităţii, însă lipsa de convingere este evidentă. Cine să mai creadă că acea biată neutralitate le va salva vieţile? Prorocii de ocazie se înmulţesc. Se promite o edenică viaţă de apoi, în schimbul unor cotizaţii substanţiale. Secte religioase cu nume aberante sau comice sau cu iz pseudoştiinţific proliferează ca o pecingine, dezmăţul atinge cote incredibile, iar drogurile devin valută forte. Şi deasupra tuturor – teama. Un apocalips fără foc şi apă.

Apoi, brusc, cataclismul. Cineva a declanşat mecanismul acela, acum nu mai are niciun rost să se ştie cine a fost, care a început, nu mai are rost nimic. Uncheşii aceia simpatici n-o să se mai acuze reciproc: Ba tu! Ba tu!… Probabil că planeta s-a zguduit. În mijlocul bunkerului natural de sub platou, oamenii n-au simţit decât cutremurele obişnuite. În rest – nimic. Stau aici, în subterane, la adăpost, şi aşteaptă focul atomic. Şi focul atomic n-a ajuns până la ei. Ei simt doar tăcerea. Posturile de radio şi de televiziune ale celorlalţi şi-au încetat activitatea. Acolo nu mai e nimic. Acolo e pace. În sfârşit.

Deci asta a fost! S-a şi terminat. Speranţa nu îndrăzneşte să se manifeste în niciun fel. Aşteptarea devine mai enervantă. Acum ştiu că nu mai au nicio şansă. Într-o zi, într-o săptămână, într-o lună, atmosfera toată va fi infestată radioactiv. Cenuşi radioactive se vor depune pe sol. Mii de razi[1] le vor ataca organismele. Îşi consumă ultimele rezerve de alcool. Nimeni nu mai e stăpân pe sine. Un psihopat – şi cine nu mai e psihopat? — trage de-a lungul coridoarelor-străzi rafale cu un automat luat cine ştie de unde. Postul local de radio a tăcut şi el. Cui îi mai pasă de ceva sau de cineva? Aeyo vrea să facă dragoste. Mai speră într-o uitare măsurată într-o jumătate de oră.

…Antim povesteşte. Suzana şi Max fumează în neştire, agăţându-se de firele de fum, ca de un lucru sigur, care le-ar putea oferi măcar o amăgire. Alături, profesorul Bandu, pus în temă, are un rictus de plictiseală. De fapt este foarte atent, nu venise întâmplător în pădure. Cazul i se pare interesant, însă concluziile doctorului Rocşoreanu le socoteşte fanteziste. Una e să asculţi fascinantul delir al bolnavului şi alta e să crezi că poveştile acelea s-au petrecut şi se petrec în realitate. „Vă daţi seama, spune Antim, că nu pot să nu mă întorc acolo, dar pe de

[1] Rad unitate de măsură pentru doza de radiaţii absorbite.

altă parte, cu mine sau fără mine, situaţia nu se schimbă. Şi nu mi-e ruşine să recunosc: mi-e frică…” „Frică ţi-a fost întotdeauna…” îl linişteşte profesorul, la curent cu antecedentele lui Antim. „Nu m-aţi înţeles. Nioe mi-a spus că există depozite uriaşe de bombe, care, nemaifiind controlate de nimeni, pot oricând să explodeze şi să distrugă toată planeta. S-o spargă…” „Mă rog, e posibil, însă nu văd ce te-ar interesa pe dumneata această eventualitate. Oricum, comunitatea aceea… neutră, a dumitale, tot nu mai are nicio speranţă de supravieţuire.” „Păi tocmai asta este: eu ce fac?” „Nu faci nimic. Stai aici liniştit, o să te sedăm puţin, dumneata îţi dai seama că e necesar, şi-o să treci şi de hopul ăsta…” „Nu-nţelegeţi… Dar eu plec dincolo! Plec! Fie că vreau, fie că nu vreau!”

15.

Nioe rămâne mai departe calm. E poate singurul care îşi păstrează luciditatea. „Ştiţi că avem totuşi o şansă, le spune cu zâmbetul acela al lui, enervant. Dacă nenorocita asta de planetă nu crapă şi dacă am reuşi să ne izolăm, fabricându-ne aer pentru vreo sută de ani, am supravieţui. Dar cu o condiţie…” Nu-l ascultă nimeni. Yeb n-are astâmpăr. Într-un fel, se simte vinovat de tot ce s-a-ntâmplat. De tot ce se întâmplă. Deşi n-are nicio vină. Ar vrea să vadă ce este sus. Ştie că este inutil, dar cine mai face acum ceva util, raţional? Liftul-platformă, ca prin minune, încă mai funcţionează.

Nicio schimbare. Doar soarele pare mai estompat, mai puţin strălucitor. Şi copacii… Cei câţiva copaci din marginea platoului nu mai au frunze. Nici ramuri. Sunt acum doar nişte cioturi negre. Însă Yeb nu observă. Aerul e fierbinte şi atât. Nu-s nori, numai o pânză transparentă care acoperă tot cerul.

Simte un regret copleşitor, infinit, pentru ceva imprecis. Caută în gând şi nu găseşte nimic. Singurul lucru frumos de care-şi aminteşte este prezenţa lui Aeyo. I se pare din nou ciudat că a uitat tot. Ca printr-o deschizătură întâmplătoare ţâşneşte ideea că Nioe este fratele lui Aeyo. Nu se miră, nu se bucură… „E cam fără sens existenţa asta…” conchide el, deodată foarte obosit, şi coboară.

Mai târziu, nu reuşeşte să precizeze când, începe să se tulbure. Se simte extenuat, are greţuri. Faţa şi mâinile se

scrumesc de o arsură uniformă. Înţelege şi-i este indiferent. Mai bine mai devreme decât prea târziu. Aeyo plânge departe. Totul este departe, departe…

…Bolnavul ar trebui transportat de urgenţă în Capitală, unde eventual să se încerce imposibilul. Se caută explicaţii. Max şi Suzana declară tot ce ştiu. Nu-i puţin, însă este prea fantastic. „Să nu pierdem legătura cu realitatea!” îi aduce la ordine Dondopol. Un necunoscut, care s-a legitimat discret directorului, pune întrebări ciudate: „Cine ar fi avut interes să-l distrugă pe Filip Antim?” „Termină, domnule, cu fleacurile! izbucneşte Max Rocşoreanu. Piere o lume, o omenire, şi dumneata umbli după potcoave de cai morţi!” Totul se rostogoleşte într-o grabă sufocantă, ca şi când nimeni n-ar mai fi răbdat o desfăşurare firească a faptelor. E un zor gâfâit. Antim se simte rău şi cu toate acestea e liniştit: ştie că pentru el totul se va termina în curând. „Lasă, îi şopteşte lui Max, că n-o să vă mai dau bătaie de cap. Plec…” „Fii serios! Aşteptăm să ne comunice Aviasanul când o să…” „Bine, bine… Mi-e cam somn… E timpul să…” Şi regretă intens, până la lacrimă, numai că nu s-a-ntâlnit de atâta timp cu Paul.

16.

Cu totul şi cu totul inexplicabil, Filip Antim dispăru din patul său. Şi, ca să anticipăm, nimeni n-o să-l mai vadă niciodată.

Accidentul

1.

Mi-am revenit târziu, la o săptămână după accident. Era ciudat că, aruncat la câţiva metri pe asfalt, prin parbriz sau odată cu el, în momentul ciocnirii, n-am suferit nicio contuzie. Dar despre asta am aflat mai târziu şi nici acum nu-mi sunt clare toate amănuntele. De exemplu, spun „în momentul ciocnirii”, însă nu-mi amintesc să se fi petrecut vreo ciocnire. Pe de altă parte, faptul că am zburat din maşină nu poate fi explicat decât aşa.

Atunci, când am deschis ochii şi-am fost conştient că exist –

am înregistrat un asemenea moment, în care am descoperit pur şi simplu că exist –, l-am văzut pe ofiţer. De fapt nu ştiam că e ofiţer, fiindcă nu era în uniformă. M-a-ntrebat dacă mă simt bine. Am zis că da. Nu-mi dădeam seama ce e cu mine. De undeva, dintr-un fel de apă neagră, mâloasă şi adâncă, răzbăteau la suprafaţă bule de aer care, spărgându-se, eliberau câte o informaţie. De pildă că mă simţeam bine. Adică nu mă durea nimic, numai că aveam în mine ceva nebulos, o zăpăceală a simţurilor şi a gândurilor.

Nu ascund că sunt foarte încântat că mă exprim atât de frumos şi de exact. Întotdeauna mama a susţinut că-s deschis la cap, însă cine s-o creadă?! Uneori, e drept că rar, n-o credeam nici eu, deşi am avut pretenţia că mă cunosc perfect.

Asta e, că mă cunosc într-adevăr perfect, dar atunci mă simţeam cumva derutat. Făceam gesturi pe care nu mi le puteam controla, reacţiile cele mai mărunte mi se păreau deplasate, nu mi le recunoşteam şi cu toate că încercam să mă supraveghez nu reuşeam să fiu stăpân pe mine. Bineînţeles că aceste observaţii le-am judecat după aceea, când am izbutit să fiu conştient de modificările din organismul meu.

— Puteţi să-mi răspundeţi la câteva întrebări?

— De ce să nu pot?!

De-abia atunci am realizat unde mă aflu. M-am controlat cu privirea, am mişcat degetele de la picioare, de la mâini. Eram într-un spital. Mă simţeam bine, repet, doar puţin ameţit, ca de-o lene. Altfel aş fi-ntrebat ce caut acolo.

— Sunteţi Vidolm Septimiu, născut în 1951, septembrie 20, la Ulmu…

— Da.

Şi brusc ceva s-a revoltat în mine şi-am protestat:

— Pas du tout, m’sienr! J’suis Jean Lhomme, *moi*, *né à Meule-de-Foin.*

Tot brusc, cu glas tremurat şi speriat, fiindcă, vă daţi seama, m-am speriat, am zis:

— Nu! Ce naiba-i cu mine? Ce s-a-ntâmplat?

De unde până unde eu să vorbesc franţuzeşte! N-am învăţat niciodată limba asta, doar am mai auzit câte ceva. *Bonjur* şi *mersi* ştie oricine. Şi culmea nu e numai c-am vorbit, dar am şi-nţeles ce am spus: adică, nu ştiu cum să povestesc, eu eram unul Jean Lhomme şi m-am născut, cică, în… Meule-de-Foin.

Aproape să-mi vină să leşin.

Ofiţerul, uluit şi el, îngăimase un „Poftim?” şi i s-o fi părut că i se pare.

— Aţi suferit un accident de circulaţie. Nimic grav. Numai că nu ştim cum s-a petrecut şi vrem să aflăm de la dumneavoastră circumstanţele.

Parcă îmi spusese cineva, demult, ceva.

— Să vă reamintesc: mergeaţi spre Cârligi şi, la curba de după pod, de cum aţi ieşit din autostradă, deşi asfaltul era uscat şi nici nu rulaţi cu viteză mare, maşina a derapat, s-a izbit lateral de un… V-aduceţi aminte? De ce anume v-aţi izbit? Cum s-a…

— Nu ştiu.

— Încercaţi să…

— Nu ştiu.

— Spuneţi-mi ce v-aduceţi aminte.

— Il s’agit peut-êt’ de quelq’chose très…

Mi-am înghiţit vorbele. Iar o luam razna.

— Ceva cu un foc. Ardea ceva.

— Are legătură cu accidentul?

— Nu-mi amintesc de niciun accident.

Inexplicabil, simţeam un fel de aversiune faţă de omul acela şi parcă nu eram dispus să-l ajut. Aveam impresia că nu voiam să-i spun ce ştiu, deşi într-adevăr eu ştiam *nimic*. Într-o memorie pâcloasă îmi apărea o vâlvătaia care tivea o parte din orizont, pe deasupra unei păduri.

Ofiţerul de la Circulaţie nu mai avea ce discuta cu mine. Mi-a zis să-l caut, când o să-mi revin complet, şi s-a dus. Să fie sănătos şi să-şi facă meseria, că de-aia e plătit!

Rămas singur, am încercat să mă lămuresc dacă nu cumva mi se slăbise un şurub sau mi se descentrase vreo rotiţă din creier. Ştiam că mă cheamă Septimiu Vidolm, însă tot atât de adevărat mi se părea şi numele de Jean Lhomme, nume pe care mi-l recunoşteam. Măi, să… Era să spun o vorbă urâtă. La noi, la Autobaza 2, se vorbeşte cam porcos. Nimeni nu se uită la cuvinte şi nu ţine seama nici dacă e vreo femeie pe-aproape. Eu, nu că mă laud, mă pretind mai şcolit şi mai educat, dar cu şoferii cum să nu-njuri? însă numai acolo mă mai scap, în rest mă păstrez la un anumit nivel, ce dracu!

Se aflau în mine doi oameni foarte diferiţi. Se supravegheau,

cu o curiozitate temătoare, neîncrezătoare, simţindu-se legaţi unul de altul pe deasupra voinţelor lor şi dorind să se desprindă, să se îndepărteze. De aceea nu puteam afirma cu tărie: ăsta sunt eu! Eram doi şi în acelaşi timp niciunul. Enervant! Uite, mă trăgeam mereu de mustaţă şi nu-mi sta-n obicei. Sau, după fiecare propoziţie, exclamam chiar şi-n gând: *V'là!*

Toată noaptea m-am chinuit. Când eram eu, Timi Vidolm, cu problemele mele, că aveam destule, slavă Domnului!, când... Mă tot gândeam ce să fi căutat eu la Cârligi şi cu a cui maşină, că eu n-am. Pe urmă, nu-mi ieşea din cap Nicoleta. Mă urmărea fiinţa asta şi-n somn. O visam noapte de noapte şi numai într-un fel. Nu plăcut, s-o fi mângâiat, ştiu eu?, ci retrăiam mereu momentul când am lovit-o. Probabil că-n subconştient regretam al dracului c-am pălmuit-o, însă făceam pe nebunul şi mă tot autoconvingeam că nu-mi pasă şi că bine i-am făcut. Ce?! Adevărul este că destul de des mi se porneau picioarele singure să mă duc să-i cer iertare, însă mă ambiţionam: ce fel de bărbat sunt eu? Păi, există un milion de femei care-ar sta-n genunchi în faţa mea, numai să le dau voie!

...Şi când eram Jean Lhomme, tot eu, cu problemele mele, cu pădurea – de unde şi pădurea asta? —, cu Simone. Mai ales cu Simone. Şi gândeam franţuzeşte. O geană de foc, care iveşte cu roşu scrumit pădurea. Departe, un incendiu apocaliptic. Fugeam. Călare. Calul de-abia ne mai ducea, pe mine şi pe Simone. Îmi era frică, nu-mi dădeam seama (acum) de ce eram îngroziţi şi de cine fugeam. Simone: o femeie mlădie, de o aparentă fragilitate. În realitate, învăţată cu greul, cu munca, răbdătoare, dar şi plină de năbădăi... Vasăzică mi-o aminteam. Da. Şi sprâncenele subţiri, frânte într-un unghi care sugera o permanentă uimire în faţa vieţii. În orice caz, o iubeam.

Mă uitam la stele. Mari şi limpezi. Atârnau ciorchini-ciorchini. Se va lăsa ger...

Nu găseam, revenit cumva între cei doi, nicio explicaţie a fenomenului. Oi fi citit undeva şi mi-a rămas în minte. Sau dintr-un film. Bine, fie şi-aşa! Dar când am învăţat eu franţuzeşte, ce, sunt nebun?

Nu m-aş fi apucat să scriu toate chestiile astea – parcă de scris îmi ardea mie?! —, dacă nu m-ar fi sfătuit doctorul Roşa. Aşa mi-a zis: „Scrie-le, domne, pe hârtie, tot-tot, că le uiţi şi, poate, cine ştie, or folosi la ceva. Pentru că, e clar, categoric

ceva nu e-n ordine.”

Asta a fost a doua zi dimineaţa. Doctorul Roşa e un om în vârstă, om serios, cam pedant – aşa mi-a făcut mie impresia – şi cu un permanent surâs ironic, de parcă tot timpul ar vrea să spună: Habar n-aveţi voi ce ştiu eu!

M-a ciocănit, m-a pus să mă uit ba-n stânga, ba-n dreapta, după degetul lui, am stat pe vine, m-a lovit cu un ciocănel în genunchi, în mână, şi în sfârşit m-a terminat. Mai era şi-o asistentă, ochioasă şi cam fâţâită, dar n-am băgat-o-n seamă. Ce, ea ştia franţuzeşte? Sunt sigur că habar n-avea.

— Unde lucrezi? m-a-ntrebat doctorul.

— La Autobaza 2. Şi-am adăugat de-al dracului: Am fost şeful Autobazei (Minţeam. Cum să fi fost şeful Autobazei?), însă m-au retrogradat. (Asta era adevărat. M-au dat jos din funcţia de şef de birou exploatare. E-o poveste frumoasă, dar n-are nicio legătură cu accidentul meu.)

— Nu erai prea tânăr pentru o astfel de funcţie?

— Nu-s prea tânăr. Am treizeci şi doi de ani. Şi-s capabil. Am fost şef un an de zile şi treaba n-a mers rău.

— Atunci de ce te-au retrogradat?

— V-aş putea minţi, dar mai bine tac. În orice caz, nu pentru incompetenţă sau pentru necinste… Sau…

— Lasă… m-a-ntrerupt doctorul Roşa.

Ştiu că-l chema Roşa, după ecuson. Asta ca să fie clar.

— O să-ţi dau drumul acasă, mi-a zis. Se pare că n-ai nimic. Deşi… rămân o mulţime de semne de-ntrebare… Te simţi bine?

— Da.

— Nu simţi nimic deosebit?

— Nu, am răspuns eu, dar… Dar de ce mă-ntrebaţi?

Ce, să m-apuc să-i povestesc de Jean Lhomme şi pe urmă să mă trimită la nebuni?!

Doctorul Roşa a stat puţin în cumpănă: să-mi spună, să nu-mi spună… Asistenta se tot fâţâia şi până la urmă i-a cerut voie să plece nu ştiu unde. L-am simţit parcă mai hotărât.

— Uite de ce… Cât ai fost inconştient ai vorbit numai franţuzeşte. Despre o fată, Simone. Cine eşti dumneata în realitate?

Am oftat. Deodată am avut o încredere totală în el.

— Nu ştiu, dom’ doctor. *Acum* nu mai ştiu.

— Vorbeai o limbă pe care n-aveai cum s-o-nveţi în şcoală.

Fluent şi cu abrevieri. Înţelegi? Sau ai lucrat cu specialişti de-ai lor?

— Unde? La noi, la Autobază? În şcoală nici n-am făcut franceză. Numai ceva rusă şi engleză. *Nie znaiu* şi *aim sori*. Habar n-am de unde…

Îmi rămăsese o urmă de teamă. Hotărâsem să nu-i spun şi totuşi până la urmă i-am povestit de Jean Lhomme. Şi-am încheiat rugându-l să mă lămurească şi pe mine cam ce-ar putea fi. Că nu-s prost, şi pricep.

Doctorul Roşa a dat din mână, ca şi cum brusc s-ar fi supărat.

— Ia-ţi hainele de la magazie şi înainte de a pleca să vii la mine în cabinet.

Şi a ieşit.

M-am gândit că poate n-o fi nimic, numai aşa, un fel de halucinaţie. Se-ntâmplă. Câte nu se-ntâmplă?! Zici că eşti întreg, normal, că totu-i în regulă. Şi deodată – hop!, te pomeneşti că mintea ţi-a plecat cu sorcova şi, niciuna – nici două, te-apuci să turui în limba… hononuleză!

Le dix août, quat'vingt douze: data naşterii mele. 92. 1892? 1792? Categoric, m-am scrântit!

M-am îmbrăcat în mare grabă, mi-am vârât în buzunare portmoneul cu acte şi bani, inelul cu chei şi batista. Nu mai aveam nicio ţigară şi tare-aş mai fi fumat una. Oricum, Nicoleta nu mai era, să-mi adulmece răsuflarea şi să-mi reproşeze că „miros puturos" a tutun. Am avut noroc că doctorul fuma şi m-a ghicit după uitătură. M-a servit cu un Kent (să fiu sincer, prefer Marlboro, însă nu-mi permite buzunarul) şi-am tras amândoi câte un fum lung, uitându-ne unul la altul. Eu curios şi nerăbdător, el bătrâneşte, cercetător – avea nişte ochi albaştri, spălăciţi, cu pleoape grele, încreţite – şi trist, de parcă mi-ar fi găsit un cancer şi desigur că ţinea secretul pentru el.

— E grav, dom' doctor?

— Nici vorbă, dragă Vidolm. E numai ciudat.

Şi mi-a spus că a citit undeva, într-o revistă, acum câţiva ani buni, despre un caz asemănător. Cică un ţăran englez, sau cam aşa ceva, a fost bolnav de nu ştiu ce, a avut febră mare şi deodată s-a trezit că vorbeşte într-o limbă necunoscută. L-au cercetat medici renumiţi şi unul a constatat că bolnavul vorbea limba portugheză, sau cam aşa ceva. Sau ţăranul era portughez şi vorbea araba. Mă rog, asta n-avea importanţă. Mai mult, nişte

savanţi, de la academie, au pus punctul pe i. Tipul nu vorbea o portugheză oarecare, ci limba din secolul al XVI-lea! Deci cazul meu nu era unic şi încă puteam fi fericit că rămăsesem şi Vidolm, nu trecusem tot în Lhomme. Să-mi închipui numai ce s-ar fi întâmplat dacă nu mai ştiam nicio boabă româneşte. Şi nici meserie… Vai de capul meu!

— Şi nu există nicio explicaţie?

— Cum să nu!? Orice fenomen are o explicaţie. Ştiinţifică. Numai că, eu cel puţin, nu-s în stare s-o găsesc. Ce legătură putea exista între un portughez din secolul al XVI-lea, şi… Sau să-i lăsăm pe aceia! Doar te am pe dumneata în faţă. Ce legătură poate exista între Vidolm, născut în…

— 1951.

— …şi acel Lhomme…

— Născut în ’92 – cred că 1892 –, la Meule-de-Foin.

— Cel mult, putem face nişte speculaţii… Să zicem că acel Lhomme a ajuns în România…

— Înţeleg. Şi că bunică-mea l-a înşelat pe bunicu!…

— Aşteaptă!… Să zicem că acel Lhomme a ajuns, nu interesează cum, în România, iar dumneata i-ai fi un fel de nepot. Nu *un fel:* nepot… Undeva, în codul genetic s-au înregistrat şi s-au transmis nişte date, care au rămas depozitate până acum, când, în urma unui şoc, au ieşit la iveală. Ar fi o ipoteză…! Ar trebui să fii cercetat, ţinut sub observaţie…

— Mă nenorociţi! am exclamat eu. O să mă târâţi prin spitale, om sănătos, până-nnebunesc.

— Nu-i chiar aşa. Îţi dai seama? Nu te-ntâlneşti în fiecare zi cu un caz atât de interesant. Pentru ştiinţă. Îţi dai seama? Ar fi un…

— Lăsaţi-mă câteva zile măcar. Mai trec eu pe la dumneavoastră.

— Bine, dar notează-ţi tot ce ţi se pare neobişnuit, tot ce are legătură cu Lhomme. Ba nu: chiar şi fără legătură.

Nici nu-mi venea să cred c-am scăpat. O cam băgasem pe mânecă.

Am pornit-o spre centrul oraşului. La început grăbit, apoi m-am mai domolit. Mă împiedicam, ceva nu era în regulă cu picioarele mele. Mergeam spre centru, ştiam desigur unde mă aflu, cunoşteam adică locurile, strada, nu trebuia să fac niciun efort pentru a mă încadra în peisaj. Eram în stare – am şi făcut-o, e drept, cu oarecare teamă, nu cumva să mă lovesc de nişte

pete albe, de spaţii goale şi de perioade de timp dizolvate în vid –, puteam să-mi repet tot ce ţinea de mine, cel din totdeauna. Am repetat bucuros că nu omit nimic, că sunt eu însumi şi că mă recunosc: eu sunt Septimiu Vidolm. Am avut un accident… Aici se încurcau lucrurile. Nu-mi mai amintesc ce căutam la Cârligi şi cu ce maşină. A cui. Şi ce se-ntâmplase cu maşina? Asta ar mai fi lipsit, s-o fi făcut praf şi s-o plătesc până mi-or ieşi ochii. Pentru mine n-am fost în stare să strâng atâţia bani… Deci rămânea de lămurit povestea cu maşina şi cu drumul la Cârligi. Pe cine cunoşteam eu la Cârligi?

Îmi dădeam seama că făceam o mie de cotituri, o tot lungeam, numai ca să amân. Încercam să mă-nşel. Trişam ca un ageamiu. Nu mă puteam duce cu vorba la nesfârşit. Treaba asta cu maşina, cu drumul la Cârligi, cu accidentul, va fi clarificată cumva. O să mă duc la Autobază şi-mi vor spune băieţii. Măcar unul dintre ei trebuie să ştie ce şi cum. Important era altceva. Important. Şi inexplicabil: ce era cu Jean Lhomme? Ipoteza doctorului Roşa mi se părea fantezistă. Las', că nici nu mă pricep. Ce ştiu eu ce-i aia genetică? Sincer, aş fi preferat o explicaţie în care să fie amestecaţi şi nişte extratereştri. Asta da. De-ar fi fost ceva cu extratereştri, nimic n-ar mai fi părut exagerat, straniu, inexplicabil, totul s-ar fi dezlegat de la sine.

Recapitulam:

Mă întrebase ofiţerul de la Circulaţie, iar eu am protestat. Eu mă ştiam Jean Lhomme din Meule-de-Foin, născut în '92. Mai încolo datele se amestecau. Existau momente care se succedau lent, întrepătrunzându-se, în care ba eram Vidolm, ba Lhomme. Dacă viaţa lui Vidolm – uite că începeam să vorbesc de mine ca despre altcineva! —, repet, dacă viaţa lui Vidolm, a mea, o puteam pune cap la cap, într-o succesiune logică, a lui Lhomme, adică tot a mea, ştiută din bucăţelele acelea trăite, retrăite, fără vreun motiv aparent, fără a fi determinate de ceva, mi se părea nebuloasă, lipsită de contururi sigure. Dar, parcă în compensaţie, cu intense stări de spirit… Ce-aş putea spune despre Jean Lhomme? *Qu'est-ce que j'aurais pu…* M-am surprins gândind firesc în cealaltă limbă.

M-am oprit la un chioşc şi mi-am luat ţigări. Mă lăsasem de fumat de dragul Nicoletei, apoi n-am avut pentru ce să mă mai abţin. Mi-am aprins una şi m-am aşezat pe o bancă în faţa statuii lui Vlad Soroceanu. M-am întrebat poate pentru a suta

oară cine a fost acest Vlad Soroceanu şi ce merite a avut el faţă de lume… M-aş fi dus acasă şi totuşi m-am îndreptat spre Autobaza 2. Un şofer m-a observat şi-a oprit să mă ia.

— Salut!

— Noroc! Am auzit c-ai avut un…

— Îhî.

— Cum a fost?

— Habar n-am.

— Dar ai scăpat.

— Am scăpat.

— Ai avut noroc.

— Am avut.

— Batic era furios, când i-au dat telefon de la Circulaţie, dar s-a potolit imediat, dacă i-au spus că maşina n-are nimic. Lui numai de maşină îi era… Parbrizul l-a şi pus.

Parcă începeam să înţeleg. Batic, şeful meu, m-a trimis cu maşina lui la Cârligi, la socri, să iau de acolo… Ce să iau? N-avea importanţă. Deci aflasem. O chestiune se lămurise. I-am zis şoferului să oprească. Ce să mai caut la Autobază? La Autobază o să mă prezint a doua zi, ca de obicei, la lucru.

M-am înapoiat pe jos. Nu m-am întâlnit cu niciun cunoscut. Doar în faţa blocului, o vecină, doamna Istrate, care se recomandă „tovarăşa Angelica Istrate, văduvă şi membră în biroul comitetului de locatari”, mi-a aruncat o privire miloasă.

— Bine c-ai scăpat, domnu Timi! Mă bucur, să ştii. Şi să pofteşti la o cafea sută la sută adevărată, dacă ţi-o fi aminte.

Nu-mi era aminte, dar această Angelică masivă, pavoazată cu nişte veşnice bigudiuri strălucitoare, mi se părea o femeie cumsecade. De aceea am zis şi eu ca să nu tac:

— Eu scap întotdeauna, coană Angelico. Nu degeaba sunt de zece luni consecutiv pe panoul fruntaşilor, c-a pierdut cheia de la panou şeful de la sindicat şi-a fost de părere că şi-aşa fotografiile s-au decolorat de nu mai ştie nici dracu cine-i acolo sub geam!

— Ho-ho-ho! s-a amuzat doamna Istrate. Eşti un dulce, domnu Timi. Să n-am parte!

— *Au revoir,* madame! am salutat-o ceremonios cu o plecăciune, nu ştiu ce mi-a venit, şi am şters-o pe scări.

Am făcut un duş, m-am schimbat şi mi-am turnat un pahar mare de bere – aveam o sticlă-n frigider –, mi-am aprins o ţigară

şi-am şezut în locul meu favorit, pe un scăunel îngust, lângă fereastră, cu spatele lipit de caloriferul rece. Mă simţeam excelent. Un pic de lene. M-am sculat să pun ceva muzică: o casetă cu Joe Dassin. Recunosc că sunt cam sentimental. O melodie – nu-i ştiam cuvintele – care-i plăcea şi Nicoletei. O ascultam de câte trei-patru ori la rând. Şi Nicoleta zicea: „Omul ăsta trebuie să fie fericit.” „De ce crezi?” „Dacă poate să ne dea nouă atâta mulţumire…” Când am auzit c-a murit, Nicoleta a plâns o după-amiază întreagă. Nu cu hohote. Tăcut, îi curgeau lacrimile, şi atât. Fără încetare. Pe urmă, de câte ori punea melodia asta, la fel. Odată mi-a spus: „Tu parcă mi-ai citit dintr-o carte, că nu rămâi decât cu ce dai… Eu ce-ţi dau ţie, Timi?”

Era să uit ceva: când am urcat pe scări, la etajul I am auzit, mi s-a părut că aud un tril de pasăre şi mi-a adiat pe la nas un miros de răşină, de scândură de brad, de brad proaspăt tăiat.

„Dacă tu n-ai exista, eu pentru ce-aş mai fi…” Nu mă miram că înţeleg textul.

Banda se derulase de mult şi aparatul se blocase automat.

…Ciopleam un par, îi făceam vârf. Lângă mine se mai găseau încă vreo douăzeci de bucăţi. Socotisem câţi îmi trebuiau pentru ţarc. Mă simţeam tare singur şi fluieram ca să mă aud. În acelaşi timp, eram şi mulţumit. Primăria mă confirmase în post, adică, după moartea bunicului meu, eu aveam în grijă pădurea. Nu era ceva de joacă. În pădure nu aveai deloc timp destul. O ştiam, doar crescusem acolo, dar îmi plăcea. Mi se părea că-s omul cel mai liber din lume. Mai era şi Simone…

…îmi tot băteam capul şi acum mă lăsam convins că ipoteza doctorului Roşa şchioapătă. Să facem o socoteală. Eu m-am născut în 1951. Tata, în 1928. Când s-a născut tata, bunicul avea 23 de ani. Scad 23 din 1928. 1905. Deci bunicul s-a născut în 1905… Aşa…’ *Moi*, *j’suis né* în ’92. În 1905 aveam 13 ani. Nu văd nicio legătură „de sânge” între Jean Lhomme şi bunicul lui Vidolm… Totuşi: în 1928, *eu* aveam 36 de ani… Oare câţi kilometri or fi între Ulmu şi Meule-de-Foin?

Ei, doctorul Roşa încerca şi el să găsească o explicaţie. N-o să-i tai capul dacă n-o să reuşească.

2.

Înfiptă în rama oglinzii stătea o fotografie ruptă într-un

moment de furie, pe care mai apoi o refăcusem lipind cu migală bucăţile pe un carton. De acolo, de pe scăunel, o aveam drept în faţă, pe peretele celălalt, la o distanţă suficient de mare ca fotografia să pară întreagă, cu zigzagurile rupturii estompate, şi destul de apropiată ca s-o văd bine, să mi se pară că Nicoleta e prezentă şi-mi zâmbeşte cum numai ea ştia s-o facă: „Timi, hai să fim puţin neserioşi şi să visăm cai-verzi-pe-pereţi!”

Am cunoscut-o la Meri-Blonda (pentru a o deosebi de colega ei Meri-Roşcata), la un fel de petrecere. O onomastică. În vară, anul trecut. Meri locuia la etajul I, deasupra doamnei Angelica. Îmi plăcea, i-am spus-o şi ea nu m-a-ncurajat nici măcar în glumă, dar păstram relaţii prieteneşti. Avea planuri mari, ştiam de la madam Istrate, pusese ochii pe un responsabil de bufet, voia să se mărite cu el. Ala, băiat frumuşel şi cu venit așijderea, conştient că place fetelor, nu se gândea decât la distracţie. Nici eu nu mă gândisem serios la Meri. Îmi plăcea şi atâta tot. Nu strălucea prin nimic, doar că era veşnic gătită ca pentru parada modei şi avea un zâmbet dumnezeiesc. Cu Nicoleta era prietenă de mult, locuiseră pe aceeaşi stradă de la marginea de atunci a oraşului, în copilărie se jucaseră împreună şi-şi împrumutaseră reciproc accesorii de îmbrăcăminte la primele întâlniri cu băieţii.

Am dansat o singură dată, apoi ne-am retras pe balcon şi-am vorbit până când ceilalţi ne-au adus înapoi în mare gălăgie şi-n glume nesărate. La sfârşit – petrecerea se spărsese –, Nicoleta m-a întrebat firesc, de parcă ar fi zis că e sâmbătă sau că îi este sete: „Pot să dorm la tine?” A fost ca un duş rece. Altfel o *văzusem*. „Locuiesc departe şi…” „Dar ce vor spune ai tăi?” „Pentru mama nici nu exist, atunci când n-o deranjez, iar pe tata aproape că nici nu-l mai ţin minte. Sunt o fată pierdută, mă!” Chestia asta cu fata pierdută mi-a plăcut, pentru că era autoironică şi nu mi se părea adevărată. „Şi sunt majoră”, a adăugat. „Bine”, am acceptat eu fără să mă bucur. Aveam un sentiment confuz. Venisem acolo pentru Meri-Blonda şi nu visasem c-o să dau de o fată care, atât de fără fasoane, să mi se ofere.

Sunt în stare să-mi amintesc şi cel mai neînsemnat amănunt. Ar fi o dovadă că nu aiurez şi că lucrurile astea au fost, s-au întâmplat în viaţa mea. Sau n-ar fi o dovadă sigură?

Nicoleta era înaltă şi avea un mers cam ţeapăn, de parcă s-ar fi temut tot timpul să nu alunece. Din cauza tocurilor de 10

centimetri. Noroc că eu, cu toate acestea, o depăşeam în înălţime, altfel am fi fost o pereche de mai mare mila. Mie mi se părea frumoasă, deşi, dacă i-aş fi căutat defecte, aş fi găsit cu duiumul. De exemplu, părul, cânepiu, fără luciu, nu putea fi îmblânzit cu nimic: o claie nu dizgraţioasă, dar în orice caz neglijentă. Sau ochii: verzi-maronii, puţin bulbucaţi a permanentă mirare, dar o mirare calmă, pasivă, aproape tâmpă. Doar gura, frumoasă într-adevăr, bine desenată, cu buze proaspete şi dinţi albi, regulaţi, nu avea niciun cusur.

Atunci, la Meri, când mi-a întins mâna, mi-a spus că mă cunoaşte de când mă mutasem acolo, în bloc, şi că ştie o groază de lucruri despre mine. Pe balcon am discutat despre filme. În domeniul ăsta avea mai multe cunoştinţe decât mine. Frecventa un cineclub şi-mi mărturisise cu un fel de mândrie ruşinată că a jucat într-un film de scurt metraj făcut de băieţii de la cineclub despre paza contra incendiilor.

„Dacă vrei, mi-a spus în seara aia, când am intrat la mine, pot să-mi fac autobiografia sentimentală, însă nu ştiu la ce ţi-ar folosi. Nu-s atât de rea pe cât oi lăsa impresia.” „Nu ţin neapărat să aflu ceva, am râs puţin jenat. Zic că e mai bine să te consider băiat, şi să ne culcăm. Dar nu văd cum.” „Ca oamenii, dragă. Normal.” „Să-ţi dau o pijama…” „Dă-mi. Şi nu mai fi aşa de crispat. N-a mai dormit nicio fată la tine?” N-am răspuns. Nu eram un timid, ci doar un tip calm, incapabil de exuberanţe şi oarecum nepregătit sufleteşte pentru prezenţa ei acolo, la mine.

Ne-am culcat, am stins lumina şi-am stat un timp nemişcaţi, păstrând între noi o distanţă.

„Timi…” „Da.” „Să ştii că eu nu-s o… Numai că… Şi cred că te cam iubesc, mă.” Am luat-o-n braţe şi i-am spus că e o mincinoasă. De-abia apoi am sărutat-o, ne-am sărutat, neîncrezători parcă de existenţa celuilalt alături. Şi, de fapt, totul era neverosimil.

Recunosc că era prima fată care se poftise singură la mine şi faptul ăsta, în loc să mă facă să mă simt mândru, mă punea într-un soi de inferioritate. Nu ştiu dacă aş fi fost mai încântat s-o fi chemat eu şi ea nici să nu fi stat pe gânduri. Nu ştiu cum ar fi fost mai bine. Pe urmă m-am gândit că poate de sute de ori, cu sute de bărbaţi, i-o fi venit ei aşa, plăcându-i să facă tot ce voia. Şi-n loc să fiu gelos pe toţi bărbaţii aceia, adevăraţi sau numai bănuiţi de mine, mi-am zis că un gest ca ăsta, o fată ca

ea nu-l poate face decât cel mult o dată în viaţă, şi mai degrabă niciodată. O fată ca Nicoleta.

A doua zi ea n-a dat semne c-ar dori să plece şi eu n-am spus nimic. Era duminică şi-am rămas amândoi uimiţi – eu sigur şi cred că şi ea – cum ne purtam, de parcă am fi fost împreună de când lumea. Şi n-a mai plecat deloc. Şi-a adus lucrurile – nu avea cine ştie ce, ca şi mine, de altfel – şi-am făcut casă amândoi. Nu după mult timp am descoperit c-o iubeam. O poveste cu un început ciudat, dar la urma urmelor, în rest, o poveste obişnuită. Ne duceam la lucru – ea avea un post de merceolog la *Icere,* trăgeam acasă cu drag şi totul se desfăşura calm şi în linişte. Ne împrumutaserăm micile plăceri, filmele *ei,* muzica mea, eu mai tăcut, mai reţinut, ea mai vorbăreaţă, mai neastâmpărată. Am întrebat-o odată, după vreo şase luni: „Noi ce facem, nu ne căsătorim?” Ea m-a privit lung. „Dar nu suntem căsătoriţi? Vrei cu… acte? Şi dac-o să mă laşi? Ca să ne facem de lucru cu divorţul?” „Ce vorbă e asta?” „E o vorbă foarte serioasă şi foarte judecată… Timi, eu am văzut ce-a fost în casa părinţilor mei… Eu, Timi, te iubesc.” „Şi eu te iubesc. Tocmai de aceea.” „Eu te iubesc oricum. Şi fără acte. Şi nu-ţi cer nimic. Dar mi-e frică. N-aş fi vrut să-ţi spun, însă mereu mi-e teamă c-o să mă laşi. Mă stăpânesc. Câteodată şi plâng. Singură. Să nu mă vezi tu. Sunt geloasă, Timi. Sunt foarte geloasă.” „Eu te iubesc, am repetat. Nu ţi-am dat niciun motiv să…” „N-am nevoie să-mi dai tu motive. Asta ar fi de nesuportat. Îmi dau eu. Sunt geloasă şi fără motiv.” „E ca o boală, am bâiguit eu. Şi nu ştiu ce-aş putea face.” „Îmi dau seama… Ştii că te-am urmărit de câteva ori?” „Tu? Pe mine? Păi, Nicoleta, noi suntem aproape tot timpul împreună.” „Nu chiar… E o prostie… N-ar fi trebuit să-ţi spun. Dar să nu-ţi pese. E chinul meu. Poate că-mi şi place.”

…Simone venea la mine în fiecare vineri, când avea o după-amiază liberă de la stăpânul ei, Jacques Martin, hangiul din târg. Venea tot într-o fugă şi eu, după ce-o iubeam ca un apucat, o chinuiam cu întrebările. O bănuiam cu toţi muşteriii jupânului Jacques. Ba chiar şi cu hangiul, şi cu fiii lui, că avea doi, amândoi nişte zdrahoni care speriaseră lumea cu glumele proaste pe care le puneau la cale. Se distrau după cum îi ducea mintea lor puţină şi de multe ori hangiul era nevoit să plătească oalele sparte, capetele sparte sau câte o magazie căreia Jeannot şi Victor îi puseseră foc, ca să-l sperie cică pe proprietar. Ea se

jura şi-şi făcea cruce, se lăsa în genunchi în faţa crucifixului de la capul patului, că n-are nimic cu nimeni, că jupân Jacques doar o munceşte ca pe o sclavă, numai de asta putea să se plângă. „Atunci de ce nu vrei să stai cu mine?” Ştiam de ce nu voia. Avea contract cu hangiul pe cinci ani şi-i era teamă că-şi pierde simbria pe care stăpânul nu i-o da-n mână şi pretindea că i-o păstrează pentru când se vor încheia cei cinci ani. Ştiam, însă mă încăpăţânam să n-o cred. Şi ea tot venea, cum venea, Dumnezeule, tot într-o fugă... Iarna, ajungea pierită de frica lupilor şi mie nu-mi trecea prin minte s-o aştept la marginea pădurii.

În celelalte zile ale săptămânii colindam, cunoşteam fiecare loc, fiecare copac, umblam cu urechea ciulită – se mai găseau şi dintre cei care încercau să taie vreun lemn. Pe la vremea prânzului, dar nu întotdeauna, fiindcă, făcându-mi un obicei, în intervalul acela de timp puteau să dea iama-n pădure hoţii sau braconierii, intram la hanul jupânului Jacques de la marginea târgului – că mai avea în centru, lângă primărie, un altul, tot han, dar pentru obraze mai subţiri, supravegheat îndeaproape de doamna Martin, unde trăgeau domnii din împrejurimi veniţi pentru vreun proces sau să cumpere vreo marfă mai fină „adusă direct de la Paris” –, şi ceream o cană de cidru. Cum intram eu, Simone se îngălbenea şi începea să nu-şi mai stăpânească mâinile. Ba vărsa o cană de băutură, ba scăpa o farfurie. Ştiam că-i era teamă. Îi urmăream fiecare mişcare, fiecare privire, ca apoi, vineri după-amiază, s-o iau la rost de ce-a întârziat la masa cutărui ins, de ce s-a uitat nu ştiu cum la altul. Şi-o întrebam la nesfârşit de ce mă vrea ea pe mine – sau, după cum pretindea, numai pe mine –, un şchiop...

Stop! Deci eram şchiop. Revenit brusc în pielea ceastălaltă, a lui Timi Vidolm, îmi explicam, cu o oarecare îndoială, de ce călcam strâmb, părându-mi-se că un picior nu mă ascultă, că e mai ţeapăn şi mai lung. Dreptul. Însemna că fusesem şchiop de dreptul. Mi se părea mai lung, fiindcă îl avusesem mai scurt.

...Da, aveam 30 de ani. În timpul războiului nu fusesem mobilizat din cauza piciorului. Îmi aduceam aminte cum s-a-ntâmplat atunci... Nu. Mi s-a părut numai că-mi amintesc. Nu ştiu. A fost ca o sclipire de-o clipă. Am scăpat-o. Nu mai ştiu.

...Mi-am făcut o cafea şi numai după aceea m-am trezit că ar cam fi fost timpul să mă duc la masă. Mi-era însă lene, trebuia

să traversez o jumătate de oraş şi n-aveam chef. Puteam să-mi prăjesc şi singur nişte cartofi, în frigider se mai găsea o bucată de şuncă – mă descurcam eu. Şi nici nu mi-era foame.

Ceva totuşi s-o fi întâmplat: să fiu aruncat câţiva metri şi să nu păţesc nimic – nu-mi venea să cred. Să nu păţesc nimic… De parcă nu era suficient că mă tot simţeam altul! M-am uitat la ceas: 1 şi jumătate. Vecinul meu, profesorul Cosma, ajunsese acasă, fiindcă deschisese aparatul de radio.

M-am mutat pe pat şi-am adormit.

Am visat-o pe Nicoleta. Venea spre mine şi drumul nu i se mai termina. Făcea nişte paşi mari, ca şi când ar fi alergat, dar mişcările erau foarte lente, descompuse, ca-ntr-un film rulat cu încetinitorul. Venea şi nu mai ajungea şi asta, în loc să mă enerveze, îmi da o stare de neînchipuită fericire.

Am sărit din pat, speriat. Suna cineva la uşă, lung, nerăbdător. Nu putea fi decât Radu. Am făcut un pas spre hol şi brusc am intrat în pădure.

Ţineam în mână o toporişcă. Puşca o aveam în bandulieră. Era cald, cu toate că soarele nu pătrundea prin frunzişul des. În aer plutea un praf fin de frunze uscate, sfărâmate. Mergeam încet, încercând să nu fac zgomot. O văioagă, cu firicelul de apă limpede, din care-mi plăcea să beau o gură, când treceam pe-acolo…

Asta a fost aşa, ca nişte imagini derulate rapid, dar pe care izbutisem să le văd, să le simt şi să le-nţeleg. Nu duraseră mai mult de o secundă. Cât să fac încă un pas şi să ajung la uşă.

Era într-adevăr Radu.

Nu ştiu dacă trebuie să scriu şi despre el.

— Ciao, bătrâne! Ce faci, mă? Unde-ai fost! Ce ţi s-a-ntâmplat? E-adevărat c-ai avut un accident? Habar n-ai cine mi-a spus! De ce nu mi-ai dat un telefon?

Stilul lui. O mie de întrebări, în trombă, fără să ţi se lase răgazul să răspunzi măcar la una.

Cu Radu făcusem armata şi acolo ne-am împrietenit. S-a-ntâmplat să ne-ntâlnim şi după ce-a terminat facultatea şi uite c-am rămas prieteni chiar şi după ce el s-a-nsurat cu Rori. Rori e o scorpie de femeie, care se poartă cu el incredibil de frumos. Îl iubeşte şi e şi deşteaptă, ştie când trebuie să pună piciorul-n prag şi când să încline steagul. Ce e al ei e al ei, recunosc. Pe mine nu mă poate suferi. Simpatizează numai bărbaţii căsătoriţi

(legal) şi aşezaţi în posturi bune, fără retrogradări şi fără iubite netitrate –, însă nu l-a-mpiedicat pe Radu să mă viziteze. Totul e să nu-ntârzie şi eu să nu-i sun mai des de o dată la două săptămâni.

Radu a făcut imprudenţa să-i povestească tot ce ştia în legătură cu Nicoleta, cum s-au întâmplat lucrurile între noi, şi Rori a tras concluzia că Nicoleta este o femeie periculoasă, care e-n stare să ameninţe orice cămin pe o rază de o sută de kilometri, şi nu l-a mai lăsat pe Radu să intre la mine ne-nsoţit de ea, înger păzitor, pe post de observator federal înarmat până-n dinţi. Făcea s-o vezi cum îşi privea unghiile – şi are nişte unghii de te-ngheaţă numai la gândul că te-ar putea ameninţa – încordată în permanenţă, atentă la nuanţe. Faţă de Nicoleta avea un zâmbet condescendent, aproape jignitor, dar noi n-o luam în seamă. După dispariţia Nicoletei a răsuflat uşurată, dar nu pentru mult timp. L-ar fi-nsoţit în continuare pe Radu – de fapt el nu mă sufoca de tot cu vizitele – bănuind că la mine el ar fi putut întâlni o fată pusă pe răpit, pentru uz propriu, soţi ideali din citadele familiale. O oprea doar ideea că „nu se face” să vină la un bărbat singur, chiar gardată de bărbatul ei legitim. Era mică şi alcătuită parcă numai din perniţe pufoase, veşnic cocoţată pe tocuri înalte, care-o obligau să facă paşi mărunţi şi caraghioşi. I-am pus eticheta de scorpie, din râcă. Pentru că era snoabă şi antipatică. În fond, nu-mi păsa de ea. Şi la drept vorbind nu puteam să spun cu mâna pe inimă că-i fată rea. Pentru Radu părea chiar foarte bună.

Radu mi se părea cel mai perfect om din lume. Îl admiram fără rezerve, însă asta nu mă împiedica să nu-l aprob întotdeauna. În primul rând, îmi plăcea la el fizicul. Aş fi vrut să fiu şi eu aşa. Adică un atlet din naştere, fără să fi fost nevoit să-şi crească muşchii în exerciţii zilnice, plicticoase. Pe urmă, avea un *ce* care-l făcea simpatic al naibii. Era tare simpatic. Plăcut. Plăcea tuturor, chiar şi bărbaţilor geloşi şi invidioşi. Apoi, se putea lăuda cu o minte excepţională, cu voinţă, cu bună dispoziţie, cu optimism, bunătate, cu o cultură solidă şi diversă, cu incapacitatea de a duşmăni pe cineva, cu o cinste de om prost... După modesta mea părere, avea toate calităţile posibile. Mă mândream cu prietenia lui şi apreciam faptul că el, doctor fiind – el zicea „dinţar”, adică stomatolog –, nu se debarasase de mine şi nu-şi căutase prieteni de altă condiţie socială.

I-am spus, bineînţeles, ce se-ntâmplase cu mine, i-am povestit tot şi el a rămas un timp tăcut, privindu-mă cu o îngrijorare neascunsă.

— Bătrâne, e chiar aşa, ori faci bancuri?!

Aveam în casă o carte mai veche, cumpărată de la anticariat, o istorie a artei, în franţuzeşte, cu reproduceri în alb-negru. O luasem pentru reproduceri, să văd şi eu cam cum arată cutare tablou sau cutare statuie. Atâta ştiam şi eu să citesc: numele artistului şi titlul lucrării. Am scos cartea din raft.

— Urmăreşte-mă!

Şi am început să citesc direct pe româneşte, traducând. După o pagină, m-a oprit.

— Destul, bătrâne! Dacă nu te-aş cunoaşte bine, aş bănui c-ai învăţat pe ascuns şi acum mă faci pe mine praf. Te cred. Nu-mi trebuiau demonstraţii. Te cred, dar tot nu-mi vine să te cred. Este inexplicabil.

— Orice fenomen are o explicaţie ştiinţifică, l-am citat eu pe doctorul Roşa, numai că deocamdată, în cazul meu, n-o găsim.

— Şi ce-i de făcut?

— Nimic. Îmi văd de treabă, îmi notez tot, poate o fi cuiva de folos, sau chiar mie, şi atât.

— Te supără… povestea asta? Te deranjează?

— Nu. Acum nu. Este cam enervant să mă tot pomenesc altul şi *să-mi aduc aminte* fel de fel de chestii, dar… Cumva sunt intrigat de ce se-ntâmplă, de ce s-a întâmplat cu celălalt. Sunt curios ce s-a petrecut cu el, cu Simone. Aş vrea să-mi amintesc totul odată, să mă lămuresc şi s-o termin.

— Deci nu te îngrijorezi. E-n regulă. De fapt, n-are rost. Ia-o aşa cum e şi… om vedea. Şi nu-ţi bate gura, că mâine-poimâine o să spună lumea că te-ai ţicnit.

Pe urmă mi-a mărturisit că de accidentul meu aflase de la Nicoleta. Venise la el la cabinet cu o nevralgie banală, dar mai înainte fusese la spital şi se interesase de mine.

— Tu ştii că Jean Lhomme era gelos?

Nu ştiu ce mi-a venit să întreb asta.

— Are vreo importanţă?

— Are. Că o chinuia pe biata Simone şi se chinuia şi pe el. Aproape o-nțeleg pe Nicoleta.

— Bătrâne, în probleme de dragoste nimeni nu ştie nimic. De-aia nici nu-i bine să te bagi şi să dai sfaturi.

M-a lăsat brusc, amintindu-şi că trebuia să se ducă după benzină. Am mai fumat o ţigară, fără poftă, şi am constatat că n-aveam nimic de făcut. Ceasul arăta ora 5. Afară era o atmosferă toridă. O simţeam, deşi la mine fereastra dădea spre nord şi soarele nu-mi bătea niciodată în casă, deci nu mă puteam plânge de căldură. Nu-mi pierise lenea, deşi mă săturasem de somn.

Odată, când Nicoleta se afla la mine, am rămas închişi în casă de sâmbătă de la prânz şi până luni dimineaţa. Anul trecut, în iulie. Am vrut să vedem dacă ne puteam suporta unul pe altul, stând într-o singură odaie şi obligaţi să nu ieşim. Un fel de test. A fost bine. Atunci mi-am montat în baie rafturile de geam pentru care meşterisem un suport de sârmă de 5 mm. Tot timpul cât am lucrat am fluierat, iar în pauze Nicoleta îmi dădea sfaturi imposibil de urmat. Nu ne-am plictisit. N-a existat niciun moment de gol, care să ne împingă că căutăm o ocupaţie oarecare. Ne-am şi iubit, fireşte. Şi m-am mirat că nu mă deranjează să ştiu că am uşa încuiată, fără să mi se permită s-o deschid.

De obicei nu mă plictisesc nici singur. Timpul nu-mi ajunge niciodată. N-am răgaz să visez cai-verzi-pe-pereţi, vorba Nicoletei. Nu că fac cine ştie ce lucruri extraordinare. De la slujbă vin obosit. Când ai de lucru cu şoferii, oboseşti, fără doar şi poate. Te cerţi. Înjuri. Nu că ei ar fi oamenii dracului, dar într-o întreprindere de transporturi în fiecare minut se ivesc zeci de probleme de rezolvat. Mereu altele. Plus cele permanente. Combustibil. Piese de schimb. Şi aşa mai departe. Cât am fost şef la exploatare, eram băiatul bun, care se descurcă, se zbate, aranjează, omul de neînlocuit. Apoi a venit Batic. Inginer. Spre pensie. Nu se putea să-mi fie subaltern. Fusese director la un S.M.A., parcă, şi coborâse. Nu mă interesează pentru ce motiv. Fapt este că el a ajuns în locul meu şi eu nu mă puteam supăra. N-aveam voie. Adică m-am supărat, însă degeaba. Nu mi se părea drept, dar Batic avea prioritate. Mai mult, ca să arăt că înţeleg situaţia, că nu-i port pică deloc, ca prostul, am acceptat să-mi fac treaba ca şi până atunci, minus diferenţa de salariu, ba pe deasupra să-i îndeplinesc „rugăminţile părinteşti”, ca atunci, cu drumul la Cârligi. Asta pentru că ştia să mă măgulească, să-mi gâdile amorul propriu: „Tu, feciorule, eşti foarte bun, oriunde te-aş pune! Ai cap! Te pricepi la toate! Pe

tine *nu te-ntoarce* niciun mecanic şi niciun şofer! Şi nici chiar şeful-contabil!”

Deci veneam acasă obosit. Ascultam muzică, mă relaxam. Citeam. Trebăluiam prin casă. Când te gospodăreşti singur, sunt atâtea de făcut. Câteodată, nu rar, dar nici prea des, mă apuca aşa un fel de regret. Mi se părea că viaţa îmi curge, mi se scurge printre degete prea uşor, că ar trebui să întreprind ceva mai acătării, ceva extraordinar. Mă simţeam în stare de ceva nemaipomenit, însă nu găseam ce anume. Eram nemulţumit de mulţumirea şi de liniştea mea.

Înainte de Nicoleta cunoscusem câteva fete. Le lăsasem repede în pace. Mă agasau cu pretenţiile lor de a le scoate în lume, la dans, la spectacole. Nu era de mine. Aveam impresia că mereu sunt obligat să fac lucruri aiurea, fără niciun chef. Mă scoteau din fire aluziile mai mult sau mai puţin subtile la însurătoare. Doamna Istrate mi-a mărturisit că-s o partidă bună, că mă laudă peste tot că-s om liniştit, nebeţivan, nezurbagiu, necartofor, neafemeiat, în general fără vicii, gospodar şi oarecum prezentabil. Şi se mira că n-a pus nimeni laba pe mine.

O pusese Nicoleta, dar uite c-a plecat şi nu s-a mai întors. Dacă ar fi avut planul să se mărite cu mine cu orice preţ, n-ar fi fost greu. Deja reuşise să mă aducă în stare să-i ciugulesc din palmă.

Deci eu nu mă plictisesc niciodată, însă mereu am nemulţumirea asta, că aş fi capabil de altceva mai bun, mai important, care să-mi dea o satisfacţie mai deplină. Şi nu găsesc ce anume ar trebui să fac.

Mă repet şi nu văd legătura cu Jean Lhomme. M-am apucat să scriu şi-i dau înainte. Recunosc, e un fel de descătuşare. Mă scriu pe mine şi parcă nu mai simt gustul acela fad de prea puţin, dacă nu chiar de inutil.

Ce naiba, am cele mai importante lucruri din lume şi tot sunt nemulţumit! Am linişte, muncesc cu plăcere, am satisfacţii, am pace, nu mi-e frig, am ce mânca, am ce-mbrăca, nu am vise irealizabile nici măcar în glumă, ca de exemplu să câştig la loterie – nici nu joc! — un milion. Nici n-aş avea ce să fac cu un milion, dacă m-aş gândi mai bine. Banii, când sunt peste necesar, servesc doar pentru a-i face pe alţii să te invidieze.

O să-mi găsesc o fată, mi-am zis, şi deodată, din senin, m-am înfuriat pe Nicoleta. Ce, o crede poate că toată lumea stă-n ea.

Ei bine, nu stă. O să-mi găsesc o fată, una frumoasă şi, dac-o să mă străduiesc puţin, şi cu studii superioare, nu o amărâtă de merceoloagă, ca ea! O să-i arăt eu!

Mi-am tras pe mine un tricou alb – ştiam că-mi stă bine-n alb –, şi blugii originali şi-am ieşit în oraş. Îmi şi făcusem planul, într-o secundă: o să mă duc la cinema şi-o să agăţ o puştoaică. Mă răzgândisem. Nu mai voiam o licenţiată. Nu ştiu de ce.

În seara aia am văzut singur, încruntat, un film muzical, comic, la care spectatorii se prăpădeau de râs. Eu am scrâşnit tot timpul din dinţi. O porcărie de film, fără pic de haz!

3.

Iarăşi incendiul acela. Calul obosit. Îl alergasem destul toată ziua. Nici n-avusesem răgaz să-l adăp. Simone, lipită strâns de mine, tremura. Mi-am amintit că n-avea pe ea decât fusta şi bluza în care servea la han. Aşa fugise la mine, în pădure, să-mi spună. Alergase. Pierduse un sabot şi continuase drumul desculţă. Se lăsase frigul. Când e frig, şi încă n-a nins, pădurea e parcă mai rece şi mai duşmănoasă. Venise să-mi spună.

N-am ascultat-o. Am pălmuit-o. I-am zis: „Târfă!” Şi-am luat-o cu mine. Nu voia. De frică. Am pălmuit-o din nou şi-am urcat-o pe cal. Nu ştiam de ce-am ţinut s-o aduc cu mine. Nu ştiu nici acum. De fapt, acum ştiu mult mai puţin din cât ştiam atunci. Calul, am mai spus, era obosit. L-am îndemnat, „Hai, tată!”, l-am izbit cu călcâiele în coaste. În mers, mi-am controlat cuţitul din carâmb şi cartuşiera. Aveam cartuşe destule, cu alice de lup. Mi le aranjasem de dimineaţă. Niciodată nu e pentru cine se pregăteşte. Simone plângea cu sughiţuri şi cerul se înroşise... Nu. Asta a fost la înapoiere. La dus era numai întuneric şi foşneau frunzele încă necăzute. Foşneau metalic. Aveam o ură în mine, uriaşă, împotriva întregii lumi.

Am oprit la marginea târgului. Am legat căpăstrul de un ciot. Era bine să fi avut nişte apă. Şi eu aş fi băut. M-am gândit, însă n-aveam timp. Deşi, pentru o clipă, mi-am zis că aş face mai bine să aştept să se-nnopteze bine şi jupân Martin să rămână fără muşterii. Dar n-aveam timp.

Ne-am îndreptat amândoi spre han. Pe Simone o împingeam înainte şi ea acum nu se mai împotrivea. *„Comune tu veux, toi!”* Înainte de a intra, s-a-ntors şi m-a-ntrebat ce-am de gând să fac.

I-am răspuns: *„On verra”,* deşi nu ştiam. Am dat uşa la perete, izbind-o de zid. Înăuntru erau doar doi oameni dintre obişnuiţii casei, matoliţi. Ştiu că era luni. Lunea, oamenii mai stăteau pe acasă.

Le-am spus:

— Gata! Duceţi-vă! Socotiţi c-aţi băut în contul meu!

Şi i-am ameninţat cu arma.

S-au mişcat iute, surprinzător de iute. Mai târziu, Simone mi-a povestit că atunci nu mai semănăm cu mine şi că o înspăimântasem. L-am strigat pe jupân Jacques. A apărut din bucătărie, mare, burduhănos şi cu obrajii stacojii, cum îi avea din tinereţe.

— Jupâne, i-am şoptit răguşit – deodată nu mai aveam glas –, am venit cu Simone ca să-i dai simbria pe cei trei ani slujiţi.

A deschis gura să strige, ştiam ce-ar fi putut să spună că eu n-am niciun drept să mă bag, dar m-a privit bine, mie mi se albiseră degetele strângând arma, şi a dat drumul numai la miere. Că el are o-nţelegere cu fata, că fata n-a fost împotrivă, că el a mai închis ochii, de exemplu astăzi, când ei nu i-a păsat de muşterii, de n-a văzut-o nimeni la han toată seara.

— S-o luăm pe rând, jupâne, că n-am timp să le-amestec. Mai întâi că azi ai şi vorbit cu ea, când ţi s-a plâns de feciorii dumitale. Şi ce-ai zis? Că pe dumneata nu te priveşte cu cine se culcă ea. Aşa că minţi. Într-al doilea rând, înţelegerea cade, din moment ce v-aţi purtat cu ea ca porcii.

— Jean, Jean, m-a dojenit el fals, *on doât bien réflechir avant que*…

— Banii! Acum! N-am ce mai vorbi şi la ce mă gândi!

Atunci au intrat namilele lui, Jeannot şi Victor. Simone s-a pitit în spatele meu.

— Ce vrea şchiopu’ ăsta? a râs cel mare, trăgând din pipă.

Jupânul n-a avut timp să răspundă. Victor a venit ameninţător către mine.

— Unde eşti, puicuţo? Nu te-ai săturat şi ai chef de porţia a doua?

— Stai lângă perete, porcule! i-am poruncit. Şi să nu te mişti!

— Fugi, bă ăsta! Că te sfarm între degete!

A înaintat, cu braţele date în lături, să mă apuce.

Am ridicat arma şi-am tras în rafturile de sticle. Îmi face plăcere să-mi amintesc cum au sunat sticlele, spărgându-se.

Parcă fiecare într-alt fel, cu alt sunet.

— Simbria fetei, atâta cer. Dreptul ei. E nevasta mea şi am dreptul să cer banii ăştia. Iute!

Jupân Jacques a oftat şi a vârât mâna în sertarul tejghelei.

— N-am destui. Tre’ să mai aştepţi.

— Dă-mi cât ai! Toţi.

În clipa aceea, Victor s-a prăvălit peste mine.

…Suna telefonul. Am ridicat receptorul.

— Băi tovarăşe Vidolm, ce faci acolo, dormi? Ce-i cu Motocu? Unde trebuie să fie acum Motocu?

— La Valea Ra, tovarăşe director. Cu un transport de…

— Nu-i la Valea Ra, Vidolm! Face un ditamai ciubuc. Cară nisip de la balastieră pentru unul care-şi face vilă.

Mi-am aprins o ţigară. Ce era să mai zic?! Batic rânjea. Pe el nu-l lua nimeni la rost. De fapt nu era treaba mea unde se află şoferul ăla. Avea un şef, care răspunde.

— Am înţeles, tovarăşe director…

…Am tras. Victor a pierit din faţa mea. M-am ferit instinctiv. Pe lângă ureche mi-a trecut o sticlă. Am tras din nou şi într-o clipă am băgat alte cartuşe pe ţeavă. Al treilea foc.

— Ce-ai făcut? Dumnezeule!

— Taci!

Am sărit peste trupul lui Victor şi peste tejghea. Am adunat banii din sertar şi i-am îndesat fără să-i mai număr în buzunare. Simone, împietrită, se holba la mine.

Am luat o sticlă de rachiu şi mi-am turnat pe gât. Când am pus sticla jos, am văzut-o pe bătrâna Rose, în pragul bucătăriei, cu mâna la gură. Sora hangiului nu prea era întreagă la minte. Nu i-am dat atenţie şi i-am poruncit Simonei să-şi ia lucrurile şi să se îmbrace mai bine. Până să mai trag un gât de rachiu, fata s-a şi întors. Am scos-o afară pe bătrână şi-am spart cele două lămpi care luminau încăperea. N-a fost nevoie de nimic altceva. Petrolul ardea minunat.

Am ieşit. În capătul străzii se adunaseră câţiva oameni. Am slobozit un foc în aer şi-am mai băgat pe ţevi două cartuşe. Am stat apoi acolo, în faţa hanului, până ce focul s-a înteţit. Apoi am luat-o spre pădure. Mă simţeam uşurat, dar nesatisfăcut. Nu-mi dau seama ce mă nemulţumea.

…Faptele mi se păreau vag cunoscute. Le judecam acum, cu mintea lui Timi Vidolm. Mi se păreau cunoscute şi totuşi

neadevărate. Îmi scotoceam creierul: le citisem undeva, mi le povestise cineva? Prea aduceau cu poveştile cu haiduci auzite în copilărie.

Sâmbătă am plecat mai devreme de la Autobază şi-am prins trenul de două, o cursă muncitorească plină ochi. Elevi care se hârjoneau, tineri cu aparate de radio cu tranzistori, bătrâni navetişti care, odată aşezaţi pe banchetele tari, îşi puneau pe genunchi genţile ponosite drept „masă“ şi începeau să bată cărţile. Alţii dormeau, completându-şi somnul puţin de dimineaţă.

Îi făceam mamei o surpriză. Mă duceam la Ulmu. Cam o dată la două luni. Acum era peste plan. Odată, demult, înainte de-a o cunoaşte pe Nicoleta, vrusesem s-o aduc la oraş, să stea cu mine, însă mama nu s-a-nvoit. „Ce să vin eu acolo? Să te-ncurc? Şi-apoi eu aicea-s învăţată, aicea am trăit o viaţă. Încă mă mai ajută mâinile şi picioarele, nu-mi dă nimeni cu lingura-n gură.” Se mai ajuta cu Polina, vară-mea, care locuia peste drum. Polina avea doi copii mici şi mama le purta de grijă.

Am coborât din tren şi-am luat-o pe-o potecă, scurtând drumul, pe lângă canton. Aici, în copilăria mea, era o baltă – raiul raţelor şi gâştelor satului –, acum doar un smârc scorojit. Lumea vorbea că locul o să fie umplut şi nivelat, şi pe el se vor construi nişte magazii ale cefereului sau blocuri cu două etaje, pentru intelectualii satului. Nu mă privea treaba asta. În general, nu mă mai privea nimic din ce se-ntâmpla în sat. Mă rupsesem de tot. Reveneam aici străin şi uliţele mi se păreau pustii şi bătrâne. Un fost coleg din clasele primare, Corcheş, ajunsese preşedintele ceapeului, dar nu m-am dus o dată să-l întreb de sănătate. Ce, el mă căutase pe mine? Nu mă căutase.

Mama, ca toate mamele, mă certa că nu mă-nsor. Ba într-un timp îmi tot spunea, cercetându-mă îngrijorată: „Ce e cu tine, mamă, de te-ai însingurat şi parcă te-ai înrăit? Ce necazuri ai? N-avem niciun necaz. Îmi mergea bine, nu mai rău decât altora. Nu vedeam din ce-mi ghicea ea însingurarea şi înrăirea. „Cui am făcut eu vreun rău?” am întrebat-o. „Ţie, mamă. Ţie îţi faci rău. Că te văd eu că te frământă ceva şi nu spui ce.” „Nu mă frământă nimic.” Eram convins că nu mă frământam defel, n-aveam pentru ce.

Am trecut pe lângă casa Dariei. Şi-o ridicase într-un singur an, cu etaj, cu scară interioară, la marginea satului. O gospodărie

bogată, cu un solar bine întocmit, temeinic, pe lotul ajutător. *Aveau*. Daria îmi plăcuse mult „pe vremuri”, însă ea îl preferase pe altul, un zootehnist venit nu ştiu de unde. De fapt, dacă mă gândesc bine, nu ne-am fi potrivit. Era o fată ambiţioasă şi cu simţul banului în sânge. Eu n-am avut niciodată simţul asta. Mi-a plăcut întotdeauna să am ce-mi trebuie, însă n-am ştiut să adun. „Semeni cu taică-tău, îmi reproşa mama, el toată viaţa a visat să fie altul şi n-a putut să fie aşa cum trebuia să fie.” „Dar cum trebuia să fie?” „Mai strângător. Alţii au făcut averi.” „Şi ce făceai cu averea?” „Făceam. Îţi dădeam şi ţie şi soru-ti, şi ţi-ar fi fost mai uşor.” „Nici aşa nu mi-e greu.”

Nu minţeam. Nu-mi era greu. Soru-mea o ducea bine, nu-i lipsea nimic. Poate doar bărbatul, care era fot plecat prin Africa, unde mereu avea contracte, în construcţii. Mărioara venea rar la Ulmu. O dată pe an, vara, cu copiii. I-ar fi fost şi peste mână, că locuia tocmai la Constanţa.

Iată-mă în faţa casei bătrâneşti! Mama e la gard, vorbeşte cu ţaţa Nuţa, vecina noastră. De peste drum, de la vară-mea Polina, se aude un huruit surd: cineva curăţă porumb cu maşina de mână. Latră un câine, nu departe. Miroase a bălegar. De unde?

...Stăm într-un grajd, pitit după o iesle şi aşteptam să se facă întuneric. Casa, înaltă, cu pivniţă largă şi scară de piatră, ovală, se pregătea de culcare. Era ora cea mai bună. Îl plătisem pe grăjdar să mă ascundă acolo. El nu pierdea nimic. Casă de oameni bogaţi. Domnul Cheville era şeful jandarmilor din district. O să-l jumulesc bine şi-o să-i ard cuibul...

Aşteptam. De doi ani umblam de ici-colo, dând lovituri neaşteptate. Viaţă de câine hăituit. Vara, în păduri, nu aveam grijă. Iarna era mai greu. Era foarte greu.

Venise timpul. M-am ridicat, mi-am controlat cuţitul din carâmb şi arma. Aveam şi-un revolver mic, jucărie, luat de la un perceptor din Saint-Jean-du-Bois. Mi-ar fi fost mult mai uşor de n-aş şchiopăta. Mă trăda piciorul, când aveam nevoie să ies în lume.

Am cercetat curtea. Linişte. O fereastră mică luminată. Uşa din spate trebuia să nu fie încuiată. Era greu să lucrezi singur, doar cu ajutoare întâmplătoare, dar mi se părea mai sigur. Unde-s doi, e şi un posibil trădător. Uite că până acuma nu m-am prins. Şi nici n-or să mă prindă. Viu.

…Am întrebat-o pe mama dacă-şi mai aduce aminte poveştile cu haiduci pe care mi le spunea când eram copil. Nu le uitase. Mama nu uita nimic. I-am cerut să mi le spună pe toate, pe rând, fără grabă.

— Doamne, mamă, dar ce ţi-a venit?

— Fii liniştită, n-am dat în mintea copiilor! Mi-a venit aşa, să le mai aud.

— Numai pentru asta ai făcut drumul până aici?

— Da de unde! Am avut un răgaz, ce crezi?!

Mi le-a spus. Toate erau cam pe acelaşi calapod, *cur* boieri hapsâni, cu haiduci chipeşi, curajoşi şi drepţi, cu hangiţe bune de gură şi iubeţe, cu boieroaice îndrăgostite de acei cavaleri ai dreptăţii, dar până la urmă trădătoare. Recunoşteam toate datele „mele”, însă ceva totuşi nu se potrivea. Nu de aici ştiam eu faptele lui Jean Lhomme. Atunci de unde? Pe deasupra, neaşteptat, făcusem şi-o descoperire care m-a întristat: poveştile cu haiduci, atât de iubite altădată, nu mi se mai păreau minunate. Eram tentat să le găsesc noduri în papură, repetările unor situaţii, naivitatea unor eroi, neverosimilă…

— Ce gând te chinuie, mamă?

— Nimic. A fost aşa, ca o toană.

Am stat până a doua zi şi-am plecat dezamăgit. Mă chinuiam, într-adevăr. Pe de altă parte, înţelegeam că acum aveam parte de acel *altceva* după care tânjeam de mult. Mereu îmi dorisem să fac ceva neobişnuit, ceva care să depăşească banalitatea existenţei mele, a lui Timi Vidolm – trebuia precizat asta –, să-mi satisfacă nevoia de acţiune. Înţelegeam şi nu eram mulţumit. Nu-mi dorisem o asemenea aventură. Nu-mi doream aventuri, ci punerea la încercare a posibilităţilor pe care bănuiam că le am. Şi iarăşi reveneam la gândul că viaţa lui Jean Lhomme nu mă satisfăcea. O retrăiam cu ciudă, cu disperare. Şi deodată s-a trezit în mine omul practic: ce-ar fi să profit de faptul că ştiam bine o limbă străină şi să cer să lucrez într-o ţară străină cu soţul Marioarei. Mi-ar fi plăcut să văd şi alte meleaguri. M-am dezumflat. Oi părea caraghios, motivai mi se părea mai mult un pretext de om slab şi sentimental: cum aş fi rezolvat situaţia asta încurcată, cu Nicoleta?

Cu Nicoleta ce-aş fi făcut?

Îmi aminteam, cu o acuitate de speriat, serile calme cu ea, când simţeam o pace binefăcătoare aşternută peste noi. Cu Joe

Dassin şi căldura cămăruţei noastre, cu prezenţa Nicoletei în fiecare ungher: ridicam ochii şi-i vedeam claia ne-mblânzită de păr – nu ştiu de ce, dar *asta* mă emoţiona întotdeauna –, întindeam mâna şi ea era acolo, calmă. O chemam şi-i auzeam glasul. O fi o prostie, un fleac, oamenii ar trebui să fie mereu mobilizaţi de gânduri înalte, de ţeluri măreţe, însă fericirea mea era aşa, simplă. Nu-i prea mult spus: fericire? Nu toţi oamenii au calitatea de a-şi dori luna de pe cer. Mai sunt şi de-ăi ca mine, care se mulţumesc cu puţin. Cu puţin? Nu mi se pare puţin sau un lucru de nimic siguranţa şi liniştea şi pacea. Şi dragostea.

…Simone părea că se subţiază, că devine transparentă, că se estompează şi-şi pierde consistenţa. Îmi apărea din ce în ce mai rar, în ascunzişul nostru, în bârlogurile noastre – cămin precar, improvizat. Mai des mă aflam în hărţuiala cu jandarmii sau în timpul „loviturilor”. Nu-mi aminteam ce făceam cu prada. Nu retrăiam niciun moment în care aş fi împărţit haiduceşti bani unor sărmani. Cred că trăiam doar pentru actul în sine, de a-i jefui pe bogaţi.

…*V’là*! Mă durea piciorul şi mereu mă împiedicam de el, de parcă mi-era-n plus. L-am masat cu spirt medicinal – atâta mi-a dat în gând. Radu mi-a spus că e o durere falsă. Fictivă. Ca la cei cărora li se amputează un membru şi multă vreme au senzaţia de mâncărime sau de durere tocmai acolo unde de fapt nu mai există nimic. De acord, însă asta nu mă încălzea.

Aseară am retrăit o întâmplare obositoare.

…Iarăşi iarnă. A câta? Bordeiul ăsta – cine ştie cine l-a făcut, pare destul de vechi – nu-i rău deloc. E destul de spaţios şi are şi un cuptor care încălzeşte foarte bine. Lemne sunt, vânat este. Nu-mi pot aminti de unde şi când am adunat o mulţime de lucruri trebuincioase: pături, oale, un cazan de aramă. Cartofi. Ba chiar şi miere de albine într-un vas de lut. Simone s-a schimbat mult. Nu mai este fetişcana sărmană şi necăjită de altădată. S-a învârtoşat şi are în privire o sclipire de sălbăticiune, de lup. De multe ori, noaptea, am crezut chiar că-i văd ochii prin întuneric lucind. Nu mai e supusă şi deseori sunt nevoit s-o croiesc pe spinare cu ce-mi vine-n mână. Se plânge de viaţa pe care-o ducem şi-mi reproşează că *atunci* am făcut ce nu trebuia să fac. Că nu trebuia să-i împuşc pe porcii ăia. De dat foc, da. Trebuia. Era drept. Se cădea să-i pedepsesc. „Ai fi vrut să mă omoare ei pe mine?” strigam eu, obosit de atâtea

vorbe. Ea nu răspundea şi revenea cu încăpăţânare la ideea ei, că orice poţi să-i iei omului, numai viaţa – nu. „Ţi-a plăcut de ei, ha? urlam eu şi vedeam roşu în faţa ochilor. Atunci de ce-ai mai venit la mine? Ai uitat cum ai alergat desculţă şi dezbrăcată prin pădure, cu fusta ruptă şi bluza sfâşiată? Tu eşti vinovată, fiindcă din cauza ta am apăsat pe trăgaci!” „Nu din cauza mea! Ţi-a fost frică, de-aia! Că Victor venea spre tine şi, dacă nu trăgeai, te sfărâma!”

După ce-o băteam, se potolea un timp. O zi. Apoi o lua de la capăt. Am ameninţat-o c-o las acolo, singură, şi-o să-mi iau lumea-n cap, o să mă îndrept spre graniţă şi poate-o să trec în Belgia sau în Germania. „Ucigaşule!” mi-a spus şi asta nu i-am iertat-o, deşi era un adevăr. Depinde însă de unde-l priveşti. Eu nu i-am ucis din bună voia mea, ci am fost obligat s-o fac. Aşa a fost să fie.

Ne depărtasem mult de Meule-de-Foin, dar faima aceea rea mă urmărea. Deseori simţeam că nu mai sunt în stare să duc o asemenea viaţă, însă n-aveam cum s-o schimb.

N-aş fi crezut că jandarmii o să-mi ia urma acolo, în pădure. Bordeiul se afla la distanţă mare de satele dimprejur şi nu-mi trădasem prezenţa în niciun fel. De aceea surpriza a fost cu atât mai mare când într-o dimineaţă am auzit glasuri. Mi-am luat arma şi-am dat să ies.

— Jean Lhomme, predă-te! Eşti înconjurat! N-ai scăpare.

Şi un foc de puşcă.

Habar n-aveam ce să fac. Niciodată nu m-a dus capul să-mi fac cine ştie ce planuri. Mă conduceam după cum se prezenta situaţia, pe loc, după cum simţeam că trebuie să fac aşa şi nu altfel. Eram încă zăpăcit de somn. Simone se îmbrăcase în grabă şi se lipise de mine.

— Fugi! mi-a şoptit. Îi ţin în loc un timp, cât oi putea, pe urmă văd eu. Dacă m-or prinde, sunt femeie, n-or să… Scap eu cumva. Sau mă scapi tu mai târziu.

Ea judeca mai bine ca mine. Nu-mi era la-ndemână s-o las acolo, în mâinile lor. Pe de altă parte, nu vedeam cum am putea să ne strecurăm amândoi din încercuire. Era aproape imposibil şi de unul singur. În spatele bordeiului aveam un ţarc cu acoperiş de frunze, aproape acoperit de zăpadă, unde-mi ţineam calul, bătrânul meu cal. Călare n-aş fi reuşit să scap. Zăpada era mare şi calul s-ar fi poticnit în nămeţi. N-am mai stat

pe gânduri. Simone a ridicat cocoşii armei. Mi-am înfundat căciula pe cap şi am ieşit târâş. Am strigat:

— Cine se apropie vede pe dracu!

Tot târâş, prin pârtia din jurul bordeiului, ca printr-un tunel, am ajuns la cal. Am deschis poarta ţarcului şi l-am îndemnat să iasă. Dobitocul a fornăit pe nas şi nu s-a mişcat. „Hai, tată, dă-i drumul!” În sfârşit, s-a mişcat, parcă nevenindu-i să creadă, a părăsit îngrăditura şi s-a oprit iar. M-am gândit să-l sperii *cu* un foc tras la ureche, dar era obişnuit cu împuşcăturile. L-am rugat, l-am împins, l-am lovit. A mai făcut doar câţiva paşi. Nu voia să plece. Şi unde să se fi dus? Eu contam ca fuga lui să atragă atenţia jandarmilor şi să-i deruteze. Am renunţat şi l-am lăsat acolo. M-am prelins prin zăpada moale, încet. Nu-mi auzeam decât răsuflarea. M-am târât drept înainte, la noroc. N-aveam de unde să ştiu unde lanţul jandarmilor era rupt sau mai larg. În dreapta, după un copac, mi s-a părut că zăresc o manta albastră. Am împietrit o clipă. Din partea opusă, dinspre intrarea bordeiului, cineva a strigat din nou:

— Jean Lhomme, predă-te!

Drept răspuns, un foc de armă. Arma Simonei. Şi-o-njurătură, din pădure.

Am mers mai departe.

Nu ştiu cât m-am târât. Poate un ceas. Poate o zi. În spatele meu răsunau tot mai dese împuşcăturile. Nu mă vizau pe mine. Când mi-am dat seama că am ieşit din cercul jandarmilor, m-am ridicat şi-am continuat să mă îndepărtez. Îmi era mai uşor.

Aici amintirea se rupe.

Mă văd cu un jurnal în mână, citind despre sfârşitul Simonei. Plâng. Cred că plâng. Sunt într-un oraş mare şi locuiesc la margine, într-o căsuţă de oameni săraci, care mi-au închiriat o odăiţă.

Tai lemne la gospodăriile înstărite şi am protecţia poliţistului din cartier, căruia i s-a năzărit că semăn cu bătrânul lui, mort în război. Se pare că de la fuga mea din pădure n-au trecut mai mult de trei săptămâni. De ce-am părăsit-o pe Simone? — o întrebare la care caut o mie de răspunsuri de laş, toate scuzându-mi fapta.

Am bani destui – nu ştiu cum, în ce moment i-am luat din bordei. Nu-s bogat, însă mi-ar ajunge să trăiesc într-alt fel.

…Şi totuşi… Am trecut pe la doctorul Roşa. I-am citit ce-am

scris. El a ţinut să citesc eu. Mi-a spus că e altfel dacă mă aude pe mine, că glasul meu poate dezvălui nişte semnificaţii ascunse, nişte nuanţe de care eu nu-mi dau seama. M-a sfătuit să continui. O să avem până la urmă toate amănuntele despre viaţa Tai Jean Lhomme.

— Bine, dar ce folos? Ce câştigăm din asta?

— Habar n-am, însă ce altceva poţi să faci? Important este ca povestea asta să nu-ţi deregleze viaţa. Te deranjează?

— M-aţi mai întrebat. La început mă deruta. Acum, nu. Deşi nu înţeleg cum se petrece… cum de mi-amintesc atâtea… nu mă mai tulbur. M-am gândit c-or fi nişte false amintiri, din cărţi sau din filme, amestecate şi aranjate cumva în subconştient. Ca un fel de vis. Numai limba, că n-am învăţat-o, rămâne un fapt real şi cu atât mai… straniu.

— Continuă să-ţi notezi. Calm.

— Continuu. Asta a devenit o nevoie. Notatul. În acelaşi timp am ajuns să mă gândesc la lucruri la care nu m-am gândit niciodată. La viaţa mea, aşa cum e. Şi la ce-ar trebui să fac mai departe.

— Nu te-ai hotărât s-o cauţi pe Nicoleta?

— Nu. Nu ştiu… Vedeţi, domnule doctor, viaţa noastră ar fi mult mai uşoară şi mai plăcută, dacă nu ne-am împiedica de fleacuri. Şi de cuvinte. Cuvintele acestea, care ne dau iluzia comunicării, a înţelegerii exacte a faptelor, a gândurilor, şi care, de obicei, ne pun degeaba mintea pe drumuri.

— Mare filosof mai eşti, Vidolm! a râs doctorul Roşa!

4.

La drept vorbind îmi era milă de acel alter ego al meu, Jean Lhomme. Încă nu ştiam o mulţime de lucruri despre el, însă din cât *îmi aminteam,* nu fusese un om prea fericit. Însemnat de soartă cu o infirmitate, dragostea lui pentru Simone – poate singura femeie care l-a vrut şi l-a acceptat, deşi mă gândesc că pentru vremea aceea a fi pădurar presupunea totuşi o situaţie dacă nu prosperă, măcar deasupra mediei – îl adusese în stare să intre în tagma tâlharilor. Nu reuşesc să-mi închipui cum aş fi procedat eu în locul lui, dacă aş fi fost sau nu capabil să înfăptuiesc o crimă. Nu ştiu. Sunt tentat să cred că nici nu m-aş fi dus la jupân Jacques Martin. Poate doar i-aş fi pus foc într-o

noapte, calculând – zic asta eu, acum, cu mintea mea de om al altui timp, amator de romane poliţiste –, aranjându-mi în prealabil un alibi. Când *sunt* el, judecata mea nu-mi pare prea întortocheată. E simplă, chiar prea simplă, fără să mă intereseze consecinţele unei fapte, neştiind să prevăd, ca la şah, mutările viitoare. Probabil că Jean Lhomme nu strălucea în inteligenţă.

Mi-era milă de el şi parcă aş fi dorit să-l ajut cumva, lucru imposibil. Îmi aminteam, nu trăiam efectiv. Nu eram sigur nici că a existat într-adevăr, bănuind mereu că nu e decât o plăsmuire a creierului meu. De-aş fi avut posibilitatea să verific, aş fi-ncercat să aflu dacă există în Franţa o localitate (târg, deci nu un sat uitat de Dumnezeu într-o viroagă) Meule-de-Foin şi, mai ales, dacă acolo a trăit un pădurar cu numele de Jean Lhomme. Urmărit de jandarmi, *eu am citit* într-un jurnal despre moartea Simonei: ar fi trebuit să existe undeva vreun act, vreun raport, vreun proces-verbal. Sau poate mai trăiau oameni care să-i fi fost contemporani şi să-şi amintească de el. Dar cum să aflu? Pentru o clipă am fost tentat să scriu la Ambasada Franţei şi să-i rog să mă ajute. Am renunţat la idee. Oamenii aceia numai treaba asta n-o făcuseră. Şi, de fapt, ce rost ar fi avut? Cui ar fi servit? Ce s-ar fi întâmplat dacă eu aş fi ştiut sigur că Jean Lhomme a existat sau că, dimpotrivă, n-a existat?

Important pentru mine era că trăirea asta paralelă, cu intermitenţe, mă făcea – deşi n-aş putea explica prea clar cum se petrecea fenomenul – să simt din ce în ce mai acut singurătatea şi regretul după viaţa mea, aceasta, din timpul cât Nicoleta fusese la mine. Nu spun că Jean Lhomme mi-a deschis ochii. Spun numai că, astfel, evadând într-un trecut. Care-mi aparţinea şi cu toate acestea îmi era străin, înţelegeam mai bine, într-alt fel, rostul meu şi viaţa mea.

Ciudat este că, deşi despre „aventura mea temporală” nu aveau cunoştinţă decât doctorul Roşa şi Radu, într-o zi am constatat că şi la Autobază se aflase ceva. Bineînţeles că simplificată la maximum şi complicată prosteşte de fiecare „dătător cu presupusul”. Aşa s-a întâmplat că Batic m-a luat la rost, aparent aspru, dar făcând cu ochiul celorlalţi băieţi, ca pentru a se asigura de complicitatea lor:

— Ce-i cu tine, feciorule, vorbeşte lumea c-ai învăţat franţuzeşte-n vis… Ia zi: Parlé fransé?

— *Oui, mon chef, c’est sûr que mes réves sont pleins de*

langues étrangères! nu m-am putut abţine să nu-i răspund aşa.

— E-te-te, mă! a căscat gura Batic şi n-a mai zis nimic un timp. Mai târziu a reluat între patru ochi: Tu puteai să-mi spui orice, şi-n limba americănească, că eu tot nu pricepeam, nu? Este c-ai vrut să-ţi râzi de mine?

— Nu, dom' şef, nu mi-am bătut joc.

— Dar cum ai învăţat-o, mă?

— Bine. Din cărţi.

— Dar lumea zice fel de fel de…

— Prostii!

— Dar nu te interesează ce zice?

— Nu.

— Dacă eu aş fi putut învăţa, şi-a amintit cu nostalgie, să fi ştiut şi eu o limbă străină, aş fi colindat lumea, ambasador mă făceam, că mi s-a propus când m-au luat la facultatea muncitorească…

La prânz, un şofer, trecând pe lângă mine, a spus tare, să-l aud:

— Trebuie s-avem grijă cu francezii ăştia, domne!

Nu l-am băgat în seamă. Atât mi-ar mai fi lipsit, să mă necăjesc pentru reacţia lor, normală după părerea mea!

…Rătăcesc dintr-un loc într-altul. Acum am acte. Acte bune. Mă numesc Jean Belbet. Nu-mi place, dar aşa m-a botezat ăla care mi-a întocmit prima carte de identitate falsă. Am încercat ceva negustorie. N-a mers. Nu-mi stă mintea la negustorie. Într-un loc îmi găsisem o muiere. Am lăsat-o. Nu-mi ardea de ea, de muieri. N-am poftă de nimic. M-aş întoarce pe meleagurile mele. În pădurea mea. M-aş duce în pădurea unde-am stat cu Simone în iarna aceea. N-am curaj. Însă până la urmă tot o să mă duc. Poate dau de jandarmul care-a împuşcat-o. În jurnal scria că „în timpul schimbului de focuri, un glonţ a lovit-o mortal pe iubita banditului un glonţ… Dar al cui? Recunosc că n-am chef de nicio răzbunare. Mi-e doar o lene nesfârşită şi am în mine o nerăbdare, ca înainte de a te culca, obosit, până ce nu te-ai aşezat pe pat. Există o asemenea nerăbdare…

O stradă întunecoasă, strâmtă, cotită, puţind a zoaiele vărsate de la ferestre direct pe caldarâmul desfundat. Nu ştiu ce caut acolo. Merg încet, parcă cercetând fiecare casă…

…Mi-am pregătit îndelung hotărârea. Pe etape. Întâi am decis că în dragoste orgoliul nu face uneori nici două parale; că

înţeleptul de aia-i înţelept, ca să cedeze; că de fapt eu purtam vina cea mare; că o iubeam şi că ar fi fost o prostie să continui să mă lipsesc de ea; că ea suferea îngrozitor, iar eu nu aveam dreptul s-o las să se chinuie aşa la nesfârşit. Asta a fost baza teoretică. Apoi am fixat ziua: sâmbătă. Ora: 5 după-amiază. Vineri mi-am călcat pantalonii de la costumul gri-deschis şi mi-am cusut un nasture la o cămaşă albastră. Sâmbătă, când am plecat de la Autobază, am stat o jumătate de oră în faţa unei florării: să iau flori, să nu iau. Am zis să iau, dar nu aveau decât ghivece. M-am dus în piaţă şi n-am găsit nimic care să-mi convină. Nicoletei îi plăceau trandafirii galbeni, or trandafiri galbeni nu erau. Am renunţat în cele din urmă. În definitiv nu mă duceam să-i cer mâna. Mă duceam s-o iau acasă. Şi să-mi cer iertare pentru palma aia. Florile mi-ar fi dat un aer festiv. Nimic mai fals. Nu mă duceam la o sărbătoare, nu eram sărbătoritul şi nici Nicoleta. Eram un penitent. Poate că mi s-ar fi potrivit mai bine un sac drept îmbrăcăminte şi cenuşă-n cap în loc de cuvinte. Ceva din mine se răscula: e greu al naibii să-ţi calci pe suflet şi să-ţi recunoşti o vină. S-o recunoşti cu vorbe spuse, nu numai în gând.

Am găsit-o singură, aşa cum sperasem. Maică-sa tocmai ieşea împopoţonată cu fel de fel de zorzoane, coliere, brăţări, medalion, cercei, broşă, plus o pălărie-muşchetar – colac peste pupăză.

— Oooo! s-a mirat lung, modulat. A sosit marele amorez!

— Oooo! am imitat-o. Doamna marchiză se cară!

— Fire-ai al dracului de golan! Şi cu o blândeţe suspectă: Ia-o odată, nu mi-o lăsa pe cap!

— Nicio grijă, madam! Adio!

Nicoleta era la fereastră, dar nu părea să fi auzit dialogul. Cred că se prefăcea. Am sunat, mi-a deschis cu o oarecare întârziere şi mi-a sărit de gât, dând drumul unui şuvoi de lacrimi, pornit ca la comandă.

— De ce-ai întârziat atâta?

Avea faţa senină şi nevinovată. Lacrimile se uscaseră.

— Am aşteptat să te-ntorci tu.

— Eu? După ce m-ai bătut?

— Nu te-am bătut. Mi-a scăpat doar palma.

— M-ai bătut, însă nu-ţi cer să-ţi ceri iertare. E suficient c-ai venit. Eram îngrijorată.

— Şi dacă n-aş mai…

— Asta nu se putea, măăă! Tu mă iubeşti, inconştientule, şi numai eu, unica din lume, ţi se potriveşte… Am avut timp să mă gândesc: de acum înainte ne schimbăm viaţa. De tot. Eu n-o să te sâcâi cu prostii iar tu n-o să-ţi ieşi din fire. O să ne asigurăm la nemurire printr-un urmaş, doi… Spune-mi: e adevărat ce mi-a spus Radu?

Deci Radu nu putuse să-şi ţină gura.

— Lasă, c-o să-ți povestesc. Acuma, hai!

— Hai!

— Te măriţi cu mine?

— Mă.

— Te felicit!

— Şi eu!

Nu m-am aşteptat să fie atât de uşor. Dacă ştiam, nu-mi mai făceam degeaba gânduri şi fugeam într-o seară s-o iau acasă.

N-a fost nevoie să-şi strângă lucrurile. Mi-a mărturisit, ca pe un mare secret, că m-a aşteptat zilnic cu bagajul pregătit.

Nu m-a răbdat inima să nu gândesc cu voce tare:

— Nu era mai bine să nu fi plecat? Să-mi fi dat palma înapoi… şi gata?!

— Ce spui? Să ne fi bătut, ca proştii?… Să-ţi intre-n cap, iubitule: n-am plecat ca să fac… fiţe. Nu exista altă soluţie. Trebuia să ne gândim bine amândoi ce facem cu viaţa noastră.

I-am dat dreptate şi ne-am înapoiat. Eu, fericit, dar oarecum jenat că ne vor vedea vecinii – ea, victorioasă, călcând ţeapăn, parcă sfidător. Se agăţase de braţul meu, încleştându-l, şi o simţeam fragilă şi puternică în acelaşi timp, cerând ocrotire şi ocrotindu-mă.

N-aş putea adăuga nimic în plus. Asta a fost.

Doar seara, târziu, după ce am urmărit serialul la televizor şi-mi aprinsesem o ţigară – Nicoleta n-a zis nimic, doar mă privea –, pe când mă pregăteam să-i povestesc de Jean Lhomme, am simţit în nări mirosul cunoscut de copac tăiat şi-n urechi îmi susura firicelul acela de apă din pădure, deasupra căruia îngenuncheam să beau direct cu gura. Apoi, brusc, alt miros, fetid.

…Străduţa îngustă şi puturoasă, iar eu, în întuneric, păşind nesigur pe pietrele alunecoase. Un oblon trântit cu putere răsună ca o împuşcătură.

— Ne dai punga dumitale?

Un glas mic, delicat, ca de copil. Doi bărbaţi, cu şepci mari, înfundate până deasupra sprâncenelor.

Mi-e foarte indiferent totul. Am la mine trei-patru franci.

— V-o dau, zic, şi mă las pe vine, apucând cuţitul din carâmb. Izbesc de jos în sus, ridicându-mă la fel de brusc, e o mişcare exersată de nevoie, în atâtea împrejurări. În acelaşi moment, ca o pişcătură neînsemnată, simt într-un timp nesfârşit cum ceva mă pătrunde prin spate, sub omoplatul stâng. Ultimul gând este: „Ce stupid!”

…Nu cred să fi durat mai mult de-o clipă. Am întâlnit privirea Nicoletei îngrijorată, speriată.

— Ce s-a-ntâmplat? Ai albit deodată.

— Am murit, am şoptit şi am simţit nevoia s-o îmbrăţişez.

— Ce glumă e asta? s-a împotrivit ea.

I-am citit ce-am scris. Nu mai eram în stare să-i spun nimic în plus. Aveam în mine o oboseală care îmi secase cuvintele. Am completat doar cu ultimele întâmplări.

— Şi totuşi nu există o explicaţie?

— O exista… Nu ştiu ce să spun.

— Şi chiar ştii franţuzeşte? Spune-mi ceva, că eu n-am uitat chiar tot ce-am învăţat.

A fost un moment de stupoare. Îmi regăseam creierul gol. Nu-mi venea pe limbă nimic. Doar *„V’là!”*

— Am uitat. S-a terminat, Nicoleta.

— Vrei să spui că nu mai ştii?

— Nu mai ştiu.

Mă aşteptam să fie dezamăgită, aşa cum eram eu atunci. A bătut din palme încântată.

— Vai, ce bine-mi pare!

— Nu văd de ce te bucuri…

— Mă bucur. Înseamnă că ai scăpat de prostu’ ăla de Jean Lhomme. Eşti iar numai Timi Vidolm. M-aş fi simţit penibil să ştiu că în tine sunt mereu doi oameni.

Mi-am mai notat şi discuţia asta cu Nicoleta, pentru ca doctorul Roşa să aibă „raportul” complet. Habar n-am ce concluzii o trage el din toată povestea. Eu unul ştiu doar că sunt fericit, ca la un început de drum care-mi promite numai bucurii. Simt că viaţa e frumoasă şi neînchipuit de simplă. Sunt mulţumit că mai am multe de făcut. În primul rând, un cămin. Nu-i puţin

lucru, sunt convins.

Salt în mâine

I

1.

Lunga stradă de burg medieval, îngustă, i se scurgea pe sub picioare la vale, un torent de piatră cubică, se pierdea în multele cotituri unde casele înalte, cu ferestre ogivale şi balcoane închise cu zăbrele de fier forjat, se împreunau deasupra caldarâmului; în dreapta şi-n stânga, porţi masive de stejar înlănţuite cu bare metalice, porţi sumbre cu încuietori complicate şi ruginite. Urca tot mai sus, spre vârf, acolo aşteptau cetatea, zidurile cariate, negre, cerul întotdeauna senin, larg, panorama văii cu albele cartiere de la margini. Avea buzunarele goale, îşi înfipsese în ele pumnii osoşi; şi-i descleştă, urmărindu-şi paşii, şi simţi între degete praful moale de cretă. Pantofii erau negri, de un negru mat, uşori, cu talpă subţire de azbest, feţele obosite se scorojiseră şi un şiret atârna. Paşii cădeau, unul câte unul, cu regularitate calmă, fără osteneala urcuşului. Strada era pustie. Copiii erau la şcoală, părinţii la munca de toate zilele, iar bunicii stăteau ferecaţi între ziduri. Acolo era linişte şi pustiu de carantină. Oraşul se întindea jos, în vale, urmărind alb scurgerea domoală a râului; de jos, tăcerea se refugiase spre cetate, între morminte neştiute sau în orice caz uitate. Pietrele erau cenuşii, niciodată n-au fost altfel, pantofii le pătau cu negru şi petele se alungeau oblic, se prelungeau, picioarele, apoi trupul definitivau o excrescenţă mobilă, ieşită parcă de-a dreptul din caldarâm. Mirosea a insecticid sau a mucegai, un miros persistent de sală de aşteptare ori de pivniţă. Eugen îşi examina pantofii şi îşi zicea că ar trebui aruncaţi, de fapt Minerva îi spusese să-i arunce, îi vorbise şi de manşetele cămăşii, roase încât li se vedea pânza aspră pusă drept întăritură, şi de cravata care îşi pierduse culoarea. Da, toate ar trebui aruncate, gândi şi îl duru uşor capul. Pantofii – reluă gândul de la capăt, dar se opri, rămase pe loc, cu un picior înainte, o jumătate de pas, iar cu celălalt înapoi,

ascuns de genunchiul îndoit. Spaima din faţa lucrurilor neînţelese, curiozitatea, apoi numai o nelinişte. Laba piciorului era goală, degetele scurte, albe, strânse, înghesuite, se vedeau clar, sau asta e un fel de a vorbi, privirea lui înregistra doar albeaţa pielii şi unghiile, oricum una era vânătă, urma să se desprindă, îl duruse tare atunci când îi căzuse tabla pe picior. Se încordă, se complăcea în nelinişti, dar îşi dorea certitudini, şi pentru o frântură de clipă întrezări oasele metatarsiene. Refăcu jumătatea cealaltă de pas, avea acum amândouă picioarele alături ca într-o aproximativă poziţie de drepţi şi amândouă erau goale. Se uită împrejur, amuzat numai, fiindcă nu găsea o oarecare legătură cauzală şi spaima de la început, spontană, reapăru cleioasă şi-l imobiliză. Liniile severe ale zidurilor, conturul acoperişurilor, limitele pietrelor cubice îşi pierduseră proprietăţile, lucrurile păreau amestecate, ici şi colo se interferau imagini sau crâmpeie de imagini cunoscute, dar de neconceput acolo, suprafeţele dispăruseră, deveneau ceva amorf; lipsite de margini, corpurile păstrau o singură dimensiune, adâncimea, însă aceasta mai complexă decât ne comunică lapidar cuvântul, o adâncime multidimensională; culorile şterse, între care predominase cenuşiul, se înviorau, fiecare loc câştiga o valoare cromatică aprinsă, variată şi totuşi amestecată confuz, un univers orfic[2]. Un zid, care nu mai era zid, nu mai semăna cu nimic din ceea ce reprezintă noţiunea de zid, se deschidea ca un hău luminat discret în care două siluete omeneşti, sau poate că era o părere, îndeplineau un fel de ritual, mişcând membrele lent; cerul se văzu negru, o nuanţă de negru, cu stelele ştiute, iar pavajul, transparent, îşi descoperi dedesubturile, straturi albăstrii şi cafenii, şi, într-o parte, o încăpere boltită plină cu cartofi. Mirosul deveni violent. Apoi, brusc, lucrurile se separară; îşi recăpătară suprafeţele, marginile… Eugen avu o părere de rău nemotivată, fără obiect, regreta ceva nedefinit şi porni mai departe. Era o halucinaţie, desigur, a băut prea multă cafea, auzise pe cineva afirmând că în unele cazuri abuzul de cafea dă naştere unei stări propice halucinaţiilor, dar nu era convins de aceasta şi dorea o altă explicaţie. Mergea în virtutea unei obişnuinţe, nu căuta nimic acolo, sus, la cetate. Gândurile nu urmăreau ceva anume,

[2] Privitor la Orfeu, care se referă la doctrine, mistere, concepții filosofice atribuite acestuia.

treceau fără să lase urme, şi el le uita numaidecât. O oră scursă lent îl odihnea, era porţia lui zilnică de linişte, de tăcere, de gol, iar drumul, la început obositor, îi împlinea nevoia de mişcare… Da, îşi spuse, pantofii aceştia trebuie aruncaţi! Minerva era bibliotecara şcolii, o femeie micuţă, fără rotunjimi. Fusese şefă de promoţie şi i se prezisese un viitor strălucit. Adesea se întâmpla să discute mult, cu înverşunare, de obicei îşi luau locuri pe extreme, evitând astfel orice tentaţie spre compromisuri. Ei ştiau că era un joc al minţii, însă aventura aceea falsă le dădea o împăcare, ca o plăcere inedită. Ea uza de argumente ilogice, de fapt o logică sui generis, feminină, şi raportând totul la înfăţişarea lui. În secret, Eugen se uita în oglindă şi constata că era normal, adică un bărbat oarecare, se străduia chiar să nu iasă din comun, nu-i plăceau extravaganţele. Minerva, în schimb, se insinua, chipul ei gălbejit, de adolescentă bătrână, obliga privirile străine, le polariza. Vorbea curgător, dar îşi alegea cuvintele, voia să atragă atenţia: uitaţi-vă, sunt o femeie deşteaptă! Stârnea interesul, câteodată specula senzaţionalul, însă toate acestea se sfârşeau printr-o jenă, bărbaţii descopereau de-abia atunci că au în faţă o femeie şi că femeia aceea era dizgraţioasă. Îşi aminteau – colegii evitau să treacă pe la bibliotecă şi în cazuri excepţionale uzau de serviciul vreunui elev mai dezgheţat – că ea renunţase la catedră deoarece nu reuşea să se impună în clasă, unde prezenţa ei, în mod paradoxal, stârnea dezordine. Când discuta cu Eugen, asta o simţeau amândoi mai de mult, o dezbatere aridă de filosofie sau de artă – cele mai frumoase şi mai apropiate lucruri deveneau frumoase în sine, excluzându-se cantitatea intrinsecă de emoţie –, avea un tremur interior, o stare de hiperexcitaţie, primea vorbele ca pe nişte mângâieri care o înfiorau. În momentele acelea, se cufunda într-un spasm prelungit, o ezoterică îmbrăţişare, din care ieşea frântă, ca să intre într-un soi de scurtă catalepsie. Eugen o credea nebună, dar avea nevoie de ea, i se părea că ea îi înţelege totuşi goana, era o goană absurdă după un fel de piatră filosofală: dorea să poată avea o privire exactă şi completă asupra lucrurilor. Nu ştia la ce-i va folosi, însă căutarea continuă îi oferea un echilibru. Minerva îl socotea un om deosebit şi se sugestiona că ei amândoi trăiesc o poveste de dragoste, o dragoste încă necoaptă, în care obsesia lui se traducea uimitor de simplu,

acea privire exactă şi completă asupra lucrurilor, cu alte cuvinte cunoaşterea esenţei universului nu putea fi altceva decât capacitatea de a descifra marele mister al vieţii, adică al împreunării bărbatului cu femeia. Îl ştia necăsătorit şi nu auzise că ar avea vreo femeie, o femeie obişnuită, el trăia singur cu cărţile lui, cu albumele lui şi cu şevaletul acoperit mortuar de un deceniu. Povestea cu şevaletul i-o spusese chiar el într-o „fereastră”. Îi mărturisise – de fapt ea îl întrebase de ce nu pictează – că în adolescenţă visa să devină un pictor mare, dar că încă din facultate îşi dăduse seama, asta nu a venit ca o revelaţie, ci pe încetul, prin acumulări, că nu va putea fi decât un epigon. Din nefericire, nu avea pic de originalitate, dar era orgolios şi ştia că în artă mediocrităţile sunt mai vizibile decât oriunde. În ziua când s-a împăcat cu sine – nemulţumirea pentru tot ce punea pe pânză ajunsese la paroxism – a acoperit şevaletul cu o husă neagră. Îl mai ţinea în camera lui de burlac, pentru decor sau pentru tradiţie, aşa cum pe măsuţa de lângă uşă, o masă cu trei picioare pirogravată, moştenire de la părinţi, păstra un album cu fotografii de familie legat cruciş cu sfoară şi pe care nu-l răsfoise niciodată. Minerva aştepta ziua când el o va prinde nestăpânit în braţe, acolo, în bibliotecă, era necesar ca el să facă pasul acesta, oricum trebuia să-şi regăsească echilibrul, o mână de femeie care să-i întoarcă manşetele uzate şi să-i dăruiască un copil. Ea aştepta un sărut, îşi amintea că o sărutase o dată, pe când era elevă, un coleg, la un ceai, ştia însă cum este un sărut mai mult din cărţi şi simţea, îşi poruncea să simtă, buzele lui pline, frumoase, fierbinţi – îşi închipuia că sunt fierbinţi – şi asprimea bărbiei rase neglijent, şi – ca un corolar – îmbrăţişarea totală, o jumătate de moarte, ca un pas spre neant, o clipă de conştiinţă a neantului… Eugen cunoştea o femeie, pe Germina, era funcţionară undeva, la poştă ori la calea ferată, o femeie cumsecade, ţinea la cinstea şi la onoarea ei de văduvă, nu voia să se recăsătorească şi venea la el de două ori pe săptămână, intra neobservată şi ieşea la fel: era sau ţinea să fie o personalitate a oraşului, un model de văduvă. Mai purta doliu şi încă nu se dumerise ce fel de om fusese soţul ei şi de ce i se dădea o pensie atât de mare după el. Eugen o privea nu cu indiferenţă, îi plăcea trupul ei cărnos, dar cu un soi de uitare de sine. Putea afirma că n-a fost în stare niciodată să moară pentru o femeie şi de aceea nici nu s-a căsătorit. S-ar fi

vrut copleşit de un sentiment capital, esenţial în existenţa lui nu numai biologică. De sus, de la cetate, oraşul vechi apărea ca o îngrămădire de acoperişuri ascuţite, sufocând între ele curţile interioare dintre ziduri, acoperite cu ţigle cenuşii pe care crescuse muşchiul verde, muşchiul clădirilor vechi, fără soare, un fel de mucegai mai puţin diafan; apoi, parcă ieşind din coasta dealului de piatră, râul albicios şi, însoţindu-l până departe, unde un alt deal, mai lin, odihnitor de verde, îl făcea să dispară, casele albe ale noilor cartiere, ca nişte cutii de chibrituri. Apoi halele de sticlă ale fabricii de porţelan, graţioase totuşi în masivitatea lor, coşurile înalte şi lunca… Piatra era rece. Eugen se ridică şi înconjură cu paşi egali ruinele. Zidurile aruncau umbre scurte. De aproape o mie de ani nu-şi schimbaseră umbrele. Aici fusese o cetate, o ridicaseră nişte stăpânitori cărora le plăcea să se creadă puternici. De acolo, de sus, priveau departe, dar văzute de departe lucrurile păreau mici şi neînsemnate. Oamenii nici nu contau. Poate că un cutremur venit din adânc le-a dărâmat zidurile sau poate o forţă închisă în mijlocul pietrelor… Ora de linişte trecu şi Eugen coborî. Se opri doar o dată, acolo unde persista mirosul de mucegai sau de insecticid, privi cu atenţie în jur şi îşi continuă drumul. Era o după-amiază ce se revărsă fierbinte asupra lui de îndată ce ajunse jos, la marginea oraşului vechi. Îşi descheie nasturele de la guler şi lărgi nodul cravatei. De fapt nu simţea căldura, ci, maşinal, se adaptase. Oamenii se ştergeau de sudoare cu batistele şi se înghesuiau în jurul unei vânzătoare de răcoritoare. Eugen se surprinse stând între ei, aşteptând să-i vină rândul. Se smuci dintre trupurile transpirate, căutând să iasă la margine. Nu-i era sete. Stătu acolo, pe marginea trotuarului, fără să ia vreo hotărâre. Se auzi strigat. Văzu un prieten vechi, cu care se vizita rar, iar când se întâlneau repetau câteva fraze stereotipe. Mai demult fuseseră prieteni adevăraţi, dar pe nesimţite n-au mai avut ce vorbi. Omul i se socotea totuşi apropiat şi se bucură că-l vede, altfel nu l-ar fi strigat, bucuria aceea neprefăcută, dar fadă, din faţa unor oameni cu care nu ai nimic de împărţit, nu ai ce să le mai dai şi nici nu aştepţi să-ţi dea ei ceva. Îl întrebă desigur ce mai face – undeva, bine ascunsă mai păstra o urmă de invidie, gândindu-se că Eugen nu era însurat, şi puţină compasiune izvorâtă dintr-un sentiment neclar pe care-l avem pentru oamenii fără căpătâi,

adică neregăsiţi – şi Eugen îi răspunse absent că ar fi interesant dacă i-ar spune ce face într-adevăr. Prietenul acesta purta un nume obişnuit, N, şi muncea la o mică fabrică de obiecte de uz casnic. Era inginer sau tehnician, despre asta nu venise vorba niciodată. Se cunoşteau din liceu. După bacalaureat nu se mai întâlniseră până acolo, în oraşul acela vechi, pe atunci oraşul nou nu exista. Îl îndemnă să-i spună, doar erau prieteni, dacă are vreun necaz, el o să-l ajute, fiindcă sunt atâtea motive care să nu-l împiedice de a acţiona omeneşte şi altruist. Eugen îl privi, trebui să ridice ochii, N era înalt, şi simţi iarăşi o uşoară durere de cap. Şi prietenul dispăru – se opriseră în faţa unui magazin alimentar –, iar Eugen nu mai văzu decât o roată de caşcaval, un caşcaval de reclamă, din ghips. „Te ascult – zise prietenul – sau, dacă vrei, mergem undeva, la mine, eventual, tot n-am treabă”, şi se gândi că soţia nu este acasă, soţia nu-l prea simpatiza pe Eugen, noroc că se întâlneau foarte rar. Eugen nu mai văzu caşcavalul, ci un vârtej de pete sângerii, fâlfâind, rostogolindu-se ca într-o centrifugă. Închise ochii, strânse pleoapele cu putere, dar rostogolirea ameţitoare a culorilor nu înceta. Îşi înfipse unghiile în palme – intrase în derută – şi simţind durerea totul reveni la real, în lumea palpabilă, cunoscută. „Ţi-e rău?” întrebă N şi Eugen se bucură pentru prima oară după mult timp că avea un prieten şi că nu era singur în momentul acela. „Să stăm undeva” – îi spuse şi merseră într-o grădină unde se găsea bere. Acolo, la masă, povesti că i s-a întâmplat să nu mai perceapă obiectele din jur, nu ştie precis ce este asta, dar totul se amestecă, el vede parcă în adâncime, însă din nefericire nediferenţiat. Era ceva atât de nou şi de neaşteptat, încât s-a speriat. N comandase două halbe. Sorbi spuma şi râse. Pe Eugen l-a ştiut dintotdeauna un om cu idei originale, povestea aceasta e o glumă bună, o să i-o spună şi soţiei şi soţia se va amuza. „Nu – insistă Eugen –, este un lucru serios. Sunt îngrijorat pentru că nu pricep ce se întâmplă cu mine; dacă aş şti, aş fi mulţumit şi liniştit.” „Atunci – zise N – problema se pune altfel, ai halucinaţii din cauza nervilor slăbiţi, nevrozele astea sunt boala secolului. Am cunoscut pe cineva care avea nervii slăbiţi, dar după ce s-a tratat n-a mai avut nimic. Să mergi la un medic, e singura soluţie, nu-i nicio ruşine, altfel a s-ajungi somnambul ca ăia de pe vremuri, care pe lună plină se plimbau pe acoperişuri. Aveam în secţie o

femeie care se credea împărăteasa Iozefina şi-şi punea o oală pe cap, una dintr-acelea smălţuite, de un litru şi trei sferturi. Cunosc eu un medic, îi dau un telefon şi te recomand...” „Nu – protestă Eugen –, n-am halucinaţii, aşa credeam şi eu prima dată, dar în toată povestea asta amestecată există totuşi o logică. Dacă ţi-aş spune despre mirosul de mucegai şi despre pivniţa plină cu cartofi de sub nivelul străzii, atunci mi-ai da dreptate...” „De vină este viaţa ta dezordonată – conchise celălalt, începând să se plictisească –, ţi-ar trebui o femeie, hormonii dirijează totul şi am auzit că în învăţământ n-o să mai ţină decât oameni căsătoriţi...” Eugen îşi dădu seama că în felul acesta n-o să-şi poată clarifica nedumeririle şi că ar fi bine într-adevăr să: consulte un medic, oricât, medicii sunt oameni cu vederi largi, unii dintre ei sunt şi artişti; să discute cu un medic, de la om la om. Îşi lăsă prietenul acolo, la masă, nici măcar nu-şi ceru scuze că-l părăseşte, şi se duse acasă. Avea o cameră mare şi un antreu în care, după un paravan, putea găti, adică îşi fierbea un ceai sau o cafea. Camera părea mică din pricina unei neraţionale aşezări a mobilelor. Un pat masiv ocupa un perete întreg. Dacă ar fi fost împins mai spre colţ, spre peretele cu fereastra largă dinspre stradă, în colţul opus ar fi rămas loc pentru biblioteca din bare de metal vopsite care era înghesuită între masa pirogravată şi altă masă, tip birou. Se mai afla un dulap cu trei uşi cu oglindă groasă, veneţiană – Eugen nu se pricepea la oglinzi –, şevaletul, două scaune şi un fotoliu vechi. Pereţii zugrăviţi vesel se asortau cu imensul covor de pe podea, ros, depilat, un persian standard, ale cărui culori se păstraseră ca prin minune vii. Pe pat era întinsă o pătură, Eugen îi zicea macat, cu motive geometrice în zig-zag-uri portocalii şi verzi. În dreptul ferestrei, într-un vas de lut creştea un cactus cărnos primit de la o serie de elevi ce absolviseră liceul. Eugen avea un loc preferat, se simţea bine la masa-birou, lumina venea din stânga, pe un scaun cu spătar drept, incomod, dar care îi alunga lenea. Pe masă nu ţinea nimic, lemnul lustruit era gol, doar când se aşeza lua hârtia sau cartea de care avea nevoie. Într-un sertar, ultimul din stânga, masa avea douăsprezece sertare, păstra cea de-a doua memorie a sa, fişele în care concentra de zece ani tot ce i se părea demn de reţinut din lecturile făcute sau din observaţiile zilnice. Tot acolo se găseau filele unui manuscris, o lucrare ce promitea să fie monumentală, cel puţin

în privinţa întinderii, intitulată provizoriu „Psihologia artei”. De câteva săptămâni nu mai adăugase niciun rând. Îl apucase un fel de indiferenţă, el ştia că e ceva trecător, o pauză pe care i-o impunea creierul, nu forţa lucrurile, ci aştepta pofta aceea, ca o foame, când degetele îi înţepenesc pe creion, iar oboseala nu-i decât o stare euforică… Pe pereţi nu avea tablouri, nici fotografii, doar o icoană veche, pictată pe lemn, lemnul era mâncat de carii şi lăsa să cadă pe parchet o pulbere fină, galbenă. Demult, în primii ani de catedră, îşi umpluse pereţii cu reproduceri după picturi celebre. Într-o seară ca aceasta a aruncat totul în foc. David i se părea un fotograf, bătrânii olandezi numai nişte meşteşugari. Dali poate l-ar fi satisfăcut, parţial, prin inventivitate, dar Eugen nu-l cunoştea aproape deloc sau chiar deloc, fiindcă despre el nu auzise decât o aprigă critică a decadentismului său şi anagrama făcută de Breton… De la el însuşi nu aştepta nimic. Renunţarea sa îi provocase un şoc, o teribilă senzaţie de gol absolut, paralizant. În mod paradoxal, urmarea a fost prima pagină din manuscrisul acela, o pledoarie pentru ridicarea artei la gradul de necesitate imediată, ca aerul şi ca apa, şi aşa a crezut că descoperă factorul esenţial al existenţei. „Esenţialul”, un cuvânt bine definit, îi releva o diversitate de aspecte, unele contradictorii. Arta – factor esenţial… Dar ce era esenţial într-adevăr? Reuşise să se încurce într-o încâlceală de definiţii. Subiectivismul său, era mândru de el, „asta mă individualizează!”, îl îndemna să aleagă una sau alta, dar el voia adevărul absolut, valabil în orice condiţii, în orice timp şi-n orice domeniu. „Esenţialul” rămânea o noţiune abstractă, obiectivată doar de minţile oamenilor într-un anumit loc şi-ntr-un timp delimitat exact, legată cu mii de fire de o serie uriaşă de factori determinanţi şi de determinat; devenea un factum variabile care nu admitea absolutul. Or Eugen căuta un numitor comun ce se confunda cu absolutul…

A doua zi renunţă la plimbarea obişnuită până la cetate şi se duse la clinica de neuro-psihiatrie, unde ceru să fie primit de doctorul un nume ales pentru sonoritate de pe tabelul de la poarta clinicii şi, din întâmplare, acesta se afla acolo, nu era prea ocupat şi îl primi în cabinet. Doctorul W avea ochi blânzi, albaştri, şi mâini prelungi, cu degete îngrijite, cu vârfurile pătrate. Ţinea mâinile pe masa de metal şi sticlă şi-l examina cu un fel de amuzament intim, peste lentilele ochelarilor. Eugen citi

pe halat, pe marginea buzunarului, „Dr. W”, voi să se retragă, cerându-şi scuze. Nu mai avea poftă să spună nimănui nimic şi apoi de unde să ştie dacă a dat sau nu peste omul potrivit? Întâmplările de ieri îi apăreau ca nişte amintiri neclare dintr-un coşmar, dacă un coşmar poate fi plăcut, şi nu mai era sigur pentru ce venise, ce rezolvare aştepta de la doctorul W. „V-a trimis cineva la mine?” – întrebă acesta şi Eugen se grăbi să nege. „V-am ales de pe tabelul de la poartă, este la poartă un tabel cu tot personalul, numele, adresa şi numărul de telefon. V-am ales la întâmplare, deşi nu cred în hazard, dar nu-mi plac recomandaţiile sau altceva de acest fel. De altfel cred că nici n-am nevoie de un consult, fiindcă nu cred că m-aţi putea ajuta.” Tuşi uşor şi totuşi povesti cât mai pe larg ce i se întâmplase şi încheie spunând că ar dori să afle în special opinia omului cu numele de W, şi nu a medicului W. Constata singur o oarecare contrazicere, dacă nu declarată, măcar în el, depistată în germene, însă nu se împiedică de asta. Mai spuse că el consideră că nu a fost o simplă halucinaţie şi că ar fi dispus să ceară părerea unui oculist, nu cumva ochii lui să fi suferit o modificare... esenţială, a cărei urmare ar fi câştigarea unor proprietăţi necunoscute în literatura medicală, dar existente şi verificabile pe viu... Doctorul W nu se arăta niciodată uimit, nimic nu reuşea să-l uimească, şi, imperturbabil, aşa cum îi sade bine unui duhovnic, îi luă un interogatoriu care decurse satisfăcător, adică medicul voi să afle cât mai multe amănunte din viaţa pacientului, iar Eugen răspunse cât mai exact, adăugând cu încăpăţânare observaţia gratuită că nu poate fi ajutat de nimeni. Doctorul W lăsă impresia că discuţia aceea era condusă după voia întâmplării, totul părea atât de firesc, încât devenea suspect de adevărat. Eugen se întristă deodată şi se ridică. Doctorul W îl apăsă cu delicateţe pe umăr, poftindu-l să aştepte, şi îşi expuse părerea potrivit căreia se afla în faţa unui caz tipic de sindrom nevrotic, da, era vorba numai de o oboseală nervoasă. Nu se punea problema unei internări în clinică, va fi suficientă odihna combinată cu un tratament, nu, nu cu somnifere, bolnavul avea somn, ci cu uşoare tranchilizante. Va suprima orice activitate intelectuală, iar în cazul că va mai avea impresia că intră în haosul acela colorat, va căuta să se observe pe toată durata stării anormale, pentru a raporta medicului în mod detaliat.

Eugen, fiind un intelectual, un tip inteligent şi cu fantezie, va da o mână de ajutor medicului, întru clarificarea spinoasei chestiuni a lumii interioare a individului. „Dar pivniţa, mirosul de mucegai?” – strigă Eugen indignat că este tratat ca un astenic banal. „Pivniţa? Da... Era o simplă asociere între miros şi noţiunea de loc închis şi umed. Mirosul declanşase, chemase imaginea. Dacă ar fi să cercetăm în locul acela, în mod cert nu există nicio pivniţă cu cartofi. De notat că mirosul de mucegai putea fi luat drept miros de insecticid, deci ar fi posibil ca în vreuna din casele vecine să se fi făcut o deparazitare...” „Deci sunt nebun!” – conchise Eugen fără convingere şi medicul îl asigură că nu era vorba decât de oboseală. Dădu cu încetineală câteva definiţii din cursul său de parapsihologic pe care-l ţinea la Facultatea de medicină, vorbi despre eidetică („Nu este exclusă nici posibilitatea de a avea de-a face cu un caz de eidetism[3], explicabil la copii, dar ciudat la dumneavoastră...”); cu acestea, consultaţia se sfârşi şi Eugen plecă nemulţumit. Ieşi în stradă şi îşi controlă ceasul. Nu era nevoit să se grăbească. Deci nu văzuse nicio pivniţă, imaginea fusese declanşată de miros. Dar dacă pivniţa exista totuşi, faptul rămânea o simplă coincidenţă; era inutil să verifice. Dar dacă medicul greşea? Se uită încă o dată la ceas şi o porni spre oraşul vechi. Urcă strada înclinată şi încercă să-şi întocmească un plan de acţiune. Strada nu mai era pustie, nu mai lăsa impresia de oraş mort. De undeva venea o muzică sincopată, o femeie tânără, blândă, cu părul strâns într-un coc greu, scutura prin fereastra deschisă cârpa de praf, o pisică tărcată îşi freca spinarea de stâlpul unei porţi, iar ceva mai încolo un copil bătea de unul singur mingea, o minge mare, roşie, cu buline albe. Roşul acela era de ajuns ca întreaga stradă să capete o înfăţişare sărbătorească. Tonurile cenuşii deveneau un gri catifelat, iar încâlceală de bare metalice a balcoanelor şi a porţilor aducea cu un desen abstracţionist. Cerul îngust se revărsa pe caldarâm şi pietrele erau azurii. Era un ceas mai târziu faţă de timpul plimbării sale zilnice spre cetate şi nu şi-ar fi închipuit niciodată că numai o oră poate schimba totul într-atâta, încât să fie obligat să-şi reconsidere impresiile odată definitivate. Dar mirosul: acela persista. Se

[3] Formă specifică a memoriei vizuale, care constă în reprezentarea cu o mare acuitate vizuală a obiectelor văzute anterior (ca și cum acestea ar fi prezente).

opri, încă nu ştia cum să procedeze, şi se apropie de zid, acolo, în stânga, unde „văzuse” pivniţa. O poartă de tablă groasă, nituită, cuprinsă în zid, părea închisă pentru eternitate. „Ce doriţi?” – auzi o voce ruginită, venind de nicăieri. Ridică ochii. Nicio fereastră nu era deschisă. „Căutaţi pe cineva?” I se păru stupid să răspundă, ar fi fost ca şi când ar fi vorbit singur, totuşi spuse că l-ar interesa să afle dacă în clădirea aceea se afla o pivniţă cu cartofi. „Da, este!” – confirmă vocea şi el nu mai auzi nimic altceva decât zgomotul făcut de mingea copilului izbind în caldarâm. Desigur că nu era satisfăcut, dar mai mult nu putea spera. Se întreba dacă într-adevăr vorbise cu cineva sau nervii obosiţi – sindrom nevrotic! — îi jucaseră o festă. Era târziu şi se grăbi să coboare. Avea ore la şcoală şi de obicei nu întârzia. Iuţi paşii, aproape alergă şi ajunse gâfâind. Intră în sala profesorilor, salută şi luă catalogul. „Ce mai faci?” – îi zâmbi directorul, care nu zâmbea niciodată, credea că nu este bine să fie altfel decât încruntat, deci plin de griji, şi Eugen nu ştiu ce să răspundă. Directorul era un bărbat cu statură sub cea medie, negricios, cu haine bleumarin şi cravată roşie, purta tocuri înalte, aproape înalte, şi trecea drept un om intransigent. „Am auzit – spuse acesta şi zâmbetul îi încreţi obrazul albăstriu, proaspăt bărbierit – că vezi prin lucruri. E adevărat?” Şi zâmbetul deveni un rictus. Se făcuse tăcere, toţi aşteptau, de fapt discutaseră despre asta până la sosirea lui. Vestea o adusese profesoara de matematică. Auzise în autobuz, un bărbat înalt pe care-l cunoaşte din vedere îi povestea unei femei şi aceea râdea: „Cine?… Îl ştiu. E profesor sau cam aşa ceva…” „Adevărat?” – se mai interesă cineva. „Încă nu – zâmbi el –, încă nu pot afirma cu certitudine.” „Dar ceva-ceva este, nu?” – i se adresă încurajator profesoara de matematică, lungă şi ciolănoasă ca un cal de povară. „Este ceva – cedă Eugen –, sunt cam obosit” – şi voi să se retragă. „Poveşti – spuse profesoara de matematică –, parcă nu-l ştiţi?! Nu este el acela care susţine că nu există ştiinţe oculte?…” „Nu face rău nimănui – îi luă apărarea profesorul de istorie – şi istoria cunoaşte exemple care…”

Nu-l lăsară să sfârşească fraza. Eugen ieşise de mult. Ei continuau să discute, îi recunoaşteau cu imparţialitate crispată meritul de a fi un bun dascăl, dar îi pretindeau calităţi pe care ei credeau că pot părea să le aibă, el nu era în rândul lumii, avea opinii năstruşnice care nu se potriveau cu ceea ce ştia sau nu

ştia direcţiunea; avea relaţii neclare cu bibliotecara şi biata femeie îl suporta cu preţul unei măcinări a nervilor, fiindcă nervii sunt cele mai sensibile organe, ei obosesc şi mor şi nimeni nu-i înlocuieşte… Discutară despre nervi până când unul dintre ei îşi aminti că-l aşteptau elevii şi toţi se grăbiră lent să-şi ia cataloagele…

Eugen se străduia să-i facă pe copii să vadă în spaţiu, să perceapă şi partea pe care obiectele o ţineau ascunsă privirii. Era mulţumit şi uitase vorbele din sala profesorilor. Reuşise până atunci să „scoată“ câteva serii bune, nu viitori plasticieni, e drept, dar oameni ordonaţi, pregătiţi să se descurce în faţa unei planşete, apţi pentru a gusta o operă de artă. Se obişnuise să nu-şi încarce memoria cu fapte banale şi de aceea, de multe ori, scăpa lucruri importante. Când suna de ieşire îşi aminti totuşi de zâmbetul rar al directorului şi se gândi cu un fel de teamă că-şi va întâlni din nou colegii. Aceştia însă îl lăsară în pace, doar profesoara de matematică vorbea ca şi când n-ar fi interesat-o dacă el o aude sau nu, explica doct, cu emfază, ca şi când ar fi comunicat nişte descoperiri proprii, că ştiinţele oculte nu intră în sfera palpabilului şi a raţiunii, deci trebuie respinse ca nişte aberaţii. Eugen nu se putu stăpâni, subiectul îl pasiona şi observă că de obicei respingem ceea ce nu reuşim să înţelegem, fiindcă atunci când vom izbuti-o totul ni se va părea extrem de simplu şi de logic. „Dumneata crezi în magie!” – strigă profesoara şi întinse spre el un deget lung, galben, acuzator. „Nu ştiu nimic despre magie – zise el – şi nu cred într-un lucru pe care nu l-am cercetat. Dar nici nu-l refuz până ce nu-l verific. Nu resping nimic a priori. Dumneata, colega, sper că faci distincţie între ceea ce constituie obiectul unei ştiinţe şi şarlatanie.” Directorul surâse larg, opină că da, avea dreptate, ştia s-o-ntoarcă frumos, însă ceva nu suna bine, fiindcă întotdeauna îl surprindea voind cu tot dinadinsul să fie mai altfel decât ceilalţi, încercând să sugereze că ar fi mai cult decât ei, o exagerare condamnabilă, deoarece, slavă Domnului, toţi sunt intelectuali, cu studii superioare şi din familii sănătoase… Soneria îi chemă la clase şi toţi acei intelectuali se împrăştiară pe coridoare.

Era o zi când Germina trebuia să-l viziteze. În drum spre casă cumpără nişte ziare şi o pâine. Lăsă uşa descuiată şi se aşeză în fotoliu. Luă un ziar şi, odată cu gestul, uşor, îl duru capul, ştiu în

mod precis clipa din care începu să-l doară şi se încordă bucuros că se va produce din nou fenomenul acela ciudat. Privi spre uşă şi deodată, ca printr-un abur, zări o femeie care păşea neauzit pe coridor, purtând sub braţ un pachet alb. Auzi scârţâitul clanţei şi imediat imaginea pieri. În aceeaşi clipă un gând iute îl făcu să se ridice şi să se apropie de fereastră, se întoarse cu spatele, ba mai mult, îşi acoperi ochii, apăsând pleoapele cu palma. Îi cunoştea respiraţia întretăiată de urcatul treptelor şi de emoţie. Germina salută şi închise uşa. „Stai acolo – o rugă el, poate fără blândeţe – şi spune-mi dacă ai un pachet alb sub braţ!” Ea râse de ciudăţenia asta a lui şi confirmă. Se miră de unde ştia el de existenţa pachetului, nu cumva se uitase pe fereastră aşteptând-o să sosească? El se întoarse, îi sărută mâna şi-o pofti să se aşeze, fără să-i răspundă. „Ţi-am adus ceva – spuse Germina. Acum bănuiesc ce este cu pachetul alb: ţi-ai închipuit c-o să-ţi fac un cadou şi numai întâmplător ai ghicit culoarea.” „De ce cadou?” murmură el absent. „Fiindcă azi e ziua ta, deşi de când suntem prieteni nu ţi-ai amintit niciodată.” Desfăcu pachetul. Îi adusese o cămaşă albastră cu monogramă, un lucru cusut de mâna ei pricepută, făcut cu dragoste, erau la modă culorile vii, şi-l puse s-o încerce. El mulţumi fără bucurie, nici nu se prefăcu măcar bucuros, şi se supuse, apoi ea se dezbrăcă şi se admiră în oglinda şifonierului. Era încă tânără, trupul rotund nu era obez şi ei îi plăcea să creadă că supleţea nu este o calitate. Făcu patul şi se culcă, aşteptându-l. El întârzia şi ea îl zori. Dorea să sărbătorească ziua lui, dusese copii la o rudă şi putea rămâne la el toată seara şi noaptea. Eugen îşi scoase pantofii cu o încetineală ce o enerva şi în sfârşit se aşeză pe marginea patului. „Mă mai iubeşti?” – întrebă ea şi nu aşteptă răspunsul, ca şi când ar fi fost de la sine înţeles că o iubea, de ce n-ar fi iubit-o? — „Ar fi trebuit măcar un pahar de vin, dar am uitat!” Spre dimineaţă era nevoită să plece. După ce-şi atârnă poşeta de braţ, se apropie şi-l sărută. Îi promise c-o să vină mai des, deşi el n-o rugase, poate chiar în fiecare zi, cu mici excepţii. El se dezmetici brusc, moleşeala somnului de dimineaţă pieri, şi ascultă cu un fel de spaimă. „Da – zise scurt, ea aştepta o explozie de mulţumire, îl cunoştea, însă nu şi-l închipuia decât aşa cum şi-l dorea –, dar sunt cam bolnav şi voi pleca din oraş.” Ea era dispusă să plângă şi să-l certe că nu i-a spus mai demult, însă ar fi întârziat la serviciu.

„Dacă n-ar fi pensia – suspină, cu ochii la ceas –, chiar mâine m-aş mărita cu tine şi te-aş îngriji!!!“ Rămas singur, Eugen îşi zise că până la vacanţă mai este o lună şi că nu mai are răbdare. Se sculă şi se spălă, apa îl învioră, se bărbieri şi-şi puse cămaşa nouă. Hotărî să-şi calce pantalonii, ceea ce şi făcu, avea o anumită dexteritate, deşi nu rutinată, şi ieşi din casă vesel, cu intenţia de a se duce la dispensar. Medicul se plictisea completând nişte formulare statistice, avea chef de vorbă. Se informă prin telefon, discută prelung cazul doctorului W şi surâzând sterp îi înmână un certificat medical, o lună de odihnă. Îi recomandă o staţiune montană şi-l rugă profesional să nu se gândească la nimic. „Bine – promise Eugen –, n-o să mă gândesc!” Trecu pe la şcoală şi-l anunţă pe director. Acesta voi să vadă certificatul, îl citi cu atenţie şi decise: „Vezi, ai grijă, să nu pierzi vremea de pomană şi nu cumva să te întorci nerefăcut. Trebuie să recunoşti că eşti grav bolnav şi de aceea e bine să-ţi cunoşti interesul.”

2.

Călătorea cu trenul, drum de noapte. Era cald, în compartiment mirosea vag a sudoare stătută. Simţea alături coapsa nervoasă a femeii care înainte de a stinge lumina îi ceruse un calmant, iar el îi răspunse că nu are. Femeia îşi schimba mereu poziţia şi el se mira cum de poate dormi în condiţiile acelea, pe banca tare şi îngustă, cu picioarele atârnând. La fereastră, cu fruntea lipită de masa pliantă, sforăia un bătrân. Eugen nici nu încercase să aţipească. Era odihnit şi se bucura de călătorie ca un adolescent. De câteva ori se surprinsese fredonând un început de melodie. Piciorul cald al femeii de alături îl atingea într-un balans ritmat de legănarea vagonului şi Eugen descoperi că asta nu-l deranja, dimpotrivă, îi trezea un fel de curiozitate. Acum se căia că pe lumină nu şi-a privit vecina mai cu atenţie. Nu-şi amintea chipul ei, ştia doar că era tânără, sau poate că nu era deloc tânără, la lumina slabă din compartiment n-ar fi fost imposibil să se înşele. „De fapt nu mă interesează! — îşi zise, dar continuă să înregistreze plăcut atingerea piciorului străin. Ceea ce se întâmplă acum – reluă totuşi mai târziu – nu e decât urmarea firească a legănării acesteia dulci, a întunericului şi a intimităţii forţate în care se

află oricine în tren. Există şi instinctul care te trezeşte foarte raţional, deci nimic n-ar fi neobişnuit. Plăcerea e puţin perversă, dar perfect normală, sunt un bărbat obişnuit, sunt încă tânăr plăcerea este în acelaşi timp şi nevinovată, nu mă pot acuza de lipsa mai ştiu eu cărui principiu etic. Aş fi totuşi curios să văd cum arată.” Se gândi că starea aceea a lui, ciudată, ar putea reveni acum, dori chiar să-l doară uşor capul şi să vadă, însă nimic nu se întâmplă. Femeia dormea mai departe, respira liniştit. „O fi căsătorită, soţul o va aştepta într-o gară, o avea şi copii, şi cu câtă inconştienţă se dăruieşte somnului lângă un bărbat necunoscut care acum poate să-i aşeze o mână pe genunchi, s-o mângâie încet... Sau, cine ştie, o fi o femeie uşoară, de-abia aşteptând un bărbat îndrăzneţ... Uşoară... O femeie uşoară, aşa le numim pe acelea care acceptă bărbaţii pentru bani, dar şi... Există şi cealaltă categorie, a temperamentelor aprinse, la care instinctul primează şi îşi pierd capul în faţa oricărui mascul. Sunt şi bărbaţi care... Evident, eu nu mă număr printre ei, deşi... Eu îmi pierd capul, însă nu îndrăznesc, nu sunt atât de inconştient, pentru că mi-e ruşine. Rectific: nu-mi pierd capul, creierul îmi rămâne treaz, numai trupul mi se pierde, nu-l mai simt al meu, îl simt ca pe ceva odios de animalic. Poate de aceea mi-e ruşine.” Pe Germina o cunoscuse în chipul cel mai banal cu putinţă. Voia să cumpere nişte zahăr de la o băcănie, ea se afla în urma lui şi el îi cedase întâietatea. Apoi îi venise rândul şi vânzătorul i-a atras atenţia că are un ceai bun, abia sosit dintr-o ţară asiatică. Germina îşi aranja cumpărăturile în sacoşă. „Da – i s-a adresat, ca unui vechi cunoscut –, e foarte bun, l-am încercat deja. Are o aromă deosebită.” Au ieşit împreună din magazin... „Sunteţi foarte politicos – i-a spus Germina –, rar se întâlnesc în ziua de azi bărbaţi binecrescuţi. V-aş invita la un ceai, dar, regret din suflet, mi-e imposibil, sunt văduvă, am doi copii şi ce-ar zice lumea?”, „Lăsaţi, nici nu-i nevoie!” a protestat Eugen. „O, ba da, ba da, nu se cade să răsplătesc cu o necuviinţă un gest atât de frumos! Notaţi-vă numărul meu de telefon şi dacă voi putea vreodată să vă fiu de folos, sunaţi-mă!” „Dar nu-nţeleg, a fost un fleac, nici nu m-am...” „O, ce fin sunteţi! V-aţi notat? Aştept! La revedere! Ah, nici nu v-am spus, cereţi-o pe Germina. Eu sunt. La revedere!” N-a căutat-o. Peste câteva zile a întâlnit-o din nou. A salutat-o şi ea s-a oprit. „Am aşteptat, să ştiţi. Eu sunt o femeie

serioasă şi îmi place să-mi respect obligaţiile… Întâmplător mă pot face liberă astăzi, voiam să merg până sus, la cetate, n-am mai fost de mult…” Au urcat împreună şi seara au intrat amândoi în odaia lui de burlac. De atunci a trecut un an întreg. „Oare Germina ce fel de femeie este?” – se întrebă el şi îşi întinse picioarele amorţite. Vecina se îndreptă şi-i atinse braţul: „Nu cumva aveţi o ţigară?” Pe culoar fumară în tăcere. Era într-adevăr tânără, dar chipul îi părea obosit, încercănat. Degetele cu care ţinea ţigara îi tremurau. „Mergeţi departe?” – voi să ştie şi cu mişcare bruscă a capului îşi aruncă pe spate părul blond. „Ştiu că am plecat – surâse el –, însă nu am un ţel precis.” „Nici eu n-am – zâmbi ea, avea dinţi frumoşi, albi, nu egali şi impecabili ca o proteză –, s-ar putea să n-ajung nicăieri.” Eugen stinse ţigara în scrumiera rotundă de metal fixată pe peretele vagonului şi dădu să intre în compartiment. I se părea firesc ca el să nu ştie unde se va sfârşi drumul lui, dar afirmaţia femeii îl intriga. „Nu vrei să stăm de vorbă – spuse ea mai mult ca o constatare –, nu te tentează o aventură în tren, o femeie necunoscută?” „Ba da – recunoscu Eugen –, dar nu sunt obişnuit să mi se întâmple şi nu ştiu ce înţeles are cuvântul. În general nu ştiu multe, nu m-au interesat decât anumite lucruri, iar de câteva zile sunt obsedat de o singură idee”. „Care?” „Nu pot să-ţi spun.” „Nu-mi spune… îmi pare rău. Înseamnă că nu-ţi permiţi nicio abatere de la drumul dumitale. Eu ţi-aş fi propus să coborâm în prima gară.” „De ce?” „Am nevoie de un bărbat.” Eugen nu ştia ce să creadă şi aşteptă, dar ea nu continuă decât mai târziu, când el începuse să socotească în gând de câte ore călătorea cu trenul acela de noapte, un calcul inutil. „Poate că totuşi vei accepta să coborâm în prima gară. Ştiu ce gară urmează. E o clădire foarte veche şi până în oraş ne va duce o trăsură la fel de veche, anul trecut încă mai făcea curse, cu un cal bătrân şi slab. Muntele coboară până în centrul oraşului şi putem urca sus, e o cabană, sau să închiriem o odăiţă în casa vreunui ţăran. „Pentru ce?” „Aşa. O să-ţi spun mâine.” „Nu cumva eşti puţin nebună?” – râse el fals, încercând să atenueze brutalitatea întrebării. „Nu cred, probabil că da, dar nu am putere să fac vreun rău. Coborâm?”

Îşi luară geamantanele cu o grabă febrilă şi străbătură culoarul până la capăt. Nu-şi mai vorbiră. Când trenul opri, se treziră pe un peron sărac, pustiu, luminat de un singur bec. În

spatele gării aştepta într-adevăr o trăsură hodorogită, cu un om pirpiriu pe capră. Era spre dimineaţă, încă nu apăruse alburia lumină ce precedă zorile, potcoavele calului bocăneau bătrâneşte pe drumul cotit mereu. Mirosea puternic a brad şi a umezeală. Apoi apăru orăşelul, o stradă, altele pornind din ea în pantă, cu vile mici, un orăşel mort şi rece. „Unde să vă duc?” – întrebă omul de pe capră. Eugen tresări, vocea era profundă şi ezitantă şi femeia răspunse că ar dori să doarmă undeva sub acoperiş. „Aha!” – făcu acela şi atinse în treacăt cu biciul un copac oarecare de pe marginea drumului. Exista un hotel mic, acolo opriră şi birjarul îşi luă plata şi plecă. Hotelul era însă plin şi ei rămaseră în hol. Era cald, într-o sobă groasă de fier ardea mocnit un buştean. Se aşezară pe un fel de canapea cu spătarul drept, care îi amintea lui Eugen de scaunul său preferat. Aţipiră acolo, şezând sau dormiră un ceas sau două, în orice caz, se făcu lumină şi prin hol începură să treacă oamenii, excursionişti pregătiţi de drum, ei se ridicară şi, ca şi când ar fi fost înţeleşi, ea o luă înainte şi el o urmă. Străbătură oraşul în lung şi lăsară în urmă. Vilele, urcară pe o potecă subţire, de piatră, şi curând fură singuri, îi înconjura doar pădurea amestecată, rară, fagi, goruni şi brazi, păşeau singuri, în linişte, ea înainte şi el urmând-o. Din spate, nu-i vedea decât cizmele mici, delicate, fusta închisă la culoare, un cenuşiu nedefinit, şi părul blond, aproape alb, revărsat peste gulerul jachetei de catifea albastră. Îi părea slabă, deşi îşi amintea că avea o faţă rotundă şi sâni bogaţi. Îl asaltau gândurile, dar le îndepărta, nu voia să gândească şi, pentru, că totuşi nu reuşea să-şi creeze vidul cerebral dorit, inventă o poveste în care ea deţinea rolul principal. O poveste în care ea era un duh al muntelui, atrăgea bărbaţii în mijlocul pădurii şi-i sacrifica unui zeu puternic şi inexistent. Povestea îl preocupă atât de mult, încât – poate merseseră câteva ceasuri – fu uimit că simte un gol în stomac, că îl cuprinde foamea ca o durere gălăgioasă şi sprinţară. „Ţi-e foame? — zise ea fără să se întoarcă şi râse gâfâind uşor, ca la urcuş – Am ajuns!” Eugen încă nu vedea nimic. Poteca făcu o cotitură bruscă şi descoperi o poiană în miniatură, ca o ogradă ţărănească. De sub poala muntelui se ivea o casă de bârne împrejmuită: de un gard masiv din trunchiuri de copaci prinşi cu scoabe. Un câine lătră subţire şi în pragul casei apăru o femeie tânără, o ţărancă vârtoasă. „Bine aţi venit!” – îi întâmpină ea. Aţi picat tocmai la vreme. De-

abia am fiert laptele!... N-aţi mai trecut de mult pe la noi, doamnă. „Nu, Maria, n-am mai trecut...” „Dar domnul cine este?” „E bărbatul meu de acum, Maria.” „Şi domnul...?” „Domnul acela nu mai este.” „A murit?” „Nu, dar nu mai este.” Intrară. Casa părea mai încăpătoare când te aflai înăuntru, avea trei odăi şi în cea în care îi conduse Maria ei îşi aşezară geamantanele pe podea şi stătură o clipă nemişcaţi, uluiţi parcă, încă netreji. Se spălară apoi pe prispă, Maria le turnă apă dintr-o cană albă cu flori albastre şi şezură la masă. Băură hămesiţi laptele şi Maria râse cu indulgenţă. Le aduse ouă şi brânză şi ei le mâncară şi pe acelea. „Acum – spuse gazda – vă odihniţi, oţi fi osteniţi de drum şi eu o să vă trezesc la prânz. Pe urmă om vorbi. Somn uşor!” Odaia avea două ferestre înguste ca două creneluri, una dădea spre poiană, cealaltă spre un hăţiş aninat de o pantă abruptă ce se pierdea undeva departe. Eugen privi prin amândouă. Pe jos, podeaua de pământ bătut şi văruit era acoperită de un preş de trenţe. La colţuri, mănunchiuri de pelin. Mobilier simplu: un pat înalt, o masă şi un scaun. Un cuptor de cărămidă ocupa un sfert din încăpere, iar în uşă erau bătute la distanţe egale cuie mari pentru atârnat hainele. „Spune-mi Diana!” – zise ea urmărindu-l cu privirea. „Bine, Diana. Eu sunt Eugen!” – şi fluieră a pagubă. Ea se apucă să-şi scoată lucrurile din geamantan. „Nu ţi se pare că suntem caraghioşi?” – întrebă el, aşezându-se pe scaun. „Nu. Numai stingheriţi, dar asta o să treacă. Grăbeşte-te, că acum vine prânzul!” „Pic de somn, însă cum o să dormim?” „Acum eşti într-adevăr caraghios!” Se dezbrăcară, ferindu-se unul de celălalt, şi se vârâră sub plapuma rece. „Somn uşor!” – îi ură ea. Stăteau nemişcaţi, fără să se atingă. Şi adormiră.

Îi trezi Maria. Buimăcit, Eugen nu ştia unde se află. Dădu cu ochii de Diana şi avu tresărire. Nu-şi amintea de unde o cunoştea. Apoi se dezmetici şi constată calm că Diana îi apărea ca o femeie absolut străină, cu care nu ai nici măcar dorinţa să schimbi o vorbă, îi era indiferent dacă pleca sau rămânea cu el în odaia aceea. Îşi spuse că întâmplarea care îl adusese acolo era stupidă, dar se bucură de locul pustiu şi frumos, de aerul tare şi se întrebă dacă va putea să-şi pună în aplicare planul întocmit în linii mari înainte de plecare. „La urma-urmei, n-are decât să locuiască împreună cu mine, dacă-i place, numai să nu mă deranjeze...” „La ce te gândeşti?” – se apropie Diana,

întinzându-se leneş, cu relaxarea obişnuită doar în intimitate, şi el răspunse că moare de foame. La masă, Maria le povestea despre bărbatul ei, „Al meu”, care venea acasă doar din două în două săptămâni, lucra undeva la o exploatare forestieră. Nu-i era urât singură, se obişnuise să trăiască aşa, nu-i lipsea nimic, avea parte de mulţumire, numai că dorea să aibă copii şi nu putea să-i aibă, din vina ei sau a lui. Mai pica vreun excursionist, îl găzduia o zi, o săptămână, pleca, şi ea rămânea iar singură. Viaţă... Apa era bună, rece, dar nu sătura, „apă de izvor”. „E linişte la noi, iarna e mai greu, că fără schiuri nu poţi...” „Vrei să-ţi arăt pădurea?” – propuse Diana. El acceptă şi ieşiră în poiană. Eugen o înconjură cu paşi mari, ca un exerciţiu de înviorare, respiră adânc de câteva ori, reţinând aerul în plămâni, alergă puţin, apoi nu-şi mai dori nimic, nici să vadă pădurea – o pădure oarecare –, nici să audă exclamaţiile puţin afectate ale Dianei. Era plictisit sau numai cuprins de o indiferenţă pe care şi-o ştia selectivă. De fapt se simţea în stare să lucreze. Totuşi trecu de primii copaci din marginea poieniţei, călca pe frunze putrede, totul era verde închis şi cafeniu, auzi un ciripit neidentificat de păsări şi se opri. „Mi se pare că m-am înşelat – spuse Diana, ajungându-l şi rezemându-se de un trunchi subţire de sânger[4], elastic, ce-şi pierdea frunzele undeva, sus, la înălţimea celorlalţi copaci maturi –, credeam că o să mă adori, că o să pot crede că mă adoră cineva două-trei zile sau o săptămână... Te enervez?” „Da. Nu mult. O să-ncerc să te ador.” „Nu-i nevoie. N-ar mai avea haz. Probabil că eşti preocupat de lucruri foarte serioase şi n-ai timp şi pentru mine. Eu sunt o femeie care încearcă în felul ei să găsească ceva. Ţi-am promis că o să-ţi povestesc...” „Nu-mi povesti!” „Atunci povesteşte tu!” „Ce anume?” „Orice.” „Orice nu pot.” „De ce te-ai ferit tot timpul de mine?” Eugen înţelese între ce limite se încadra acel timp, şi tăcu. Ea nu insistă. Veni aproape şi se sprijini de el. „Haide, fii mai altfel!” – îl rugă. „Atâta aş vrea să mă simt iar copil! Vrei să ne jucăm de-a v-aţi ascunselea?” O strânse uşor de mijloc şi surâse. „Eu mă ascund prima, bine?” „Bine.” „N-o să trişezi?” „Eu nu trişez niciodată.” „Acoperă-ţi ochii şi numără

---

[4] Sângerul (Cornus sanguinea) este un arbust nativ din cea mai mare parte a Europei și Asiei de Vest, acesta apare și în nordul și sudul Angliei, Scandinavia de sud și la est de Marea Caspică. Acesta este larg răspândit ca plantă ornamentală.

până la o sută! Dar cum recunoaştem casa?” Şi fără să mai aştepte îşi dezlegă baticul subţire, albastru, şi îl înnodă ca pe o fundă de sângerul acela tânăr. Eugen îşi puse palmele la ochi şi ea dispăru printre copaci. Numără în gând. Ajunse la o sută. Se uită împrejur şi nu văzu decât pădurea. „Acum trebuie să încerc! — îşi zise şi-şi opri gândul acolo, ca înţepenit între canaturile unei uşi prea strâmte – Vreau să văd!” – spuse tare, dar nu-şi auzi glasul. Nu mai vedea nimic, privirea parcă se întorsese înspre el şi pipăia retina. Se încordase, muşchii toţi erau contractaţi, îşi reţinuse şi respiraţia, dar împrejur nu erau decât copaci obişnuiţi, în culorile lor obişnuite, cu marginile lor zgrunţuroase. Obosise, încordarea îl obosea şi nu voia să creadă că nu reuşeşte. Se încăpăţâna şi-un gând străin, dezolant, îi prăbuşi încrederea. Muşchii se destinseră şi voi s-o strige pe Diana, să-i spună că e prea copilăresc jocul. Simţea cum în tâmple îi pulsează sângele, respiră cu nesaţ şi-l cuprinse o ameţeală, o durere surdă, abia simţită. Se bucură şi închise ochii, se făcu întuneric, apoi şi-i deschise şi privi cu teamă printre pleoape. O lumină alburie îl înconjură ca o ceaţă. Se afla singur într-o vale imensă înecată în ceaţă. Privi în toate părţile, era surescitat şi bucuria se amesteca de astă dată cu o teamă nouă, încă nelămurită. „Trebuie s-o văd!” – strigă şi-i zări silueta, ca un nor. Se îndreptă într-acolo şi căzu trăsnit la pământ. Se ridică imediat şi ceaţa dispăru. Rămâneau pădurea şi durerea arzătoare dintre ochi. Ocoli copacul, porni mai departe, păstrând direcţia şi Diana fugi din calea lui. El alergă şi-o prinse. „Mă doare” – spuse, şi Eugen îi dădu drumul. Apoi o prinse din nou şi-o strânse în braţe. O sărută mărunt pe obraz, pe păr. Ea îi căuta gura şi el nu-şi dădea seama… Se desprinse, îi mai ţinea încă între palme umerii ascuţiţi şi, privind-o – ea citi în ochii lui admiraţia tulbure, de bărbat – îi spuse fericit că e fericit. „Sărută-mă!” – îi porunci Diana, dar entuziasmul lui se transformase brusc, primise o trăsătură nouă, substanţială, şi nu-l mai putea exterioriza printr-un gest. Ar fi dorit să fie singur. Bucuria aceea complexă n-avea nicio legătură cu femeia de lângă el, Diana nu-i condiţiona sentimentele, ea nu fusese decât făptura vie capabilă pentru o clipă, cel puţin virtual, de a i se împărtăşi, fără să cunoască punctul de plecare, cauza bucuriei. Acum dorea să fie singur, să judece calm reuşita. Îi era teamă să încerce a doua oară, gândea că nu este bine să forţeze destinul;

un eventual eşec – era conştient – l-ar fi inhibat pentru un timp îndelungat.

Deci reuşise! Ceea ce îi apăruse ca o întâmplare ciudată, incredibilă, se dovedise realizabil la comandă, prin voinţă. Până atunci înlăturase rezervele cu o nepăsare copilărească, dar de fapt îl stăpânise o imensă nesiguranţă. „Va trebui să-ţi povestesc ce este cu mine – spuse Diana, reculegându-se şi păşind încet spre copacul de care îşi legase baticul –, sunt datoare s-o fac. Sunt orgolioasă şi-mi pasă mult de ce vei gândi despre mine după ce ne vom despărţi. Mă asculţi?” „Te ascult“ – zise Eugen şi socoti că este nevoit s-o lase să vorbească, n-ar avea rost s-o respingă, asta ar provoca explicaţii… Mai ales că ar trebui să-i fie recunoscător, doar Ea îl adusese aici! „Când te-am întâlnit – începu Diana şi amândoi o porniră fără ţintă prin pădure –, mai bine zis înainte de a te întâlni, am hotărât să intru în vorbă cu bărbatul care va sta lângă mine sau pe locul cel mai apropiat de mine. În fiecare an îmi rezerv o săptămână de aventură cu un bărbat necunoscut. Eu am senzaţia unei aventuri şi asta mă face fericită pentru un an întreg. Nu sunt nebună. Am familie, un soţ pentru care sunt invidiată, doi copii reuşiţi… Soţul meu – şi-o să zici că într-o aventură orice femeie începe prin a se plânge de căsnicie, dar nu-mi pasă! — este un bărbat frumos şi slab, slab sufleteşte, nu se poate stăpâni, o fi dreptul lui, şi e încă tânăr. Vor mai fi încă multe femei în viaţa lui până când se va linişti, nu sătul, dar obosit. Asta însă m-a obosit pe mine, nu-l mai iubesc şi nu mă decid să-l părăsesc. Mă răzbun în felul meu. Ca acum. O săptămână pe an. El ştie că sunt undeva în provincie, la o soră a mea… Tu eşti al patrulea… Primul a fost…” „Asta te rog să nu mi-o spui!” – o întrerupse Eugen. „Ştiu. Orgoliul masculin… Ţi-ar plăcea să fii cel dintâi. Unicul!” „Nu mi-ar plăcea nimic. Nici primul, nici al patrulea!” „Nu te cred!” Se opriră la marginea poienii fără să-şi dea seama că se înapoiaseră, şi el râse uşor, cu superioritate: „Eşti proastă. Te amăgeşti cu un paleativ. Dacă m-aş interesa îndeaproape de viaţa ta, ţi-aş putea dovedi că povestea ta este numai o poveste. Adevărul este altul, dacă există un adevăr.” „Nu te-am minţit!” – protestă ea mânioasă. „Nu are importanţă – surâse el –, iartă-mi egoismul, însă acum mă preocupă un singur lucru foarte important pentru mine!” „Spune-mi-l! Să ştiu cu cine sunt nevoită să mă bat!” „Încerc să văd miezul lucrurilor şi vreau să

reuşesc!” „Îţi baţi joc de mine sau nu eşti întreg la minte? Asta nu e posibil!” „Nu-mi bat joc şi sunt foarte întreg dar n-are importanţă…” „Ce este, la urma urmelor, important pentru tine?” „Să fiu singur.” „Vrei să plec?” „Mă simt mai bine singur.” Ea nu mai spuse nimic şi plecă spre casă. Eugen se aşeză pe ciotul unui copac tăiat cu ferăstrăul.

„Vreau să fiu şi eu regină măcar câteva zile, să mi se dea impresia că sunt crezută pe cuvânt, să fiu înconjurată de atenţie şi să par o femeie interesantă. Tu, la rândul tău, vrei acelaşi lucru pentru tine, nu eşti dispus să faci concesii, altfel ce rost ar fi avut să afirmi inepţia aceea?” Era seară, el stătuse până nu demult pe ciotul acela, cu dorinţa reţinută de a încerca să vadă ce se petrece în casă. Ea plânsese puţin în odaie, pălăvrăgise cu Maria, apoi îl chemase. Se aşezaseră pe prispă şi fumau. „Acum nu mai are rost să-ţi spun adevărul despre mine, fiindcă tot nu m-ai crede. Ar trebui poate să plec şi să-ncerc să mă răzbun. Pot să te fac să suferi, dar nu-ţi voi spune în ce fel. Iniţial nu voiam să ştiu cine eşti şi cum te numeşti, acum însă m-am răzgândit. Te-am căutat prin buzunare şi ţi-am găsit actele. Îmi pare rău, ar fi fost o săptămână plăcută, de care ţi-ai fi amintit la bătrâneţe, cu nostalgie şi cu regret, şi asta ţi-ar fi făcut bine. Bătrânii supravieţuiesc cu hrana asta… îmi pare rău şi nu ştiu ce mă opreşte să-ţi dovedesc cât sunt de puternică. Ţi-aş răzvrăti simţurile şi raţiunea ta n-ar mai preţui nimic. Ai deveni, pentru o zi, nepotolit şi eu aş fi unica femeie de lângă tine şi m-ai diviniza…” Eugen privea cum moare ziua acolo între munţi, soarele se ascundea mai devreme şi umbra cucerea pădurea. Maria tăia lemne lângă casă, cioplea cu toporul aşchii subţiri pentru aprins focul. „N-ai noroc de data asta – zise el în sfârşit –, eu trebuie să îndeplinesc o muncă extraordinară şi de aceea nu mă pot risipi. Mi-e necesară o voinţă trează. Şi forţă fizică. Sunt prea stăpânit de o idee şi probabil din pricina ei nu mai observ nimic în jur. N-aş vrea să te supăr, în fond locul acesta îmi place şi l-am găsit numai datorită ţie. Aş vrea să-ţi mulţumesc, dar nu văd cum.” „Pentru ce trăieşti tu?” – îl întrebă ea, ca şi cum nu i-ar fi auzit vorbele. „Eu? — se miră Eugen, şi-şi aprinse o ţigară, – Până acum o săptămână trăiam pentru o carte. De o săptămână încoace trăiesc pentru satisfacerea practică a unei trebuinţe, aceea de a vedea miezul lucrurilor.” „Mi-ai mai spus-o, însă mi se pare că în clipa asta te înţeleg altfel. Crezusem că vrei

neapărat să vezi cu ochii, la propriu.” „Nu te-ai înşelat. Aşa mi-a spus: să văd. La propriu!” Diana izbucni într-un râs subţire: „E posibil?” „Da. Am văzut!” Ea râse din nou şi-şi ascunse mâinile la spate. „Spune-mi ce ţin în pumnul stâng?” Râse şi el. Apoi deodată voi neapărat să privească prin trupul ei, o ambiţie, orgoliul omului care cunoaşte un adevăr şi nimeni nu-l crede. Încrâncenarea. Voi cu tot trupul, cu toată fiinţa lui, şi privirea îşi deschise cale. Văzu pumnii strânşi, pumnii micuţi, care nu strângeau nimic. Vorbi ca în transă, dorind să curme vraja ce-i dădea starea aceea de euforie, de bucurie plenară: „N-ai nimic!” Se întoarse spre casă, Maria, între timp, intrase cu braţul plin de găteje[5], şi porunci: „Du-te!” Diana se ridică numaidecât stăpânită de glasul care ordona şi deschise uşa. „Închide-o!” Şi ea o închise pe dinăuntru. „Mă auzi?” „Te aud.” „Uită-te la Maria! Chiar acum ţine în mână găleata cu apă. O vezi?” „O văd!” – veni răspunsul strangulat de emoţie. „Acum fă tu un gest, fă ceva, indiferent ce. Un gest pe care eu să nu-l pot ghici... Haide! Nu-ţi muşca degetul! Destul! Dă sângele!” Din casă se auzi un ţipăt. Eugen o văzu prăvălindu-se pe podea şi peretele luă fiinţă între ei. Sări de pe prispă şi năvăli în casă. „Doamne, ce s-a-ntâmplat?” – strigă Maria. O ridicară şi-o întinseră pe pat. Eugen o pălmui şi ea deschise ochii. „E posibil?” – bâigui, privindu-l înfricoşată. El o mângâie lin pe frunte şi o rugă să nu se gândească la nimic. Ştia că e un sfat medical. Îi spuse că nu era ceva supranatural, deci nu avea pentru ce fi atât de speriată. „Dar ce s-a-ntâmplat, Doamne? — se mira Maria – Vorbea cu dumneavoastră şi deodată...” „Du-mă dincolo!” – ceru Diana. El o luă în braţe şi trecu pragul. „Acum stai lângă mine. Iartă-mă că te-am judecat greşit. Sunt o proastă.” „Linişteşte-te – zise Eugen –, n-am ştiut că asta te va impresiona atât...” Ea îl privi cu ochii dilataţi, cu un fel de religiozitate. Îi luă mâna şi i-o sărută. „Nu cred în Dumnezeu – şopti înfiorându-se, probabil că n-o spusese niciodată cu glas tare –, dar te rog să...” Nu continuă. Eugen o lăsă singură şi ieşi să-i ceară Mariei un pahar de rachiu de afine. Se înapoie şi-o îmbie. Băură amândoi pe rând. „Acum ridică-te, trebuie să te plimbi puţin.” Făcură ocolul poienii, fără să-şi vorbească. Era întuneric, un întuneric dens şi rece... Cinară în silă şi se

[5] Creangă sau nuia uscată, subțire, cu care se aprinde sau se ațâță focul.

retraseră în odaia lor. Diana îl prinse de mână şi-l rugă: „Mâine plec, dacă tu vrei, dar aş dori mult să mă îmbrăţişezi. Să te culci cu mine. E atât de greu să te culci cu o femeie? Te rog mult. Eu n-am copii. Aş vrea să am unul. Şi simt că-l voi putea avea. Sunt roaba ta, cere-mi ce vrei, numai să...” Eugen nu înţelegea. „Te rog, spune-mi că mă accepţi. Mâine voi pleca. Te las singur cu misiunea ta. Eşti atât de de obosit, cum n-am putut vedea? Am fost oarbă! Sau nu eşti om?... Eşti, nu se poate să nu fii, eşti, am simţit eu, eşti şi om!” „Sunt numai om, Diana. Dacă doreşti, o să-ţi explic, deşi nici eu nu înţeleg mecanismul. Probabil că retina mea emite un fel de raze Roentgen care, ajungând până într-un anumit loc, se reîntorc şi retina le reprimeşte ca un ecran, realizând imaginea. Sau...” „Nu există explicaţie! — strigă ea cu o exaltare neaşteptată.

— Nu vreau să înţeleg nimic, vreau numai să fii bărbatul meu! Restul nu mă interesează. Eşti om, sau zeu, sau dracul, n-are importanţă! Nu îndrăznesc să-ţi spun că te iubesc. Tu trebuie s-o ştii. Te divinizez! Eşti unic!” Surescitarea ajunsese la paroxism. Eugen îi porunci să se culce şi Diana nu voia, scâncea ca un copil. Atunci îi promise că va veni lângă ea... în pat, trupul femeii, rece, tremurând, zgribulit de un frig interior, îi făcu milă. O îmbrăţişă şi-o sărută patern. Ea se cuibări la pieptul lui într-o aşteptare plină de teamă şi adormi sub mângâierile lui liniştitoare. Abia atunci se destinse, crisparea muşchilor dispăru şi Eugen simţi lângă el femeia tânără. Ea se trezi uşor, îl sărută şi Eugen o iubi... Trecuse miezul-nopţii. Căută bâjbâind pe scaunul de la capul patului pachetul de ţigări, dar nu apucă să-i atingă. Diana plângea. „De ce plângi?” – o întrebă uluit. Ea se ridică şi-i îmbrăţişă tălpile. El încercă să şi le retragă, dar Diana le ţinea strâns, udându-le cu lacrimi. „Doamne! — exclamă printre suspine, şi începu să-i şteargă picioarele cu părul ei lung.

— Iart-o, Doamne, pe păcătoasa Maria Magdalena şi pe mine!” Apoi se prăbuşi peste el, sărutându-l ca o nebună. Eugen îşi aminti vag că scena aceasta o întâlnise descrisă într-o carte.

3.

„Diana a plecat, ciudată femeie, şi nu sunt sigur dacă exaltarea din noaptea trecută s-a datorat unei temeri mistice – iată o categorie de oameni, cu puterea lor de înţelegere şi de

interpretare! sau unui joc sublim, unic în viaţa unei actriţe de duzină, repetat prost în zeci de ocazii numai pentru plăcerea intimă a jocului în sine. De acum încolo va trebui să încep munca, va fi o muncă obositoare, extenuantă, şi nu voi da înapoi niciun pas.” Gândea că va exersa zilnic, metodic, pornind de la declanşarea voită a fenomenului în orice clipă şi-n orice loc. Apoi, treptat, îşi va alege distanţele dintre el şi obiecte, va măsura lungimea privirii în spaţiul gol şi în sfârşit va încerca pătrunderea obiectelor, reglând adâncimea. Va reuşi, fără îndoială, va fi stăpân pe tainele lucrurilor şi abia atunci va căuta cauzele fenomenului, deşi poate aceasta nu ar avea rost. El nu este şi nu va fi un om de ştiinţă, nu-l va interesa fundamentarea ştiinţifică a faptului, nu va măsura lungimea de undă a privirii lui, ci se va bucura doar, cum se bucură inconştient copilul la primii paşi. Nu va fi interesat nici de găsirea unor aplicaţii practice, ce-ar putea face, la ce ar sluji străpungerea suprafeţelor. Pentru asta existau aparate, maşini complicate. Nu-şi va oferi ochii unor cercetători care să-l transforme într-un cobai, ci va îndrăzni să creadă că fiecare om are poate calitatea aceasta, dar o ignoră şi nu şi-o perfecţionează; oamenii, în general, sunt consecvenţi în conservatorism; oamenii se cunosc prea puţin şi cred că ştiu totul despre ei; oamenii nu îndrăznesc decât atunci când sunt nevoiţi, când obligaţia îndrăznelii devine acută; ei visează noul, este foarte uşor să visezi, dar nu cred în el; vizionarii sunt socotiţi nebuni şi părerea aceasta nu este reconsiderată decât după secole; oamenii pot înfăptui o infinitate de lucruri imposibile, pot zbura, îşi pot transmite gândurile direct, de la creier la creier, dar nu au curaj să creadă că sunt capabili de toate acestea; oamenii sunt nişte fiinţe sceptice, nici moartea n-o acceptă şi aşteaptă un mesager *de dincolo,* care să le povestească şi pe care să-l batjocorească; oamenii râd prea uşor de ceea ce nu cunosc… Diana plecase de dimineaţă, o femeie tristă, copleşită de griji închipuite, se pierduse pe poteca ce ducea spre oraş. El rămăsese acolo, pe prispă, fumând, până când Maria se apropiase de el, îşi făcea de lucru împrejurul lui, neavând curaj să-i vorbească. „E adevărat – îndrăzni totuşi – că puteţi vedea aşa cum a spus doamna?” „Da.” „Doamne!” – zise cu un fel de uşurare, ca şi când curiozitatea odată satisfăcută îşi pierdea orice urmă de rost. Se întoarse la treburi şi începu să fredoneze o melodie tărăgănată.

Eugen părăsi prispa şi plecă în pădure, lucru pe care avea să-l facă zilnic de aici înainte, invariabil. Era o plimbare înceată ce-l ducea departe, nu se temea că se va rătăci, colinda valea aceea neumblată. Se aşeza pe un trunchi putrezit, răsturnat de furtuni, memoria i se învăluia în ceaţă, o ceaţă apăsătoare, şi tentaţia renunţării revenea ades, un fel de intoxicaţie de efort reclama societatea, vălmăşagul de oameni, de zgomote, freamăt urban de viaţă. În schimb, descoperirile zilnice, mereu altele, îl reconfortau. Îşi regăsise candoarea copilăriei, stătea minute întregi urmărind truda schimnică a unui cariu[6] din lemnul unui copac falnic, dar pe jumătate mort, goana organizată a furnicilor dintr-un muşuroi. Număra cercurile anilor din trunchiul unui gorun sau, obosit, asculta zgomotele nedefinite ale pădurii.

Într-o zi văzu un om mergând aplecat de povara unor desagi plini, îl văzu de departe, pe firul potecii, păşind măsurat; frunzişul tufanilor[7] îi atingea obrazul, el nu se ferea, ci îşi urma calea, urcând. Atunci Eugen simţi că priveşte un tablou, o picătură animată, imaginea omului din toate timpurile. Psihologia artei i se păru o dezbatere sofistică şi descoperi calmul agitat al mersului. I se făcu dor să ţină în mână un creion moale şi-şi aminti fără rost – remarca îi aparţinea, reuşea să-şi păstreze ironia pe care o întrebuinţa des – o întâmplare din copilărie. Să fi avut 10-11 ani şi citea o poveste despre un băieţaş atent şi curios care povestea oamenilor lucrurile văzute. Nimeni însă nu-l credea, fiindcă nimeni nu avusese imboldul de a cerceta ce i se părea de necrezut. Era o convingere neghioabă, suficientă. Plânsese atunci cu gândul la copilul acela şi-l desenase, o ilustraţie care trăda textul, îl traducea, îl transfigura: un copil strivit între o mulţime de capete, capete uriaşe, dar goale. Învăţătoarea îi găsise desenul într-un caiet, îl lăudase pentru liniile sigure, însă neînţelegând nimic îi ceruse să deseneze o casă. Şi el desenase o sobă cu plită, iar pe plită o oală fumegând. „Dar unde este casa?” – îl întrebase învăţătoarea. „Asta este!” „Eşti prost!” Amintirea aceasta chemă altele şi le retrăi la timpul prezent… Revenit din celălalt prezent, se învinuia de slăbiciune şi Diana, uitată prea iute, îl

---

[6] Nume dat mai multor specii de insecte mici, dăunătoare, din ordinul coleopterelor, cu corpul păros și cu picioarele scurte, care trăiesc în lemn și se hrănesc cu acesta.
[7] Specie de stejar (Quercus pubescens).

sâcâia cu prezenţa ei din subconştient... într-una din seri, Maria, servindu-i cina, lăsă din greşeală braţul pe umărul lui şi se aplecă într-atât, încât el îi simţi răsuflarea fierbinte pe ceafă. Faptul îl paraliză. Aştepta nemişcat îndepărtarea femeii şi îşi spuse că oamenii sunt animale denaturate – îşi amintea de o carte citită demult, dar dădea expresiei alt înţeles şi altă adresă –, pentru ei împerecherea ajunsese un scop în sine. Şi, deşi îi plăcea mirosul de lapte pe care îl emana Maria şi se surprindea urmărind-o cu ochi indiscreţi, o întrebă fără echivoc: „Aşa faci cu toţi bărbaţii pe care-i găzduieşti „Dacă-s mai mult singură?!“ – râse ea cu buzele roşii şi lui i se păru neasemuit de vulgară. Diana era numai nebună. Avea un concept al lui despre cinste şi-l aplica în orice domeniu. De multe ori singur îşi bătea joc de el şi regreta hotărârile luate. Îl mâhnea amestecul de puritate şi josnicie din părerea de rău. Iar Maria nu era decât un om simplu şi normal.

Devenea nerăbdător. Nu mai avea nimic de învăţat, se stăpânea în mod perfect, îşi stăpânea privirea; mai mult nu putea realiza, nu mai era nimic de făcut, dar întârzia să plece. Se obişnuise cu liniştea. Totuşi se hotărî să-şi strângă lucrurile. Se bărbieri cu grijă – privind în oglindă îşi dădu seama de abia atunci cât de mult se schimbase – şi-o întrebă pe gazdă de plată. Maria îi înmână o hârtie gata pregătită, pe care se înlănţuiau strâns cifre. Suma era neaşteptat de mare, dar Eugen nu se tocmi, nu spuse nimic şi plăti. Dormi chinuit – îşi reaminti de unele nopţi de acasă –, somn greu, cu vise urâte, şi dimineaţa îl găsi trist. Plecă pe potecă, cu geamantanul într-o mână, iar în cealaltă ţinând ţigara al cărei fum iute vicia aerul dens şi umed.

II

1.

Pe masă îl aştepta un plic. Scrisul îi era necunoscut şi de aceea Eugen îl cercetă în grabă, curios. Ştampila poştei indica drept loc de trimitere Capitala. Îl lăsă şi se dezbrăcă. În oraş vara se simţea fierbinte, trecerea bruscă de la clima de munte îl topise. Rămase doar într-un slip. Voi să bea apă şi aceasta i se păru fără gust. Plictisit, luă scrisoarea şi se lungi pe pat. „Iubitul

meu Eugen, iartă-mi îndrăzneala de a te tulbura, dar trebuie să afli ce urmări are existenţa ta pe acest pământ.” Căută semnătura şi descoperi un *d* mic scris umil în colţul de jos al ultimei pagini. Hârtia părea veche, îngălbenită de timp, şi mirosea uşor a tutun. „M-am căsătorit foarte tânără şi soţul meu m-a luat fiindcă eram foarte tânără, el mai avusese două soţii, amândouă, spunea el, nu-i mai corespundeau, el înaintase repede, ajunsese *om mare*, iar ele rămăseseră nişte femei simple. Mă simţeam neînsemnată lângă el şi-i datoram totul, deşi părinţii mei nu au fost de acord cu această căsătorie, ei sunt oameni săraci şi cumsecade şi-şi doreau nepoţi şi un ginere tânăr pe care să nu se sfiască să-l viziteze şi eventual să-i dea sfaturi. Nu ştiu cum au trecut anii şi m-am trezit lângă un bătrân. Şi atunci (nu te-am minţit) am început să mă plictisesc (povestea mea poate să ţi se pară banală) şi am căutat *ieşiri* în care aveam măcar iluzia că trăiesc...” Eugen întrerupse lectura şi enervat aruncă scrisoarea. Nu-l interesa. Se răzgândi, întinse mâna şi o ridică. „O să ţi se pară ciudat, dar tu m-ai făcut să am convingerea că viaţa este o povară pe care trebuie s-o duc aşa cum este...” Eugen strânse hârtia în pumn. „Inexplicabil... — murmură. De unde până unde?...” Îl pândea un fel de nelinişte şi de aceea sări în picioare şi începu să-şi mişte braţele, o gimnastică dezordonată, cu scopul de a se înviora. Se spălă apoi cu apa aceea călâie şi se şterse cu un prosop aspru. Era spre seară, de sus, dinspre cetate, se lăsa o boare umedă şi tăcută. Asfaltul încins trimitea împotrivă valuri fierbinţi, uscate, cu miros de smoală şi cu un fel de scrâşnet continuu şi moale al firelor de praf obosite. Liniştea molcomă, tulburată de zgomotul automobilelor, îl apăsa. Se duse la bibliotecă şi scoase din rafturi, fără vreun scop anume, câteva cărţi. Le răsfoi distrat, cu gândul aiurea, apoi le puse la loc. Examină cactusul din vasul de lut. Una din frunze se îngălbenise. Parcă ar fi dorit să-i bată cineva în uşă. Era din nou neliniştit, aştepta ceva şi totuşi nu aştepta pe nimeni şi nimic. Dacă şi-ar fi analizat cu seriozitate simţămintele, poate ar fi găsit o singurătate dezolantă, singurătatea fiind adeseori un sentiment. Se îmbrăcă încet, cu mişcări măsurate, reţinute conştient, dar nu avea unde să se ducă. Cineva strigă, un ţipăt înăbuşit: „Iulia!” În apartamentul alăturat locuia o familie numeroasă. Eugen privi prin zid. O femeie îmbrăcată foarte sumar – îşi aminti că o văzuse o dată

pe scări, îi remarcase chipul ofilit, încadrat de bucle demodate, de un negru albăstrui – schimba scutecele unui copil, iar un puşti de vreo trei-patru ani se căţăra pe un scăunel ca să ajungă la o jucărie, o paiaţă de placaj, cu membrele mobile, vopsită ţipător, atârnată într-un cui bătut în tocul uşii. Scutecul murdar, aruncat neglijent pe pat. Scaunul aplecându-se periculos, pe două picioare, şi copilul clătinându-se. Eugen îşi opri privirea. Zidul deveni opac, iar Eugen continuă să se uite, văzând numai desenul vesel al zugrăvelii. Imboldul de a privi dincolo venise spontan, nu chemat de o curiozitate nesatisfăcută până atunci. Îşi promise c-o să se stăpânească. Nu voia să spioneze pe nimeni. Nu voia să vadă ce se petrece dincolo şi nicăieri. Ieşi din casă puţin furios, nemulţumit de sine, şi-o porni pe străzi încercând să se bucure de oraşul vesel şi agitat. Dacă se putea bucura. Treptat, uită de întâmplarea de adineaori şi se simţi şi el vesel, o veselie calmă, izvorâtă din nimic. Două fetişcane îl salutară şi el le recunoscu, erau eleve în ultima clasă. Se opri şi se uită după ele, admirându-le pulpele sănătoase şi şoldurile rotunde, erau de acum domnişoare; la 16-17 ani fetele, unele, se mărită, altădată se măritau foarte multe la vârsta aceasta, ba încă şi mult mai devreme, şi i se păru caraghioasă o poveste cu profesoara de matematică, pe care şi-o aminti, surâse şi numaidecât o şi uită. În schimb îi veniră în minte nişte vorbe – unde le auzise? —, „era în ultima clasă şi la un control medical s-a constatat că era gravidă...” Înaintea lui, o pereche foarte tânără, ei cu mâna în buzunar, ea agăţându-se cu amândouă de gâtul lui. Se strângeau unul în altul şi se sărutau. „Am îmbătrânit – îşi spuse el –, lucrurile acestea mă intrigă... “ Deodată îi pieri orice poftă de plimbare. Oraşul deveni cenuşiu şi el îşi dădea seama că nu era adevărat, zidurile albe se înroşeau, asfinţitul, în zilele senine de vară, e colorat, cenuşiul nu este o culoare, ci numai o absenţă îndulcită a culorilor, îşi dădea seama, însă nu putea scăpa de senzaţia aceea deprimantă că totul devenise cenuşiu. Cenuşiul e mai groaznic decât negrul, deoarece îşi mai lasă o speranţă, una singură, anemică, leşinată, de care eşti conştient că nu-i decât o amăgire. Negrul e pur, total, categoric, după cum albul este ambiguu, un amestec, înşelător prin candoarea ce i-o conferă la un loc roşul aprins, ca o rană, oranjul livid al fardului, galbenul scrumit ce precedă sfârşitul, verdele vegetal, hrănindu-se din viaţa intrată în

putrefacţie, albastrul fals al cerului – mincinosul! –, indigo şi violet, sumbre şi apoplectice. Undeva suna un clopot de biserică, pe-o dungă, apoi fluieratul strident al unui agent de circulaţie. Pe un perete atârna o reclamă: *Cumpăraţi ciorapi bărbăteşti!* Eugen se răsuci pe călcâie şi se întoarse acasă.

De abia intră şi uşa se deschise în urma lui, Germina gâfâia, urcase scările în fugă, probabil îl văzuse de departe, trecuse întâmplător pe acolo sau se interesase cumva, să nu dea de bănuit, în fiecare zi la portăreasă ori la vreun vecin; fapt este că acolo, pe coridor, îl cuprinse emoţionată cu braţele şi Eugen îi simţi prin cămașă subţioara jilavă. „Ai sosit?” „Am sosit“ – răspunse el şi nu avu poftă să dea alte explicaţii. „Sunt sigură că nu mi-ai fi telefonat!” – se alinta ea, aşteptând protestul. „Ai dreptate, nu ţi-aş fi telefonat!” Pătrunseră în odaie şi ea voi să uite vorbele lui şi-i spuse că l-a visat în fiecare noapte, era cu o blondă, că nu mai putea răbda, că ar fi înnebunit singură. „Trebuie să mă înţelegi, sunt femeie…” „Termină!” – o întrerupse el, brutal. „Nu mă mai iubeşti – îngăimă, şi-şi trase la loc fermoarul pe care tocmai şi-l deschisese până la jumătate –, e păcat că nu mă mai iubeşti, fiindcă o să-mi vină foarte greu să găsesc pe altul. O să-mi aduc mereu aminte de tine şi-o să-l compar cu tine… Unde mai pui – adăugă cu un regret şi mai evident – că n-a aflat nimeni de noi doi…” Totuşi cu o mişcare hotărâtă îşi deschise fermoarul de la rochia albă de olandină, râse – „N-o să pot rămâne decât o oră!” – şi se dezbrăcă. Eugen n-o privea. Se aşezase pe marginea patului, absent. „Ce rost au toate astea?” Germina se admira în oglindă, mângâindu-şi coapsele. Pentru el toate acestea nu mai însemnau nimic, nicio fibră nu tresărea în el, totul îi era indiferent. Avea o uşoară mândrie, un orgoliu trist, dar se întreba de ce s-a bucurat când şi-a desăvârşit talentul de a vedea. Ce rost aveau toate acestea? Ceva, ca un capriciu de copil, îl îndemna să spună, să arate oricui, să demonstreze. Pentru ce? Mâine se va duce la şcoală. Ar mai putea sta acasă, însă nu avea nevoie de odihnă, avea nevoie de altceva, un lucru încă nedefinit, neînţeles, nenumit. Ce era esenţial în viaţa lui?… Când o cunoscuse pe Felicia, Felicia o fi acum o femeie planturoasă, cu mici necazuri neimportante, dar care îşi complică existenţa, cu un soţ ajuns la saţietate, cu nişte copii, soţ, copii, necazuri, fleacuri, nişte fleacuri uriaşe şi fără însemnătate; când o cunoscuse… De

atunci n-a mai avut niciodată senzaţia că se sufocă de drag, de dor… Prostii… Germina încremenise lângă el, goală, în picioare. Să mă îmbrac?” – întrebă inutil, şi fără să aştepte răspunsul, încuviinţarea, îşi trase rochia. Îl sărută uşor pe frunte şi plecă. El înregistră toate aceste gesturi şi i se păru că le-a mai trăit cândva, sau că le-a văzut într-un film, sau că a citit despre ele într-o carte. „În anul 2000 vor exista şapte sau opt miliarde de oameni, probabil câteva milioane de pictori, alte câteva de scriitori, de critici de artă…” Se ridică iute, mânat de ceva mai presus de voinţa sa şi răscoli sertarele mesei. Găsi manuscrisul neterminat, notele, fişele, le adună înfrigurat, cocoloşindu-le, şi le înghesui în sobă. Aprinse un chibrit, le dădu foc şi numai după aceea căută o ţigară. Frunza îngălbenită a cactusului. Un vierme dolofan, alb, îşi rotea capul într-o mişcare continuă, neobosită, săpând un tunel întortocheat. „Nu ştiam că şi cactuşii pot avea viermi!” Luă un cuţit bine ascuţit şi tăie cu atenţie frunza. O zvârli în sobă. Apoi îl cuprinse o linişte nesperată şi adormi trântit de-a latul patului. Când se trezi, picioarele îi erau amorţite, recapitulă un vis lung, părţile obscure le înlocui raţional, inventând fapte şi oameni, şi fu mulţumit. Peste câteva minute se afla într-un magazin. Cumpără pensule, vopsele, pânză. O săptămână întreagă munci cu furie sau cu deznădejde, sau cu amândouă împreună. Uşa o ţinea încuiată şi nu cobora decât pentru ţigări şi pâine. Timp de o săptămână nu se gândi la nimic.

2.

I se părea ciudat că miezul are culoare, că odată cu privirea lui pătrundea până acolo, în adânc, lumina care releva nuanţele. Alerga grăbit peste pânză şi unul după altul lucrurile i se dezvăluiau aşezate de penel în cadrul dreptunghiular al ramei. Nimic nu semăna cu cele cunoscute, dar el le recunoştea. Era un fel de beţie, simţurile răscolite jucau o horă a paşilor făcuţi la întâmplare, nimic logic, nimic omenesc; o explozie colorată, fără legi, fără canoane; şi cu toate acestea, nimic mai aproape de realitate. Bătăi în uşă, unele violente, rămase fără răspuns. Scrisorile vârâte pe deasupra tocului, împinse cu piciorul la o parte, nedeschise…

Seruna era figurativist din conformism, dar declara că

pictează icoane bizantine dintr-un sentiment de revoltă împotriva imposturii snobilor care aplaudau aberaţiile descoperite şi uitate de cincizeci de ani şi reînviate inutil, sub aceeaşi etichetă obosită de avangardism în zilele noastre. De fapt nu mai lucra deloc, mulţumindu-se să scrie despre munca altora. Eugen nu-l agrea, nu-i plăcea omul acela rotund, cu o faţă de lună sătulă, îmbuibată, dar cariată de nişte erupţii puberale, îl jenau judecata apriorică şi sentinţele categorice. Pentru Seruna, Eugen era un individ nesemnificativ, un profesoraş oarecare. De aceea, când îl întâlni, el – bonom, salutând cu gesturi largi pe cunoscuţi, Eugen – grăbit, cu obrajii supţi şi nebărbieriţi, ţinând sub braţ o jumătate de pâine neînvelită nici măcar într-o bucată de ziar, îl opri indiferent şi-l întrebă fără interes ce mai face. Eugen spuse „mulţumesc, bine“ şi dădu să plece. Seruna n-ar fi avut nimic împotrivă, însă observă că mâinile lui Eugen sunt murdare de vopsea, ba chiar pe cămaşă existau câteva pete. Lucrul acesta îl intrigă şi de aceea Eugen nu reuşi să scape. „Domnule, dumneata lucrezi!” – îl împunse cu un deget în pântec Seruna şi dădu din cap cuprins de compasiune. „Îmi arăţi şi mie ce lucrezi? Dacă nu-mi arăţi, scriu un articol în care te desfiinţez!” Eugen nu înţelese. Ce articol? Pentru cine? Pentru ce? „Când te-ai apucat de lucru?” Nu putea scăpa. Nu avea obişnuinţa debarasării de inoportuni. Seruna îl obliga să gândească şi să dea un răspuns. Ieşi ca dintr-o apă mocirloasă, verzui-maronie. „Eşti în transă, te-am ghicit. Nu te deranja, nu scot o vorbă, numai să văd.” Eugen nu zise nimic şi Seruna îl urmă. În odaie se făcu lumină. Eugen o simţi cu toată suprafaţa trupului şi se jenă de dezordinea ce domnea. Ştia că furia trecuse şi că iarăşi va arunca penelul. Seruna luă pânză după pânză, mijea ochii şi exclama scurt: „Ia te uită!” Apoi îşi scutura mâinile ca de praf. „Îţi aranjez eu sala pentru expoziţie! Peste – şi arătă mâna desfăcută, cu degetele străvezii şi rotunde – patru zile! Rapid! Trebuie să fie un şoc. O fac de amorul artei. Părerea o să mi-o exprim în scris. Pa!” Şi fugi să dea de veste că Eugen se zbate între nebunie şi geniu, oricum, profesoraşul era anormal. Simţea o nemaipomenită plăcere să-l laude în faţa confraţilor pe care îi detesta.

Eugen, rămas singur cu pânzele, rupse o bucată din coaja pâinii proaspete, o molfăi în silă, apoi fumă dezgustat o ţigară. Îl doborî o oboseală care începea de la picioare – nu-l mai ţineau

picioarele – şi se culcă. Dormi somn lung în care creierul stătea la pândă, auzea toate zgomotele din casa aceea mare şi de pe stradă, dar nu se putea mişca, dormea totuşi, parcă înverşunat, o ambiţie inconştientă de a se odihni; poate trupul vlăguit cerea odihna, o cerşea, şi Eugen nu putu răspunde la chemarea de afară, cineva îl striga şi bătea în uşă. Se trezi târziu, o trezire completă, era noapte şi se îngrozi că nu avea cum să-şi treacă timpul. Zilele următoare le consumă într-o criză lentă. Satisfacţia copilărească de la început, când teama de necunoscut se amesteca nesesizabil cu amuzamentul şi curiozitatea, pierise, urmase munca aceea fără scop, ca o aruncare în gol, tentaţia pe care o ai stând pe un pod sau pe marginea unei prăpăstii, imboldul de a sări, chemarea hăului, şi acum toate acestea îl terorizau. Manuscrisul – până nu demult lucrarea aceea fusese un fel de ancoră – nu mai exista, îl distrusese într-o clipă de hotărâri inexplicabile, la şcoală aşteptau copiii altora. Undeva, în trupul său, n-ar fi putut să pună degetul pe locul acela, un regret creştea ca un cancer…

Seruna năvăli în el din nou, cotrobăi prin toate colţurile. Mai erau câţiva oameni necunoscuţi, aceştia luară pânzele şi plecară. Seruna spunea ceva despre un atelier unde vor fi înrămate, îi arăta un ziar în care, într-un chenar ce sărea în ochi, era anunţată expoziţia. Eugen însă era incapabil să înţeleagă. A doua zi urcă la cetate, hoinări până departe, în luncă, şi reveni târziu. În lunga plimbare hotărâse să se întoarcă la şcoală. Dimineaţa îl găsi treaz. Masajul briciului de bărbierit îl întineri. Bău o cafea mare şi amară, îşi contorsionă trupul în nişte figuri vechi de gimnastică şi, aproape vesel, îmbrăcat curat, era gata de plecare. Pe măsuţă – teancul de scrisori nedesfăcute îi atrase atenţia, ca şi când le-ar fi văzut pentru prima oară. Le filă ca pe nişte cărţi de joc erau scrise de aceeaşi mână, şi ieşi indispus.

În cotidianul ce apărea în oraş, Seruna publică o avancronică în care îl opunea pe Eugen tuturor plasticienilor din ţară. Era un fel de manifest, un strigăt mândru: Iată-mă, eu sunt omul care l-a descoperit! Vorbea de exerciţiile gramaticale lipsite de accente personale, combinaţii aride şi monotone, fără tensiune intelectuală şi afectivă, ale „moderniştilor”, de compoziţiile care literaturizează hibrid, fără suflu tragic, în care subconştientului tradus plastic nu i se aplică psihanaliza, nici psihologia formei, nici simbolurile cifrate, ci sunt stranietăţi, grimase anagramate

care violentează bunul-simţ şi creează un disconfort spiritual. Eugen reabilita intenţional abstracţionismul, aducând cu el, în această criză de audienţă emoţională, fluiditatea aparenţei, digresiunea culorii, o experienţă informată şi un mod de organizare sintactic, în spaţiu. Eugen triumfa prin invenţia formală a introspecţiilor tragice, cu aparenţă temperată, intra în senzoriu sfidând repugnanţa criticilor sentimentali… Operele sale erau insolite printr-un neofauvism[8] sideral – şi astfel se născu un nou curent. Existau desigur inadvertenţe în articolul lui Seruna, îi scăpaseră printre degete, însă efectul fu cel aşteptat. Lumea se interesa de expoziţie, câţiva confraţi luară atitudine *de jure* şi îl atacară pe Seruna. La vernisaj, Eugen fu adus într-un taxi, se lăsa condus cu o indiferenţă ce părea afectată şi primea absent felicitările. Seruna vorbi despre neofauvismul sideral, descoperind în pânzele expuse poezia Căii Lactee. „Sunt peisaje – dacă nu cumva cuvântul nu se traduce exact – inexistente şi imposibile, dar previzibile, presimţite. Sunt coşmarurile noastre galactice, cu simfonia violentă de culori, cu adâncimea infinită a spaţiului gândirii! Sunt convertit!” Eugen se gândea că în asemenea cazuri un protest hotărât n-ar avea niciun rost. Înlătură tentaţia de a spune că lucrările expuse nu-i aparţin. De altfel nici nu le semnase. Nu ştie ale cui sunt. El nu le recunoaşte. Să-l creadă toţi nebun, dar să-l lase în pace. Spuse cu totul altceva. Îl întrebară şi trebui să răspundă. Era de acord cu termenul interesant (voiau să zică fantezist) găsit de Seruna? „Nu – le spuse –, tot ce se află aici sunt imagini ale lucrurilor reale dimprejurul meu. Sunt imagini văzute dinăuntru, sunt miezurile lucrurilor. Nu, nu e vorba de o viziune a mea asupra lor, ci practic, concret, eu am văzut ce se află acolo. De aceea dumneavoastră nu recunoaşteţi nimic, deşi totul intră în sfera palpabilului, a observaţiei directe. „Cum? — se întrebară cei de faţă –, este posibil să vezi altfel? Ai folosit un aparat special cu raze X?“ „Nu. Eu văd pur şi simplu prin lucruri!”

Expoziţia fusese organizată în holul teatrului. Pereţii de marmură, coloanele multe, pe două rânduri, dădeau senzaţia vagă că te afli într-un templu. Era o încăpere nu prea mare, circulară, plafonul fără înălţime comprima aerul pătruns prin cele câteva scări de acces, monumentale dar strâmte, şi

[8] Neo-Fauvism a fost un stil poetic de pictura de la mijlocul anilor 1920, ca o provocare pentru Surrealism.

predispunea la o tăcere dacă nu religioasă, cel puţin respectuoasă. Pânzele, aşezate pe câteva panouri dispuse simetric între scări, înviorau prin policromia lor atmosfera albă.

„Nu. Eu văd pur şi simplu prin lucruri!” Suna straniu în holul acela, ca o provocare sau numai ca o ironie gratuită. „Hai să fim serioşi!” – se auzi un glas şi altele se încâlciră, lovind pânzele de pe margini. Într-o clipită adunarea se sparse şi se regrupă la loc, vorbeau toţi fără să se asculte unii pe alţii, fiecare se simţea lezat, insultat. Eugen îi privea năucit, nu avea aerul că făcuse o gafă, ci semăna cu un om trezit brusc din somn, şi se întreba ce au oamenii aceia, ce le-a venit să strige, nu ghicea motivul pentru care se supăraseră. Şi nici pe cine se supăraseră. „Dumneata eşti un farsor!” – îl împunse cu bastonul cineva venit foarte aproape încât îl atinse. Eugen se retrase instinctiv şi nu recunoscu în sine că lui îi erau adresate cuvintele. Seruna se agita, trecând de la un grup la altul. Erupţia puberală de pe obraz strălucea. Era fericit, totul mergea mai bine decât a calculat. Mizase pe o înfruntare între tradiţionalişti şi modernişti, dar nu-şi închipuise că va fi scandal. Dorea de fapt scandalul dintr-o plăcere de a vedea oamenii pierzându-şi calmul şi comportându-se anapoda. Eugen rămăsese izolat. Prin golurile dintre oameni vedea bucăţi din pânzele sale, îşi amintea de fiecare parte şi pentru că nu-i venise ideea să plece, de fapt nici nu-şi pusese întrebarea ce rost avea prezenţa lui acolo, începu să le studieze, apelând la memorie, ca pe nişte lucruri străine de el, ca pe opera unui alt om, necunoscut. „Farsor!” – îşi aduse aminte de cuvântul spus şi-l însoţi mental de un baston subţire, negru, întins ca o floretă. „Farsor!” – zise în faţa culorilor amestecate pe pânze, beţia roşului sângeriu, ca o rană proaspătă, nu-i trezea nici cel mai banal sentiment, „formula” lui Amiel cădea aici, dar nu din cauza lui Amiel, amestecul de incredibile forme nu-l interesa. Nu reuşea să admire nimic, nici să înţeleagă, nici să se bucure sau să sufere. Şi se îngrozi. Lumea aceea l-ar fi adulat, dacă el i-ar fi propus convenţia, nimeni n-ar fi încercat să facă apel la raţiune, la simţuri, ci numai la simţul acela care pune o trăsătură de unire între nişte acumulări de cultură şi neconformismul secolului. Nimeni n-ar fi strigat: „Peisajul acesta mă face să visez!”, „Compoziţia aceasta mă oboseşte!”, nici acum nu striga nimeni altfel, dar nu s-ar fi iscat tumultul acela, furia aceea. El îi obligase să se trezească în

faţa unor imagini „reale” şi ei se simţeau frustraţi de dreptul lor la interpretare. El le poruncea să vadă şi ei nu vedeau, nu reuşeau să asocieze obişnuitul cu fantasticul din existenţa lor şi de aceea respingeau totul, fără discernământ. Incapacitatea lor de a vedea era un dat funciar ce nu se putea travesti…

Se retrase încet, încât plecarea lui n-ar fi părut nimănui o fugă, ocoli oamenii, urcă scările până la intrarea principală şi acolo se opri. Se uită în urmă. Se auzea murmurul vocilor din hol. În stradă, dădu să se întoarcă. Tardiv, se întreba ce rol avea în toată povestea Seruna. Peste câtva timp, când îl va întâlni din nou, Eugen îşi va pune aceeaşi întrebare, dar fără interesul de acum. Va uita de expoziţie. Izbucnirea, odată înăbuşită, va rămâne înregistrată în el doar cât o trecătoare nevralgie şi nu se va şti niciodată cu precizie dacă pierdea sau câştiga ceva arta în general sau oamenii… În zilele care urmară, Eugen pierdu timpul. Făcu plimbări lungi şi judecă orice idee cu seriozitate. Dezbătu o întreagă dimineaţă, în sine, cel mai bun răspuns la o întrebare născută într-o doară: De ce oraşul nou avea o eleganţă rece? Stabili că liniile clădirilor erau zvelte; că albul pereţilor înnobila construcţia; că străzile largi aveau ceva atât de urban, încât prezenţa vreunui reprezentant al ordinei publice părea anacronică; dar tuturora le lipsea un factor esenţial. Şi se miră entuziasmat că rezolvarea era de-o simplitate neaşteptată şi se întristă că fiecare, poate, observase lacuna, însă… Râse. Nici el n-o să facă nimic. Să meargă la primăria oraşului şi să ceară? Ce să ceară? În întregul cartier se găseau mii de flori. Din nefericire nu se aflau decât câţiva copaci. Clădirile se înşiruiau matematic, despărţite de ronduri bine calculate, de căile de acces asfaltate. Dar copacii…

Brusc, ca o revelaţie, simţi că era privit. Niciodată n-a dat atenţie necunoscuţilor al căror drum se întretăia cu al său şi aceasta îl izola, îl lăsa liber cu sine. Nu ştia de când, din care clipă observase privirile străine, dar deodată descoperi, se descoperi în centrul atenţiei. Îşi trecu palma peste obraz, o fi murdar, de obicei oamenii reacţionează copilăreşte în faţa unor amănunte, o pată de cerneală pe frunte, un nasture descheiat. Apoi înfruntă cu jenă indiscreţia trecătorilor. Aceştia îşi plecau ochii, dar, de îndată ce îl depăşeau, întorceau capul după el. Nu găsi nicio explicaţie, nici nu se obosi s-o caute. El nu aflase, nu avea de unde, că peste noapte devenise celebru. Se vorbea că

ar fi un mare artist, unii susţineau că nu întâmplător, până atunci, nu fusese cunoscut, existau interese de grup care ar fi fost lezate de apariţia unei personalităţi de primă mărime, alţii erau convinşi că Eugen era un arivist[9] notoriu, îşi calculase mutările de aşa manieră, încât să producă senzaţie. Exista şi a treia opinie, conform căreia el n-ar fi decât un biet nebun liniştit, convins că este mai altfel decât ceilalţi oameni. Comentariile îl precedau, oriunde s-ar fi dus, vestea i-o lua înainte şi el îşi făcea lungile plimbări, lipsite de scop, surd, ignora totul şi pe sine, păşea pe un drum care nu ducea nicăieri. În câteva rânduri, surprins de golul pe care-l ghicea, însă fără să-i bănuiască dimensiunile, se întreba dacă nu cumva doctorul W avea dreptate. Acasă, începu să citească scrisorile Dianei, regăsea în frazele înfierbântate de adulaţie, paradoxul, un alter ego mort şi îl apăsa din ce în ce mai mult o tristeţe completă, fără putinţă de schimbare, ca o presimţire. Vecinii îl salutau cu deferenţa obişnuită faţă de oamenii foarte bătrâni sau foarte bolnavi şi el uitase să mai cerceteze miezul lucrurilor. Nu ştia la ce i-ar servi.

3.

Ar fi putut să stea liniştit acasă, însă timpul se dilatase nefiresc şi Eugen se pierdea în spaţiul dintre ore; nu avea poftă să lucreze ceva anume, iar inactivitatea nu-i pria; cursurile se încheiau peste vreo zece zile, urma vacanţa mare, înfricoşător de mare. Se duse la şcoală, avea de gând să-i spună directorului că începând cu a doua zi va fi prezent la ore, încă nu se sunase pauza şi cancelaria era goală. Se aşeză pe un scaun şi aşteptă. Apoi se răzgândi, ieşi pe coridor şi merse la bibliotecă. Minerva tresări, auzind uşa, şi ascunse cu iuţeală o carte. „A – exclamă uşurată –, tu erai? Bine-ai venit! Nu ţi-am dus dorul, dar m-am gândit deseori la tine, mai ales în ultimă săptămână.” „Bine te-am găsit, dă-mi mâna să ţi-o sărut!” „Nu, sunt murdară, nu ştiu de unde se aşază atâta praf pe cărţi! Sărută-mi obrazul, dacă vrei!” Eugen ezită o frântură de clipă, se aplecă şi-i atinse obrazul uscat cu buzele. „Observi, m-am emancipat, recitesc Decameronul – şi-i arătă cartea ascunsă –, şi-l suspectez pe Boccaccio de frigiditate.” „Ce mai e nou?” „Tu. Tu eşti ultima

---

[9] Persoană care caută să parvină la o situație în societate prin orice mijloace.

noutate. Unii spun că eşti nebun, alţii că eşti escroc. Stai jos, lângă mine!… Îţi mulţumesc pentru cele câteva mesaje pe care mi le-ai trimis!” „Ce mesaje?” „Ştii tu. Am observat mai demult că putem comunica mental, chiar şi de la distanţe mari… Am recepţionat: Fii liniştită, sunt sănătos şi am mintea mai limpede ca oricând!… Corect? De aceea nu i-am luat în seamă pe cretinii ăştia – şi arătă cu mâna în jos, spre parter – Eu – şi glasul îi tremură odată cu genele – te cred. Te cred şi-ţi voi sta alături. Nu am nevoie de dovezi ca să mă conving, eu te cred pe cuvânt.” Era emoţionată de declaraţia aceea puţin patetică, tremura şi mâna uitată pe masă se învecina cu pumnul lui osos. „Ce anume crezi?” „Totul!” Ea aştepta un cuvânt, ceva, un gest. Eugen încremenise acolo, sprijinindu-se uşor în pumnul închis. „E o prostie – spuse încet – că se discută atâta despre…” „Ba nu este o prostie, oamenii trebuie să discute. Este atât de neobişnuit… Hai, descarcă-ţi sufletul: ce ai de gând să faci? Povesteşte-mi: pe unde ai umblat? Ai mai lucrat? Ce a fost cu expoziţia aceea?” El surâse ironic: „Doar ţi-am transmis! N-ai recepţionat?” „Ba da, dar n-am înţeles prea bine. Era un fel de bruiaj… Ştiu că te-ai gândit la mine.” „Nu, nu m-am gândit, n-am avut timp!

— Se ridică.

— Mă duc. Trebuie să sune.” „Să vin şi eu?” „Pentru ce?” „Să fiu lângă tine. Vei fi singur.” „Mi-e indiferent.”

Profesorul de istorie intră cel dintâi în cancelarie ducându-şi grăbit catalogul prea mare pentru trupul puţin şi prea dreptunghiular pentru capul rotund ca o sferă netedă, aplecat înainte, gata să cadă sau s-o ia înaintea picioarelor. Purta mustaţă tunsă scurt şi povestea că mustaţa şi istoria au fost idealurile adolescenţei lui. Era un om blând şi elevii îl iubeau. El nu punea niciodată note, ci le lăsa la aprecierea copiilor. Mărturisea că notele propuse de ei au fost întotdeauna drepte… Când dădu cu ochii de Eugen, se grăbi şi mai tare, aproape se împletici. Aruncă pe masă catalogul, apoi spuse cu glas subţire: „Îmi pare bine că te văd, colega!”. Îl îmbrăţişă şi Eugen simţi în îmbrăţişarea aceea neobişnuită şi nemotivată intenţia bătrânului, sentimentală, de a-l ocroti. Şi nu-i mulţumi, i se părea că profesorul de istorie confunda evenimentele de moment cu marea istorie. Îl bănui că se vede într-un rol pe scena unui secol trecut şi că se emoţionează vrând să se

depăşească pe sine. „Dacă ai timp, te-aş ruga să-mi povesteşti cum e cu... Vorbeşte tot oraşul!” Rând pe rând intrară şi ceilalţi şi Eugen nu avu timp de povestit. De fapt nici nu intenţionase să-i explice bătrânului profesor, după cum ar fi dorit acesta, pe larg, evenimentul. Totuşi va fi nevoit s-o facă, asaltat de întrebări încrucişate, un fel de interogatoriu disimulat. „Ei, cum stăm cu celebritatea? — îşi strâmbă directorul obrazul, dar nu reuşi să zâmbească.

— Am auzit că eşti un fenomen.” „Cum îţi argumentezi afirmaţiile – se insinuă profesoara de matematică, desfăcând grupul care-l înconjura şi ajungând în faţă, aproape –, sper că o să-ţi fundamentezi strict ştiinţific aberaţiile!” „Ce este, domnule, cine te-a încondeiat aşa de rău?” – spunea altul indulgent, sugerându-i o scăpare. Directorul ridică palmele, nu, astfel nu se poate discuta, el a fost întotdeauna împotriva discuţiilor neorganizate. Dat fiind că Eugen este un cadru didactic, era de dorit să nu fie escamotată problema şi în concluzie dânsul propunea convocarea unui consiliu pedagogic, în aceeaşi zi, după-amiază, la ora 16. Se va întocmi un convocator şi toţi îl vor semna. Nimeni nu avu de obiectat nimic şi Eugen scăpă sau cel puţin amână înfruntarea. Deci, la patru!... Venise la şcoală cu speranţă, era necesar să reintre pe vechiul făgaş, ce rost avea existenţa lui fără şcoala aceasta? Aceasta sau alta, dar o şcoală, cu elevi, cu gălăgia recreaţiilor, cu un director îmbrăcat în haine bleumarin şi cu cravată roşie... „Ce-am făcut, ce rău, ce au cu mine?” – se întrebă departe de şcoală, intrând într-un scuar anemic amenajat între zidurile caselor dimprejur. Şezu pe o bancă fierbinte şi, toropit de soare, închise ochii. Ar fi aţipit pentru câteva minute, ca un pensionar cumsecade. Pensionarii aţipesc din pricina veşnicei oboseli a bătrâneţii, dar poate şi voit, un mijloc de a evita timpul. Pensionarii simt probabil acut inutilitatea existenţei lor, dar ei, cel puţin, au în urmă o viaţă întreagă în care au produs, s-au zbătut, au iubit, au plâns... Eugen se afla în faţa lui Eugen, prietenul necunoscut care inversase ordinea firească a lucrurilor. Începuse cu pensia, era deci un pensionar fără trecut, deci cu atât mai mult inutil. Nici măcar nu se gândea la ceva, la un ţel chiar foarte îndepărtat şi imposibil de atins. Şi lumea organiza în jurul lui dezbateri, şi el ar fi vrut să uite de obiectul acelor înfruntări verbale fără rost. Fără rost... Pe stradă treceau automobile în viteză, dar zgomotul

motoarelor devenise un lucru obişnuit, Eugen nici nu-l mai auzea. Deodată fluieratul unui reactor ricoşă în ziduri, violent. Eugen ştia că este un avion, n-ar fi trebuit să-i dea atenţie, totuşi deschise ochii şi privi cerul. Soarele îl orbi. În timpul războiului, odată, prin aprilie… Trăi inexplicabil acelaşi moment şi văzu pata albastră a pardesiului… Fugiseră mult, el şi cu mama lui, ieşiseră din oraş, orăşelul liniştit de pe marginea fluviului. Drumul de ţară era pustiu, oamenii puţini se ascunseseră, numai ei doi fugeau, se împiedicau de pietre, îşi zguduiau măruntaiele prin hârtoape, alergau înnebuniţi… Şi deodată vuietul dens, ca o răsuflare de balaur, al zecilor de avioane argintii, dârele albe de pe cerul senin. Mama a părăsit drumul şi a intrat într-o arătură. Şi-a dezbrăcat din mers pardesiul şi l-a aşezat pe brazde, cu căptuşeala pe pământ, să nu se murdărească stofa. Stofa albastră, cerul albastru, sau de argint viu, soarele, pata albastră a pardesiului, moartea, coborând din cer, vuietul dens şi, în sfârşit, scrâşnetul bombelor, secundele lungite nefiresc, exploziile-covor, fumul şi flacăra, în urma lor oraşul, fumul, exploziile, albastrul pardesiului şi soarele. Să nu se murdărească stofa. Era bunul cel mai de preţ… Eugen îşi duse mâna la gât. Avea acolo un nod. Frica… Şi drumul la întoarcere, molozul… Şi cântecul unui pluton cenuşiu, străin: „Soldaten müssen / die Mädehen küssen…” Atunci dorea intens să aibă un avion de vânătoare, să fie un pilot excelent, aparatul să atingă o mie de kilometri pe oră şi să… Prostii… Primele şi ultimele versuri datau din perioada cu inimi străpunse de săgeţi strâmbe. Pe frontispiciul capitolului respectiv de istorie era bătută în cuie o inimă de păsăruică. „Timp gelos! E posibil ca aceste momente de beţie, în care dragostea cu lungile-i valuri ne dăruieşte fericirea…” „Felicia, privirile tale sunt lumină pentru mine…” Prostii… „Înnebuneşte-mă, Doamne!”… Zgomotul măturase oraşul, în sfârşit trecu. În scuar mai poposi o femeie tânără cu un copil sfios. Ea îi spuse „Joacă-te!”, îşi potrivi pălăria cu borurile mari, ochelarii de soare, fusta pe genunchi, şi îşi aprinse o ţigară. Copilul nu se dezlipea de bancă şi femeia îi mai spuse o dată „Joacă-te!” Atunci copilul începu să numere pietricelele de pe alee, sau poate că nu le număra, ci numai şi le arăta cu degetul. Apoi îndrăzni să se îndepărteze – femeia răsfoia acum o revistă de modă – şi ajunse lângă Eugen. Era un băieţel blond, trist şi palid. Privea spre bărbatul aşezat pe

bancă, îl examina cu o curiozitate intensă, de parcă n-ar mai fi văzut până atunci un om. Obosi şi se aşeză jos, pe pietrişul aleii şi femeia strigă un „Nu sta jos!” lipsit de convingere. Eugen dori să-i vorbească, să-i spună ceva copilului, dar nu ştia cum să înceapă. „Cum te cheamă?” i se părea o prostie, în fond, doi oameni pot comunica şi fără să-şi cunoască numele. „Câţi ani ai?” era la fel de inutil. Copilul încă îl mai privea şi Eugen nu găsea ce să-i spună. Fu mâhnit. Dorea din tot sufletul să se joace de-a ceva cu puştiul acela blond, însă rămase mut pe bancă, ţeapăn. De când se apropiase copilul – simţise – nu mai stătea degajat. „Nene, tu ai un briceag!” Surprins, dădu să se ridice, avea într-adevăr un briceag, copilul îl cerea, iată un mijloc simplu de a începe o discuţie. „Vrei să ţi-l dau?” „Nu.” Şi femeia strigă: „Vino lângă mine!” Copilul o zbughi ceva mai vioi şi Eugen rămase singur. Se uită la ceas. Hotărî să bea o limonadă şi să mănânce un biscuit. Apoi se va duce la şcoală.

La ora 16 cancelaria era plină, nu lipsea nimeni şi domnea acolo o nerăbdare rău ascunsă, o curiozitate oarecum legitimă. Eugen se aşezase la capătul mesei, pe colţ, şi cineva i-a atras atenţia că bărbatul de la colţ de masă nu se va însura în următoarele două decenii. Directorul tuşi, se făcu linişte, şi argumentă hotărârea luată: a convocat consiliul întrucât cine, dacă nu ei, trebuie să afle ce se petrece cu un coleg de-al lor? Satisfăcut de rezultatele excelente obţinute pe tărâm pedagogice, el nu putea sta impasibil la zvonurile care circulă pe seama profesorului de desen, zvonuri care sunt pe alocuri întemeiate, deoarece însăşi presa a comentat detaliat câteva aspecte. Eugen voia să fie calm, şi era într-adevăr, dar îşi permise să-l întrerupă pe director şi să-l întrebe: „Ce crimă am comis?” Directorul se enervă şi pierdu şirul motivaţiei, tuşi din nou şi trecu la introducere. Avea pregătit de acasă un chestionar, scoase hârtia din buzunar, o netezi cu palma şi-i ceru lui Eugen să răspundă. Problema esenţială care trebuia rezolvată spre liniştea sufletească a colegilor era exprimată printr-o întrebare “ „Este adevărat că dumneata vezi prin obiecte?” Eugen ar fi răspuns cu un „Da“ sau cu „Acesta e un lucru care mă priveşte numai pe mine şi nu vă poate aduce niciun fel de prejudiciu!”, însă întrebările celelalte disecau răspunsul prezumtiv, se agăţau de fiecare vorbă şi nu permiteau eschiva. „Da!” – afirmă, şi toţi răsuflară uşuraţi, de parcă s-ar fi

temut de o negaţie. „Cum explici dumneata proprietatea aceasta de a pătrunde cu privirea prin obiecte? Bineînţeles, aşteptăm o explicaţie ştiinţifică!” Eugen văzu ochii iscoditori, care îl împungeau, şi se simţi vinovat. „Nu sunt un om de ştiinţă, deci nu pot să dau explicaţii ştiinţifice. Văd şi atâta tot!” „Dumneata crezi în Dumnezeu?” „Asta n-are legătură cu subiectul!” – strigă subţire profesorul de istorie. „Ba are!” – şi directorul repetă întrebarea, fără să spună despre ce legătură era vorba. Eugen surâse chinuit. „Îmi dau seama – e foarte ciudat, dar deodată mi-am dat seama, şi asta acum, în clipa aceasta – că dacă aş răspunde afirmativ, m-aţi acuza de misticism. În concluzie, eu văd datorită unei investiri divine. Dumneavoastră aţi socoti că sunt un exaltat sau pur şi simplu un şarlatan. Dacă aş spune că nu cred, m-aţi acuza că încerc să reabilitez ştiinţele oculte, că văd datorită unor proprietăţi magice, obţinute cu ajutorul unor practici vrăjitoreşti. Şi concluzia ar fi aceeaşi. Dumneavoastră nu v-aţi mulţumi nici cu argumente, să zicem, ştiinţifice, şi mi-aţi cere confirmarea scrisă şi ştampilată a unui institut de cercetări. Ceea ce cred sau nu cred eu nu vă interesează. Pe dumneavoastră ar trebui să vă privească – şi aceasta dacă eu însumi v-o admit – dacă spun adevărul sau dacă mint. Eu n-am pus prea mult preţ pe ochii mei, dar dacă dumneavoastră vă face plăcere, sunt gata să văd şi să vă spun.” Directorul părea încurcat. Se gândea că şedinţa convocată în urma unei hotărâri luate ex abrupto putea să ia o întorsătură neplăcută, organele superioare vor auzi şi el va fi tras la răspundere. Fireşte, acum nu avea cum să dea înapoi. Ceilalţi vorbeau tare, toţi deodată, vrând să-şi impună opinia. Profesoara de matematică, de pildă, dorea să afle de la Eugen ce se găseşte în poşeta ei. Altul ţinea pumnul strâns, îl ridicase în aer şi dorea să i se spună ce-a ascuns. Directorul scăpase oamenii din mână şi nu reuşea să-i potolească. Eugen avu o înseninare scurtă. Toţi i se păreau nişte copii bătrâni, caraghioşi. Le promise că va ţine seama de dorinţa fiecăruia. Pe rând. După cum sunt aşezaţi la masă. Dacă e vorba să „se producă” cu un număr senzaţional, apoi circ să fie! Şi începu. Exclamaţiile de uimire nu mai conteneau. Directorul se prăbuşise pe scaun şi nu ştia ce să creadă. Avea impresia că asistă la o demonstraţie în genul unei şedinţe de spiritism şi se speriase. Profesoara de matematică îşi făcu o cruce pe cerul gurii, cu limba. Eugen nu

ezita şi nu greşea. Se dezlănţuise. Citi un catalog închis, apoi îl obligă pe director să scoată din buzunarul de la spate un teanc de fotografii pornografice, cu care acesta se amuza în strictă intimitate. „Sugestie în masă! — strigă directorul, găsind în sfârşit cuvântul salvator.

— Hipnoză! Dar... şi se corectă numaidecât: Dar nici hipnoza nu este fundamentată ştiinţific.” Toţi erau obosiţi, încordarea le măcinase nervii. Eugen se ridică. „V-am satisfăcut curiozitatea. Acum v-aş ruga să nu mai discutăm despre asta. V-aş ruga să mă lăsaţi în pace. Eu nu umblu după senzaţie, dumneavoastră prin rea intenţie m-aţi obligat să vă demonstrez. Îmi fac datoria aici, în şcoală, v-aş ruga să nu-mi cereţi nimic altceva. Bună seara!”

În urma lui tăcerea dură puţin. Erau năuciţi. Apoi îşi revenină, căută să înţeleagă şi nu le sta în putinţă, şi atunci, pe rând, negară tot ce li se păruse nu demult evident. Căutau sprijin într-un cuvânt care-şi pierduse conţinutul, rămăsese numai învelişul, o coajă sonoră, implorau ajutorul unui biet cuvânt, „ştiinţific”, şi inconştient îi dădeau un înţeles magic, „ştiinţific”, adică ceea ce era mai presus de orice, la înălţimea lor şi peste ei, la un punct spre care tindeau, le era imposibil să-l atingă, însă îşi închipuiau că se confundă cu el. Şi conchiseră confuz că Eugen nu putea vedea prin obiecte. Afirmaţia lui nu era decât o diversiune, o batjocură, o sfidare.

4.

„Eu te cred – îi spuse Minerva –, te cred fiindcă ştiu că eşti cinstit şi că nu minţi, nici nu găsesc motivul pentru care ai minţi, cred tot ce afirmi, dar – te rog să sesizezi nuanţa – nu accept ca pe un adevăr afirmaţia ta. Tu nu minţi, însă te poţi înşela. Nu judeci, nu-ţi dai seama că este imposibil să pătrunzi prin lucruri? Sunt legi ale fizicii, legi stricte care ar fi contrazise. S-ar dărâma un întreg sistem de observaţii directe asupra proprietăţilor materiei. Tu ai vrut să dovedeşti practic, dar nu m-ai convins. S-ar putea să fie vorba de telepatie, tu ghiceşti obiectul ascuns de mine în poşetă nu pentru că îl vezi, ţie ţi se pare că îl vezi, dar în realitate recepţionezi ceea ce îţi transmit eu involuntar despre obiectul cu pricina. Mă înţelegi? Este necesar să te gândeşti cu seriozitate şi să fii mai rezonabil, altfel te vor părăsi toţi. Toţi au

bun-simţ, dacă nu şi altceva, ceea ce propui tu contravine bunului simţ. Este o aberaţie, iartă-mă că nu te menajez, este ca şi cum ai susţine că poţi să zbori, să te ridici în aer numai cu ajutorul voinţei.” „Şi dacă aş putea-o face şi pe asta?” „Aş crede că tu simţi că ai învins gravitaţia, însă aş rămâne convinsă că este imposibil să fie adevărat.” „Ei, Minerva, şi eu te credeam nebună!” „Da, şi ce-i cu asta?” „Nebunii acceptă mai uşor imposibilul!”

În acele ultime zile de şcoală, Eugen fu liniştit, nimeni nu-l sâcâia cu întrebări, nimeni nu-i da atenţie. Numai spre sfârşitul perioadei simţi din plin izolarea, era înconjurat de un gol, ca un lepros. Nimeni nu-i vorbea decât dacă era întrebat, şi atunci, neapărat, în prezenţa unui al doilea. Un elev din ultima clasă îl ajunse o dată din urmă pe coridor şi îi spuse emoţionat că-l asigură de toată simpatia lui. Eugen nu ceru lămuriri şi fu impresionat, deşi consideră inutil gestul băiatului.

Începu vacanţa mare.

O lungă călătorie prin ţară i-ar fi prins bine. Voia să viziteze orăşelul de pe marginea fluviului, oraşul adolescenţei, şi satul apropiat, satul copilăriei. Semn de bătrâneţe, simţea acut dorul de aceste meleaguri. Se apucase să-şi pregătească bagajul, când cineva bătu la uşă. Era portăreasa, grasă ca toate portăresele din lume, soioasă şi cu ochii veşnic cârpiţi de somn. Ea avea grijă de curăţenia odăii lui Eugen şi se achita conştiincios de treaba aceasta bine remunerată şi deloc complicată. „Vă deranjez, domnu’ profesor?… Ce ziceţi, a venit şi vara, şi vacanţa, ce om fericit sunteţi dumneavoastră acum, nu ca noi care nu avem posibilitatea de vacanţă! Plecaţi undeva? Desigur, într-o călătorie de plăcere, o meritaţi, mai ales că nu prea aveţi parte de bucurii în viaţa asta, că de multe ori am zis: Vai de capu’ dumnealui, ce pricepe el de la viaţă? Şi vă rog să mă credeţi că am dreptate, eu cunosc la oameni, dacă eu nu cunosc, atunci nu se există altul!… Arătaţi cam tras la faţă, ei, ce să-i faci, necazuri, toţi avem necazuri, că e greu să-i împaci pe toţi, unu vrea una, altul alta, şi cineva trebuie neapărat să se supere. Cum îi spuneam chiriaşei de la parter, doamna aceea sfrijită, bărbat-su lucrează la pastă: «Ce-aveţi, pentru numele lui Dumnezeu, cu domnu’ profesor, că nici n-ai zice că locuieşte în casa asta, nici nu-l simţi când vine şi când pleacă, nu face chefuri, la dumnealui nu vin, ca la alţii, femei, şi

chiar dacă ar veni, ziceam eu, ar veni una singură, dar şi aia o doamnă, nu una de-alea!, cu ce vă deranjează domnu' profesor de nu-l mai suferiţi de vecin şi ameninţaţi că ăia, chiriaşii de la *doi*, că îi cereţi evacuarea?» Dar ea, cică, «I-o cer şi nu mă las până nu se mută, că n-avem nevoie de spioni în casă!» «Cum spioni?» te vede şi nu mai ai chef de nimic, şi când te speli, şi când îţi numeri banii...» Aşa că vedeţi, domnu' profesor, cum e lumea, eu am căutat să vă apăr, că nu-i adevărat, dar ei zic că nu-i minciună, că şi dumneavoastră singur-singurel aţi declarat, şi-a scris şi-n ziar că aşa este, şi n-am putut să-i potolesc, de-aia, eu care ţin ia dumneavoastră şi ne-am ajutat unul pe altul creştineşte, vă sfătuiesc cu mintea mea neînvăţată să vă căutaţi în altă parte, să n-ajungeţi pe la tribunale, că nu-i frumos pentru dumneavoastră, ca profesor şi om intelectual, să vi se întâmple una ca asta...” Eugen o lăsă să-şi deşarte sacul, apoi îi mulţumi: o să vadă el cum va face, în orice caz ea să fie liniştită, că nu se va întâmpla nimic rău. Portăreasa voia însă o confirmare în legătură cu opacitatea pereţilor, dar Eugen se prefăcu surâzând că nu pricepe şi o expedie cu tact, împingând-o uşor de spate... După ce închise uşa, nu mai avu nicio poftă să plece. I se părea de-a dreptul o fugă, fugea, îi era teamă. Şi nu-i era teamă! De cine să-i fi fost? Va rămâne aici toată vara, n-a făptuit nimic rău, reprobabil, nu-i era ruşine de nimic... Voi să-şi alunge gândurile şi găsi un remediu: va merge să vadă un film, o comedie muzicală, va râde, apoi va bea o halbă de bere... Mâine se va duce la ştrand...

În faţa casei, grupuri mici de oameni se opriseră ca din întâmplare, grupuri gălăgioase ca acelea în care se vorbeşte despre fotbal. Când Eugen ieşi în stradă, oamenii, observându-l, tăcură şi-l priviră pe furiş. Se auzi doar o şoaptă: „Ăsta e?” Răspunsul fu un semn, un deget dus la buze. Îi făcură loc să treacă şi Eugen întinse pasul. În centrul oraşului, unde se aflau cinematografele, întârzie lângă un panou cu reclame, voind să-şi aleagă după titlu un film. Pe trotuarul celălalt trecea N, vechiul său prieten. Privirile li se întâlniră, dar omul întoarse capul. Intrigat, Eugen îl strigă şi traversă strada. Ciudat, altădată nu prea se bucura de întâlnire, iar acum îl striga şi alerga după el. „Ce e cu tine, nu mă mai cunoşti?” „Scuză-mă – îngăimă celălalt –, nu te-am observat, eram cu gândul aiurea, că sunt grăbit, am de rezolvat o mulţime de treburi.” Parcă se

făcuse mai mic, îşi îndesase capul între umeri şi ochii-i căutau cu disperare împrejur. „Ce mai faci?” – întrebă Eugen cu o satisfacţie secretă, dar era nemulţumit şi se gândi departe, în timp, la un oarecare ins excomunicat. „Bine. Tu?… Eu, iartă-mă, trebuie să…” îi întinse cu grabă o mână şi dispăru printre oameni, aproape în fugă… Eugen văzu filmul, nu-i plăcu fiindcă nu înţelese nimic, nu se putea amuza, deşi toată sala chicotea, şi, spre sfârşit, ieşi tiptil. Ştia că-şi mai dorise ceva şi de abia îşi aminti de bere. Intră în berăria cea mai apropiată, se aşeză la o masă şi-i făcu semn chelnerului. Era lume multă, venită să petreacă două ore cu bani puţini, mirosea a carne prăjită şi orchestra cânta aceeaşi bucată de Mascagni din fiecare seară. Grădina era izolată de stradă printr-un gard viu. Seara, la lumina becurilor, frunzele mici căpătau fiecare în parte o autonomie neaşteptată şi în ansamblu peretele verde se asemăna – asociaţia o făcuse cu altă ocazie: i se întâmpla să lege lucrurile între ele, lucruri diferite şi depărtate în spaţiu, comparându-le, era ca o joacă şi lui Eugen i se părea foarte firească –, totul semăna cu atmosfera şi apa Tamisei din *Apusul de soare la Londra* al lui Derain. „Ura, maestre!” – ţipă cineva. Eugen nu-şi închipui că salutul îi era adresat lui şi de aceea nu reacţionă în niciun fel. Fu surprins, speriat chiar, când Seruna se prăbuşi lângă el pe un scaun. „Ura! Sunt un invitat onorat!… Ce faci?” „Stau şi privesc.” „Bravo! La care? La aia? — şi arătă spre o femeie într-o rochie de un roşu violent.

— Ia uită-te mai cu atenţie şi spune-mi dacă poartă sutien!” Eugen nu zise nimic. „Oho, eşti absent. Te-ai ajuns şi faci pe indiferentul!… Râse cu indulgenţă şi-l bătu pe umăr: Ai văzut cum te laudă Iulian? Aşa şi pe dincolo… Să fiu sincer, te invidiez, deşi, recunoaşte, eu te-am săltat. Tu eşti aiurit, ţi-o spun eu, că mă pricep, nu-ţi cunoşti interesul. Ar fi trebuit să te fi dus în Capitală, să faci puţin zgomot pe la reviste… Ei, dar şi-aşa comisia ţi-a acceptat patru bucăţi pentru bienală. I-ai înnebunit pe toţi: toţi te-njură… Băiete! O bere şi-un rom!… Noroc că m-am interesat eu, altfel… Mă mir însă ce te-a apucat să faci declaraţii. N-aveai nevoie de aşa ceva. Eu planificasem nişte discuţii pe muchie de cuţit, ăia se certau, te contestau din admiraţie, ca să nu zic din invidie, eu mă distram şi tu cădeai bine. Ce taci?” „Ce să spun?” „Păi vorbeşte, ce tot urlă lumea? Am auzit că te-arată pe stradă cu degetul şi tu te ţii tare…”

Eugen sorbi o înghiţitură din berea călduţă şi oftă. „Nu-nţeleg ce are lumea cu mine.” Seruna izbucni în râs şi cei din jur întoarseră capul spre el. „Sfântă naivitate! Sau nu! Sfântă neruşinare! Pe mine vrei să mă convingi că nu ştii? L-ai citit şi tu pe franţuzul ăla cu «Ai privit vreodată cum curge un fluviu?» Nu? O chestie: unul l-a-nvăţat pe altul cum să facă nişte aiureli şi cum să răspundă la întrebări. Tipul a ajuns celebru, i se vindeau aiurelile pe capete, şi omul l-a-ntrebat… O, ştii, imposibil să… O carte scrisă de… Mauriac? Sau Maliraux. Ori Maurois? Mereu îi încurc. În orice caz…” „Lasă asta! Spune-mi, nici tu nu mă crezi că pot vedea prin lucruri?” „Vorbeşti serios?” „Foarte serios!” „Du-te dracului!” „Asta-i răspunsul tău?” „Asta! Doar nu-s tâmpit!” „Bine… Hai să discutăm despre altceva…” Seruna băuse berea între timp. „Băiete! Romul l-ai uitat!”, răsuflă greu, epuizat, se şterse cu batista pe faţă şi pe gât şi nu mai spuse nimic. Şedeau amândoi tăcuţi. Eugen privea înspre oamenii de la mese, Seruna nicăieri, sau poate numai aşa părea, frământat vizibil de un gând. Într-un târziu se aplecă la urechea comeseanului şi şopti: „Tu joci o carte mare, simt, dar nu ghicesc pe care. Mă întreb cum dracu te-ai folosit de mine, fără să mi-o ceri… Oi fi într-adevăr vreun geniu şi eu habar n-am, că nu mă pricep la genii. Oi fi!” Apoi se apucă să povestească despre un autoturism de ocazie, care l-ar interesa, însă n-are bani destui. Eugen şi-l închipuia la volan, rotund şi strălucind de mulţumire. „Numai că am încurcat-o – continuă Seruna –, maşina ca maşina, dar o prietenă de-a mea o să aibă un copil şi nu sunt sigur că eu sunt autorul. Asta mă roade cum nici n-ai crede! Dac-aş fi sigur, m-aş însura…” Se lamentă îndelung şi Eugen îşi aminti de Germina, cu indiferenţă, şi de Diana. Şi fără să-şi motiveze hotărârea se gândi că tot va trebui să plece din oraş.

A doua zi primi un vizitator neobişnuit. Crezu că acesta greşise uşa şi aştepta să i se aducă scuze pentru deranj sau eventual să dea o informaţie în legătură cu vreun vecin. Dar vizitatorul, în sutană, închise uşa şi pătrunse în odaie. „Bună ziua, domnule profesor! Sunt parohul bisericii Sfânta Maria.” „Luaţi loc!” „Mul… — căută un scaun, alese din ochi fotoliul şi se aşeză – … ţumesc!” Eugen şezu şi el pe marginea patului. Preotul era un om în vârstă, slab, cu un barbişon rar şi cărunt. Ochii aveau o mobilitate stranie, se părea că nu pot sta aţintiţi

într-un loc mai mult de o clipă. „Nu v-am văzut niciodată la biserică – începu, în timp ce fără să-şi dea seama bătea darabana cu degetele-i lungi pe braţul fotoliului –, desigur că tinerii de azi nu prea îşi îndreaptă paşii spre Casa Domnului, dar sunt convins că în sinea lor conceptul de divinitate joacă un rol important şi hotărâtor. Trăim într-o epocă a oroarei de exteriorizare. Este un fel de ruşine, dacă mi-ar fi permis aş asemăna-o cu jena pe care o simt bărbaţii la teatru sau la cinematograf, când le vine să plângă, dar li se pare că plânsul ar fi sub demnitatea lor de bărbaţi. Nu? — nu aşteaptă confirmarea.

— Fireşte, nu vă reproşez faptul că nu veniţi la biserică, vă puteţi ruga şi acasă, în singurătate, Dumnezeu este în tot locul. De altfel, deţin informaţii date de câţiva enoriaşi de-ai mei, oameni de mare cinste şi încredere, că sunteţi un tânăr cuviincios, serios, nu aveţi destrăbălarea în sânge, nu v-a văzut nimeni beat, mă rog, în stare de ebrietate, şi nici nu v-a auzit înjurând. Este drept că pentru o viaţă spirituală completă, pentru o adevărată viaţă spirituală ar mai fi ceva de făcut, dar, după cum spunea un filosof, Dumnezeu însuşi ne va aprecia faptele abia după judecata de apoi, deci să nu fim noi mai exigenţi ca El…” Preotul întrerupse darabana de pe braţul fotoliului şi trase aer în piept, de parcă vorbele i-ar fi consumat tot oxigenul din plămâni. Eugen era intrigat, însă reuşi să-şi stăpânească impulsul de a riposta net: „Nu mă interesează!” Profitând de pauză, căută pachetul de ţigări şi instinctiv îl îmbie şi pe musafir. Îşi dădu seama numaidecât că a făcut o gafă, dar era prea târziu pentru a disimula gestul. Preotul însă întinse mâna şi luă o ţigară. „Buruiana dracului, ierte-ne Cel-de-Sus!” Pufăiră amândoi. „Nu vreţi să intraţi în subiect?” – îl pofti Eugen. „E o idee! — râse preotul, parcă el însuşi amuzat de introducerea inutilă.

— Domnule profesor, ce mai, m-au ameţit enoriaşii, nu mi-au dat pace până ce n-am promis c-o să mă ocup de cazul dumneavoastră. Pe scurt, ei vor să ştie dacă este adevărat că puteţi vedea prin ziduri, prin fier şi prin alte materiale. Adică, de fapt, ei au aflat că ar fi adevărat. Iertaţi-mă, eu personal nu cred, dar am venit aici nu dintr-o curiozitate intimă, ci dintr-o însărcinare. Enoriaşii mei vor să fie siguri de ce origine este acest… talent al dumneavoastră şi, mai pe scurt, cine v-a

investit: Domnul sau Satana. Dacă Dumnezeu a vrut asta, atunci este vorba de o minune pe care se cade s-o arătăm lumii, ca pe o manifestare a puterii Sale nemărginite. Dacă şi-a vârât coada Satana, atunci va trebui să luăm măsuri pentru izgonirea duhului rău din fiinţa dumneavoastră.” Eugen nu îndrăzni să râdă, deşi tare ar fi avut poftă s-o facă. Preotul era grav şi părea uşurat acum când în sfârşit îşi formulase dorinţa. „Eh, părinte, dumneavoastră credeţi că povestea aceasta are o explicaţie metafizică. Probabil că profesia vă obligă să aveţi opinii atât de ferme. Eu însă nu vă pot ajuta. De unde să ştiu eu cine poartă vina, Dumnezeu sau Dracu? N-am avut nicio revelaţie, nu mi s-a arătat niciunul nici măcar în vis...” „Deci e adevărat că vedeţi! — sări preotul şi se înecă de fum.

— Dacă nu ştiţi de unde vine, înseamnă că sunteţi o unealtă inconştientă.” „Probabil. Dar a cui?” „A Binelui sau a Răului! Tertium non datur.” „Şi ce-i de făcut?” „Trebuie gândit. Nu pot lua hotărâri într-o clipă. Vom vedea...” Stinse ţigara şi se ridică. Eugen îl conduse până la uşă, înapoindu-se în odaie, izbucni în râs, un râs de unul singur. Se auzi şi deodată încremeni. „Asta-i râs de nebun!” Dar continuă să hohotească, „Unde eşti, drace?”, până obosi. Şi brusc i se făcu lehamite de oraşul acela, îi venea să plece imediat la gară şi de acolo oriunde. Nici măcar nu mai ştia dacă posedă acea calitate ciudată şi îşi zise că nu va încerca să se convingă. „Vreau să fiu un om obişnuit. M-am săturat!”

În oraş, cazul lui era dezbătut pe toate feţele. Era ultima noutate şi oamenii nu renunţau la plăcerea de a face supoziţii, de a se entuziasma sau de a respinge cu ură. Eugen fu asaltat de câţiva curioşi, o bătrână voia numai să-i atingă hainele, în credinţa că se va vindeca de o eczemă veche, îi baricadau drumul, şi de aceea el se încuie în odaie. Nu mai păstra legătura decât cu portăreasa care îi cumpăra mâncare şi ţigări. Nimeni nu mai reuşi să pătrundă până la el, cu excepţia unui bărbat cu ochii ieşiţi din orbite, care lăsa impresia că e dement. Bătu violent şi, văzând că nu-i răspunde nimeni, forţă uşa. Eugen, în orele de singurătate, devenise irascibil, era un fel de deznădejde, şi văzându-l pe omul acela furios, se pregăti de apărare. Dar omul îşi aranjă ţinuta, salută umil şi-şi ceru scuze pentru intrarea sa demnă de un film poliţist. El era funcţionar la bancă, îşi iubea ca un nebun soţia şi ea îl înşela. Nesiguranţa îl

distrugea, îl îndobitocea treptat şi de aceea îl implora pe Eugen să-l ajute. Să vină cu el până la o casă anumită, la o oră ştiută, şi acolo, din stradă, Eugen să se uite şi să-i spună dacă nu cumva soţia lui se afla înăuntru cu un bărbat. Să aibă milă Eugen şi să-i salveze creierul şi aşa destul de zdruncinat… Eugen refuză şi nu se lăsă înduplecat de plânsul omului… Deci, în afară de acela, nimeni nu-i călcă pragul. Veniră reprezentanţii ordinei publice, fiind sesizaţi de nişte binevoitori, şi urcară până la Eugen. Bătură, îşi declinară prin uşă calitatea şi Eugen îi întrebă politicos ce au cu el. Ei erau însă însărcinaţi să păstreze liniştea şi ordinea în oraş şi căutau să extermine cauzele tulburărilor. „Deci – zise Eugen – aţi constatat că eu tulbur liniştea şi ordinea şi vreţi să mă exterminaţi?” „Nu, ne-aţi înţeles greşit, ne-am exprimat greşit, daţi-ne o mână de ajutor, lumea vorbeşte fel de fel…” „Toţi cereţi ajutor de la mine… Eu n-am nicio vină.” „Totuşi, vă rugăm să deschideţi uşa!” „Am dreptul să ţin uşa închisă.” „Deschideţi!” „Numai dacă aveţi mandat!” Şi reprezentanţii ordinii nu răspunseră. Plecară şi chemară ajutoare. Pe seară sosiră doi dintre maimarii lor, însoţiţi de un medic. Eugen baricadase uşa. Vocea medicului îi părea cunoscută şi fără să vrea privi prin perete. Era doctorul W. „Doctore – strigă –, înţeleg pentru ce ai fost adus aici. Chiar dacă vei conchide că sunt nebun, eu nu-s un nebun periculos şi n-ai dreptul să decizi internarea mea într-un ospiciu!” „Sunteţi foarte periculos – ripostă doctorul W –, creaţi o psihoză nedorită. Se cere arestarea dumneavoastră.” „Şi dacă nu-s nebun? Eu îţi dovedesc. Te văd. Eşti îmbrăcat în gri, cravata ţi-e strâmbă, în buzunarul din stânga ai o legătură de chei, cinci chei, dintre care una e Yale. Ce m-a vrei să-ţi spun? Că ai toţi dinţii, minus o măsea, şi o singură coroană de aur? Domnii care te însoţesc nu vor să afle câte ceva despre dumnealor? Dumneata, cel de lângă balustradă, ia mâna, e şubredă şi poţi cădea în capul bătrânului aceluia de jos, acela cu păr roşcat şi cu umbrelă!” „De necrezut!” – strigă doctorul W.

— E imposibil!” „E nebun!” „Nici nu mai este nevoie de consult!” „Deschide!” – porunciră oamenii ordinii. „Spargem uşa!” Eugen refuză din nou. „Mă voi apăra. Dacă tot m-aţi declarat nebun, îmi pot permite să mă apăr cu orice mijloace.” Cei de afară se sfătuiră în şoaptă. Aveau un plan complex de acţiune care înlătura posibilitatea unei ciocniri generatoare de

accidente regretabile. Vor mobiliza pompierii şi vor ataca din două părţi, şi pe fereastră, utilizând gaze lacrimogene.

Dacă până acum disperarea îmbrăca la Eugen forme care nu afectau încrederea în anumite lucruri bine stabilite prin legi şi tradiţie, după plecarea grupului de pe coridor, teama pătrunsese pe deasupra pragului şi puse stăpânire pe tot spaţiul. Privi în stradă. Ici şi colo, câţiva cetăţeni se plimbau cu pas regulat. Pe scară urca încet, furişându-se, portăreasa. Eugen simţea că femeia nu-l duşmănea. Se repezi la uşă, împinse dulapul cu care o baricadase, şi-o deschise. „Ah, domnu' profesor, m-aţi speriat! Tocmai vă aduceam două scrisori. N-am putut să vi le dau mai devreme. Eu nu ştiu ce-or avea cu dumneavoastră, că doar ce rău faceţi?! Acum mă duc, să nu mă vadă careva şi să-nceapă iar balamucul! Dac-o mai ţine mult aşa, o să iau câmpii! Aşa zic, c-ar fi mai bine să plecaţi undeva, până uită lumea. Tot aveţi vacanţă. Noapte bună!" Eugen rămase un timp în prag, cu plicurile în mână. „... fiind în posesia unor veşti care vă privesc, vă invităm... cazul dumneavoastră ne preocupă în cel mai înalt grad, bineînţeles sub rezerva înlăturării oricărei urme de subiectivism..." Profesor doctor T..." „Iubitul meu iluzoriu, nu mi-am găsit liniştea dorită şi nici n-am devenit mamă, aşa cum... Dumnezeu m-a pedepsit să..." Eugen îşi lăsă capul pe masă. Era obosit. Aţipi şi se trezi, tresărind speriat. Târziu, scrise câteva rânduri pentru portăreasă, lăsă într-un plic bani de chirie şi îngrămădi într-o sacoşă câteva lucruri strict necesare. Ieşi în vârful picioarelor şi se strecură în stradă ca un hoţ. Se piti într-un gang până trecu omul în uniformă care îşi făcea rondul, apoi se grăbi spre gară.

5.

Era emoţionat. De zece ani nu mai coborâse în gara aceea şi deodată lucruri şi întâmplări pe care le credea uitate de mult îl împresurară. Călătorii grăbiţi urcau în taxiuri, maşinile tăiau drept prin parcul de trandafiri de pe malul fluviului, pe o autostradă aglomerată. Eugen vedea doar trăsurile vechi, birjarii vorbăreţi, pufăind din lulele, drumul în serpentină ce urca spre oraş. Merse pe jos şi recunoscu aleea de castani, băncile largi de piatră. Vilele cochete de pe bulevard, din amintire, se uniseră într-un hotel paralelipipedic de metal şi sticlă. „Gogoşi, gogoşi

caldeee!” Nu striga nimeni. Era un oraş civilizat, fără magherniţe şi fără vânzători ambulanţi. Niciun cunoscut. Feţe străine. Eugen le cerceta lacom în van. El era străinul. Va căuta o maşină, aici era prea singur, şi va descoperi, poate, un alt sat, satul lui, în care se va simţi străin şi nedorit. Acolo trăia o mătuşă bătrână, unica lui rudă rămasă în viaţă, şi ea îl va întreba pe cine caută. Sau ce doreşte. Sau ce vânt îl aduce. Da, aşa îl va întreba, firesc și fără prea mult interes, ca pe orice călător întârziat din întâmplare, în fapt de seară, la o poartă străină. Şi-l va recunoaşte apoi bătrâna, va lăcrima pentru toţi morţii din neamul ei, cunoscuţi sau uitaţi, şi-şi va aminti de părinţii lui… Ii va pregăti cina şi patul şi va încălzi apă pentru spălat, iar a doua zi dis-de-dimineaţă, înainte de răsăritul soarelui, va merge la cimitir să tămâieze mormintele şi să spună bocetul însăilat pe loc, cuprinzând toate necazurile ei de bătrână singură, şi vestea, să afle morţii şi să se bucure că iată, a venit unul de-al lor, unul despre care nu mai ştiau nimic şi-l credeau poate rătăcit prin vreun cotlon al tărâmului de dincolo…

Mătuşa nu mai era în viaţă, în casa ei locuia acum un sanitar pripăşit în sat. Un vecin, auzindu-i numele, îşi aduse aminte că Eugen îi fusese coleg de şcoală şi-l pofti să intre la el, să vorbească şi să-i dea găzduire. Se părea că trecuse un veac. Aşa trebuie să se fi simţit Făt-Frumos reîntors acasă de prin locurile unde tinerețea era fără bătrâneţe, iar viaţa fără de moarte. Eugen căuta un pumn de linişte şi o rădăcină de care să se poată încleşta. Era linişte în sat, dar tăcerea singură nu-l liniştea. Rădăcinile le rupsese el însuşi demult. Nu mai avea pentru ce să întârzie acolo. Vorbi cu vecinul, acesta amintea mereu de oameni cu nume care nu-i spuneau nimic lui Eugen, apoi tăcură amândoi. Nu voi să rămână peste noapte. Plecă spre oraş pe drumul vechi, neîngrijit, rămas în afara marilor direcţii şi căi, şi merse încet, fără grabă, ca omul mulţumit de ziua încheiată, cu o oboseală calmă. Oraşul îl întâmpină somnolent şi Eugen îl străbătu indiferent până la gară. Ştia că nu se va reîntoarce niciodată şi de-abia acum se gândi că nu trecuse pe la cimitirul satului, să vadă mormintele părinţilor. Nu se învinui, moartea e o plecare ca toate plecările, de fapt mormintele lor erau numai simbolice, deoarece în sicrie nu fuseseră îngropate decât nişte haine; trupurile lor nu existau nicăieri, le pulverizase pe amândouă o bombă, într-un adăpost, în oraş. Cimitirul lor era

deci întregul oraş... Va lua primul tren, la întâmplare, fără ţintă. Mai începuse nu demult o astfel de călătorie, dar atunci se simţea într-o adevărată vacanţă, mergea nicăieri pentru a întâlni certitudine. În noaptea aceasta, drumul va deveni o alunecare inconştientă spre nimic.

Singur în compartiment, încercă să se înşele şi să doarmă. Era ostenit, dar somnul nu se apropia. Îşi luase bilet până la capătul liniei, la T, un oraş de pe litoral, însă nu era sigur că va merge până acolo. De fapt nu voia altceva decât să se piardă pentru trei luni, să uite de el şi de întâmplările prin care trecuse. Probabil va rătăci din loc în loc, aşteptând toamna. Şcoala, în ultimă instanţă, rămânea unica lui raţiune de a exista. Şi, voind să înlăture tristeţea, se gândi la şcoală ca la un lucru nespus de apropiat, cu elevi inteligenţi şi cu oameni – colegii lui – cumsecade. Nu-şi aminti nici pentru o clipă de profesoara de matematică, nici de director... Apoi, când apărură zorile, îşi zise că e omenesc şi plăcut să te trezeşti având o femeie alături. Surâse şi se întrebă dacă n-ar fi bine să se căsătorească. Se mustră, încruntându-se: fugea de singurătate, dar nu iubea pe nimeni. Nu iubea o femeie anumită şi unde ar putea-o găsi? Germina nu revenise la el şi el nu i-a simţit lipsa. Gândul îi sări la un articol dintr-o revistă, nu mai ştia care, atunci când l-a citit nu i-a dat atenţie, despre un copil oare deosebea culorile numai cu ajutorul degetelor... Era, desigur, cu totul altceva, nu avea nicio contigenţă[10] cu... Un copil... în scuarul acela, un copil i-a spus: „Tu ai un briceag...” Înaintea lui se afla o vară întreagă şi el nu ştia ce să facă cu ea.

Se luminase de-a binelea. Într-o gară deschise fereastra şi ascultă zarva de afară. Apoi se ocupară locurile. Îi era foame. O tânără aşezată în faţa lui îl privi cu interes. Eugen îşi zise că o părea foarte obosit – deşi acum, se simţea uimitor de proaspăt – şi de aceea atrăgea atenţia. Se contrazise: era încă tânăr, în floarea vârstei, şi deodată îi fu foame de viaţă. Nu mai avea astâmpăr. „Nu vă supăraţi – i se adresă tânăra –, aveţi o gânganie pe umăr!” Era o buburuză. „Halal noroc!” – gândi înciudat şi-şi rezemă capul de pernă peste puţin adormi şi visă că zboară.

---

[10] Care poate să se întâmple sau să nu se întâmple.

III

1.

Vara trecuse prea iute sau prea încet, zilele nu puteau fi numărate, zilele scurse într-o continuă şi nouă uitare, cu sentimentul unei desprinderi de sine, dar în acelaşi timp searbede, vechi, aceleaşi culmi de pe care se întrezăresc alte culmi, până în zarea unde se bănuieşte toamna aşteptată. Colindând prin ţară de ici-colo, fără un itinerar precis, Eugen reuşise să depună în el de-a valma peisaje, oameni, oraşe, păduri, lucruri bune de tezaurizat pentru mai târziu, când va avea nevoie de evadare şi nu va izbuti să iasă din atmosfera citadină. Aştepta totuşi toamna optimist, se gândea la munca lui ca la un paradis părăsit pentru o clipă doar, ca să-l poată dori mai intens şi ca să se bucure de el mai deplin.

Oraşul îl primi calm la orele acelea de dimineaţă, când oamenii au ajuns la locurile de muncă şi pe străzi, pentru un timp, se aşază liniştea împăcată. Câteva frunze îngălbenite anunţau sfârşitul de anotimp; de fapt, calendaristic, încă mai era vară. Casa era tăcută şi Eugen intră fără să întâlnească pe nimeni. Deschise uşa. Odaia nu avea mirosul încăperilor nelocuite, aerul părea curat, reîmprospătat de curând, şi nu se zărea niciun fir de praf. Pe măsuţa pirogravată aşteptau câteva reviste şi o scrisoare. Era bine acasă! Eugen intenţionase să se odihnească după noaptea albă din tren, dar nu simţea deloc oboseala. I se întâmplase de multe ori, de-acum se cunoştea, ca trupul lui să reacţioneze pe dos. Se spălă şi se bărbieri meticulos, cu un fel de bucurie. Mângâie cotoarele cărţilor din bibliotecă, apoi se aşeză în vechiul scaun. În toată vacanţa nu citise decât în treacăt câte o pagină de ziar şi acum era flămând de cuvinte tipărite. Citi revistele cu atenţie şi nerăbdare. De mult nu avusese senzaţia aceea de împlinire şi de bună dispoziţie. Scrisoarea, după cum îşi închipuise, era de la Diana. O ultimă scrisoare – scria ea –, s-a săturat să tot scrie şi să nu primească răspuns. Parcă ar coresponda cu un mort. „Probabil că nu ai timp pentru o femeie ca mine, de aceea trag concluzia că îţi este străină iubirea creştinească pentru aproapele tău. Piei, drace! Te iubeşte şi se roagă pentru sufletul tău pierdut d.” „În sfârşit – îşi spuse Eugen –, m-a trecut în cealaltă tabără!”

Zâmbi şi zâmbetul îi rămase încremenit. Se gândi la zarva din primăvară şi se întrebă dacă oamenii au uitat. „Desigur că n-au uitat, dar s-au potolit. Eu sunt vinovat. Asemenea lucruri nu se spun nimănui fără risc...” îşi petrecu o jumătate de zi printre cărţi, răsfoind albume şi operând mici schimbări de poziţie în bibliotecă. Apoi se plictisi şi dori să-i bată cineva în uşă, n-avea importanţă cine, numai să-l viziteze un om, să discute, să se simtă în societate. Inventă fel de fel de treburi mărunte pe care le îndeplini cu migală, dar trebui să recunoască faptul că se temea să iasă din casă, o teamă imprecisă de ceva nenumit. Vru să analizeze starea aceea, însă îşi dădu seama că recurgea din nou la un subterfugiu datorită căruia să amâne plecarea. Atunci îl cuprinse un tremur nervos şi pulsul i se înteţi. Îşi simţea inima bătând în coşul pieptului şi nu-şi putea stăpâni senzaţia paroxistică de teamă. Fusese de ajuns să-şi amintească, şi întâmplările din primăvară să revină din subconştient, să-şi impună retrăirea lor pe un plan interior şi de aceea mult mai acut şi mai intens. Eventualitatea unei bătăi în uşă, amintită din nou, fugar, îl îngrozi. Era necesar un act de voinţă care să-i zdruncine reprezentările monstruoase din creier, care să-i dea încredere în limpezimea minţii sale. Deschise uşa hotărât, şi păşind peste prag intră într-o negură alburie. Aerul era sărac şi Eugen deschise larg gura, se înăbuşea, dar imediat – totul durase o secundă – îşi spuse că acesta era un simptom tipic al unor boli de inimă, or se ştia sănătos. Coborî scările, tropăind voit, bătu în geamul portăresei şi femeia ieşi mirându-se. „Aţi şi sosit? Cum a fost vacanţa?... Chiar ieri am făcut curat, am aerisit... Totul este în ordine.” Eugen mulţumi, tremurul îi dispăruse, şi-o rugă să-i aducă ceva de mâncare. Se miră cum de ceruse de mâncare, când el avea de gând să iasă în oraş. Brusc simţi oboseala, abia se mai ţinea pe picioare. Se întoarse în odaie. Acum era liniştit, ar fi trebuit să analizeze starea prin care trecuse, însă nu avea putere. Se culcă, portăreasa, mai târziu, încercă zadarnic să-l trezească, îi adusese mâncare, şi adormi dus până a doua zi.

Era târziu, se repezi la masă şi mâncă tot ce găsi acolo, rece. „Foarte curios că portăreasa n-a amintit nimic de ce s-a întâmplat şi de fuga mea precipitată. Înseamnă că... totul este în ordine.” Îşi schimbă hainele – dormise îmbrăcat – şi vesel, n-ar fi putut explica de ce era vesel, o porni spre şcoală. Drumul îl

parcurse agitat, o agitaţie interioară, ca o nerăbdare ce nu izbutea să se reverse afară, în gesturi, în mers sau într-o melodie fluierată ritmat pe bătaia secundelor. Nu întâlni niciun cunoscut şi i se făcu dor să audă glasul directorului. „Hm… îmi doresc lucruri pe care le-am repudiat. Un fel de obişnuinţă cu urâtul, cu…” în faţa şcolii se opri să admire faţada vopsită proaspăt în culoarea nisipului. Fiecare fereastră era încadrată de câte două false coloane albe, iar două vase enorme cu flori străjuiau intrarea. Niciodată nu stătuse atâta s-o privească. I se părea cunoscută şi totuşi nouă. În sfârşit, spunându-şi cu o reţinere voită că-i este dragă şcoala aceasta, sări câte două trepte deodată şi intră în cancelarie. „Bună ziua, bine v-am găsit!” – salută în gura mare. Cei prezenţi acolo, câţiva profesori numai, răspunseră morocănoşi, ca şi când i-ar fi supărat veselia aceea nepotrivită cu aerul încăperii. Eugen înregistră frunţile încruntate, ochii şovăitori şi mâinile care întârziau să fie întinse. „A murit cineva?” – întrebă, dar nu-i răspunse nimeni. Fiecare se prefăcea ocupat cu un lucru oarecare. „Vasăzică aici n-a uitat nimeni nimic!” Se aşeză pe un scaun şi intră în muţenia generală. Nu se plictisea. Pe fereastră vedea o porţiune din stradă, un chioşc de ziare lângă care stăteau de vorbă două femei. Încercă să ghicească din gesturile lor subiectul discuţiei şi i se păru că se află foarte aproape de adevăr. Era vorba desigur despre nişte zarzavat pe care una din ele îl cumpărase, iar cealaltă… Se deschise uşa şi intră directorul. Profesorii se grăbiră să-l salute, dar acesta văzându-l pe Eugen uită să mai răspundă. Fără veste îşi pierdu prestanţa afişată cu plăcere şi constanţă, era chiar încurcat, umilitor de mic, încât părea gata să-şi ceară iertare. „N-ai primit… ăăă… Na-i primit o…?“ „Eu? Ce să primesc?” „O… O scrisoare… O… o… adresă oficială…” „Nu. De ce?” Directorul deveni mobil, îşi agita membrele, parcă erau descleiate, şi îngâna vorbe desperecheate. Eugen se străduia să-l înţeleagă, nu se gândea în momentul acela la cauzele bâiguielii, la motivele pentru care directorul nu măi părea el însuşi. „Zici că n-ai primit adresa?” „Nu. Despre ce adresă este vorba?” – „Sigur – se răzbună directorul –, poştaşii ăştia mănâncă de pomană banii statului, nu sunt în stare să ducă o scrisoare la adresa indicată. S-au văzut destule cazuri… O să trimit o sesizare la Ministrul poştelor, este inadmisibil…” „Bine – îl întrerupse Eugen –, de acord, dar ce-i cu adresa?” Directorul

începu din nou să bâiguie ceva, o incoerenţă enervantă, apoi găsi un cuvânt şi se agăţă de el cu furie: „Aşteaptă! Du-te acasă şi aşteaptă adresa oficială! E cel mai bun lucru. Poşta nu poate să nu… Aşteaptă!” Eugen se întristă, presimţea că actul acela nu i-ar fi adus nimic bun. „Nu plec de aici până nu aflu despre ce este vorba!” „Spune-i, domnule, omului – zise unul din profesori –, să ştie ce are de făcut, că doar…” „De ce să-i spun eu? Există act, adresă oficială… De ce să… Şi pe urmă să… Eu nu vreau să…” Eugen citi clar în ochii lui o frică animalică, de individ slab. „Aştept un minut! — hotărî, ridicând glasul. Directorul alunecă în lături şi se aşeză pe partea cealaltă a mesei. Ce este?” – porunci Eugen. „Este că n-ai fost încadrat la liceul nostru…” „De ce?” „Nu ştiu… Şi ce mă-ntrebi pe mine? Ce, eu te-am pus să vorbeşti prostii? Eu te-am rugat să declari tot felul de aberaţii? Singur ţi-ai făcut-o! Nu hotărăsc nimic singur. Aici e conducere colectivă. În iunie, din cauza dumitale, s-au iscat o mulţime de zvonuri nesănătoase…” Lui Eugen nu-i venea să creadă. „Serios?” „Da. O să primeşti adre…” „Bine.” Se ridică. Încă nu putea să-şi dea seama dacă era sau nu un dezastru. Şi tocmai când descoperise că iubea şcoala aceasta! „Bine, domnule director!… Norocul meu este să trăim în secolul al XX-lea. Dacă ar fi fost altul, aţi fi fost în stare să mă ardeţi pe rug. Acum îmi luaţi doar pâinea… În unanimitate, nu? M-aş fi mirat…” Merse încet spre uşă şi ieşi pe coridor. „Aici nimeni n-a uitat…” Nimeni nu-l strigă din urmă, măcar să-i dea un sfat de circumstanţă Se miră că primise vestea cu uşurinţă, că nu se supărase cum ar fi fost firesc, că decizia aceea se părea că nu-l priveşte. Portarul îl salută cu o deferenţă în care Eugen crezu că descoperă o nuanţă de milă. Nu plecă, aşa cum voise, ci urcă scările la etaj. De la Minerva trebuia să-şi ia rămas bun, dacă o va găsi.

Minerva sări de pe scaun cu o vioiciune care nu-i stătea bine şi, după ce-i mărturisi că tocmai se gândea la el, îl întrebă dacă a aflat. „Da, mi-a comunicat directorul.” „Săracul de tine, acum o să trebuiască să te zbaţi ca să te repună în drepturi. Au comis o ilegalitate, asta o văd toţi, dar nu îndrăzneşte nimeni s-o spună. De fapt sunt mulţi care sunt de acord şi se bucură că n-o să le mai fi coleg. Şi nu pricep de ce… Să-ţi fac o cafea? Am şi puţin rom.” Eugen încuviinţă. O cafea i-ar prinde bine, o cafea cu rom şi o ţigară bună limpezesc mintea. Minerva trebăluia după un raft, acolo unde avea reşoul electric, şi pe negândite

începu să lăcrimeze. „Ce faci?” – vru să ştie Eugen, în sensul că prea întârzie cafeaua promisă, iar ea înţelese că o întreabă de ce plânge. Lucrul acesta îi dădu o neaşteptată mulţumire sufletească şi plânse mai tare. Îi era milă de el, o milă complexă, în care intra şi dragoste, şi calculul lucid dintre paratezele unor închipuiri. Ar fi dorit să-l ajute, pe de o parte, dar, pe de alta, îl învinuia. Brutalitatea lui inconştientă o incita la hotărâri capitale. Va proceda şi ea brutal, îşi va reprima orice urmă de sentiment. Aduse cafeaua, îşi aprinseră ţigările şi se priviră liniştit, ca-ntr-o vizită calmă, după-amiaza, plictisiţi că nu au ce să-şi ceară şi ce să aştepte unul de la celălalt. Minerva stătea la pândă, Eugen încerca şi reuşea să nu se gândească la ce se va mai întâmpla cu el. „Sunt fericită – începu ea – că nu disperezi şi că te stăpâneşti, însă ghicesc cutremurul din tine. O să-ţi fac o propunere. Ştii foarte bine că noi doi ne iubim – Eugen, uimit, nu putut protesta –, că între noi există o comuniune pe care tu o negi dintr-o ambiţie neînţeleasă. Eu am fost prea exigentă ca să accept un bărbat necorespunzător şi de aceea nu există vreunul care să poată spune că i-am permis vreun gest deplasat. În privinţa aceasta sunt liniştită şi nu-mi reproşez nimic. Tu, este puţin probabil că vei reuşi să anulezi hotărârea de a te lăsa fără catedră, vei fi pus în situaţia de a face tot ce nu-ţi place ca să-ţi câştigi existenţa. Eu îţi propun să clarificăm poziţia mea faţă de tine şi a ta faţă de mine. Ne căsătorim şi eu voi lupta pentru amândoi. Am putere, nimeni de aici nu cunoaşte meritele mele din primii ani de după război, prietenii mei de atunci mă vor ajuta, şi în afară de asta femeile răzbesc mai uşor. Dar trebuie să am calitatea de soţie – altfel lumea m-ar crede nebună, cum să mă bat pentru un simplu fost coleg?” Eugen nu reuşise să-şi revină. Ţigara îi ardea degetele şi el nu simţea. „Nu pot, Minerva, eu nu cred că e vorba de dragoste între noi doi. Mă ştiu, mă cunosc şi... Nu m-am gândit niciodată la tine ca la o... — voi să spună femeie – iubită, iar ţie ţi-e milă de mine şi încerci să te convingi că ai face-o din dragoste. Nu pot accepta să mă căsătoresc cu tine şi tu să mă întreţii ca pe un invalid.” „Dar şi tu vei munci – strigă Minerva şi pentru o clipă umerii obrajilor căpătaseră culoare –, vei termina de scris cartea...” „Nu există nicio carte. Am ars tot. Nu mai lucrez la nimic.” Minerva, descumpănită, păru că va ceda primului impuls şi va cere lămuriri. „Vei picta! Mi s-a spus că

pânzele tale au fost apreciate şi că, dacă n-ai fi vorbit ce nu trebuia, ar fi…” „Nu sunt pictor! Sunt dascăl? îmi trebuie o şcoală, copii şi o cretă!” „Nu te va lăsa nimeni să educi copiii! Le-ai da noţiuni false şi i-ai învăţa să nu respecte legile naturii!” „Asta e o prostie, cum aş putea face eu aşa ceva?” „Ai putea, de îndată ce afirmi că eşti unic!” „N-am afirmat niciodată…” Minerva tremura şi uitase punctul de plecare. Se angajase într-o dispută şi Eugen îi părea un duşman pe care trebuia să-l învingă. „Eşti nebun! Te vor interna într-un balamuc!” „Hai, linişteşte-te… — îi vorbi cu blândeţe, trecu lângă ea şi o mângâie uşor pe braţ – Bea un pahar de apă!” Neaşteptat, Minerva ţipă: „Nu pune mâna pe mine! Ce vrei? Crezi că vei putea cu forţa să…” Se înecă şi nu reuşi să continuie. Izbucni într-un hohot convulsiv. Eugen avu tentaţia să o zguduie puţin şi să-i tragă două palme. Se retrase în grabă şi trânti uşa. De abia în stradă se uită peste umăr şi nu văzu decât clădirea şcolii, pustie.

2.

Nu era cheltuitor, singura extravaganţă pe care şi-o permitea era cumpărarea cărţilor – el o socotea ceva firesc, o trebuinţă ca oricare alta –, însă economiile lui nu depăşeau o sumă ce i-ar fi permis să trăiască timp de două-trei luni. Deci se punea şi problema banilor, implicit a existenţei. La început, amărât de înlăturarea din şcoală, nu se gândi decât la durerea lui spirituală. I se părea că duce o viaţă fără rost, cursurile încă nu începuseră, dar el nu se mai simţea inclus în febra aceea de toamnă. Naiv, se convinsese că povestea cu adresa oficială pe care n-o mai primise nu era decât o glumă proastă pusă la cale de profesoara de matematică, femeia căreia el îi vedea întotdeauna ochelarii de cal. Îl ura, fără îndoială, şi poate că nici ea singură nu ştia pentru ce-l urăşte. Dar îndepărtă ideea: directorul ar fi socotit că prestanţa lui ar fi fost ştirbită şi nu s-ar fi lăsat niciodată convins să intre în complot. Directorul ar fi luat parte la orice complot posibil doar dacă ar fi primit ordin de la superiorii săi… îi pierise pofta de citit, se plimba de unul singur şi discuta cu portăreasa. Ea vorbea mult, aflase de undeva, vestea înconjurase oraşul, că Eugen fusese dat afară, îl compătimea şi nu amintea nimic de întâmplările din primăvară.

Şi portăreasa îi spuse într-o seară ce rău face el că nu reclamă, să meargă la şefii cei mari şi să-şi caute dreptatea. Eugen dădu din mână, a lehamite, dar noaptea sfatul portăresei nu-l lăsă să doarmă. Da, ar trebui să se ducă undeva, la Consiliul comunal sau la Minister, şi, fără precedent, deşi parcă l-ar fi gândit din totdeauna, descoperi un amănunt administrativ, un fleac nebăgat în seamă, dar foarte important: hotărârea direcţiunii şcolii nu-l scotea în afara corpului didactic, această şcoală nu-l mai voia, foarte bine, motivele nu erau de ordin etic, profesional sau juridic, ei bine, atunci la o altă şcoală se putea găsi o catedră liberă, cum de nu-i trecuse asta prin minte?

Se duse la Inspectoratul şcolar, era prea devreme şi trebui să aştepte mai mult de o oră. Secretara îl întrebase de nume şi când l-a auzit a tresărit. „Vă cunosc – a mărturisit –, s-a discutat mult despre dumneavoastră.” Aştepta interesul lui Eugen, ce s-a discutat?, însă el n-a zis nimic şi secretara n-a rezistat: „Am auzit atâtea despre dumneavoastră, încât n-am reuşit să-mi fac o părere. Văd că sunteţi... normal.” „Fireşte că sunt normal!” – a râs Eugen. Femeia era micuţă şi durdulie, dispusă să râdă mult. „Spunea cineva, a venit aici şi-a povestit că vă credeţi preschimbat într-o maşină cu raze X. E nostim, nu?” – şi a chicotit amuzată. „Asta tot ar mai fi cum ar mai fi – s-a înveselit şi Eugen, acum era optimist –, dar ce s-ar fi întâmplat dacă m-aş fi metamorfozat într-un microb?” „Microbii mă sperie, însă dumneavoastră sunteţi simpatici „Mulţumesc.” „N-aveţi pentru ce. Eu spun întotdeauna ce simt. Vedeţi, faptul că v-am cunoscut, că vă am în faţă, aşa cum sunteţi în realitate, mă face să mă-ntristez. Lumea e foarte rea, nici nu-şi dă seama când e rea.” „Înţeleg” – a zis Eugen şi a voit s-o întrebe ce şanse avea în legătură cu o catedră la o şcoală oarecare. Sosi însă şeful Inspectoratului. „Dânsul?” „Vă aştepta pe dumneavoastră.” „Azi n-am zi de audienţă!” – şi intră în birou. „Încercaţi – îl sfătui secretara pe Eugen – nu e om rău, o să înţeleagă...” Eugen îşi zise că într-adevăr nu se putea să nu înţeleagă şeful, pesemne că el nu ştia cum stau lucrurile şi când va afla adevărul va lua măsurile de rigoare. Bătu la uşă şi intră fără să aştepte invitaţia. „Am spus că azi nu e zi de audienţă!” – se răsti acela. Eugen îşi ceru scuze că n-a ştiut, dar acum că tot era acolo cerea permisiunea de a adresa o plângere. Se prezentă, auzind numele şeful se încruntă, şi întrebă la care şcoală va fi profesor

începând cu noul an şcolar, deoarece a fost încunoştiinţat verbal chiar de director că vechea catedră nu-i mai aparţine. „Cunosc cazul dumitale – spuse grav şeful –, într-adevăr, acolo nu se mai putea să fii menţinut datorită impresiei detestabile pe care ai lăsat-o direcţiunii şi colegilor. Ba încă mai mult, au existat părinţi care au cerut să nu-ţi mai fie încredinţaţi spre educare copiii lor, din motive de ordin subiectiv. Noi trebuie să ţinem seama de dorinţele părinţilor, mai ales că depindem de ei în primă şi ultimă instanţă, noi răspundem pe scară ierarhică nu numai faţă de ministerul de resort, dar şi faţă de Consiliul comunal. În concluzie, dumneata nu ai fost încadrat la acea şcoală şi vei rămâne la dispoziţia noastră. Deocamdată nu există nicio catedră liberă. Sper că am fost calm. Şi clar, deşi am avut destule dureri de cap din pricina dumitale.” „Vă înţeleg – zise Eugen –, însă eu va trebui, ca orice om, să mănânc, nu? Dacă dumneavoastră îmi răpiţi posibilitatea de a profesa, eu rămân muritor de foame.” „N-o lua în tragic! Nimeni nu moare la noi de foame! Şi nu este nimeni vinovat de situaţia dumitale. De ce mă obligi să aduc în discuţie cauzele care au generat-o?” „Nu pricep ce mi se reproşează!” „Asta-i culmea! Dumneata eşti inconştient? Produci perturbaţii grave, tulburi liniştea publică şi tot dumneata te întrebi ce anume ţi se reproşează?” „Totuşi, explicaţi-mi!” Şeful apăsă pe butonul soneriei şi secretara apăru prompt în uşă. „Adu-mi dosarul dumnealui!” Femeia ieşi, nu înainte de a zâmbi încurajator lui Eugen, de parcă i-ar fi spus: „Vezi, am avut dreptate. E om bun!” Eugen ceru voie să-şi aprindă o ţigară. „Uite – zise şeful răsfoind dosarul de îndată ce-i fu adus –, am aici raportul direcţiunii, memoriul părinţilor, referatul organelor în drept ale Consiliului orăşenesc şi concluziile noastre. Reiese clar că dumneata eşti un bun profesor, dar că în ultimul timp te-ai îmbolnăvit de nervi. Există în privinţa asta şi o notă a medicului specialist. Eu personal sunt convins că în vacanţă te-ai odihnit şi că în momentul de faţă eşti refăcut. Dar noi vorbim de trecut. Deci, din cauza unor tulburări de natură nervoasă, dumneata ai declarat că vezi prin obiecte, că pentru dumneata nu există limite vizuale. Cred că îţi dai seama că e o... — nu găsea cuvântul pe care-l dorea cât mai blând –, că e ceva imposibil. Unii înclină – am la dosar şi declaraţia epitropilor[11] bisericii Sfânta Maria – că dumneata ai fi

[11] Administrator al unui bun, în special al averii unei biserici.

investit cu harul divin. Mă rog… Alţii…” „Ştiu toate acestea – îl întrerupse Eugen –, toate sunt numai prezumţii. Numai supoziţii. Eu aş putea să fac mea culpa şi să declar: Da, a fost o prostie pricinuită de nervii slăbiţi etc. Dar adevărul este unul singur: fără să cunosc cauzele, eu văd prin lucruri. Am demonstrat practic şi pot să vă dovedesc şi dumneavoastră acum. Ce rău am făcut, eu asta vă întreb? Aduc vreun prejudiciu cuiva? Este ca şi când toţi oamenii ar auzi cu o singură ureche, iar eu cu amândouă…” Şeful îşi încleştase mâinile de marginea biroului. Era speriat şi încerca să nu pară. „Bine, bine – zise grăbit –, eu te cred, nu trebuie să te necăjeşti. Aşa sunt oamenii, neîncrezători. Du-te acasă, fii liniştit, noi o să te anunţăm când vom putea face ceva concret pentru dumneata.” Eugen sesiză nuanţele şi ridică din umeri. Ar fi fost în zadar să insiste. Avu tentaţia să-l privească pe omul din faţa lui, să-l vadă gol, să-i găsească vreun semn, vreun defect, şi să i-l semnaleze dovadă sigură că nu minţea şi că nu-i nebun. Renunţă. Oamenii nu acceptă decât ceea ce înţeleg. Fireşte, exceptând religiile şi filosofiile. Unde e vorba de principii, acolo poţi crede orice. Principiile nu sunt inventate pentru a fi pipăite. Mulţumi – avu puterea să fie ironic – şi plecă.

Era o furie calmă care îl sufoca. Se vedea rătăcind din loc în loc asemenea unui nou Ahasverus. Înaintea lui se aflau mii de porţi surde. Totul părea un vis urât, numai în vis te loveşti de ziduri care îţi apar în faţă la fiecare pas. Încerca să se trezească… Trebuia să meargă la Consiliul orăşenesc, poate acolo va găsi un om care să înţeleagă. Şi se duse îmboldit de o nouă speranţă, dar nimeni nu voi să-l asculte, la auzul numelui său toţi îşi încreţeau frunţile şi promiteau grăbiţi că vor studia cazul, să scrie el tot ce-l doare şi ei vor lua măsuri, nu, nu era nevoie să spună nimic, mai bine să pună pe hârtie, vorba latinilor, scripta manent. Surâdea, erau bine dispuşi, amabili, amabilitatea cu care sunt trataţi de obicei acei pe care dorim să-i vedem cât mai iute dincolo de uşă. Îl îmbărbătară, nu-i dracul atât de negru, dar Eugen nu renunţă la hotărârea de a da ochi cu primarul. S-a întâmplat că nici acesta nu avea zi de audienţe, totuşi nu reuşi să dispară la timp, deşi fusese încunoştiinţat de prezenţa lui Eugen în instituţie. Eugen forţă uşile, socotea că nu mai poate pierde nimic, şi ajunse în biroul larg, mobilat scump. Primarul aflase că vizitatorul zurbagiu, care ar fi trebuit scos cu

forţa în stradă, era un tip periculos, nu se ştia prea bine dacă este nebun sau numai se preface, şi de aceea procedă cu tact. „Am auzit ce vi s-a întâmplat, vă compătimesc, însă cazul nu este de competenţa mea. Adresaţi-vă Inspectoratului şcolar.” Eugen nu mai avea puterea de a-l obliga să discute, totul era inutil, încât i se părea că, într-adevăr, numai un nebun ar crede că-şi poate afla dreptatea. Nu avea pentru ce mulţumi, totuşi, ca un reflex, spuse mulţumesc şi mai apoi se căi în zadar. Pe coridor, aproape de ieşire, un bătrân funcţionar îl acostă şi-l îndemnă să nu se descurajeze. Era un gest la fel de inutil ca şi intervenţia lui, dar vorba aceea îi prinse bine, măcar că numai pentru o clipă: nu se mai simţi singur.

Pe stradă se gândi la ceva care să-l liniştească pentru totdeauna, un act disperat, şi se învinui de laşitate. Căută altceva, nu întrezări nimic, nu mai avea nicio speranţă. Se aşeză pe o bancă în scuarul unde poposea câteodată şi privi prin zidurile dimprejur, cu un fel de răutate. Descoperea oameni ce se credeau în deplină siguranţă în odăile lor cu uşi închise şi-şi spunea că nimic nu-i poate fi ascuns. Era mândru, o mândrie prostească de care-i fu ruşine. Îi trecu prin minte să-i telefoneze Germinei, acum avea nevoie de un om, indiferent care, să stea de vorbă. Ar fi vorbit despre orice, cum n-o făcuse niciodată, cu aerul omului plictisit de plinătatea vieţii, să dea la o parte tristeţea. Nu, nu-i va telefona, el singur a îndepărtat-o, cum s-o recheme acum, doar acum, când îi este necesară, ca şi când ea de-abia l-ar aştepta?! Un bărbat îşi ceru permisiunea de a se aşeza alături şi Eugen încuviinţă fără să-i dea atenţie. „Sunteţi necăjit, domnule profesor, şi eu aş fi, este aproape insuportabil să fii pus în situaţia de a reevalua absolut totul!” „Mă cunoaşteţi?” „Dar cine nu vă cunoaşte?” replică necunoscutul. Eugen îl privi. Un bărbat oarecare, cu o fizionomie banală, dintre acelea care se uită imediat, îmbrăcat corect. „Da – fu dispus Eugen să vorbească –, dacă ştiţi povestea, mi-e foarte greu. Descopăr de abia acum că sunt mai ignorant decât un copil.” „Eu v-aş întinde o mână – spuse omul –, o mână prietenească.” „Mulţumesc – tresări Eugen –, nu mă aşteptam. Cred însă că n-o s-o primesc. Probabil vă este milă.” „Nu, nu-mi este milă. Aş fi numai onorat dacă aţi accepta să vă ajut. Dumneavoastră, domnule profesor, aveţi o calitate unică…” „Credeţi în ea?” „Desigur. Şi nu din entuziasm pentru lucrurile neobişnuite. Eu

sunt un om lucid, nu-mi pot permite aplauze juvenile. Judec. Sunt convins că ochii dumneavoastră văd prin obiecte. Păcat doar că nu reuşesc să-mi explic fenomenul. E trist că scumpii noştri concetăţeni sunt proşti. Şi prostia generează în unele cazuri răutate, şi răutatea distruge, macină, desfiinţează, dezagregă...” „Cam aşa ar fi – aprobă Eugen –, dar să nu generalizăm. Aici nu-i vorba de prostie. Nu toţi cei care nu înţeleg teoria relativităţii sunt idioţi. Din nefericire nu găsesc nicio ieşire. Sunt condamnat. Va trebui să părăsesc oraşul şi să mă mut în cealaltă parte a ţării...” „De ce?” „Pentru că n-am bani, și fără bani mor de foame.” „O, banii nu-s o problemă insolubilă. V-am întins o mână. Profitaţi de ea. Ea valorează cel puţin cât existenţa dumneavoastră pe încă o sută de ani de acum înainte.” „Glumiţi?” „Nu. Doresc să vă ajut. Aveţi nevoie de bani – vă dau bani. E un gest uman. Dezinteresat.” „Mă uimiţi.” „Sunteţi şi dumneavoastră pervertit – râse necunoscutul –, recunoaşteţi că vă gândiţi la ce vă voi cere în schimb! Cu alte cuvinte, nu credeţi că există şi oameni care ajută numai pentru actul în sine.” „Nu, nu există asemenea oameni. Totul se plăteşte. Nici prietenii nu se ajută decât dintr-un interes, din egoism, pentru a păstra o prietenie, un prieten, care la rândul lui...” „Adică, tot cu un scop!” „Aşa cred.” „Vă înşelaţi...” „Discuţia continuă în felul acesta, fluturându-se uşor principii întemeiate de experienţă. Obosiră amândoi. Necunoscutul se prezentă în sfârşit, se numea A B şi era inginer. „Mi-aţi refuzat ajutorul – încheie cu un zâmbet cald –, dar eu îmi menţin propunerea. Când vă veţi răzgândi, vă voi întâlni din nou.”

După-amiază îi telefonă totuşi Germinei. Femeia părea încântată, se ghicea în glasul ei satisfacţia, se interesă de sănătatea lui şi se scuză că e ocupată cu o prietenă. „Mai cheamă-mă!” Eugen agăţă receptorul în furcă şi râse singur în cabina telefonului public. Se întrebă ce anume aşteptase de la Germina. Nimic. Şi totuşi... Şi tot pentru acel nimic pe care nu voi să-l mărturisească porni să caute o stradă uitată şi sună la uşa lui N. Nu răspunse nimeni, dar Eugen fu sigur că un colţ al perdelei se mişcase uşor şi un ochi îl privea. Avea posibilitatea să se convingă, însă nu vru. Nu era dezamăgit, ci numai înciudat. Îl căută pe Seruna. Acesta era plecat într-o călătorie. Acasă, căutând o soluţie, răsfoind în neştire cărţi şi albume, dădu peste o scrisoare. „Tot Diana!” Plicul era nedesfăcut şi

ştampila poştei indica o dată veche. Nu avu curiozitatea s-o citească, dar se gândi la Diana cu seriozitate şi nostalgie. Şi ideea explodă. Câteva clipe, împrăştiat, nu putu gândi. Apoi hotărî. Va merge la Minister. Acolo, în Capitală, o va căuta pe Diana. Nu avea nevoie de motive. Până târziu întocmi un memoriu şi, după ce-l semnă, adormi împăcat.

3.

Fata îmbrăcată în negru, cu şorţ şi bonetă albă, îl conduse într-un salonaş şi îl rugă să aştepte câteva minute: Doamna de abia se trezise. Îl întrebă ce preferă, o cafea sau un ceai, împinse un fotoliu lângă o masă joasă pe care se aflau câteva reviste ilustrate, îi surâse şi dispăru. Eugen îşi reproşă că a venit prea devreme, de fapt trecuse de 10, şi mângâie cu privirea pereţii încăperii. Se simţea bine, deşi ar fi avut motive să scrâşnească. Îl cuprinsese o veselie liniştită… Aşteptă mult. Răsfoi revistele, erau străine, cu multe poze, actriţe probabil, unele frumoase şi toate cu bustul acoperit sumar, bău cafeaua adusă de fată, fumă o ţigară luată dintr-o cutie lăcuită pusă la îndemână pe marginea şemineului fals, apoi se plictisi şi regretă vizita. Fata mai deschise o dată uşa şi-l rugă s-o scuze pe Doamna, dânsa nu va întârzia mult. Eugen, intimidat de casa aceea bogată, nu putu să fie jignit de aşteptare şi îi spuse fetei că nu are de gând s-o reţină pe… Doamna decât un minut. Avea treburi în oraş. Fata surâse de circumstanţă şi închise uşa. Şi Eugen reuşi să se manie, întâi pe el însuşi, apoi pe Diana, şi privi cu interes prin pereţi. Descoperi dormitorul. Diana nu se afla acolo. Patul era răvăşit. Pe un mic secretaire, într-o ramă de metal, râdea bonom un bărbat trecut, pleşuv. În cabinetul de toaletă, Diana îşi peria părul, meticulos. Fata ştergea praful într-o altă cameră. O sufragerie, domnul acela bătrân, Eugen crezu că-l recunoştea după fotografie, şi o servantă. În sfârşit, Diana îşi potrivi ultima şuviţă, îmbrăcă un neglije albastru de mătase şi spuse ceva. Eugen nu înţelese, deşi îi urmărise cu atenţie mişcarea buzelor. Trecu în sufragerie, spuse iarăşi ceva şi ieşi în hol. Eugen închise ochii. Auzi uşa, paşi uşori. Simţi două mâini încolăcindu-i gâtul. „Ai venit!” Era jenat, primi sărutul cu teamă. „Ţi-a fost dor de mine! Imediat vom rămâne singuri!” Nu-i dădu răgaz să spună nimic. „Nu m-am grăbit, n-am vrut să arăt că de

abia aşteptam să fiu lângă tine! Încă puţină răbdare. Soţul meu trebuie să plece.” „A terminat – spuse Eugen privind spre sufragerie –, vine.” Ea se îndepărtă. „Eşti mai slab, mai spiritualizat!” Domnul acela pleşuv bătu în uşă. Diana merse în întâmpinarea lui. „El este Eugen!” Bărbatul se înclină ceremonios şi-i întinse o mână albă şi zbârcită. „Sunt încântat, da, încântat! Sunteţi binevenit în casa noastră! Regret că nişte ocupaţii care nu pot fi amânate mă obligă să nu mă bucur chiar acum de o discuţie cu dumneavoastră. La revedere!” Ochii mici îi jucau tineri, cu şiretenie sau cu ironie. „Las totul la aprecierea ta!” – îi spuse Dianei şi se retrase. Eugen îl urmări până în stradă.

„N-am avut niciun bărbat de când ne-am despărţit. Voiam să intru într-o mănăstire, apoi am renunţat. Sunt încă prea tânără. Şi nu mai puteam răbda. Aş fi venit la tine! Sărută-mă! Simt iar că e bine să fiu umilită! Umileşte-mă! Iubeşte-mă, Eugen!” Eugen sta de piatră. Prin uşă o văzu pe fata aceea lipită de tăblie, ascultând, „Ia-mă!” „E cineva la uşă!” „Ce-ţi pasă?!“ Eugen se ridică şi-şi aprinse o ţigară. „Am venit să stăm de vorbă!” Diana scoase un suspin mic şi se cutremură. Îşi muşca buzele. Brusc deveni calmă, luă o ţigară şi se aşeză în fotoliu. „Vorbeşte!” Eugen avu o scurtă ezitare. Proceda conform unui îndemn lăuntric, n-ar fi putut spune pentru ce trebuie să se poarte astfel şi nu altcum, nu ştia în mod sigur pentru ce venise la Diana. I se îmbulzeau în minte un noian de întrebări, ar fi vrut să afle care era adevărul în cele ce-i povestise Diana. Se gândea la domnul acela politicos, la politeţea lui de alt veac, la căsnicia lor, la cele pe care Diana i le-o fi spus când s-a întors acasă în primăvară… „Diana – începu să vorbească într-un fel de grabă, ca şi când ar fi dorit să se sfârşească totul mai iute –, nu ţi-am citit scrisorile. N-am avut poftă. Am fost necăjit. M-au dat afară din şcoală. Nu sunt chiar sigur dacă ţi-am spus că sunt profesor de desen. M-am plâns la ministru. De fapt n-am putut pătrunde până la el. M-a ascultat un fel de director sau secretar sau şef de cabinet, nu mă pricep, habar n-am ce era. N-am rezolvat nimic. Mi-a dat un sfat: Să termin cu ideile trăsnite, sau cel puţin să nu le comentez, să nu le împărtăşesc nimănui.” „Vrei să te ajut eu?” „Nu. Numai ţi-am spus.” „Asta e tot?” „Da.” „Sărută-mă!” „Nu pot. Sunt disperat.” „Eu te credeam zeu! — spuse ea cu tristeţe.

— Păcat. Eşti numai un om.” „N-am pretins niciodată că sunt altceva decât un biet om.” „Un biet om… Mă dezamăgeşti.” Apăsă pe un buton. Fata se prezentă. „Adu-mi telefonul!” Şi fata aduse aparatul, îl puse în priză şi se re trase. „Cu cine vrei să vorbeşti?” „Cu soţul meu. El îţi va rezolva…” „Nu vreau!” „Nu te-nţeleg!” Formă numărul. „Tu eşti? Ai pe cineva la învăţământ?… Pentru prietenul meu…” Eugen smulse cordonul din priză. „Bine – zise Diana –, cum doreşti. Îmi pare rău că se sfârşeşte…”

De afară, din stradă, Eugen o văzu plângând. Voi să se întoarcă, dar nu putu. Merse agale până când, într-o staţie de tramvai, cineva îl salută. Era A B. Nu se miră că-l întâlneşte, însă nu avea chef să întreţină o conversaţie. A B simţi asta şi se pierdu în mulţime. Eugen se răzgândi, nu mai luă tramvaiul, ci străbătu pe jos străzile care duceau spre centrul oraşului. Dădu cu ochii de o sală de expoziţie, intră ca un automat. Nu reţinu nimic, ieşi, trecu strada, un automobil îl evită, şi se regăsi de abia în gara centrală.

Drumul de întoarcere îl parcurse absent. În compartiment, un călător, concetăţean, declară că-l cunoaşte şi-l întrebă de scopul călătoriei în Capitală. Eugen îi răspunse cu un fel de plăcere că n-a reuşit ceea ce intenţionase şi că de acum înainte existenţa lui va fi pusă sub un mare semn de întrebare. Se părea că ia lucrurile uşor sau că glumeşte. De fapt încă nu-i venea să creadă că sperase în van. Omul îi spuse că există ieşiri din orice situaţie. El lucra la fabrica de porţelan şi acolo era nevoie de un om de talent, creator de motive ornamentale. Eugen se bucură pentru un timp, apoi se îndoi. Nu avea încredere şi regreta bucuria de la început, fără temei. „Dar ce vor zice colegii dumneavoastră şi conducerea fabricii? Doar ştiţi cum sunt privit!” „La noi se cere muncă – restul nu interesează pe nimeni. Vă priveşte numai pe dumneavoastră dacă vă place să vă uitaţi înăuntrul lucrurilor, dacă vă place să credeţi asta…” „Nu-i vorba de plăcere…” „Mă rog, oricum ar fi, nu lezează pe nimeni.” „Alţii au altă părere”. „Alţii sunt proşti. Eu aş fi fericit să am într-adevăr o asemenea calitate.” „Aşa ceva este imposibil – interveni un alt călător, care ascultase până atunci tăcut –, nu cred în supranatural şi desfid pe oricine ar încerca să mă convingă că…” Omul de la fabrica de porţelan îl întrerupse: „Nu era vorba de nimic supranatural, n-aţi înţeles.” Şi lui Eugen:

„Grea e viaţa, domnule profesor!... O să vorbesc eu cu şeful secţiei, o să-i spun despre dumneavoastră. Eu mă numesc S şi voi fi încântat să ne mai întâlnim. M-au interesat întotdeauna oamenii care ies măcar cu puţin din obişnuit. Fără ei, zilele ar fi ceva mai plicticoase...” Trenul ajunsese la destinaţie. Eugen promise că va trece pe la fabrică şi, când coborî, gara i se păru ca niciodată veselă şi primitoare. Cetatea îl aştepta sus şi el se gândi că o uitase. Se îndreptă spre oraşul vechi, urcă străzile în pantă şi odată ajuns lângă zidurile cenuşii îi veni să cânte. Fredonă încet o melodie şi stătu acolo cuprins de un sentiment ce nu putea fi numit. Era o uşurare sau numai senzaţia plăcută, foarte scurtă, de după un suspin.

4.

La fabrica de porţelan trecu împins dintr-o formalitate în alta, toate acele hârtii în care trebuia să scrie despre el i se păreau fără rost, şi doar când i se ceru să spună numele câtorva oameni care îl cunosc se opri derutat. Răspunse că nu-l cunoaşte nimeni, funcţionara indiferentă din spatele mesei se opri şi ea şi dădu nemulţumită din cap. Apoi fu condus în secţie, o sală lungă, cu o singură masă lângă peretele de sticlă, la care şedeau bărbaţi şi femei îmbrăcaţi în halate albe. I se arătă ce avea de făcut şi rămase singur la o porţiune de masă, pe un scaun. Era nedumerit sau numai speriat, nu înţelegea prea bine ce i se cerea şi îi fu ruşine s-o mărturisească. Omul acela din tren, S, încă nu se arătase şi Eugen nu întrebă de el. I se părea înjositor să fie angajat undeva numai pentru că avea pe cineva, un susţinător... Un bătrân se ridică de la locul său şi se apropie. Îi spuse: „Noi formăm aici o familie unită, e necesar să v-o spun de la început. Muncim individual, dar rezultatele ne afectează pe toţi în bloc. Unii sunt mai buni, alţii mai slabi, însă noi am procedat la o nivelare. Când sunt premiaţi câţiva, banii se împart în mod egal între toţi. Aici există şi o activitate de creaţie şi de aceea ne bucurăm de preţuirea direcţiunii. M-aţi înţeles?” „Cred că da, şi n-am nimic împotrivă.” „Unde aţi mai lucrat?” „În învăţământ.” „Aha! Deci proaspăt în meserie, deşi mi s-a spus că ni se va întări colectivul cu un om teribil. Sau poate că sunteţi teribil, dar eu n-am cum s-o constat deocamdată. Şi acum să facem prezentările!” Îşi spuseră numele pe rând şi bătrânul,

care era un fel de şef datorită vechimii în întreprindere, îi explică pe larg ce va face de acum încolo. Va desena în culori motive florale, mici peisaje, grupuri umane – o mamă cu un copil, de pildă – care, odată aprobate, vor intra în serie, adică vor fi pictate pe vasele de porţelan. Îl lăsă să lucreze de probă, o fată îi aduse o ceaşcă de cafea, şi Eugen desenă cu plăcere. Îi tremura mâna şi se gândea că trebuie neapărat să reuşească un lucru deosebit. Poate tocmai de aceea prima noastră ieşi chinuită şi banală. Apoi uită de gânduri, se detaşă pe nesimţite de atmosfera secţiei şi liniile se aşterneau ca de la sine, cu exuberanţă. „Nu prea complicat! — îl sfătui şeful –, nu suntem obligaţi să dăm capodopere!” – şi râse mulţumit. Eugen îl auzi mai târziu, era în capătul celălalt al sălii şi printr-un ciudat efect acustic putu să înţeleagă fiecare şoaptă fără niciun efort. „El e profesorul acela… cu povestea din primăvară… l-au dat afară… nu-l întrebaţi nimic, o să ne spună el… are mână bună, o să facă treabă…”

După orele de serviciu, un coleg mai tânăr îl invită la o bere, dar Eugen se scuză. Prima zi de muncă îl obosise într-atât, încât de abia aştepta să ajungă acasă şi să se culce. Colegul nu insistă. Lui Eugen îi păru rău după aceea, un om încercase să se apropie de el şi el îl respinsese. Era obosit, însă ar fi trebuit să-şi învingă oboseala. Îşi mărturisi totuşi că omul nu-i era simpatic şi scuza aceasta îl împăcă pe jumătate. În drum spre casă poposi în scuarul unde întârziase de câteva ori. Fumă o ţigară şi îşi zise că totul s-a aranjat, acum este bine, deşi poate că ar fi fost mai bine să se mute în alt oraş. Aici nu-l reţinea nimic. Ochii îi lunecau leneşi pe forfota străzii, pe zidurile caselor. Pe o bancă şedea o femeie şi Eugen îşi aminti că o mai întâlnise, da, era aceeaşi femeie, tot aici o văzuse, era şi un copil cu ea, un puşti blond şi firav… Da, era şi copilul, se juca în spatele băncii… îi pieri oboseala şi simţi nevoia să fie vesel şi să se joace. Un impuls rar, tineresc. Se ridică şi merse într-acolo. „Îmi daţi voie, doamnă, să mă joc cu el?” Femeia îl măsură aspru şi ceva din înfăţişarea lui păru s-o îmblânzească. Cererea îi apărea neobişnuită şi nu ştia ce hotărâre să ia. „Nene – strigă copilul – ai un creion mare!” Eugen nu mai aşteptă încuviinţarea femeii, se aşeză alături de ea şi scoase creionul cu mină de cărbune de desen. „Îţi place să desenezi?” „Da, dar nu mă pricep. Desenează tu!” Eugen găsi în buzunar câteva foi albe. „Ce vrei

să-ţi desenez? Un cal? Un câine?” „Nu. Pe mătuşă-mea!” Spusese „mătuşă-mea“ cu glasul puţin îngroşat, serios. „Deci – gândi Eugen – nu-i este mamă.” Femeia se încruntă şi protestă: „Nu pe mine, Daniel, mai bine o casă!” Eugen însă trăsese primele linii. Poziţia nu era bună, femeia întorsese capul ostentativ, şi el trebuia să facă efortul de a privi prin ea. Lucra încordat şi puştiul nu scotea o vorbă. Îşi aţintise ochii pe hârtie şi urmărea cu o încântare gravă mersul cărbunelui. Eugen se transfigurase. Poate că niciodată nu desenase cu atâta patimă. Voia neapărat să-l mulţumească pe copil şi când termină nu-şi putu reţine o exclamaţie de uimire. Portretul era viu. Chipul acela înciudat, cu buzele strânse, sclipirea inteligentă a pupilelor, părul învolburat de o adiere caldă de vânt, totul părea ireal de autentic, sugera o întreagă mişcare interioară, şi Eugen nu-şi aminti să fi pus vreodată pe hârtie ceva mai perfect. „Sunt nebun!” – conchise în gând şi-şi aprinse în grabă o ţigară. „Îmi place – aprecie copilul –, este mătuşă-mea când mă ceartă. Mi-l dai mie”? „Desigur!” „Mulţumesc.” Femeia se întoarse curioasă. Examină ostilă desenul, însă ochii o trădară. „Este… excelent! — zise cu o uşoară ezitare, neştiind care calificativ s-ar potrivi mai bine.

— Sunteţi pictor?” „Nu. Lucrez la fabrica de porţelan.” „Dar…” – vru să mai întrebe ceva şi se opri încurcată. O scurtă privire îl cuprinse din cap în tălpi şi Eugen o simţi jenat. „Ce să-ţi mai desenez, Daniel?”

„Nimic. Pentru astăzi este destul.” „E foarte ciudat câteodată – interveni femeia, ca şi cum s-ar fi scuzat.

— Pentru vârsta lui este prea…” Nu găsi cuvântul şi făcu un gest vag cu mâna. „V-am mai văzut o dată tot aici – zise Eugen –, credeam că sunteţi mama lui.” „Este al sorei mele. Ea a plecat într-o foarte lungă călătorie şi mi l-a lăsat mie. L-am crescut de la o lună…” „Căsătorită?” „Nu! — făcu ea contrariată, de parcă ghidul acela ar fi îngrozit-o. Apoi zâmbi: E greu să te căsătoreşti când ai un copil…” Daniel încă mai admira desenul. „E curios – adăugă ea – că m-aţi desenat ca şi când m-aţi fi văzut din faţă. Or eu întorsesem capul…” Eugen nu se pricepu să răspundă. „Mâine – spuse Daniel cu seriozitatea aceea neobişnuită –, dacă vrei, ne jucăm. Ştiu un joc pe care l-am inventat eu.” „De ce nu acum?” „Acum e târziu. Trebuie să mănânc, apoi mă culc, fiindcă mătuşă-mea iese în oraş şi eu nu

pot să stau singur dacă nu dorm.” Lui Eugen i se păru că femeia se înroşise. „Dar dimineaţa?” „Dimineaţa e ziuă şi nu mi-e frică. Şi nu stau acasă. Merg la grădiniţă…

— Întârzie o clipă.

— Pe tine cum te cheamă?” „Eugen.” „Pe mătuşă-mea o cheamă Lorina.” „O iubeşti pe mătuşa ta?” „Da. Îmi place când mă ceartă. Aşa îi bate inima!” – şi arătă cu mâna cum pulsează o inimă.

Apoi se despărţiră. Eugen mai rămase. Ştia că a doua zi va veni din nou acolo. Numai de n-ar ploua! Cerul era senin, dar el se temea. Lorina şi Daniel de abia plecaseră şi lui Eugen i se făcu dor de ei. De amândoi. Amândoi constituiau un tot.

Şi veni într-adevăr a doua zi, după ce ieşi din fabrică, femeia şi copilul erau acolo, poate că nu-l aşteptau, însă el vru să creadă că, fără să-şi dea seama, ei doreau să-l mai întâlnească. Povestiră lucruri neînsemnate, Eugen desenă, de data asta adusese un bloc de schiţe, mâzgăli şi Daniel o foaie şi copilul părea încântat de ce făcuse. Eugen constată cu părere de rău că nu-l putea avea ucenic, bineînţeles, n-o mărturisi, desenul copilului era doar un ghemotoc de linii fără niciun sens. „Ce este asta?” – îl întrebă şi Daniel zâmbi, un zâmbet misterios. „Dacă nu ghiceşti, nu-ţi spun!” Eugen nu ghici. Se indispuse, dar îşi zise că în fond regretul lui era copilăresc, doar nu toţi copiii pot avea talent şi că la o vârstă atât de fragedă nici nu ştii să sesizezi germenele talentului. Lorina citea o carte de călătorii şi din când în când se oprea, privea blând şi făcea vreo observaţie scurtă. Mai târziu puse cartea alături pe bancă. Daniel cerea să i se spună o poveste, un basm nou. Eugen încercă să-şi amintească poveştile din copilăria lui, însă niciuna nu era nouă. Promise că a doua zi, acum va avea şi o justificare pentru întâlnirile lor din scuar, deşi nu căuta justificări şi nici nu i le cerea nimeni, a doua zi va aduce în buzunar o poveste nemaiauzită.

Şi plecând spre casă îşi chinui mintea să inventeze un basm. Până târziu se lovi de motivele vechi, de acelaşi Făt-Frumos, acelaşi zmeu, încât se simţi nenorocit. Îi trebuia neapărat o poveste nouă şi n-o găsea. Promisese şi trebuia să-şi respecte cuvântul. Îşi aminti că Daniel spusese ceva despre un joc nou şi… Dar în după-amiaza următoare plouă, o descărcare de nori violentă ce ameninţa să se prelungească mult timp. Trecu totuşi

prin scuar şi, bineînţeles, băncile erau goale. Parcă avea o speranţă, o speranţă prostească... Se mai duse o zi, şi alta, şi în sfârşit vremea se îndreptă. Îi găsi pe amândoi, i se păru că vede la ei o nerăbdare abia ascunsă şi se bucură. „Mi-ai adus povestea?” „Da“ – minţi el. „Spune-mi-o atunci! S-o asculte şi mătuşă-mea!” Eugen, disperat, începu să improvizeze. Nu ştia ce va urma, dar recurse la cunoscuta introducere cu „a fost odată, ca niciodată...” Şi iată că un Făt-Frumos se luă la trântă cu un zmeu, la un joc de flăcăi, Cosânzeana îi privea prin fereastra castelului, şi cei doi se luptară, zi de vară până-n seară, se luptară, trecură zile, săptămâni, luni, ba trecură ani întregi, Cosânzeana se plictisi de lupta aceea nesfârşită şi se mărită cu primul bărbat care-i ceru mâna. Făt-Frumos şi zmeul continuau înfruntarea, nu se puteau răzbi unul pe celălalt, îmbătrâneau şi, într-o zi, sfârşiţi de puteri, căzură unul lângă altul. Erau doi moşnegi şi ar fi dorit o înghiţitură de apă, dar nimeni nu se afla prin preajmă, castelul se dărâmase, intrase într-o zonă de sistematizare. Muriră alături, inutil, neîmpăcaţi... Eugen tăcu. Nu intenţionase să termine astfel povestea, dar cuvintele odată spuse îşi luau zborul şi nimeni nu le mai putea aduce înapoi în nefiinţă. Cuvântul plecat cerea altul şi povestea se înfiripase fără voia povestitorului. De fapt se afla de mult în el, stătuse chircită, aşteptând momentul prielnic de a ieşi la lumină. Lorina îşi ridicase sprâncenele a mirare şi a neînţelegere. Copilul medita. „Da – zise el –, mi-a plăcut. Nu seamănă deloc cu celelalte. Îmi pare rău că mor degeaba, însă...” Eugen aştepta urmarea, dar aceasta nu veni. Daniel nu mai scoase o vorbă. Găsi o gâză şi-şi concentră atenţia asupra ei. „Te potriveşti cu Daniel” – aprecie Lorina. „Îl iubesc.” „Ciudat.” „Într-adevăr, nici eu nu ştiu cum s-a-ntâmplat. Vă rog să nu mă împiedicaţi să-l văd.” Ce idee! N-aş avea niciun motiv!”

Întâlnirile se petreceau zilnic şi intraseră în obişnuinţă. La fabrică, Eugen se străduia să lucreze corect. Era nevoie de efort, deoarece, nu după mult timp, începuse să-l plictisească desenul acela, mereu acelaşi, cu foarte mici variaţii. Îşi închipuise că va face o muncă de creaţie adevărată, că va putea să-şi dea frâu liber fanteziei sale. În realitate i se cerea să repete un grup de palmieri, când trei, când doi, sau un amoraş roz, când mai bucălat, când mai suplu. Libertatea pe care o avea se zbătea

între limitele unor teme prestabilite, de neschimbat, şi bătrânul, şeful, îi explica zâmbind superior că „asta cere clientul – asta îi dăm!” „De unde ştiţi dumneavoastră ce se cere? Prospectaţi cumva piaţa?” „Cum să nu ştim? Dacă produsele se vând – înseamnă că plac.” „Dar n-aţi dat niciodată altceva, să vedeţi cum e primit un lucru nou!” „N-am dat, fiindcă se cer cele vechi!” Cercul se închidea şi Eugen căuta în zadar să se facă înţeles. Odată a desenat-o din memorie pe Lorina. S-au strâns toţi în jurul lui. „Adevărată operă de artă! — a exclamat bătrânul.

— Păcat că n-o putem reproduce. Nu ne permite profilul…”

Nu reuşea să se apropie de niciunul, deşi ei păreau binevoitori. Aştepta după-amiaza şi se întreba cum va fi când va veni iarna. Nu se gândise, dar dacă ar fi fost obligat să răspundă la întrebarea „Ce este cu Lorina?”

— Atunci de abia şi-ar fi dat seama că pe lângă copil exista şi mătuşa acestuia şi că n-ar fi putut spune de cine avea mai mare nevoie dintre ei doi… Într-o seară, i-a condus, a pretextat că avea treabă în partea aceea a oraşului, şi mergând încet, Daniel păşea înaintea lor, preocupat, a vrut să ştie: „Dacă era atât de mic, de ce nu l-ai lăsat să creadă că eşti mama lui?” „Pe atunci îl uram!” „Cum?” – n-a înţeles Eugen, i s-a părut că n-a auzit bine. „Îl uram! Dacă ai bunăvoinţă, poţi să înţelegi. Eram foarte tânără, nu aveam pe nimeni, şi deodată să mă trezesc cu un copil mic în grija mea!” „De ce nu l-ai dat la un orfelinat?” „Am vrut, însă când a fost să-l duc, n-am mai putut. Mi-era milă de el.” Și sora dumitale?” „A murit la naştere.” „Dar… soţul ei?” „N-a avut soţ.” „Nu te-au supărat întrebările mele?” „Nu. Le aşteptam. Dacă nu m-ai fi întrebat, ţi-aş fi spus singură într-o zi…” Locuia într-o clădire veche la marginea oraşului nou, o casă care altădată fusese stingheră. Daniel se întoarse şi salută: „La revedere!” Şi intră în curte. Lorina întinse mâna: „Pe mâine!”

Pe nesimţite, toamna punea stăpânire pe oraş. Mai întâi păli verdele copacilor, galbenul şi cafeniul deveniră culorile dominante. Apoi începu vântul cu vârtejuri de frunze, ploile lungi şi molcome. Oraşul se mohorî, cenuşiul cucerise străzile şi Eugen pierdu întâlnirile din după-amieze. Simţea acut că trăieşte fără rost şi, odată limpezită starea aceea de deznădejde, îi căută cauza. Nu fu deloc surprins când îşi dădu

seama că Lorina şi Daniel erau pentru el mai mult decât nişte cunoştinţe întâmplătoare. Recapitulă pas cu pas, oră cu oră, cuvânt cu cuvânt întâlnirile lor şi de abia atunci fu uimit: era un fel de dragoste. Un fel de dragoste, adică un sentiment complex pe care altfel nu-l putea defini, nu o iubire îmbietoare la nesocotinţe de adolescent, ci un fel de dragoste matură şi aparent calmă. Descoperirea aceasta îl dezechilibră. Atâta timp cât nu ştiuse, cât nu judecase, totul urma o linie firească şi fără complicaţii. Acum însă veneau întrebările, multele întrebări fără răspuns sau cu răspunsuri multiple şi-i era peste putinţă să aleagă pe cel mai potrivit, pe cel mai adevărat. La fabrică se încadrase într-o obişnuinţă indiferentă, cu rare ieşiri, potolite mai apoi din instinctul bunei-înţelegeri. E drept că de multe ori concesiile făcute îl supărau tardiv și se învinuia că la el primează instinctul de conservare: nu-şi permitea să aibă alte păreri decât cele ale colectivului. Ştiind că iubeşte, se lăsă inconştient în voia unui neastâmpăr, tradus de cele mai multe ori printr-o uşoară nervozitate. Colegii îl lăsau în pace, dar el le surprindea şoaptele. Desena ceea ce i se cerea, iar când gândul o lua razna, punea pe hârtie cele mai năstruşnice lucruri. Era un joc deconectant. Şeful privea binevoitor desenele, le comenta condescendent. Numai o dată îl întrebă: „De ce te-ai înfundat dumneata aici? Sunt convins că ai fi în stare să faci grafică bună.” Eugen nu răspunse şi bătrânul continuă: „Probabil te-ai deocheat rău de tot cu povestea aia…” Care poveste?” În clipa aceea, Eugen nu-şi amintea de ce anume putea fi vorba. „Cu privitul prin obiecte…” „Da – răspunse Eugen – e adevărat. Nu ştiam că aţi aflat.” „Aşteptam să ne povesteşti dumneata cum de ţi-a venit… De bunăvoie…” „N-am ce povesti.” După câtva timp începură toţi să-l asalteze, voiau să ştie ce este şi ce nu este adevărat şi Eugen se încăpăţână să tacă. Efortul prelungit îl obosea peste măsură. Curând colegii schimbară tactica şi nu-l mai necăjiră. În schimb recurgeau la aluzii transparente, îl ironizau în discuţiile pe care el le auzea. Şi el tăcea… Pe Lorina o întâlni într-o seară. Bătea vântul cu stropi rari de ploaie şi se opriră amândoi sub streaşină unei case. „Ne-a fost dor de dumneata. Ce mai faci?” „Şi mie – îngăimă Eugen. Poate ceva mai mult decât…” „De ce nu ne-ai căutat?” „Mi-a fost teamă că va fi o singură vizită.” „Nu-nţeleg.” „Nu pot să-ţi explic.” „Îmi pare rău, să ştii. Acum sunt grăbită. Te aşteptăm mâine. La

revedere!” Lorina se îndepărtase şi el, fără să judece, o urmări de departe. O pierdu. Intrase într-un magazin sau cotise pe o stradă laterală. Întârzie sperând s-o reîntâlnească, însă Lorina nu mai apăru. Atunci se decise să bea un pahar de vin într-un restaurant, un pahar mare de vin roşu, să viseze puţin şi să asculte muzică. De abia se aşeză la o masă în cel mai apropiat local, că în faţa lui se aşeză A. B. „V-aţi aranjat cumva? — îl chestionă în şoaptă şi nu aşteptă răspunsul – Nu vă faceţi iluzii, lumea este mai rea decât vă închipuiţi. O răutate inconştientă. Numai eu vă pot ajuta. Vă salut!” Lui Eugen îi pieri pofta de vin şi plecă iute, ca alungat din urmă.

Toată noaptea visă cu ochii deschişi. Ziua îl surprinse plin de speranţe. Trecură cele opt ore de slujbă şi în sfârşit apăsă pe butonul soneriei. „Bine-ai venit! îl întâmpină Daniel. — şterge-te pe picioare, că se supără mătuşă-mea!” „Dânsa nu-i acasă?” „Nu.” Jumătate din Eugen muri. Intră într-o cameră aproape goală, doar cu o masă şi trei scaune. Pe jos – linoleum. „Sofaua am vândut-o – spuse Daniel surprinzându-i privirea –, era veche. La primăvară ne cumpărăm mobilă nouă… Să te servesc cu un sirop?” „Cu ce vrei tu, Daniel.” Se aşezară şi băură sirop cu sifon. „Mai îmi spui o poveste?” „Nu pot acum, Daniel.” „Eşti bolnav?” „Da. Puţin. O să-mi treacă.”

Lorina apăru târziu, îmbujorată de mersul grăbit, o şi mărturisi că alergase, nu cumva să nu-l mai găsească, şi Eugen fu iarăşi întreg. Ea îşi lăsă mâna în mâinile lui şi el i-o sărută cu religiozitate. Lorina era veselă, sporovăia, contrar firii sale, vrute şi nevrute, punea întrebări fără scopul de a afla ceva anume. Apoi, pe neaşteptate, tăcu şi tăcerea se prelungi. Daniel încă părea uimit de schimbarea mătuşii, probabil n-o văzuse niciodată atât de veselă, încerca să găsească o explicaţie. Fu o seară plăcută, tăcerea nu-i stânjenea, doar rare cuvinte legau crâmpeiele de vrajă în care fiecare gândea singur şi spera că gândurile lui se împletesc cu ale celorlalţi. Eugen n-ar mai fi plecat de acolo, nu şi-o mărturisise, însă de-ar fi fost poftit, prin absurd, să rămână toţi trei, n-ar fi ezitat o clipă. Cinară împreună, o cină simplă, după care Daniel se duse la culcare. Acum erau doi şi lui Eugen îi era teamă să vorbească. Îşi închipuia că în momentul acela putea comunica fără vorbe cu Lorina, chiar încercă spunându-i în gând că o iubeşte şi fu convins că a recepţionat răspunsul: „Şi eu te iubesc, Eugen!” Şi

brusc îşi aminti de Minerva, şi ea crezuse într-o conversaţie asemănătoare şi se înşelase. Partenerul existase numai în închipuirea ei... „Şi eu sunt la fel – îşi spuse –, sentimentul mă face să iau drept realitate nişte simple dorințe.” Lorina croşeta casnic, atmosfera era aceea a unui cămin sărac, dar sub semnul bunei-înţelegeri. „Nu te-am întrebat niciodată: dumneata ce meserie ai?” „Dactilografă, dar urmez nişte cursuri serale.” Mai vru să ştie ce fel de cursuri erau acelea, însă văzu privirea furişă a Lorinei, peste umăr, spre ceasul de pe perete. „Am abuzat de ospitalitatea dumitale. Trebuie să plec.” „Poţi să mai rămâi... – zise ea –, mă simt bine cu dumneata. Şi e încă devreme.” „Astăzi n-ai avut şcoală?” „Ba da. Am fost să mă scuz că am de rezolvat o problemă de familie – Surâse.

— N-am nicio absenţă, pot şi eu să-mi permit măcar o dată să...” „Mulţumesc.” „Şi să ştii, duminica sunt acasă şi-s liberă. Oricând vrei, mă găseşti.

— Puse lucrul alături şi se ridică.

— Am puţin vin. Mi-a fost ruşine să aduc o sticlă pe jumătate goală. Bei?” Se întoarse aproape imediat şi umplu două pahare. „În sănătatea dumitale!” Eugen ciocni: „Pentru faptul că exişti!” Băură. „N-am înţeles toastul.” Eugen se făcu palid. „Adică – încercă să explice – pentru faptul că exişti. Pentru mine, asta înseamnă... înţelegi ce vreau să spun?” „Înţeleg, dar deocamdată să nu vorbim.” El îi luă mâna şi i-o sărută, apoi se ridică şi veni lângă ea. Îi mângâie părul şi se aplecă. Un sărut scurt. Se dezmetici în stradă, nu ştia prea bine cum a plecat. În mintea lui totul era învălmăşit şi nu-i venea să se ducă acasă. „Vasăzică asta era!! – îşi spuse uimit şi începu chiar de atunci să aştepte ziua de duminică.

5.

Unul dintre colegi citea cu glas tare o ştire din ziar, ceilalţi ascultau cu interes şi Eugen nu prinse decât sfârşitul: „... medicii englezi îl ţin sub control riguros, încercând să descopere modificările structurale ale ochiului, care permit pacientului să vadă prin stofe, deci practic să îi dea posibilitatea de a vedea goale trupurile oamenilor. Declarat pericol social, tânărul...” Îl interesa, dar nu mai putea să asculte. Deci mai exista un om asemănător lui. Acela n-avusese noroc, intrase pe mâna

medicilor... Comentariile colegilor nu-l lăsară izolat. „Asta da, deşi e imposibil, mai că l-ai crede... Prin pânză... Dar nu prin zid!” „Dumneata ce părere ai, colega?” „Uite, e scris negru pe alb! Citeşte!” „Ăla are legături cu dracu!” „Parcă al nostru...” „Vor descoperi savanţii adevărul...” „Deci dumneata ne vezi şi măruntaiele!” „Vai, când se uită la mine, am impresia că-s în baie!” Nu era vorba de o răutate colectivă, ci mai mult de senzaţia produsă de un fapt neînţeles. Preocupările lor mărunte erau înlăturate de factorul mister, erau aţâţaţi şi curiozitatea lor căpătase un nou imbold. Erau tentaţi să-l şi creadă, numai să le povestească şi ei se asculte înfioraţi, ca la teatru, la o piesă poliţistă, ca mai apoi să râdă şi să emită păreri definitive. Fiecare se simţea în stare să rezolve orice enigmă, după cum pronosticau rezultatul unui meci de fotbal sau după cum se angrenau într-o dispută acerbă, susţinând sau nu importanţa eredităţii în boala canceroasă. Eugen nu putea răspunde, ştia că este inutil, nu voia să devină bufon; oricum, explicaţiile lui ar fi generat râsete, cunoştea dispoziţia pentru veselia uşoară, din nimic, şi tăcea. Articolul din ziar le servea acum drept pretext pentru a-l sâcâi; de fapt îi supăra muţenia lui, rezerva aceea voită şi se simţeau jigniţi.

Îl înconjurară şi fu de ajuns ca unul, mai curajos în inconştienţă, să-l atingă, şi toţi, ca nişte copii, cu răutatea candidă a copiilor, care nici măcar nu este răutate, începură să-l îmboldească, să-l tragă de haine, să-i împrăştie desenele. „Arată-ne – strigau ei – cum faci când ne vezi goi!” Eugen nu se mai putu stăpâni şi lovi. Se scutură de ei, cu furie, şi ieşi în fugă din secţie. La poartă, omul de pază încercă să-l oprească, el îl îmbrânci şi trecu.

A doua zi era duminică. Îi trebui mult timp ca să-şi revină, trăsăturile îi erau răvăşite, să-şi recapete continuitatea calmă. Dormi, somn epuizant, şi se trezi în ziua mult aşteptată. Dimineaţa şi-o petrecu într-o agitaţie care nu-l lăsa să stea mai mult de câteva clipe în acelaşi loc, şi pe la prânz, nemaiputând rezista, făcu un drum spre cetate. Acolo sus nu-şi regăsi liniştea de altădată, uitase incidentul de la fabrică, dar se gândea la Lorina şi timpul curgea încet.

„Ai venit?” – îl întrebă Lorina. „Da, am venit“ – răspunse el. Se comportau amândoi ca doi adolescenţi, nu observau ridicolul dulce al unor gratuite vorbe şi fiecare aştepta de la celălalt un

pas, ceva în plus. „Unde e Daniel?” „Se joacă. L-am dus pentru un ceas – şi se înroşi – la un copil din vecini.” „Nu trebuia…” – spuse el şi tăcu ruşinat, fiindcă îşi dădu seama că nu dorea copilul, acum voia să fie numai ei doi. O îmbrăţişă şi ea stătu dreaptă ca o statuie, în braţele lui, fără să-l respingă, dar, în acelaşi timp, fără să i se dăruie. Se aşezară stânjeniţi. „Vreau să spun, să afli – începu Lorina ferindu-şi ochii –, că eu am un bărbat.” Eugen se încordă. „El mă vrea şi eu ţin la el, dar el nu acceptă copilul. De aceea nu găsesc o soluţie. Tu eşti un om bun şi aş încerca să mă apropii, mai ales că Daniel te iubeşte. În felul lui, însă te iubeşte. Sunt sinceră. Mărturisesc că aş vrea să mă apropii de tine. Nu sunt îndrăgostită. Nici de… celălalt nu sunt îndrăgostită. Te preţuiesc şi, mai mult cu raţiunea, te visez bărbatul meu. Îmi dau seama că trebuie să mă hotărăsc odată, îmi doresc și eu un cămin, or pe Daniel nu-l pot abandona. Mi-a fost foarte greu să-ţi vorbesc, dar nu puteam să te mint. Dacă aş fi tăcut, tot minciună ar fi fost… Eu te rog din suflet să stai în preajma noastră. Bărbatul acela ţine de un fel de obişnuinţă. Să fii aproape în ziua când n-o să te avem decât pe tine. Nu-ţi cer să-mi răspunzi chiar acum…” Eugen era năucit. În momentul în care aflase se vedea îmbrăţişând-o şi i se părea că un al treilea, un străin, îl privea batjocoritor. Şi totuşi ar fi voit s-o sărute. „Instinctul…” Aprecia curajul ei de a i se dezvălui şi crezu că era necesar să fie şi el la fel de sincer. „Ar fi caraghios să-ţi fac o declaraţie de dragoste, n-aş mai putea acum să-ţi spun niciun cuvânt. O s-aştept cu încredere. Dar, indiferent ce s-ar întâmpla, trebuie să-ţi vorbesc şi eu ceva…” Şi îi istorisi pe îndelete, ca şi cum ar fi fost vorba de un oarecare om necunoscut, întâmplările petrecute în anul acela. Ea asculta fără să facă nicio mişcare, doar o dată tresări, îşi aminti că auzise despre acel om, care pretindea că posedă o calitate imposibil de înţeles. „Şi care este adevărul?” – întrebă spunând rar cuvintele, aşezându-le cu grijă şi cu o teamă neaşteptată. „Ce adevăr?” „Adică… vezi într-adevăr?” „Da.” „Cum?” „Nu ştiu.” „Bănuiesc că n-ai avea niciun interes să minţi. Aş vrea însă, dacă mă poţi înţelege, să fiu sigură că este adevărat.” „Să-ţi dovedesc?” Căută împrejur. Nu putea alege. Privirea i se opri asupra mâinilor ei. Purta un inel lat, închipuind un şarpe. „În interior, inelul tău poartă o inscripţie: O.D. 15 mai.” Un moment, Lorina nu reuşi să spună nimic. „Da, aşa este. A fost inelul sorei mele.” Apoi tăcu din nou.

„Nu aveai de unde să ştii ce scrie – zise mai târziu, pe gânduri. Există o singură explicaţie. M-ai convins. Dar tot nu sunt mulţumită. Aş vrea să înţeleg cum e posibil.” Eugen zâmbi. „Şi eu aş vrea să înţeleg… Cine ştie, aşa s-or fi întâmplat salturile calitative din evoluţia omului, mutaţiile produse la nivelul… Nu râde!… Poate că nu m-aş gândi atâta şi poate că mi-aş găsi şi eu un rost. Mereu îmi pun întrebarea: la ce bun? Cui foloseşte asta? Mie, cel puţin până acum, mi-a adus numai necazuri.” „Mi-e puţin teamă de tine. Nu ştiu de ce. E o prostie, recunosc, dar… mă simt cumva… fascinată…” Apoi schimbă vorba: „Să-l chem pe Daniel?”

6.

S. îl căută în secţie şi-i spuse tare, ceilalţi auzeau, dar se prefăceau prea ocupaţi ca să dea atenţie celor ce se întâmplau lângă ei, că regretă faptul de a-şi fi pus obrazul pentru un om care produce dezordine şi nu-şi vede de lucru; că şi-a reconsiderat părerile avute iniţial despre anumite zvonuri şi că pe viitor nu va mai acorda nimănui credit moral. Eugen nu-l întâlnise decât atunci, în tren, şi trebui să facă un efort ca să-şi amintească de el. „Mă învinuiţi pe nedrept!” – încercă să se apere şi S se supără. „Doar nu vrei să mă convingi că toţi te calomniază, iar dumneata singur spui adevărul?” „Nu încerc să conving pe nimeni de nimic, dar nu întotdeauna cel în minoritate trebuie neapărat să nu aibă dreptate!” „Asta e numai părerea dumitale!” Şi ieşi din secţie. La prânz, Eugen găsi în sertar o hârtie pe care scria: „Ar fi mai bine să plec de aici, nu mă pot lupta cu o secţie întreagă. Sunt încrezut şi jignesc oamenii. Altfel…” A doua zi primi o mustrare pentru faptul că desena din plăcerea lui intimă şi nu pentru uzul fabricii. Drept mărturie, într-o mapă, erau adunate planşele cărora el nu le ţinuse socoteala. Printre ele se afla şi portretul Lorinei. Urmară câteva zile de tăcere plină de duşmănie, apoi găsi în sertar un nou bilet: „Dacă nu-s întreg la minte, ar trebui să mă adresez unui medic.” Literele erau de tipar şi, chiar dacă ar fi fost scrise în mod obişnuit, el tot n-ar fi putut ghici autorul, deoarece nu cunoştea scrisul nimănui din secţie. Vorbi cu şeful, îi arătă biletul şi-i spuse: „Nu înţeleg ce au cu mine. Nu le-am făcut nimic. Nu cer decât să mă lase să-mi câştig pâinea.” Şeful

examină hârtia şi decise: „Dar dumneata însuţi ai scris aici! Uite, A-ul e aidoma cu al dumitale. Nu-i nevoie să fii grafolog pentru a-ţi da seama. Dumneata aiurezi!” Eugen acu tentaţia abia stăpânită ca să-l pălmuiască. „Ce au cu mine? Ce au cu mine?” Mobilul întregii coaliţii rămânea ascuns. Aparent, totul era fără sens.

Într-o dimineaţă fu chemat la cabinetul medical al fabricii. Se duse, bănuia motivul, nu era atât de naiv încât să-şi închipuie că nu vor merge până la capăt, şi o doctoriţă tânără îl pofti să se aşeze. Îi explică surâzătoare că încă nu i se completase o fişă, aşa cum avea fiecare salariat şi îi puse întrebări amănunţite în legătură cu părinţii, copilăria, accidentele şi bolile de care suferise. Eugen, într-o scurtă pauză, în timp ce doctoriţa nota datele într-un registru, o rugă să fie sinceră şi să-i spună ce doreşte să afle de la el. „Vi s-a dat dispoziţie să mă declaraţi nebun, nu? Ei bine, ca să nu vă m-ai obosiţi degeaba, v-o spun eu cu toată răspunderea pe care o poate avea un om întreg al minte, că da, sunt nebun f Sunt maniac! Cred, sunt convins că pot vedea prin dumneavoastră!” Doctoriţa râse amuzată şi nu protestă. Da, avea dreptate, era maniac, bănuia că lumea îl persecută, însă nu este aşa de grav. Asta se poate vindeca. Era veselă, glumea. Eugen o văzu tânără, frumoasă, şi o urî. De-ar fi ştiut să recunoască o tumoare în încâlceală ţesuturilor şi de-ar fi văzut-o undeva, în ea, în creier, în plămâni, i-ar fi spus fără niciun regret: „Aici – şi să arate cu degetul – ai un cancer splendid, domnişoară! Ar trebui să încetezi cu râsul acesta fără griji!”

Pe Lorina o întâlni seara, târziu. Patrulase prin faţa casei şi o aşteptase cu încăpăţânare. Când sosi, îi ceru să-l asculte două minute, avea să-i vorbească despre ceva foarte important, ea îl pofti în casă, dar Eugen refuză. Se răzgândise. Voia numai s-o vadă şi să-i amintească de existenţa lui. Văzu prin întuneric expresia de uşurare de pe faţa ei. Nu-i reproşa nimic şi aceasta îl înfurie. „Ce face Daniel?” Întrebarea, conştient, trebuia să-l liniştească. „Doarme.” „Nu acum, ci în general.” „Bine.” Răspunsul scurt, aruncat cu nerăbdare, nu-l mai necăji. Plecă trist, abia târându-şi picioarele.

Duminica veni fără aşteptare înfrigurată, ca o zi obişnuită de toamnă târzie, o zi cenuşie şi umedă, cu plafonul norilor atât de jos, încât apăsa gândurile. Eugen fugea de gânduri. Îşi impusese

să deseneze, umplu un bloc întreg de schiţe, se străduia să facă lucruri interesante. Avea de gând să i le ducă lui Daniel. Reuşi să nu-l preocupe decât copilul şi aceasta nu-i dădu decât o stare de nemulţumire calmă... După-amiază ştiu sigur că dorinţa lui nu se va împlini. Intervenise ceva, încurcase drumurile sau numai le limpezise. Lorina părea mulţumită de vizita lui, Daniel era satisfăcut de desene şi încerca să-i dea fiecăruia un nume, un titlu, dar Eugen simţea schimbarea imperceptibilă. Lorina îl rugase să aibă răbdare şi să aştepte cu încredere. Totuşi el trebuia să provoace deznodământul. Îi vorbi, cuvintele spuneau altceva, însă ea înţelegea şi îi răspunse că s-a înşelat, că nu va putea să întoarcă spatele acelui bărbat, îl iubea şi era nevoită să accepte vechea situaţie. Eugen nu fu surprins, şi, mai mult, deznădejdea de care se temea nu-l încercă. Copilul aşeza desenele într-o ordine înţeleasă numai de el şi nu se interesa de discuţia lor. Eugen îl privea şi deodată crezu că zbuciumul lui luase sfârşit. De fapt, el îl dorise pe Daniel, doar pe Daniel, era ciudat că până atunci nu ştiuse asta. Revelaţia îl învioră şi îl făcu volubil. Lorina crezu că el îi interpretase altfel cuvintele, şi, neliniştită, repetă că nu se va căsători cu el. Eugen râse şi ea se sperie. „Sunt vesel pentru că am găsit o rezolvare pentru amândoi.” „Ce rezolvare?” „Tu eşti nefericită fiindcă iubitul tău nu-l acceptă pe Daniel, nu? Ei, bine, dă-mi-l mie, iau eu copilul! îmi închipui că nu te îndoieşti că-l iubesc şi că ne vom înţelege bine. Tu te poţi căsători şi vei fi mulţumită, eu îl voi avea pe el şi voi fi de asemenea fericit. Vei rămâne pentru el tot mătuşa lui, cum de fapt şi eşti, vei fi cea mai apropiată rudă a lui şi totul va fi bine.” Lorina vru să vorbească, dar Eugen ghici refuzul şi n-o lăsă: „Gândeşte-te mai întâi!” Şi grăbit se întoarse spre Daniel: „Spune-mi, ai vrea să stai cu mine?” „De ce?” – întrebă copilul fără să priceapă sensul întrebării. „Eu sunt singur, nu am pe nimeni, iar mătuşă-ta vrea să-şi ia un soţ.” „Să te ia pe tine!” „Nu se poate, nu mă iubeşte. Ea vrea să se mărite cu altcineva.” „Nu ştiu. Să mă mai gândesc” – zise Daniel cu seriozitatea aceea de copil maturizat înainte de vreme. „Asta şi doresc – aprobă Eugen –, să judecaţi amândoi şi să luaţi o hotărâre nepripită. Ar fi rău pentru toţi trei dacă...” „Şi o să-ţi zic tată?” „Cum vei vrea tu, aşa o să-mi zici”, Lorina plângea neauzit.

Discuţia aceasta parcă îl eliberase de o mare grijă. Nu era numai eliberare, ci un sentiment mult mai complex în care intra

şi o speranţă atotcuprinzătoare, aşteptarea unui sens pentru întreaga lui existenţă. Fără să-şi dea seama, în câteva zile i se schimbară câteva date esenţiale. Deveni mai vesel, mai puţin singuratic; îngândurat, dar atent la cele ce-l înconjurau, căuta oameni cu care să vorbească. La fabrică fu observată noua lui faţă, însă era greu de schimbat într-o zi o convingere înrădăcinată încercările lui de a se apropia de colegi fură luate drept o manevră cu scopuri ascunse, oamenii erau dispuşi să-l acuze de cele mai infame intenţii… Un motiv geometric desenat de el pentru nişte fructiere, rătăcit din întâmplare printre banale frunze de viţă şi palmieri singuratici, ajunse în faţa comisiei şi căpătă avizul. Şeful protestă, el nu era de părere să se strice gustul cumpărătorilor cu asemenea creaţii lipsite de conţinut, de valoare plastică şi educativă. De altfel, autorul nu era decât nebunul acela care provocase dezordine în secţie, ba chiar un adevărat scandal. Unul dintre angajaţii vechi, de bază, fusese lovit şi numai mila l-a împiedicat să dea curs juridic incidentului. Există un dosar cu referatul medicului, tot oraşul îl cunoaşte pe omul acesta şi asta ar mai lipsi: să i se dea un premiu pentru prost-gust. Disputa îşi deplasă centrul de greutate şi cineva – un om care nu auzise până atunci de Eugen – se întrebă pe bună dreptate cum de mai are loc în fabrică un asemenea specimen. Fabrica nu este un sanatoriu pentru alienaţi, ci o unitate de producţie. Mila este un sentiment nobil, însă zdruncină legea echităţii. Când în sfârşit îl uitară, desenul zăcea de mult într-un coş.

Îşi căuta prieteni dar, de găseau un om lângă care se simţea bine, apărea un binevoitor, arunca vorba purtată din gură în gură, mereu îşi amintea cineva de nebunia lui Eugen, şi prezumtivul prietenia înapoi. Pe Daniel îl vedea duminica. Lorina nu se hotărâse şi Eugen spera. Şi aşa veni iarna.

La fabrică se zvonea că s-au iniţiat concentrări de secţii şi reduceri de personal. Se vorbea mult, comentariile erau fanteziste, numai Eugen nu se arăta interesat de viitor. Îşi descoperise o nouă pasiune; de fapt era foarte veche, atât de veche, încât uitase de ea. În orele libere inventa jocuri pentru copiii cartierului. La început mamele îşi opreau odraslele, nu le permiteau să intre în vorbă cu profesorul – îi ziceau „profesorul ăla nebun” –, dar încet-încet începuseră să închidă ochii. Copiii se simţeau bine cu el, el îi trăgea cu săniuţele şi le cumpăra

ciocolată. Seara se culca obosit şi mulţumit. Cunoscuţii din cealaltă viaţă a lui, şi nu trecuseră decât două anotimpuri, nu-i apăreau niciodată nici măcar în gând. Se părea că îi despărţeau sute de ani, aceia nu mai existau de mult şi el îi uitase, cum era şi firesc. Copiii îl amăgeau, îl convingeau că nu trăieşte fără rost, dar niciunul nu-l putea înlocui pe Daniel. Ei erau doar un paleativ. Numai pe Daniel îl simţea ca făcând parte integrală din el. Era ciudată dragostea aceasta pe care nu încerca să şi-o explice, îl încuraja. Ştia că-l va întâlni duminică, nici măcar nu-l va săruta, în fiecare duminică se vor juca amândoi, un joc liniştit, de oameni maturi, şi va pleca mulţumit şi satisfăcut, aşteptând din nou să mai treacă o săptămână. Trăia fără să-şi dea seama că trăieşte, totul părea definitiv, hotărât, de neschimbat, şi destinul nu mai trebuia judecat.

Oraşul se pregătea de sărbători. În vitrine apăruseră brazii împodobiţi. Eugen, după mulţi ani de nepăsare, avea iarăşi sentimentul acut al unei viitoare bucurii, aştepta ca în copilărie ziua aceea. Dar nu apucă să retrăiască aşa precum îşi dorise ora aprinderii luminărilor. I se spusese că nu va mai putea lucra în fabrică, postul lui fusese desfiinţat. I se înmână salariul într-un plic galben, şi el nu reuşi nici să se mire, nici să fie indignat, nici să se întristeze. Se petrecuse atât de simplu, încât nu avusese timp să se dezmeticească. De abia când ieşi pentru ultima oară pe poarta fabricii se îngrozi de iarna care îl înconjura. Sărbătorile îşi pierduseră sensul, rostul, şi nu ştia ce hotărâre să ia. Era încă dimineaţă, sufla un vânt alb şi cetatea nu se mai vedea din învolburarea de zăpadă spulberată. Simţi frigul ca pe un străin care îi scormonea buzunarele şi sufletul. Intră într-o cârciumă cu aer stătut, umed, mirosind a alcool trezit şi-a tutun prost. Bău în neştire până când se scutură de gerul din el, îşi desfăcu fularul şi binecuvântă băutura pe care o simţea prietenă, fierbinte. „Pentru că totul este fără rost, trăim din lene şi din inerţie, peste câteva zeci de mii de ani ne vom ciocni cu o altă galaxie şi vom lumina universul cu energia exploziei. Şi indiferent ce-aş fi realizat eu în viaţă – totul se va preface din nou în nimic. Va arde şi Rafael, şi Shakespeare, şi Mozart, şi munţii, şi copiii, şi viorile, apusurile de soare şi nimeni nu va mai avea timp să se întrebe pentru ce am trăit cândva… «şi nimeni nu va putea să-mi spună pentru ce am venit, pentru ce voi pleca…»” Vorbea singur sau îi vorbea paharului. Nimeni nu-i

dădea atenţie, beţivii au ciudăţeniile lor, nu trebuie să-i iei în seamă. Apoi vorbi cu toţi cunoscuţii lui, închină chiar un pahar pentru directorul şcolii şi-i spuse: „Aş fi caraghios să mă supăr pe dumneata. E ca şi când aş înjura un copac pentru că nu vorbeşte. Nu-s supărat pe nimeni, fiindcă nimeni nu este vinovat de existenţa noastră. Acuma – du-te! Dumneata eşti convins că faci o treabă utilă – treaba dumitale! Pleacă! Salut!” Discută şi cu A.B. „Ce vrei, domnule, de ce te ţii ca scaiul de mine?” „Te-au dat afară de la fabrică şi eu ştiam că se va întâmpla aşa. O să mori de foame şi sunt singurul care te mai pot ajuta.” „Cum?” „Îţi plătesc atât cât n-ai avut niciodată, bani mulţi…” „De dragul meu, nu? Pentru ce? Ce anume vrei în schimb, Mefisto? Eşti dracul? Vrei sufletul meu? Ia-l! Ţi-l dau de pomană. N-am ce face cu el.” „Nici eu n-am ce face cu el. Îţi ofer însă o slujbă.” „Glumeşti!” „Nu glumesc.” „Bine. Acuma lasă-mă! Eu te-am inventat, eu te distrug!” Şi suflă înspre el, după cum făcuse cu toţi oamenii ce-i apăruseră în faţă acolo, în cârciumă, dar A B nu pieri. „Semnează asta! — îi spuse şi-i întinse o hârtie şi un stilou.

— Te angajez eu.” Eugen râse, i se părea că totul este un joc. „Pricep, Mefisto!” Şi iscăli. A B îi vârî în buzunar un pachet de bancnote. „Asta e un aconto. După sărbători pornim la treabă!” Când, târziu, nu mai ţinea de mult socoteala orelor, avu un moment de luciditate, îi fu scârbă de el şi voi să repare tot ce i se năzărea că stricase. N-avea însă putere, clipa aceea trecu instantaneu, şi bău din nou. Îl scoaseră afară la miezul nopţii, cârciuma se închidea, şi el o porni împleticindu-se, reuşind ca prin minune să nu se prăbuşească, mergea fără ţintă, spunând aceleaşi cuvinte, obsesiv, dar care în mintea lui nu aveau niciun înţeles: „Sunt totuşi un om, sunt totuşi un om!” Ningea liniştit, într-o vitrină, pe lumânările pomului îngheţaseră lacrimi de stearină, şi zăpada albea trotuarele. Nişte lucrători de la salubritate îl găsiră culcat pe treptele unui magazin. Încă nu-l acoperise zăpada, pesemne nu se aşezase de prea mult timp acolo. Îl căutară în buzunarul de la piept şi după cartea de identitate aflară unde locuieşte. Nu era departe casa, lucrătorii îl duseră cu chiu – cu vai până la poartă şi sunară.

Se trezi în patul său. Nu-şi amintea nimic. Portăreasa veni cu o ciorbă acră şi-i povesti pe îndelete că ea era specialistă în ciorbe numai bune pentru oameni mahmuri, că o viaţă întreagă

avusese de a face cu bărbatul ei, căruia îi plăcea băutura. „Domnu' profesor, patima e patimă, e urâtă şi costisitoare, da' omu' până nu bea nu e om întreg. Oţi fi avut vreo bucurie, că la necaz v-am văzut, da' niciodată ameţit cum v-au adus oamenii ăia, şi bine c-au fost miloşi, că dacă vă lăsau acolo unde v-au găsit vă îngheţa gerul şi azi mi-aş fi pus doliu... Acuma o să trebuiască să anunţăm la fabrică, o să vorbesc eu la telefon, să-mi daţi numărul, şi-o să le spun că sunteţi bolnav, altfel cum?!" Eugen îi mulţumi, dar în privinţa fabricii nu era nevoie de nimic, va rezolva el. Mai apoi i se făcu ruşine că dintr-un imbold neînţeles n-a vrut să-i mărturisească portăresei adevărul, oricum, până la urmă tot se va afla. Îl durea capul, însă intenţiona să caute o rezolvare chiar atunci, nu putea să amâne. Se îmbrăcă şi, căutându-şi ţigările, dădu peste un teanc de bani. Surprins, rămase un timp nemişcat, neştiind ce să facă. Nu-şi amintea ce era cu banii aceia şi îşi storcea mintea încercând să reconstituie pas cu pas tot ce făcuse de când ieşise din fabrică. Se învinui prosteşte că i-ar fi furat. Uitase tot. Întoarse buzunarele pe dos şi-şi găsi toate lucrurile, restul din salariul primit de la fabrică. Bineînţeles că n-avea de unde să fi furat teancul acela de bancnote, nici nu îndrăznea să-i numere şi, chiar dacă i s-ar fi prezentat ocazia, chiar beat fiind, el tot n-ar fi fost în stare să comită o asemenea faptă. Atunci? Nu era capabil să-şi explice şi se înfurie gândindu-se că numai asta îi mai lipsea, din cauza acestor bani picaţi din cer nu va avea liniştea necesară pentru a rezolva problema capitală a existenţei lui de acum înainte. Puse bancnotele într-un sertar, îl încuie şi-şi zise că păgubaşul va anunţa prin ziare şi atunci... Atunci îi va trimite prin poştă sau îi va arunca în cutia de scrisori a acelui om şi...

Îl doborî o slăbiciune totală, căzu fără pic de putere şi portăreasa chemă un medic. Avea febră. Rămase în pat multe zile, nu-şi dădu seama câte, trecură sărbătorile şi de abia în prima zi a noului an îşi reveni doar cât să ia cunoştinţă de starea în care se afla. Auzea ca prin vis sporovăială portăresei. „Eu nu ştiu ce fel de oameni sunt pe lumea asta, dar să nu vină unul măcar, n-o avea şi el un prieten, un om sau o femeie, să-l lase să se prăbuşească singur... Că asta a fost soarta mea, să tot îngrijesc de alţii, da' de mine cine-o griji? Ba nu, mint, a tot întrebat unul, însă n-a vrut să intre ca să-l vadă. Mi-a şi mulţumit c-un pol..." Cine să-l fi căutat? Trecu în revistă toţi

cunoscuţii lui, dar nu se opri asupra nici unuia. Efortul îl obosi, şi adormi.

Se refăcu încet şi fără veste dori să vadă strada. Privi prin zid, însă aceasta nu-l satisfăcu. Se ridică din pat şi reuşi cu greu să păşească până la fereastră. De pe trotuarul opus, un ins îl salută sau lui i se păru, acela se uita poate la altă fereastră, apoi fu sigur că-l cunoaşte de undeva. Pe seară, primi vizita lui A B. „Ei, cum stăm, prietene, eşti foarte imprudent şi era cât pe-aici să te coste.” Eugen se bucură, era un om, venise la el şi de abia atunci îşi aminti de Daniel şi se gândi că ar fi trebuit s-o anunţe pe Lorina că… Ea l-ar fi adus şi… „Sper că îţi mai aminteşti de discuţia noastră.” „Care discuţie?” „Banii sper că nu i-ai pierdut!” „Banii?” „Da, ţi-am dat un aconto, aşa ne-am înţeles.” Deci. Banii i-au fost daţi de A.B., dar în ce scop? Nu dăruiţi, un aconto nu se dăruie. Nu-şi amintea. „Nu credeam c-o să lucrez atât de greu cu dumneata – spuse A.B. —, doar ai semnat!” Şi scoase o hârtie. I-o arătă de la distanţă. Eugen îşi recunoscu iscălitura şi citi dintr-o ochire rândurile scrise deasupra. „Imposibil! — zise şi căzu înapoi pe pernă – Eu nu puteam semna aşa ceva. Cine eşti dumneata?” A.B. Râse potolit, ca omul stăpân pe situaţie. „Nu e nevoie să-ţi spun cine sunt eu. Mai întâi e necesar să-ţi amintesc cine eşti dumneata. Dumneata eşti un om deosebit, înzestrat cu o unică şi extraordinară calitate. Semenii dumitale nu te-au înţeles, ba mai mult, te-au lovit din toate părţile. Te-au jignit şi te-au lăsat pe drumuri. Aceşti ticăloşi…” „Semenii mei nu-s ticăloşi. Sunt numai oameni. Au respins ce n-au înţeles. Aşa a fost de când lumea!” „De acord, dar te-au lovit. Un lup care muşcă, sfâşie, nu este iertat numai pentru faptul că este inconştient…” „Dar…” „Nu mă-ntrerupe! N-am venit aici să discutăm în contradictoriu. Ascultă-mă până la capăt şi caută să bagi în cap cele ce-ţi spun, fiindcă n-am timp să repet. Deci… semenii dumitale au atentat la existenţa dumitale. Dumneata trebuie să trăieşti din ceva. Atunci ai semnat un angajament prin care îţi pui la dispoziţia mea, sau, să zicem, a unor oameni în stare să te aprecieze, capacitatea de a pătrunde cu privirea prin obiecte. Aceşti oameni ţi-au dat un aconto din salariul pe care-l vei primi în raport cu rezultatele muncii depuse. În concluzie…” Eugen îşi pierduse cunoştinţa. Când îşi reveni, vru să creadă că a avut halucinaţii. Creierul îi era uluitor de limpede. Lângă pat se afla

A.B. Leşinul durase numai câteva clipe. „Îţi atrag atenţia – continuă A.B. — că nu mai poţi da înapoi. Te vor ajunge din urmă antecedentele dumitale, toţi te vor considera ori nebun, ori şarlatan. Noi vom avea grijă. Apoi, ce ai zice dacă anumite organe de stat vor primi într-un plic hârtiuţa asta, plus seriile bancnotelor care se vor găsi asupra dumitale?” „Eu nu-s trădător!” – strigă Eugen şi vru să se scoale, dar A.B. Îl împinse cu uşurinţă înapoi. „Fii rezonabil!” „Nu!” „Mai gândeşte-te!” Cu un suprem efort, Eugen reuşi să se ridice. „Ajutor!” – strigă el, dar glasul slab nu trecu prin ziduri.

Portăreasa îi masa tâmplele. Deschise ochii şi căută în jur. Nu mai era nimeni. „A fost cineva aici? — izbuti să întrebe. „Da, domnu’ profesor, a fost un domn care a mai întrebat de dumneavoastră. Om cumsecade…” „Te rog, cheamă imediat pe…”

Abia a doua zi, deşi într-o agitaţie paroxistică, reuşi să-şi exprime până la capăt cererea şi s-o convingă pe portăreasă ca să n-o ia drept o aiureală de om bolnav.

Reprezentantul ordinii publice nu se grăbea, de altfel nici portăreasa nu-i spusese că era vorba de ceva urgent, îl chemase doar ca să nu-l supere pe Eugen, deci neconvinsă. Eugen nu mai avea răbdare, i se părea că orice secundă contează. Starea aceea nervoasă, adăugată la boala nevindecată încă, îi ridicase temperatura. Când sosi, omul în uniformă ascultă neîncrezător relatarea bolnavului şi decise că rezolvarea cazului nu era de competenţa lui, de aceea, spălându-se pe mâini, deşi în sine nu credea nicio iotă din cele povestite de Eugen, zise c-o să raporteze celor în drept. Rămase apoi în faţa casei, în aşteptare. În scurt timp, dintr-o maşină sosită în mare viteză, coborâră trei civili. Eugen trebui să ia totul de la capăt, răspunse la întrebările amănunţite ale acestora şi le arătă sertarul în care pusese banii. Îşi amintea bine că-l încuiase. Acum însă cheia era în broască şi înăuntru nu se aflau decât nişte hârtii fără însemnătate. Stupefiat, Eugen încremeni. Civilii schimbară priviri, dialogul fu reluat, însă pe nesimţite întrebările nu mai cereau amănunte în legătură cu A.B., ci cu Eugen însuşi. „Nu mă cred“ – gândi Eugen şi începu să-l doară capul violent. Oamenii se uitară la ceas, îi mulţumiră şi-l sfătuiră să se îngrijească. De rest se vor ocupa ei. Declaraţia portăresei – „E bolnav săracu’ domnu’ profesor, a răcit, are febră şi

aiurează, eu, să iertaţi, n-am putut scăpa de gura lui, bolnavului trebuie să-i faci toate poftele, că asta a fost soarta mea, să...” – îi edifică. Plecară râzând, Eugen îi văzu urcându-se în maşină. Dispăru şi omul în uniformă.

Se târî până la dulap şi cercetă sertarul. Nu s-ar fi mirat dacă acolo, de data aceasta, ar fi găsit teancul de bancnote. Nu s-ar fi mirat de nimic, realul se confunda cu halucinaţia, şi invers. Mai păstra totuşi un dram de luciditate pentru a se întreba dacă este într-adevăr grav bolnav. Ajunse din nou în pat, dârdâind de frig, şi fu mulţumit că nu l-a surprins portăreasa umblând prin odaie. Apoi pereţii îşi îndoiră colţurile, încăperea deveni circulară, un cilindru perfect, se coloră în roz şi o muzică stranie clocoti printre obiecte, ca o cataractă. Totul se întunecă treptat, spre cafeniu, şi Eugen nu mai văzu nimic.

IV

1.

Glugile cafenii, sutele de glugi cafenii acoperind privirile, glugile mari, obligând ochii să vadă doar pământul, trupurile învelite în rase cafenii, strânse la mijloc cu un curmei de cânepă, amfiteatrul cafeniu şi, în mijloc, jos, el, prăbuşit. „Numai Stăpânul are putinţa de a vedea miezul lucrurilor!” „Miezul lucrurilor!” „Miezul lucrurilor!” Mâini scheletice aprinzându-i carnea. „Mărturiseşte-ţi erezia!” „Erezia!” „Erezia!” Corul cafeniu cânta dulce vorbe barbare despre iubire. „Mărturisesc: Văd!” Clocot. „Vede!” „Vede!” Nu-l durea nimic. Numai sufletul. O imensă încordare. Revoltă şi milă. De jur-împrejur, glugile cafenii. Privi prin stofa aspră şi văzu orbitele goale. Şi trupurile acelea bănuiră cuvântul de pe buzele lui şi strigară: „Erezie!” Cineva îi şoptea la ureche blând, insinuant, un şuvoi cald de miere de vară, galben-ruginie: „La ce-ţi foloseşte să vezi prin lucruri? La ce-ţi foloseşte? La ce-ţi foloseşte?” Era zdrobit, la pământ, şi totuşi dominând scările circulare pe care se sprijinea cerul, şi tumultul vocilor răguşite de cântec se lăbărţa ca un lichid milos printre pietre şi printre tălpile crăpate şi murdare. Marele inchizitor şedea într-un jilţ de catifea sângerie, el singur avea ochi, şi pleoape, şi priviri, şi creier, creierul – Eugen văzu! — era acoperit de un văl sângeriu, „câteva legături prost făcute,

şocuri electrice necesare”, disperarea robilor şi mânia lor inconştientă. Rugul. Un rug imens, ca o piramidă, bine întocmit, cu grijă şi cu groază de rob. Frumos. Lemne uscate, găteje. Perfect. Piaţa enormă, veselia îngrozită a mulţimii. „Roagă-te! Cere îndurare!” Păşea pe scările estradei care-l apropia de stâlpul din mijlocul rugului, un trunchi înalt, ca un obelisc. Stâlpul necesar. „La ce-ţi foloseşte?” – şuşotea glasul acela, curgând. Timpul îşi pierduse însemnătatea, secolele se confundau cu orele marii veşnicii. Eugen smulse o torţă, ajunse sus, lângă stâlpul acela ca un obelisc şi, nu putu minţi: „Văd!” Glugile cafenii îl înlănţuiau. Şi gândi: „Dar la ce foloseşte?” Aprinse rugul şi flăcările îl cuprinseră. Cerul era negru, închis, şi el urca înspre el ca un abur mirosind a trup de om ars. Apoi cerul căzu odată cu norii încărcaţi de ploaie, şi începu să plouă. Eugen, o mână de cenuşă, se replămădi şi respiră liber…

2.

Oraşul se ridica vertical, miliarde de lumini se legănau deasupra. „Eu văd miezul lucrurilor!” – strigă Eugen şi oamenii, oraşul era plin de oameni cu frunţile descoperite, oamenii aceia surâdea cu indulgenţă: „Noi toţi vedem!” „Şi la ce vă serveşte*?”* „Căutăm esenţialul şi-l găsim!” „Şi ce este esenţial?” „Noi!” „Nu-nţeleg!” Urmau zile sau ani în care Eugen se trudea să înţeleagă. „M-am născut prea devreme!” Îşi dădea în fiecare ceas un turn şi oamenii îi arătau planuri, planurile erau de neînţeles, îl durea violent capul, şi punea cărămidă pe cărămidă, fără să reuşească niciun pas în înălţime. „M-am născut prea târziu!” Culorile erau altele, culori necunoscute, distanţele se măsurau altfel. Descoperi într-un târziu, era bătrân, foarte bătrân printre oamenii tineri din oraş, descoperi un loc îngrădit de care nu se apropia nimeni. De acolo oamenii luaseră tot ce le putea fi de folos. Eugen păşi pe poartă. Îşi căuta timpul…

3.

În primăvară făcu prima plimbare în oraş. O uşoară amnezie îi dădea senzaţia că e fericit. Mergea printre oameni, nu le lua în seamă privirile, se gândea la un oraş de pe marginea fluviului, uitase că acolo nu mai avea pe nimeni şi se bucura de culorile regăsite. În vechiul scuar, Daniel îl întâmpină mai înalt şi parcă

mai stângaci. Lorina era aşezată pe aceeaşi bancă. „Ce s-a întâmplat? — vru să ştie, iscodindu-l cu o curiozitate duioasă –, te-am aşteptat mereu şi n-am avut cum să aflăm unde locuieşti. Te-am fi căutat.” „Ce slab eşti! — exclamă Daniel –, ţi se văd coastele!” Lorina râse. „De unde ştii tu asta?” „Le văd doar!” Eugen îi cuprinse pe amândoi cu privirea. Lorina îi apărea ca o veche prietenă din copilărie. Avea nevoie s-o îmbrăţişeze. Vorbele copilului ajunseră târziu în mintea lui. O bănuială teribilă îl făcu să ameţească. „Daniel, vino lângă mine!” Copilul se aşeză alături. Soarele bătea pieziş în creştetul lui blond. Eugen îl mângâie, îi tremurau mâinile de emoţie. „Daniel, spune-mi…” Nu ştia cum să întrebe. Lorina îi simţi emoţia şi deveni atentă. Dar Eugen încă nu vorbea. Daniel se plictisise. „Daniel, spune-mi…” Se opri din nou. „Mai am eu briceagul acela, ştii care?” Copilul se uită spre buzunarele lui. „Sigur că da.” „Unde este?” „Aici!” – şi arătă. Lorina nu înţelegea. „Ce joc este acesta?” Eugen se înăbuşea. „Daniel, vrei să-mi desenezi ceva?” „Pentru tine?” „Da.” Scoase creionul şi o bucată de hârtie. „Ce să-ţi desenez?” „Mâna mea. Dar nu aşa cum este, ci aşa cum poţi s-o vezi tu înăuntru!” Daniel îl privi cu seriozitate şi cu bucurie. Deodată părea mai îndrăzneţ, asta se ghicea din sclipirea ochilor. „Jocul l-am inventat eu singur. Odată am vrut să-l jucăm amândoi, dar am uitat. Cine ţi l-a arătat?” „Nimeni. L-am visat.” Copilul luă creionul şi cu migală desenă mai întâi falangele, apoi metacarpul. Lorina dorea să întrebe ceva, dar Eugen îi făcu semn să tacă. Se transfigurase. „Gata!” – spuse Daniel. Eugen luă hârtia şi o examină atent. Voia să fie sigur, nu ştia nici el de ce anume. Apoi, brusc, îmbrăţişă copilul şi-l sărută, îl strânse, înnebunit subit. Sări într-un picior, făcu piruete. Daniel râdea încântat. „Nu sunt singur!” – strigă Eugen. Era un ţipăt adânc, ca o eliberare. Lorina îl privea năucită. „Ce s-a întâmplat?” Daniel încă mai râdea.

4

„N-ai dreptul să te eschivezi, îi spuse ea. Poate că acesta este destinul tău: să fii de folos indirect, pasiv, lăsându-te cercetat, testat…” „Ştiu. Numai de-ar reuşi să tragă nişte concluzii ferme.” „Oricum, noi vom fi lângă tine. Vom fi împreună…” „Tu ce zici, Daniel?” „Da, tată.”

Fantastic Club

Lei 10,30